

(Ф 03.02 – 096)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій

Система менеджменту якості

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»
для всіх спеціальностей

Освітній ступінь

«Бакалавр»

Галузь знань:

«Для всіх галузей знань»

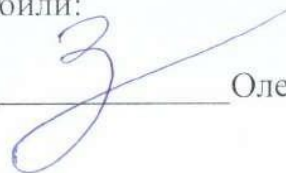
СМЯ НАУ НМК 12. 01.09–42–2024

КИЇВ

Навчально-методичний комплекс розробили:

доцент,

кандидат історичних наук, доцент

Олег ЗАХАРЧУК

Навчально-методичний комплекс обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії та документознавства, протокол № 1 від 13.01.2024 р.

Завідувач кафедри

Ірина ТІОРМЕНКО

Навчально-методичний комплекс обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № 3 від « 06 » 03 2024 р.

Голова НМРР

Анжеліка КОКАРЄВА

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Врахований примірник

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

Дисципліна «Історія української державності та культури»
галузь знань «Для всіх галузей знань»

№	Складова комплексу	Позначення електронного файлу ¹⁾	Наявність	
			друкований вигляд ²⁾	електронний вигляд ³⁾
1	Робочі програми дисципліни	01_ІУДК_РП	x	X
2	Силабус дисципліни	02_ІУДК_СЛ	x	X
3	Стислий конспект лекцій/курс лекцій	03_ІУДК_СКЛ		X
4	Практикум для здобувачів вищої освіти «Бакалавр» усіх спеціальностей	04._ПР	x	
5	Методичні рекомендації для виконання практичних завдань та контрольної (домашньої) роботи для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр» заочної форми навчання всіх спеціальностей	04._МР–	x	
6	Лекції презентації–		Кафедра історії та документознавства	
7	Питання для підготовки до МК	05_ІКДК_ППМКР	x	X
8	Зразок білетів модульного контролю	08-ІУДК_МРК		
9	Зразок білетів екзаменаційного контролю	09_ІУДК_ЕБ		X

¹⁾XXX – скорочена назва дисципліни (перші літери кожного слова з назви дисципліни)

²⁾ Вказується дата затвердження до друку та номер справи у Номенклатурі справ кафедри

³⁾ Вказується дата розміщення у інституційному депозитарії АБО дата та місце розміщення на кафедрі

⁴⁾ У вигляді переліку теоретичних питань та типових завдань для розв'язку, з яких формуватимуться білети для проведення модульної контрольної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
 Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
 Кафедра історії та документознавства

УЗГОДЖЕНО

Декан ФТМЛ

Тетяна МОСТЕНЬКА

«_22_» червня _____ 2022 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Анатолій ПОЛУХІН

«_27_» червня _____ 2022 р.

Система менеджменту якості
РОБОЧА ПРОГРАМА
 навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Галузь знань: 27 «Транспорт»

Спеціальність: 275 «Транспортні технології» (на повітряному транспорті)

Освітньо-професійна програма: «Бортовий супровід авіаційних пасажирських перевезень»

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР / К	КР / КПр	Форма сем. Контролю
Денна:	1	90/3	17	17	-	56	-	-	Екзамен Іс

Індекс: НБ - 7 – 275.04 - 4/23-1.1

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Бортовий супровід авіаційних пасажирських перевезень» навчальних та робочих навчальних планів НБ - 7 – 275.04 - 4/23, РБ - 7 – 275.04 - 4/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 275 «Транспортні технології» (на повітряному транспорті) та відповідних нормативних документів.

Робочу навчальну програму розробили:

доцент кафедри історії

та документознавства _____

Людмила БОЖУК

старший викладач кафедри історії

та документознавства _____

Жанна ПАСКАЛ

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії та документознавства, протокол № 8 від 31.08.2023 р.

Завідувач кафедри _____ Ірина ТЮРМЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 275 «Транспортні технології» (на повітряному транспорті) освітньо-професійної програми програми «Бортовий супровід авіаційних пасажирських перевезень» – кафедри організації авіаційних робіт та послуг, протокол №__ від «__» _____ 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми

«Прикладне програмне забезпечення» _____

Андрій ЛЯМЗІН

Завідувач кафедри _____

Катерина РАЗУМОВА

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол №_____ від «_____» _____ 2024 р.

Голова НМРР _____

Анжеліка КОКАРЄВА

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Врахований примірник

ЗМІСТ

сторінка

Вступ	4
1. Пояснювальна записка.....	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план	8
2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)	9
2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену	9
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	9
3.1. Методи навчання.....	9
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	9
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет.....	10
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь.....	10

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни, денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, оскільки є однією з головних складових гуманітарної загальноосвітньої підготовки фахівців із вищою освітою.

Метою викладання дисципліни – є висвітлення особливостей боротьби за українську державність на різних етапах історичного та політичного розвитку суспільства. У безпосередньому зв'язку з цим розглядається культурно-історичний процес українського народу з найдавніших часів до сьогодення.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомити з основними етапами формування української державності та культури;
- висвітлити досвід національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби за відродження української культури;
- ознайомити студентів з досягненнями вітчизняної та зарубіжної історіографії в питаннях виникнення української держави, формах боротьби за її існування, причини втрат та здобутки на шляху до її незалежності;
- висвітлювати роль української культури як складової європейського історико-культурного розвитку;
- показати важливість національної держави в умовах сучасного міжнародного життя.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

Для ОПП «*Бортовий супровід авіаційних пасажирських перевезень*»: брати відповідальність на себе, проявляти громадянську свідомість, соціальну активність та участь у житті громадянського суспільства, аналітично мислити, критично розуміти світ (ПРН1); давати відповіді, пояснювати, розуміти пояснення, дискутувати, звітувати державною мовою на достатньому для професійної діяльності рівні (ПРН3).

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні **компетентності** для ОПП «*Бортовий супровід авіаційних пасажирських перевезень*»: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у галузі транспорту з використанням теорій та методів сучасної транспортної науки на основі системного підходу та з врахуванням комплексності та невизначеності умов функціонування транспортних систем (ІК1); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК1); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК2); здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК3); навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК5); здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу (ЗК13).

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Історія української державності та культури» базується на знаннях таких дисциплін, як «Ділова українська мова» та є базою для вивчення навчальних дисциплін: «Філософія».

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення», який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля

Модуль 1. «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»

Інтегровані вимоги модуля №1:

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- історію давніх державних утворень на теренах України;
- основні етапи розвитку, політичний устрій Русі та Галицько-Волинської держави;
- політичний та культурний розвиток українських земель у складі Литви та Польщі;
- формування Б. Хмельницьким козацької держави, розвиток і занепад української автономії (кінець XVII – протягом XVIII ст.);
- зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій, ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині, розвиток української культури доби національного відродження.
- державну ідею в програмах українських політичних партій на початку XX ст. та розвиток української культури у зазначений період;
- відновлення української державності та розвиток вітчизняної культури (1917 – 1920 рр.);
- процес входження УСРР до складу СРСР, ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій і організацій на еміграції, розвиток культури Радянської України та західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.
- українське питання напередодні та на початку Другої світової війни та нацистський окупаційний режим на території України;
- розвиток української культури в роки Другої світової війни
- особливості політичного та культурного розвитку УСРР (1945–1991 рр.);
- Політичні процеси в незалежній Україні (1991 – до сьогодення).

Вміти:

- самостійно висвітлювати основні етапи української державності та визначати характерні їх особливості;
- самостійно висвітлювати політичний і культурний розвиток Русі у IX – XIII ст.;
- самостійно аналізувати політичний і культурний розвиток українських земель у складі ВКЛ та Речі Посполитої;
- самостійно аналізувати причини Хмельниччини та Руїни української державності (друга половина XVII ст.);
- самостійно висвітлювати особливості розвитку вітчизняної культури в другій половині ХУІІ–ХУІІІ ст.
- самостійно аналізувати «українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад у ХІХ ст.

- самостійно висвітлювати вплив українського національно-культурного відродження на розвиток освіти, літератури і науки на теренах Російської та Австро-Угорської імперій;
- самостійно висвітлювати суспільно-політичні процеси в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій (1900–1917 рр.);
- самостійно аналізувати розвиток української культури (1917–1920 рр);
- самостійно характеризувати політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.);
- самостійно аналізувати боротьбу руху Опору за українську державу в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.);
- самостійно висвітлювати адміністративно-територіальні зміни в УРСР після другої Світової війни, причини приєднання Кримської області до складу УРСР, державницьку програму дисидентського руху та причини розпаду СРСР.
- самостійно аналізувати культурні процеси за доби незалежної України (1991 – до сьогодні).

Тема 1. «Становлення українського етносу та початки державності в українських землях. Вступ. Предмет, завдання, мета, джерела та література навчальної дисципліни. Етапи становлення української державності. Давні державні утворення на території України.

Тема 2. Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.). Протодержавні слов'янські утворення. Походження назви «Русь» та історіографічного терміну «Київська Русь». Основні етапи розвитку та політичний устрій Русі. Місце та роль Християнської церкви в політичному та суспільному житті. Політична роздробленість Русі. Утворення та політичний розвиток Галицької та Волинської земель. Королівство Руське (1253 – 1349 рр.). Культура Русі. Поява писемності. Освіта. Наукові знання. Літописання. Право та законодавство. Мистецтво. Іконопис.

Тема 3. Українські землі у складі Великого князівство Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.). Приєднання до Литовської держави Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини і Переяславщини. Політика великих литовських князів в українських землях. Кревська та Городельська унії. Ліквідація удільних князівств на теренах українських земель. Встановлення влади Московії над Чернігово-Сіверською землею. Зростання впливу Польщі на Литву. Захоплення Польщею Київщини, Волині та Брацлавщини. Люблінська унія. Зміна політико-правового становища українських земель після приєднання до Польського королівства.

Культура ранньомодерної України. Європейський Ренесанс та його вплив на розвиток української культури у XIV–XVI ст. Розвиток освіти і науки. Полемічна література як елемент української ренесансної культури. Розвиток друкарства.

Тема 4. Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст. Причини козацької революції. Початок Хмельниччини. Зборівський договір та започаткування української козацької держави. Формування Б. Хмельницьким козацької держави. Запровадження полково-сотенного адміністративного устрою. Початок Руїни української державності. Гадяцький трактат. Московська експансія та її наслідки. Чуднівська угода. Початок розколу Гетьманщини. Чорна рада і поділ де-юре України. Наслідки Андрусівської угоди для української державності. Спроби об'єднання Правобережжя та Лівобережжя в другій половині XVII ст.

Тема. 5. Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст. «Трактат про Вічний мир» 1686 р. та територіальний поділ Гетьманщини. Державна політика І. Мазепи. Плани відновлення української державності Г. Орлика, Д. Апостола та К. Розумовського. Наступ Росії на українську автономію та остаточна її ліквідація в Гетьманщині і Слобожанщині. Приєднання Південної України та Криму до Російської імперії. Зміни в адміністративно-територіальному та політичному становищі Правобережжя та західноукраїнських земель.

Українська культура періоду бароко. Розвиток освіти, науки, літератури, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Тема 6. «Національне відродження» та ідеї української державності в XIX ст. Вплив Французької революції кінця XVIII ст. (принцип суверенітету нації) та ідей німецького романтизму на пробудження національних рухів. Зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій. Українські землі в польських та французьких проектах за доби наполеонівських війн. Ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині. Ідеї федералізму та самостійності в Товаристві об'єднаних слов'ян та Кирило-Мефодіївському братстві. Державницькі концепції народовців, М. Драгоманова та І. Франка.

Українська культура доби національного відродження. Романтизм та реалізм. Розвиток освіти, науки, літератури, театру, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 7. Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець XIX ст. – 1917 рр.). «Українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад. Українська державність в програмах та діяльності загальноросійських та українських політичних партій на початку XX ст. Українська політична думка Наддніпрянщини: між автономією та самостійністю. Національна-державна ідея в західноукраїнських землях. Погляди на українську державність напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).

Розвиток української культури на початку XX ст. Освіта. Наука і техніка. Виникнення української преси. Розвиток літератури, мистецтва, живопису, архітектури та музичного мистецтва.

Тема 8. Відновлення української державності (1917–1921 рр.). Українська державність доби Центральної Ради: від політичної автономії до незалежності. Українська Держава П. Скоропадського: спроба створення альтернативи УНР. Боротьба за державність на західноукраїнських землях (ЗУНР). Українське питання на Паризькій мирній конференції. Директорія УНР: здобутки та прорахунки в державній політиці. Акт злуки УНР та ЗУНР. Встановлення радянської державності в Україні.

Розвиток української культури. Культурно-освітня робота, наука, літературний процес та мистецтво за доби УНР, Української Держави та Директорії УНР.

Тема 9. Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.). Процес входження УСРР до складу СРСР. Політика більшовицької влади щодо УРСР. Ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій та організацій на еміграції.

Розвиток культури Радянської України. Політика українізації: розвиток освіти, науки, техніки, літератури та мистецтва. Культурний стан західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.

Тема 10. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Українське питання у європейській міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни. Включення до складу УРСР території Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Радянсько-німецький договір про дружбу і кордони. Встановлення німецької окупаційної влади на території Холмщини, Підляшшя, Лемківщини. Напад Німеччини на СРСР. Окупаційний режим нацистської Німеччини та її союзників на території України. Рух опору в боротьбі за українську державність. Визволення території України та відновлення радянської державно-політичної системи.

Тема 11. Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1991 рр.). Адміністративно-територіальні зміни. Боротьба за українську державність на західноукраїнських землях. Приєднання Кримської області до складу УРСР: мотиви і правова основа. Хрущовська «відлига». Спроби лібералізації політичного режиму.

УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.). Дисидентський рух в Україні та його державницька програма. Спроба подолання суспільно-політичної кризи. Новий курс КПРС на перебудову. Національно-демократичні сили в боротьбі за утвердження державної незалежності республіки. Декларація про державний суверенітет України. Союзний

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

договір і Україна. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР. Угода про співдружність незалежних держав (СНД).

Культурне життя. Радянські ідеологічні кампанії та особливості їх проведення в УРСР (середина 40-х – початок 50-х рр.). Творчість шестидесятників та їх внесок у демократизацію національної культури. Освіта, наука, техніка, література та мистецтво. Розвиток національно-демократичного руху наприкінці 80-х років та його вплив на розвиток національної культури.

Тема 12. Україна – незалежна держава (1991 – до сьогодні). Розбудова незалежної Української держави. Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Реорганізація органів державної влади. Формування атрибутів державності. Проблема унітаризму і федерації в Україні. Автономна Республіка Крим. Російська політика щодо Криму. Суспільно-політичні рухи та громадські організації. Конституція 1996 р. Вибори Верховної Ради та

Президента України. «Революція Гідності». Президентські вибори 2014 р., 2019 р. Світове визнання України. Формування концепції зовнішньої політики України. Діяльність України в міжнародних організаціях. Договори з державами СНД і країнами світу. Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру і співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Вступ до Ради Європи. Участь України у миротворчих заходах ООН, у програмі «Партнерство заради миру». Україна у складі СОТ. Українська культура в умовах незалежності. Освіта, наука, техніка. Реформи в галузі освіти 90-х років. Поява недержавних навчальних закладів: ліцеїв, гімназій, університетів. Наука. Діяльність Національної академії наук України. Розвиток космонавтики. Політ в космос першого космонавта-дослідника незалежної України Л. Каденюка в складі екіпажа американського космічного корабля «Колумбія» місії STS – 87 (листопад 1997 р.). Розвиток літератури, театрального та музичного мистецтва. Релігійне та церковне життя в Україні. Конституювання помісної церкви (ПЦУ). Роль та місце української культури в системі цінностей світової культури.

Тема 13. Україна в умовах російсько-української війни. Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних сил. Угода про асоціацію з Європейським Союзом. Участь України у вирішенні глобальних проблем світового товариства. Російсько-українська війна на сучасному етапі.

2.3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма Навчання				Заочна форма Навчання				
		Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодні»										
1.1	Історія української державності та культури як навчальна дисципліна. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях.	1 семестр				2 семестр				
		8	2	2	4	-	-	-	-	
1.2	Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.)	6	-	2	4	-	-	-	-	
1.3	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.)	6	2	-	4	-	-	-	-	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.4	Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст.	6	-	2	4	-	-	-	-
1.5	Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст.	6	2	-	4	-	-	-	-
1.6	Національне відродження та ідеї української державності в XIX ст.	6	-	2	4	-	-	-	-
1.7	Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (1900 – 1917 рр.)	6	2	-	4	-	-	-	-
1.8	Відновлення української державності 1917 – 1921 рр.	6	-	2	4	3 семестр			
1.9	Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.)	6	2	-	4	-	-	-	-
1.10	Україна в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)	4	-	2	2	-	-	-	-
1.11	Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945 – 1964 рр.)	4	2	-	2	-	-	-	-
1.12	УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964 – 1991 рр.)	10	2	2	6	-	-	-	-
1.13	Україна – незалежна держава (1991 – до сьогодні)	10	2	2	6	-	-	-	-
1.14	Україна в умовах російсько-української війни	3	1	-	2	-	-	-	-
1.16	Модульна контрольна робота №1	3	-	1	2	-	-	-	-
Усього за модулем №1		90	17	17	56	-	-	-	-
Усього за навчальною дисципліною		90	17	17	56	-	-	-	-

2.4. Перелік питань для підготовки до екзамену.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- інформаційно-рецептивний (лекція, розповідь, робота з підручником, демонстрація, пояснення);
- метод проблемного викладу;
- репродуктивний метод;
- дослідницький метод;
- індуктивний;
- дедуктивний;
- творчий метод;
- практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи);
- пояснювально-ілюстративний метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, роботі з навчальною літературою та джерелами, роботі в малих групах, в проведенні навчальних, наукових та професійно зорієнтованих семінарах-дискусіях, презентаціях.

3.2. Рекомендована література

Базова література

- 3.2.1. Аркуша О.Г., Кондратюк К.К., Мудрий М.М., Сухий О. М. Час народів. Історія України XIX століття : навч. посіб. / за заг. ред. М.М. Мудрого. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.
- 3.2.2. Войтович Л. Княжа доба на Русі (837–1492). Т. I: Становлення імперії Русь (837–1054). Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2021. 590 с.
- 3.2.3. Бойко О.Д. Історія України: Посіб. для студ. вузів. К.: Академвидав, 2021. 720 с.
- 3.2.4. Гирич І. Українські інтелектуали і політична окремішність (середина XIX – початок XX ст.). Київ : «Українські пропілеї», 2020. 452 с.
- 3.2.5. Дорошко М. Неоголошена війна Росії проти України у XX – на початку XXI ст.: причини і наслідки. Київ : Нікка-Центр, 2018. 192 с.
- 3.2.6. Історія цивілізації України / Н.С. Абашина та ін.; упоряд. М.Ю. Відейко. Харків: Фоліо, 2021. Т. 1 Від кіммерійців до Русі (X ст. до н.е.–IX ст.). 586 с.
- 3.2.7. Історія цивілізації України / О.Б. Бубенок, А.М. Домановський, О.Д. Дядечко та ін.; упоряд. О.Є. Черненко. Харків : Фоліо, 2021. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900 – 1256). 590 с.
- 3.2.8. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939 рр.). Київ : Академперіодика, 2021. 620 с.
- 3.2.9. Шандра В., Аркуша О. Україна в XIX столітті: доба модернізації / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 706 с.
- 3.2.10. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероб. та розшир. Київ : Критика, 2005. 584 с.

Допоміжна література

- 3.2.11. .Енциклопедія історії України. – К.: Наукова думка, 2003–2021. Т. 1–12
- 3.2.12. Історія української культури у п'яти томах. / Гол. ред. Б. Патон. К.: Наукова думка, 2001–2013. – Т. 1–5.
- 3.2.13. Історія української авіації в особах: [навч. посіб. для вищ. навч.]. / Гребенніков В., Бем Н., Тюрменко І. та ін.]; за ред. В. Гребеннікова. К.: НАУ, 2013. – 328 с.
- 3.2.14. Історія української державності та культури: практикум / уклад. Л.В. Божук, В.М. Гребенніков, О.М. Захарчук [та ін.]. К.: НАУ, 2021. 80 с.
- 3.2.15. Культурологія: теорія та історія культури / навч. посіб. / за ред. І. Тюрменко. 3-є вид., перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2010. 370 с.
- 3.2.16. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. / відп. ред. В. Смолій. Київ: Ін-т історії України, 2022. Кн. 1-2.
- 3.2.17. Пилип Орлик і мазепинці. Джерела / упоряд. Т. Таїрова-Яковлева. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 216 с.
- 3.2.18. Старченко Н.П. Українські світи Речі Посполитої. Історія про історію. Київ : Laugus, 2021. 616 с.
- 3.2.19. Таїрова-Яковлева Т.Г. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія зради. – К.: Тов. «Видавництво «КЛІО», 2022. 403 с.
- 3.2.20. Українське століття (1921–2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / авторський колектив: Тетяна Водотика, Володимир Головка, Станіслав Кульчицький, Лариса Якубова. Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 560 с.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. <http://www.history.org.ua/?libid=10280>.

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма Навчання	Заочна форма навчання
	1 семестр	2, 3 семестр
Відповіді на теоретичні питання, тощо під час аудиторної роботи на практичних заняттях (10б×4)	Модуль №1	-
	40	-
Виконання творчого завдання (15б×1)	15	-
Конспект лекцій	5	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>36 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	
Відповіді на практичних заняттях (з урахуванням виконання завдань, отриманих під час настановної сесії)		30
Виконання контрольної роботи (домашньої)		30
Усього за модулем №1	80	-
Семестровий екзамен	20	40
Усього за дисципліною	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (Додаток 1).

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної модульної та контрольної рейтингових оцінок становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS (Додаток 2).

4.5. **Екзаменаційна рейтингова** оцінка складається з балів за результатами виконання екзаменаційних завдань, затверджених кафедрою в установленому порядку.

Сума підсумкової семестрової модульної та **екзаменаційної** рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до

Додатка до диплома.

Відповідність оцінок у балах оцінкам за національною шкалою
(рекомендовані значення)

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
3	4	5	6	7	8	9	10	11	13	14	15	
3	4	5	6	7	8	9	9-10	10-11	12-13	13-14	14-15	Відмінно
2,5	3	4	5	6	6-7	7-8	8	9	10-11	11-12	12-13	Добре
2	2,5	3	4	4-5	5	6	6-7	7-8	8-9	9-10	9-11	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
15-16	16-17	17-18	17-19	18-20	19-21	20-22	21-23	22-24	23-25	24-26	25-27	Відмінно
12-14	13-15	14-16	15-16	15-17	16-18	17-19	18-20	18-21	19-22	20-23	20-24	Добре
10-11	10-12	11-13	12-14	12-14	13-15	13-16	14-17	15-17	15-18	16-19	16-19	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	
26-28	26-29	27-30	28-31	29-32	30-33	31-34	32-35	33-36	34-37	34-38	35-39	Відмінно
21-25	22-25	23-26	23-27	24-28	25-29	26-30	27-31	27-32	28-33	29-33	29-34	Добре
17-20	18-21	18-22	19-22	19-23	20-24	20-25	21-26	22-26	22-27	23-28	24-28	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	
36-40	37-41	38-42	39-43	40-44	41-45	42-46	43-47	43-48	44-49	45-50	46-51	Відмінно
30-35	31-36	32-37	32-38	33-39	34-40	35-41	35-42	36-42	37-43	38-44	38-45	Добре
24-29	25-30	25-31	26-31	27-32	27-33	28-34	28-34	29-35	30-36	30-37	31-37	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	
47-52	48-53	49-54	50-55	51-56	51-57	52-58	53-59	54-60	55-61	56-62	57-63	Відмінно
39-46	40-47	41-48	41-49	42-50	43-50	44-51	44-52	45-53	46-54	47-55	47-56	Добре
31-38	32-39	32-40	33-40	34-41	34-42	35-43	36-43	36-44	37-45	37-46	38-46	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	
58-64	59-65	60-66	60-67	61-68	62-69	63-70	64-71	65-72	66-73	67-74	68-75	Відмінно
48-57	49-58	50-59	50-59	51-60	52-61	53-62	53-63	54-64	55-65	56-66	56-67	Добре
38-47	39-48	40-49	40-49	41-50	41-51	42-52	43-52	43-53	44-54	44-55	45-55	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	
68-76	69-77	70-78	71-79	72-80	73-81	74-82	75-83	76-84	77-85	77-86	78-87	Відмінно
57-67	58-68	59-69	59-70	60-71	61-72	62-73	62-74	63-75	64-76	65-76	65-77	Добре
46-56	46-57	47-58	47-58	48-59	49-60	49-61	50-61	50-62	51-63	52-64	52-64	Задовільно

Додаток 2

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах
оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

(Ф03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»			Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
	стор. 3 з 269				
Узгоджено					
Узгоджено					

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
 Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
 Кафедра історії та документознавства

УЗГОДЖЕНО

В.о. декана ФАЕТ

_____ Роман ОДАРЧЕНКО

« 22 » червня _____ 2022 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

_____ Анатолій ПОЛУХІН

« 27 » червня _____ 2022 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Галузь знань: 27 «Транспорт»

Спеціальність: 272 «Авіаційний транспорт»

Освітньо-професійна програма: «Безпілотні авіаційні комплекси»

Освітньо-професійна програма: «Обслуговування повітряного руху»

Освітньо-професійна програма: «Системи аеронавігаційного обслуговування»

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР / К	КР / КПр	Форма сем. контролю
Денна:	2	90/3	16	16	-	58	-	-	Екзамен 2с
Заочна	2,3	90/3	6	4	-	80	1 к-3с	-	Екзамен 3с

Індекс: НБ - 2 - 272 - 1/23-1.1; НБ - 2 - 272 - 2/23-1.1.; НБ - 2 - 272 - 3/23 - 1.1.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Індекс: НБ - 2 - 272 - 1з/21-1.1; НБ - 2 - 272 - 2з/21-1.1.; НБ - 2 - 272 - 3з/21 - 1.1.

СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2023

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Безпілотні авіаційні комплекси», освітньо-професійної програми «Обслуговування повітряного руху», освітньо-професійної програми «Системи аеронавігаційного обслуговування», навчальних та робочих навчальних планів НБ - 2 - 272 - 1/23, РБ - 2 - 272 - 1/23, НБ - 2 - 272 - 1з/21, РБ - 2 - 272 - 1з/23, НБ - 2 - 272 - 2/23, РБ - 2 - 272 - 2/23, НБ - 2 - 272 - 2з/21, РБ - 2 - 272 - 2з/23, НБ - 2 - 272 - 3/23, РБ - 2 - 272 - 3/23, НБ - 2 - 272 - 3з/21, РБ - 2 - 272 - 3з/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 272 «Авіаційний транспорт» та відповідних нормативних документів.

Робочу навчальну програму розробила:
доцент кафедри історії
та документознавства

_____ Ольга ЮРЧЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії та документознавства, протокол № 8 від 31.08.2023 р.

Завідувач кафедри _____ Ірина ТЮРМЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 272 «Авіаційний транспорт», освітньо-професійної програми «Безпілотні авіаційні комплекси», освітньо-професійної програми «Обслуговування повітряного руху», освітньо-професійної програми «Системи аеронавігаційного обслуговування» – кафедри аеронавігаційних систем протокол №__ від «__» _____ 2023 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Безпілотні авіаційні комплекси» _____ Віталій ЛАРІН

Гарант освітньо-професійної програми
«Обслуговування повітряного руху» _____ Євгенія ЗНАКОВСЬКА

Гарант освітньо-професійної програми
«Системи аеронавігаційного обслуговування» _____ Іван ОСТРОУМОВ

Завідувач кафедри _____ Віталій ЛАРІН

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № _____ від «_____» _____ 2023 р.

Голова НМРР _____ Анжеліка КОКАРСВА

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Контрольний примірник

ЗМІСТ

сторінка

Вступ	4
1. Пояснювальна записка.....	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.....	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	5
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план.....	9
2.4. Перелік питань для підготовки до екзамену	9
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	10
3.1. Методи навчання.....	10
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	10
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет.....	11
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь.....	11

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни, денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, оскільки є однією з головних складових гуманітарної загальноосвітньої підготовки фахівців із вищою освітою.

Метою викладання дисципліни – є висвітлення особливостей боротьби за українську державність на різних етапах історичного та політичного розвитку суспільства. У безпосередньому зв'язку з цим розглядається культурно-історичний процес українського народу з найдавніших часів до сьогодення.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомити з основними етапами формування української державності та культури;
- висвітлити досвід національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби за відродження української культури;
- ознайомити студентів з досягненнями вітчизняної та зарубіжної історіографії в питаннях виникнення української держави, формах боротьби за її існування, причини втрат та здобутки на шляху до її незалежності;
- висвітлювати роль української культури як складової європейського історико-культурного розвитку;
- показати важливість національної держави в умовах сучасного міжнародного життя.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

- Для ОПП «Безпілотні авіаційні комплекси»: використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності (ПРН 07).
- для ОПП «Обслуговування повітряного руху»: здійснювати професійну діяльність у соціальній взаємодії оснований на гуманістичних і етичних засадах (ПРН 01); використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності (ПРН 07).
- для ОПП «Системи аеронавігаційного обслуговування»: використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності (ПРН 07).

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні **компетентності**

- для ОПП «Безпілотні авіаційні комплекси»: розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у сфері авіаційного транспорту або у процесі подальшого навчання із застосуванням положень, теорій та методів природничих, технічних, інформаційних та соціально-економічних наук, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов, зокрема для забезпечення польотів безпілотних повітряних суден, що передбачає володіння навичками пілотування БПЛА в контрольованому та неконтрольованому просторі, обслуговування БПЛА, програмування та налаштування компонентів бортового та наземного сегментів безпілотних авіаційних комплексів (ІК); здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК 01); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК 11).

- для ОПП «Обслуговування повітряного руху»: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у сфері авіаційного транспорту або у процесі подальшого навчання із застосуванням положень, теорій та методів природничих, технічних, інформаційних та соціально-економічних наук, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов, зокрема в обслуговуванні та організації польотів пілотованих та безпілотних повітряних суден, що передбачає застосування навичок, вмінь, основ наукового аналізу та застосування сучасних технологій (ІК)); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 10); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК 11).

- для ОПП «Системи аеронавігаційного обслуговування»: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у сфері авіаційного транспорту або у процесі подальшого навчання із застосуванням положень, теорій та методів природничих, технічних, інформаційних та соціально-економічних наук, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов (ІК); здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК 01); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК 11).

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Історія української державності та культури» базується на знаннях таких дисциплін як «Ділова українська мова» та є базою для вивчення навчальних дисциплін: «Філософія», кваліфікаційна робота.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення», який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля

Модуль 1. «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»

Інтегровані вимоги модуля №1:

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- історію давніх державних утворень на теренах України;
- основні етапи розвитку, політичний устрій Русі та Галицько-Волинської держави;
- політичний та культурний розвиток українських земель у складі Литви та Польщі;
- формування Б. Хмельницьким козацької держави, розвиток і занепад української автономії (кінець XVII – протягом XVIII ст.);

- зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій, ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині, розвиток української культури доби національного відродження.
- державну ідею в програмах українських політичних партій на початку ХХ ст. та розвиток української культури у зазначений період;
- відновлення української державності та розвиток вітчизняної культури (1917 – 1920 рр.);
- процес входження УСРР до складу СРСР, ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій і організацій на еміграції, розвиток культури Радянської України та західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.
- українське питання напередодні та на початку Другої світової війни та нацистський окупаційний режим на території України;
- розвиток української культури в роки Другої світової війни
- особливості політичного та культурного розвитку УСРР (1945–1991 рр.);
- Політичні процеси в незалежній Україні (1991 – до сьогодні).

Вміти:

- самостійно висвітлювати основні етапи української державності та визначати характерні їх особливості;
- самостійно висвітлювати політичний і культурний розвиток Русі у IX – XIII ст.;
- самостійно аналізувати політичний і культурний розвиток українських земель у складі ВКЛ та Речі Посполитої;
- самостійно аналізувати причини Хмельниччини та Руїни української державності (друга половина XVII ст.);
- самостійно висвітлювати особливості розвитку вітчизняної культури в другій половині ХУІІ–ХУІІІ ст.
- самостійно аналізувати «українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад у ХІХ ст.
- самостійно висвітлювати вплив українського національно-культурного відродження на розвиток освіти, літератури і науки на теренах Російської та Австро-Угорської імперій;
- самостійно висвітлювати суспільно-політичні процеси в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій (1900–1917 рр.).
- самостійно аналізувати розвиток української культури (1917–1920 рр.);
- самостійно характеризувати політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.);
- самостійно аналізувати боротьбу руху Опору за українську державу в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.);
- самостійно висвітлювати адміністративно-територіальні зміни в УСРР після другої Світової війни, причини приєднання Кримської області до складу УСРР, державницьку програму дисидентського руху та причини розпаду СРСР.
- самостійно аналізувати культурні процеси за доби незалежної України (1991 – до сьогодні).

Тема 1. «Становлення українського етносу та початки державності в українських землях. Вступ. Предмет, завдання, мета, джерела та література навчальної дисципліни. Етапи становлення української державності. Давні державні утворення на території України.

Тема 2. Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.). Протодержавні слов'янські утворення. Походження назви «Русь» та історіографічного терміну «Київська Русь». Основні етапи розвитку та політичний устрій Русі. Місце та роль Християнської церкви в політичному та суспільному житті. Політична роздробленість Русі. Утворення та політичний розвиток Галицької та Волинської земель. Королівство Руське (1253 – 1349 рр.). Культура Русі. Поява писемності. Освіта. Наукові знання. Літописання. Право та законодавство. Мистецтво. Іконопис.

Тема 3. Українські землі у складі Великого князівство Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.). Приєднання до Литовської держави Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини і Переяславщини. Політика великих литовських князів в українських землях. Кревська та Городельська унії. Ліквідація удільних князівств на теренах українських земель. Встановлення влади Московії над Чернігово-Сіверською землею. Зростання впливу Польщі на Литву. Захоплення Польщею Київщини, Волині та Брацлавщини. Люблінська унія. Зміна політико-правового становища українських земель після приєднання до Польського королівства.

Культура ранньомодерної України. Європейський Ренесанс та його вплив на розвиток української культури у XIV–XVI ст. Розвиток освіти і науки. Полемічна література як елемент української ренесансної культури. Розвиток друкарства.

Тема 4. Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст. Причини козацької революції. Початок Хмельниччини. Зборівський договір та започаткування української козацької держави. Формування Б. Хмельницьким козацької держави. Запровадження полково-сотенного адміністративного устрою. Початок Руїни української державності. Гадяцький трактат. Московська експансія та її наслідки. Чуднівська угода. Початок розколу Гетьманщини. Чорна рада і поділ де-юре України. Наслідки Андрусівської угоди для української державності. Спроби об'єднання Правобережжя та Лівобережжя в другій половині XVII ст.

Тема 5. Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст. «Трактат про Вічний мир» 1686 р. та територіальний поділ Гетьманщини. Державна політика І. Мазепи. Плани відновлення української державності Г. Орлика, Д. Апостола та К. Розумовського. Наступ Росії на українську автономію та остаточна її ліквідація в Гетьманщині і Слобожанщині. Приєднання Південної України та Криму до Російської імперії. Зміни в адміністративно-територіальному та політичному становищі Правобережжя та західноукраїнських земель.

Українська культура періоду бароко. Розвиток освіти, науки, літератури, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 6. «Національне відродження» та ідеї української державності в XIX ст. Вплив Французької революції кінця XVIII ст. (принцип суверенітету нації) та ідей німецького романтизму на пробудження національних рухів. Зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій. Українські землі в польських та французьких проектах за доби наполеонівських війн. Ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині. Ідеї федералізму та самостійності в Товаристві об'єднаних слов'ян та Кирило-Мефодіївському братстві. Державницькі концепції народовців, М. Драгоманова та І. Франка.

Українська культура доби національного відродження. Романтизм та реалізм. Розвиток освіти, науки, літератури, театру, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 7. Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець XIX ст. – 1917 рр.). «Українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад. Українська державність в програмах та діяльності загальноросійських та українських політичних партій на початку XX ст. Українська політична думка Наддніпрянщини: між автономією та самостійністю. Національна-державна ідея в західноукраїнських землях. Погляди на українську державність напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).

Розвиток української культури на початку XX ст. Освіта. Наука і техніка. Виникнення української преси. Розвиток літератури, мистецтва, живопису, архітектури та музичного мистецтва.

Тема 8. Відновлення української державності (1917–1921 рр.). Українська державність доби Центральної Ради: від політичної автономії до незалежності. Українська Держава П. Скоропадського: спроба створення альтернативи УНР. Боротьба за державність на

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

західноукраїнських землях (ЗУНР). Українське питання на Паризькій мирній конференції. Директорія УНР: здобутки та прорахунки в державній політиці. Акт злуки УНР та ЗУНР. Встановлення радянської державності в Україні.

Розвиток української культури. Культурно-освітня робота, наука, літературний процес та мистецтво за доби УНР, Української Держави та Директорії УНР.

Тема 9. Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.). Процес входження УСРР до складу СРСР. Політика більшовицької влади щодо УРСР. Ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій та організацій на еміграції.

Розвиток культури Радянської України. Політика українізації: Розвиток освіти, науки, техніки, літератури та мистецтва. Культурний стан західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.

Тема 10. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Українське питання у європейській міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни. Включення до складу УРСР території Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Радянсько-німецький договір про дружбу і кордони. Встановлення німецької окупаційної влади на території Холмщини, Підляшшя, Лемківщини. Напад Німеччини на СРСР. Окупаційний режим нацистської Німеччини та її союзників на території України. Рух опору в боротьбі за українську державність. Визволення території України та відновлення радянської державно-політичної системи.

Тема 11. Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1991 рр.). Адміністративно-територіальні зміни. Боротьба за українську державність на західноукраїнських землях. Приєднання Кримської області до складу УРСР: мотиви і правова основа. Хрущовська «відлига». Спроби лібералізації політичного режиму.

УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.). Дисидентський рух в Україні та його державницька програма. Спроба подолання суспільно-політичної кризи. Новий курс КПРС на перебудову. Національно-демократичні сили в боротьбі за утвердження державної незалежності республіки. Декларація про державний суверенітет України. Союзний договір і Україна. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР. Угода про співдружність незалежних держав (СНД).

Культурне життя. Радянські ідеологічні кампанії та особливості їх проведення в УРСР (середина 40-х – початок 50-х рр.). Творчість шестидесятників та їх внесок у демократизацію національної культури. Освіта, наука, техніка, література та мистецтво. Розвиток національно-демократичного руху наприкінці 80-х років та його вплив на розвиток національної культури.

Тема 12. Україна – незалежна держава (1991 – до сьогодні). Розбудова незалежної Української держави. Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Реорганізація органів державної влади. Формування атрибутів державності. Проблема унітаризму і федерації в Україні. Автономна Республіка Крим. Російська політика щодо Криму. Суспільно-політичні рухи та громадські організації. Конституція 1996 р. Вибори Верховної Ради та

Президента України. «Революція Гідності». Президентські вибори 2014 р., 2019 р. Світове визнання України. Формування концепції зовнішньої політики України. Діяльність України в міжнародних організаціях. Договори з державами СНД і країнами світу. Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру і співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Вступ до Ради Європи. Участь України у миротворчих заходах ООН, у програмі «Партнерство заради миру». Україна у складі СОТ. Українська культура в умовах незалежності. Освіта, наука, техніка. Реформи в галузі освіти 90-х років. Поява недержавних навчальних закладів: ліцеїв, гімназій, університетів. Наука. Діяльність Національної академії наук України. Розвиток космонавтики. Політ в космос першого космонавта-дослідника незалежної України Л. Каденюка в складі екіпажа американського космічного корабля «Колумбія» місії STS – 87 (листопад 1997 р.). Розвиток літератури, театрального та музичного мистецтва. Релігійне та церковне життя в Україні.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Конституювання помісної церкви (ПЦУ). Роль та місце української культури в системі цінностей світової культури.

Тема 13. Україна в умовах російсько-української війни. Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних сил. Угода про асоціацію з Європейським Союзом. Участь України у вирішенні глобальних проблем світового товариства. Російсько-українська війна на сучасному етапі.

2.3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма Навчання				Заочна форма Навчання				
		Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»										
1.1	Історія української державності та культури як навчальна дисципліна. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях.	2 семестр				2 семестр				
		8	2	2	4	6		-	4	
1.2	Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.)	6	-	2	4	3	-	-	3	
1.3	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.)	6	2	-	4	3	-	-	3	
1.4	Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст.	6	-	2	4	3	-	-	3	
1.5	Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст.	6	2	-	4	6		-	4	
1.6	Національне відродження та ідеї української державності в XIX ст.	6	-	2	4	6		-	4	
1.7	Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (1900 – 1917 рр.)	6	2	-	4	3	-	-	3	
						30	6	-	24	
1.8	Відновлення української державності 1917 – 1921 рр.	6	-	2	4	3 семестр				
						10	-	2	8	
1.9	Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.)	6	2	-	4	8	-	-	8	
1.10	Україна в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)	4	-	2	2	10	-	2	8	
1.11	Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945 – 1964 рр.)	4	2	-	2	6	-	-	6	
1.12	УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964 – 1991 рр.)	10	2	2	6	6	-	-	6	
1.13	Україна – незалежна держава (1991 – до сьогодення)	10	1	1	8	6	-	-	6	

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.14	Україна в умовах російсько-української війни	3	1	-	2	6	-	-	6
1.15	Виконання контрольної (домашньої) роботи	-	-	-	-	8	-	-	8
1.16	Модульна контрольна робота №1	3	-	1	2	-	-	-	-
Усього за модулем №1		90	16	16	58	90	17	17	80
Усього за навчальною дисципліною		90	16	16	58	90	6	4	80

2.4. Перелік питань для підготовки до екзамену.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

– інформаційно-рецептивний (лекція, розповідь, робота з підручником, демонстрація, пояснення);

- метод проблемного викладу;
- репродуктивний метод;
- дослідницький метод;
- індуктивний;
- дедуктивний;
- творчий метод;
- практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи);
- пояснювально-ілюстративний метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, роботі з навчальною літературою та джерелами, роботі в малих групах, в проведенні навчальних, наукових та професійно зорієнтованих семінарах-дискусіях, презентаціях.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Аркуша О.Г., Кондратюк К.К., Мудрий М.М., Сухий О. М. Час народів. Історія України XIX століття : навч. посіб. / за заг. ред. М.М. Мудрого. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.

3.2.2. Войтович Л. Княжа доба на Русі (837–1492). Т. I: Становлення імперії Русь (837–1054). Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2021. 590 с.

3.2.3. Бойко О.Д. Історія України: Посіб. для студ. вузів. К.: Академвидав, 2021. 720 с.

3.2.4. Гирич І. Українські інтелектуали і політична окремішність (середина XIX – початок XX ст.). Київ : «Українські пропілеї», 2020. 452 с.

3.2.5. Дорошко М. Неоголошена війна Росії проти України у XX – на початку XXI ст.: причини і наслідки. Київ : Нікка-Центр, 2018. 192 с.

3.2.6. Історія цивілізації України / Н.С. Абашина та ін.; упоряд. М.Ю. Відейко. Харків: Фоліо, 2021. Т. 1 Від кіммерійців до Русі (X ст. до н.е.–IX ст.). 586 с.

3.2.7. Історія цивілізації України / О.Б. Бубенок, А.М. Домановський, О.Д. Дядечко та ін.; упоряд. О.Є. Черненко. Харків : Фоліо, 2021. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900 – 1256). 590 с.

3.2.8. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939 рр.). Київ : Академперіодика, 2021. 620 с.

3.2.9. Шандра В., Аркуша О. Україна в XIX столітті: доба модернізації / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 706 с.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

3.2.10. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероб. та розшир. Київ : Критика, 2005. 584 с.

Допоміжна література

- 3.2.11. .Енциклопедія історії України. – К.: Наукова думка, 2003–2021. Т. 1–12
- 3.2.12. Історія української культури у п'яти томах. / Гол. ред. Б. Патон. К.: Наукова думка, 2001–2013. – Т. 1–5.
- 3.2.13. Історія української авіації в особах: [навч. посіб. для вищ. навч.]. / Гребенніков В., Бем Н., Тюрменко І. та ін.]; за ред. В. Гребеннікова. К.: НАУ, 2013. – 328 с.
- 3.2.14. Історія української державності та культури: практикум / уклад. Л.В. Божук, В.М. Гребенніков, О.М. Захарчук [та ін.]. К.: НАУ, 2021. 80 с.
- 3.2.15. Культурологія: теорія та історія культури / навч. посіб. / за ред.. І. Тюрменко. 3-є вид., перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2010. 370 с.
- 3.2.16. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. / відп. ред. В. Смолій. Київ: Ін-т історії України, 2022. Кн. 1-2.
- 3.2.17. Пилип Орлик і мазепинці. Джерела / упоряд. Т. Таїрова-Яковлева. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 216 с.
- 3.2.18. Старченко Н.П. Українські світи Речі Посполитої. Історія про історію. Київ : Laugus, 2021. 616 с.
- 3.2.19. Таїрова-Яковлева Т.Г. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія зради. – К.: Тов. «Видавництво «КЛІО», 2022. 403 с.
- 3.2.20. Українське століття (1921–2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / авторський колектив: Тетяна Водотика, Володимир Головка, Станіслав Кульчицький, Лариса Якубова. Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 560 с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

- 3.3.1. <http://www.history.org.ua/?libid=10280>.

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид початкової роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма Навчання	Заочна форма навчання
	1 семестр	2, 3 семестр
Відповіді на теоретичні питання, тощо під час аудиторної роботи на практичних заняттях (10б×5)	Модуль №1	-
	50	-
Виконання творчого завдання (10б×1)	10	-
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>36 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	-
Усього за модулем №1	80	-
Семестровий екзамен	20	-
Усього за дисципліною	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (Додаток 1).

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної модульної та контрольної рейтингових оцінок становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS (Додаток 2).

4.5. **Екзаменаційна рейтингова** оцінка складається з балів за результатами виконання екзаменаційних завдань, затверджених кафедрою в установленому порядку.

Сума підсумкової семестрової модульної та **екзаменаційної** рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатка до диплома.

Додаток 1

Відповідність оцінок у балах оцінкам за національною шкалою

(рекомендовані значення)

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
3	4	5	6	7	8	9	10	11	13	14	15	
3	4	5	6	7	8	9	9-10	10-11	12-13	13-14	14-15	Відмінно
2,5	3	4	5	6	6-7	7-8	8	9	10-11	11-12	12-13	Добре
2	2,5	3	4	4-5	5	6	6-7	7-8	8-9	9-10	9-11	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
15-16	16-17	17-18	17-19	18-20	19-21	20-22	21-23	22-24	23-25	24-26	25-27	Відмінно
12-14	13-15	14-16	15-16	15-17	16-18	17-19	18-20	18-21	19-22	20-23	20-24	Добре
10-11	10-12	11-13	12-14	12-14	13-15	13-16	14-17	15-17	15-18	16-19	16-19	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	
26-28	26-29	27-30	28-31	29-32	30-33	31-34	32-35	33-36	34-37	34-38	35-39	Відмінно
21-25	22-25	23-26	23-27	24-28	25-29	26-30	27-31	27-32	28-33	29-33	29-34	Добре
17-20	18-21	18-22	19-22	19-23	20-24	20-25	21-26	22-26	22-27	23-28	24-28	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	
36-40	37-41	38-42	39-43	40-44	41-45	42-46	43-47	43-48	44-49	45-50	46-51	Відмінно
30-35	31-36	32-37	32-38	33-39	34-40	35-41	35-42	36-42	37-43	38-44	38-45	Добре
24-29	25-30	25-31	26-31	27-32	27-33	28-34	28-34	29-35	30-36	30-37	31-37	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	
47-52	48-53	49-54	50-55	51-56	51-57	52-58	53-59	54-60	55-61	56-62	57-63	Відмінно
39-46	40-47	41-48	41-49	42-50	43-50	44-51	44-52	45-53	46-54	47-55	47-56	Добре
31-38	32-39	32-40	33-40	34-41	34-42	35-43	36-43	36-44	37-45	37-46	38-46	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	
58-64	59-65	60-66	60-67	61-68	62-69	63-70	64-71	65-72	66-73	67-74	68-75	Відмінно
48-57	49-58	50-59	50-59	51-60	52-61	53-62	53-63	54-64	55-65	56-66	56-67	Добре
38-47	39-48	40-49	40-49	41-50	41-51	42-52	43-52	43-53	44-54	44-55	45-55	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	
68-76	69-77	70-78	71-79	72-80	73-81	74-82	75-83	76-84	77-85	77-86	78-87	Відмінно
57-67	58-68	59-69	59-70	60-71	61-72	62-73	62-74	63-75	64-76	65-76	65-77	Добре
46-56	46-57	47-58	47-58	48-59	49-60	49-61	50-61	50-62	51-63	52-64	52-64	Задовільно

Додаток 2

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

(Ф03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				

(Ф 03.02 – 110)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра історії та документознавства

УЗГОДЖЕНО
В.о. декана ФАЕТ
_____ Роман ОДАРЧЕНКО
«30» січня _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи
_____ Анатолій ПОЛУХІН
«31» січня _____ 2024 р.

Система менеджменту якості
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

«Історія української державності та культури»

Галузь знань: 17 «Електроніка, автоматизація та електронні комунікації»

Спеціальність: 171 «Електроніка»

Освітньо-професійна програма: «Електронні системи»

Освітньо-професійна програма: «Електронні технології інтернету речей»

Галузь знань: 17 «Електроніка, автоматизація та електронні комунікації»

Спеціальність: 172 «Телекомунікації та радіотехніка»

Освітньо-професійна програма: «Телекомунікаційні системи та мережі»

Освітньо-професійна програма: «Комп'ютерно-інтегровані радіоінформаційні системи та технології»

Галузь знань: 17 «Електроніка, автоматизація та електронні комунікації»

Спеціальність: 173 «Авіоніка»

Освітньо-професійна програма: «Комплекси пілотажно-навігаційного обладнання»

Галузь знань: 17 «Електроніка, автоматизація та електронні комунікації»

Спеціальність 174 «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка»

Освітньо-професійна програма: «Комп'ютеризовані системи управління та автоматика»

Освітньо-професійна програма: «Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси і виробництва»

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР / К	КР / КПр	Форма сем. контролю
Денна:	2	90/3	17	17	-	56	-	-	Екзамен 2с

Індекс: НБ - 2 -171-1/23-1.1; № НБ-2-171-2/23-1.1. № НБ-2-172-1/23-1.1 № НБ-2-172-2/23-1.1
№ НБ-2-173-1/21-1.1 № НБ-2-174-1/23-1.1 № НБ-2-174-2/23-1.1

СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Електронні системи» навчальних та робочих навчальних планів № НБ-2-171-1/23, № РБ-2-171-1/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 171 «Електроніка»; на основі освітньо-професійної програми «Електронні технології інтернету речей» навчальних та робочих навчальних планів № НБ-2-171-2/23, № РБ-2-171-2/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 171 «Електроніка»; освітньо-професійної програми «Телекомунікаційні системи та мережі» навчальних та робочих навчальних планів № НБ-2-172-1/23, № РБ-2-172-1/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 172 «Телекомунікації та радіотехніка»; освітньо-професійної програми «Комп'ютерно-інтегровані радіоінформаційні системи та технології» навчальних та робочих навчальних планів № НБ-2-172-2/23, № РБ-2-172-2/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 172 «Телекомунікації та радіотехніка»; освітньо-професійної програми «Комплекси пілотажно-навігаційного обладнання» навчальних та робочих навчальних планів № НБ-2-173-1/21, № РБ-2-173-1/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 173 «Авіоніка»; освітньо-професійної програми «Комп'ютеризовані системи управління та автоматика» навчальних та робочих навчальних планів № НБ-2-174-1/23, № РБ-2-174-1/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 174 «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка»; освітньо-професійної програми «Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси і виробництва» навчальних та робочих навчальних планів № НБ-2-174-2/23, № РБ-2-174-2/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 174 «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка» та відповідних нормативних документів.

Робочу навчальну програму розробила:
доцент кафедри історії
та документознавства _____

Наталія БЕМ

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії та документознавства, протокол № 8 від 31.08.2023 р.

Завідувач кафедри _____ Ірина ТЮРМЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 171 «Електроніка» освітньо-професійної програми «Електронні системи», освітньо-професійної програми «Електронні технології інтернету речей» – кафедри

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

електроніки, робототехніки і технологій моніторингу та інтернету речей, протокол №__ від «__» _____ 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми
 «Електронні системи» _____ Володимир УЛАНСЬКИЙ

Гарант освітньо-професійної програми
 «Комп'ютерні системи та мережі» _____ Олександр ЗАДОРЖНИЙ

Завідувач кафедри _____ Ірина МОРОЗОВА

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 172 «Телекомунікації та радіотехніка» освітньо-професійної програми «Телекомунікаційні системи та мережі», освітньо-професійної програми «Комп'ютерно-інтегровані радіоінформаційні системи та технології» – кафедри телекомунікаційних та радіоелектронних систем, протокол №__ від «__» _____ 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми
 «Телекомунікаційні системи та мережі» _____ Олексій ГОЛУБНИЧИЙ

Гарант освітньо-професійної програми
 «Комп'ютерно-інтегровані радіоінформаційні системи та технології» _____ Юлія ПЕТРОВА

Завідувач кафедри _____ Віктор ГНАТЮК

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 173 «Авіоніка» освітньо-професійної програми «Комплекси пілотажно-навігаційного обладнання» – кафедри авіоніки, протокол №__ від «__» _____ 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми
 «Комплекси пілотажно-навігаційного обладнання» _____ Олексій ЧУЖА
 Завідувач кафедри _____ Юрій ГРИЩЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 174 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка» освітньо-професійної програми «Комп'ютеризовані системи управління та автоматика» – кафедри аерокосмічних систем, протокол №__ від «__» _____ 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми
 «Комп'ютеризовані системи управління та автоматика» _____ Олена АБРАМОВИЧ

Завідувач кафедри _____ Юрій МЕЛЬНИК

Система менеджменту якості.
Навчально-методичний комплекс
Навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 12.01.09-01-2024

стор. 3 з 269

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 174 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка» освітньо-професійної програми «Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси і виробництва» – кафедри авіаційних комп'ютерно-інтегрованих комплексів, протокол №_від «_____»_____2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси і виробництва»_____Марина МУХІНА

Завідувач кафедри_____ Віктор СИНЄГЛАЗОВ

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол №_____ від «_____»_____2024 р.

Голова НМРР_____ Анжеліка КОКАРЄВА

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ

	сторінка
Вступ	6
1. Пояснювальна записка	6
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.....	6
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	6
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	7
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	9
2. Програма навчальної дисципліни	9
2.1. Зміст навчальної дисципліни	9
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	11
2.3. Тематичний план	13
2.4. Перелік питань для підготовки до екзамену	14
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	14
3.1. Методи навчання.....	14
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	14
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет.....	15
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	15

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни, денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, оскільки є однією з головних складових гуманітарної загальноосвітньої підготовки фахівців із вищою освітою.

Метою викладання дисципліни – є висвітлення особливостей боротьби за українську державність на різних етапах історичного та політичного розвитку суспільства. У безпосередньому зв'язку з цим розглядається культурно-історичний процес українського народу з найдавніших часів до сьогодення.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомити з основними етапами формування української державності та культури;
- висвітлити досвід національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби за відродження української культури;
- ознайомити студентів з досягненнями вітчизняної та зарубіжної історіографії в питаннях виникнення української держави, формах боротьби за її існування, причини втрат та здобутки на шляху до її незалежності;
- висвітлювати роль української культури як складової європейського історико-культурного розвитку;
- показати важливість національної держави в умовах сучасного міжнародного життя.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

Для ОПП «Електронні системи»: вміти засвоювати нові знання, прогресивні технології та інновації, знаходити нові нешаблонні рішення і засоби їх здійснення; відповідати вимогам гнучкості в подоланні перешкод та досягненні мети, раціонального використання та нормування часу, дисциплінованості, відповідальності за свої рішення та діяльність (ПРН13); дотримуватися норм сучасної української ділової та професійної мови (ПРН14); виявляти навички самостійної та колективної роботи, лідерські якості, організувати роботу за умов обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність (ПРН15);

Для ОПП «Електронні технології інтернету речей»: вміти засвоювати нові знання, прогресивні технології та інновації, знаходити нові нешаблонні рішення і засоби їх здійснення; відповідати вимогам гнучкості в подоланні перешкод та досягненні мети, раціонального використання та нормування часу, дисциплінованості, відповідальності за свої рішення та діяльність (ПРН13); дотримуватися норм сучасної української ділової та професійної мови (ПРН14); виявляти навички самостійної та колективної роботи, лідерські якості, організувати роботу за умов обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність (ПРН15).

Для ОПП «Телекомунікаційні системи та мережі»: вміння управлінсько-організаційної роботи у колективі (бригаді, групі, команді тощо), вміння оцінювати та

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

розподіляти завдання між співробітниками та нести відповідальність за результати своєї та колективної роботи (ПРН14).

Для ОПП «Комп'ютерно-інтегровані радіоінформаційні системи та технології»: вміння застосовувати сучасні досягнення у галузі професійної діяльності з метою побудови перспективних телекомунікаційних систем, інфокомунікаційних, телекомунікаційних мереж, радіотехнічних систем та систем телевізійного й радіомовлення тощо (ПРН 08); вміння управлінсько-організаційної роботи у колективі (бригаді, групі, команді тощо), вміння оцінювати та розподіляти завдання між співробітниками та нести відповідальність за результати своєї та колективної роботи (ПРН 14).

Для ОПП «Комплекси пілотажно-навігаційного обладнання»: розробляти алгоритми керування рухом літальних апаратів (ПРН7); виявляти розуміння сучасних філософських теорій і основних набутоків світової і національної культури, їх творче осмислення та навички застосування у професійній діяльності, зокрема, при спілкуванні з колегами (ПРН9).

Для ОПП «Комп'ютеризовані системи управління та автоматики»: Вміти використовувати у виробничій і соціальній діяльності фундаментальні поняття і категорії державотворення для обґрунтування власних світоглядних позицій та політичних переконань з урахуванням процесів соціально-політичної історії України, правових засад та етичних норм (ПРН14);

Для ОПП «Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси і виробництва»: знати лінійну та векторну алгебру, диференціальне та інтегральне числення, функції багатьох змінних, функціональні ряди, диференціальні рівняння для функції однієї та багатьох змінних, операційне числення, теорію комплексної змінної, теорію ймовірностей та математичну статистику, теорію випадкових процесів в обсязі, необхідному для користування математичним апаратом та методами у галузі автоматизації (ПР01); знати фізику, електротехніку, електроніку та схемотехніку, мікропроцесорну техніку на рівні, необхідному для розв'язання типових задач і проблем автоматизації (ПР02); вміти застосовувати інформаційні технології та мати навички розробляти алгоритми та комп'ютерні програми з використанням мов високого рівня та технологій об'єктно-орієнтованого програмування, створювати бази даних та використовувати інтернет-ресурси (ПР03); розуміти суть процесів, що відбуваються в об'єктах автоматизації в галузі авіації та ракетно-космічної та вміти проводити аналіз об'єктів автоматизації і обґрунтовувати вибір структури, алгоритмів та схем керування ними на основі результатів досліджень їх властивостей (ПР04); вміти застосовувати методи теорії автоматичного керування для дослідження, аналізу та синтезу систем автоматичного керування (ПР05); вміти застосовувати методи системного аналізу, моделювання, ідентифікації та числові методи для розроблення математичних та імітаційних моделей окремих елементів та систем автоматизації в цілому для аналізу якості їх функціонування із використанням новітніх комп'ютерних технологій (ПР06); вміти застосовувати знання про основні принципи та методи вимірювання фізичних величин і основних технологічних параметрів для обґрунтування вибору засобів вимірювань та оцінювання їх метрологічних характеристик (ПР07); вміти враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки під час формування технічних рішень (ПР013); вміти використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ПР014); вміти використовувати у виробничій і соціальній діяльності фундаментальні поняття і категорії державотворення для обґрунтування власних світоглядних позицій та політичних переконань з урахуванням процесів соціально-політичної історії України, правових засад та етичних норм (ПР015); вміти використовувати різні методи та інструменти, що мають відношення до діагностування комп'ютерно-інтегрованих технологічних процесів і виробництв (ПР016); вміти продемонструвати знання та розуміння основ теорії та принципів побудови комп'ютерно-інтегрованих виробництв та комп'ютерно-інтегрованих комплексів в практичній діяльності (ПР017); вміти здійснювати захист прав інтелектуальної власності, комерціалізацію

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 3 з 269

результатів науково-дослідної діяльності в галузі комп'ютерно-інтегрованих технологічних процесів і виробництва (ПР20).

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні компетентності :

- **Для ОПП «Електронні системи»:** здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК3); здатність спілкуватися іноземною мовою (ЗК4); здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК6); здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК07); навички міжособистісної взаємодії (ЗК08); здатність працювати в команді (ЗК09); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні(ЗК13); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства (ЗК14).

- **Для ОПП «Електронні технології інтернету речей»:** здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК03); здатність спілкуватися іноземною мовою (ЗК04); здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК06); здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК07); навички міжособистісної взаємодії (ЗК08); здатність працювати в команді (ЗК09); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК13); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК14).

- **Для ОПП «Телекомунікаційні системи та мережі»:** здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК05); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК11); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК12);

- **Для ОПП «Комп'ютерно-інтегровані радіоінформаційні системи та технології»:** здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК01); здатність планувати та управляти часом (ЗК03); знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК04); здатність працювати в команді (ЗК06); здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК07); вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК08); навички здійснення безпечної діяльності (ЗК09); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК11); здатність вирішувати стандартні завдання професійної діяльності на основі інформаційної та бібліографічної культури із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій і з урахуванням основних вимог інформаційної безпеки (ФК02); готовність до контролю дотримання та забезпечення екологічної безпеки (ФК07); готовність сприяти

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

впровадженню перспективних технологій і стандартів(ФК08); здатність здійснювати приймання та освоєння нового обладнання відповідно до чинних нормативів (ФК09); здатність здійснювати монтаж, налагодження, налаштування, регулювання, досліду перевірку працездатності, випробування та здачу в експлуатацію споруд, засобів і устаткування телекомунікацій та радіотехніки (ФК10); здатність складати нормативну документацію (інструкції) з експлуатаційно- технічного обслуговування інформаційно- телекомунікаційних мереж, телекомунікаційних та радіотехнічних систем, а також за програмами випробувань ФК11); готовність до вивчення науково-технічної інформації, вітчизняного і закордонного досвіду з тематики інвестиційного (або іншого) проекту засобів телекомунікацій та радіотехніки (ФК14).

- **Для ОПП «Комплекси пілотажно-навігаційного обладнання»:** здатність розробляти проекти та управляти ними (ЗК05); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК07); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК08).

- **Для ОПП Комп'ютеризовані системи управління та автоматика:** здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 09); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя(ЗК10) ; здатність бути критичним і самокритичним (ЗК11); здатність враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки під час формування технічних рішень (ФК10).

- **Для ОПП «Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси і виробництва»:** здатність застосовувати знання комп'ютерно-інтегрованих технологічних процесів і виробництв у практичних ситуаціях(ЗК01); здатність спілкуватися іноземною мовою (ЗК03); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК09); здатність обґрунтовувати вибір технічних засобів автоматизації на основі розуміння принципів їх роботи, аналізу їх властивостей, призначення і технічних характеристик з урахуванням вимог до системи автоматизації і експлуатаційних умов; налагоджувати технічні засоби автоматизації та системи керування (СК05); здатність враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки під час формування технічних рішень (СК10); здатність використовувати знання й фактичні навички щодо експлуатації, обслуговування і контролю працездатності виробництва (СК15).

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Історія української державності та культури» базується на знаннях таких дисциплін як «Ділова українська мова» та є базою для вивчення навчальних дисциплін: «Філософія», кваліфікаційна робота.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення», який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля

Модуль 1. «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»

Інтегровані вимоги модуля №1:

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- історію давніх державних утворень на теренах України;
- основні етапи розвитку, політичний устрій Русі та Галицько-Волинської держави;
- політичний та культурний розвиток українських земель у складі Литви та Польщі;
- формування Б. Хмельницьким козацької держави, розвиток і занепад української автономії (кінець XVII – протягом XVIII ст.);
- зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій, ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині, розвиток української культури доби національного відродження.
- державну ідею в програмах українських політичних партій на початку XX ст. та розвиток української культури у зазначений період;
- відновлення української державності та розвиток вітчизняної культури (1917 – 1920 рр.);
- процес входження УСРР до складу СРСР, ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій і організацій на еміграції, розвиток культури Радянської України та західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.
- українське питання напередодні та на початку Другої світової війни та нацистський окупаційний режим на території України;
- розвиток української культури в роки Другої світової війни
- особливості політичного та культурного розвитку УСРР (1945–1991 рр.);
- Політичні процеси в незалежній Україні (1991 – до сьогодення).

Вміти:

- самостійно висвітлювати основні етапи української державності та визначати характерні їх особливості;
- самостійно висвітлювати політичний і культурний розвиток Русі у IX – XIII ст.;
- самостійно аналізувати політичний і культурний розвиток українських земель у складі ВКЛ та Речі Посполитої;
- самостійно аналізувати причини Хмельниччини та Руїни української державності (друга половина XVII ст.);
- самостійно висвітлювати особливості розвитку вітчизняної культури в другій половині ХУІІ–ХУІІІ ст.
- самостійно аналізувати «українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад у ХІХ ст.
- самостійно висвітлювати вплив українського національно-культурного відродження на розвиток освіти, літератури і науки на теренах Російської та Австро-Угорської імперій;
- самостійно висвітлювати суспільно-політичні процеси в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій (1900–1917 рр.).
- самостійно аналізувати розвиток української культури (1917–1920 рр.);
- самостійно характеризувати політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.);

- самостійно аналізувати боротьбу руху Опору за українську державу в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.);
- самостійно висвітлювати адміністративно-територіальні зміни в УРСР після Другої світової війни, причини приєднання Кримської області до складу УРСР, державницьку програму дисидентського руху та причини розпаду СРСР.
- самостійно аналізувати культурні процеси за доби незалежної України (1991 – до сьогодні).

Тема 1. «Становлення українського етносу та початки державності в українських землях. Вступ. Предмет, завдання, мета, джерела та література навчальної дисципліни. Етапи становлення української державності. Давні державні утворення на території України.

Тема 2. Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.). Протодержавні слов'янські утворення. Походження назви «Русь» та історіографічного терміну «Київська Русь». Основні етапи розвитку та політичний устрій Русі. Місце та роль Християнської церкви в політичному та суспільному житті. Політична роздробленість Русі. Утворення та політичний розвиток Галицької та Волинської земель. Королівство Руське (1253 – 1349 рр.). Культура Русі. Поява писемності. Освіта. Наукові знання. Літописання. Право та законодавство. Мистецтво. Іконопис.

Тема 3. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.). Приєднання до Литовської держави Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини і Переяславщини. Політика великих литовських князів в українських землях. Кревська та Городельська унії. Ліквідація удільних князівств на теренах українських земель. Встановлення влади Московії над Чернігово-Сіверською землею. Зростання впливу Польщі на Литву. Захоплення Польщею Київщини, Волині та Брацлавщини. Люблінська унія. Зміна політико-правового становища українських земель після приєднання до Польського королівства.

Культура ранньомодерної України. Європейський Ренесанс та його вплив на розвиток української культури у XIV–XVI ст. Розвиток освіти і науки. Полемічна література як елемент української ренесансної культури. Розвиток друкарства.

Тема 4. Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст. Причини козацької революції. Початок Хмельниччини. Зборівський договір та започаткування української козацької держави. Формування Б. Хмельницьким козацької держави. Запровадження полково-сотенного адміністративного устрою. Початок Руїни української державності. Гадяцький трактат. Московська експансія та її наслідки. Чуднівська угода. Початок розколу Гетьманщини. Чорна рада і поділ де-юре України. Наслідки Андрусівської угоди для української державності. Спроби об'єднання Правобережжя та Лівобережжя в другій половині XVII ст.

Тема. 5. Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст. «Трактат про Вічний мир» 1686 р. та територіальний поділ Гетьманщини. Державна політика І. Мазепи. Плани відновлення української державності Г. Орлика, Д. Апостола та К. Розумовського. Наступ Росії на українську автономію та остаточна її ліквідація в Гетьманщині і Слобожанщині. Приєднання Південної України та Криму до Російської імперії. Зміни в адміністративно-територіальному та політичному становищі Правобережжя та західноукраїнських земель.

Українська культура періоду бароко. Розвиток освіти, науки, літератури, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 6. «Національне відродження» та ідеї української державності в XIX ст. Вплив Французької революції кінця XVIII ст. (принцип суверенітету нації) та ідей німецького романтизму на пробудження національних рухів. Зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій. Українські землі в польських та французьких проектах за доби наполеонівських війн. Ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині. Ідеї федералізму та самостійності в Товаристві

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

об'єднаних слов'ян та Кирило-Мефодіївському братстві. Державницькі концепції народовців, М. Драгоманова та І. Франка.

Українська культура доби національного відродження. Романтизм та реалізм. Розвиток освіти, науки, літератури, театру, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 7. Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець XIX ст. – 1917 рр.). «Українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад. Українська державність в програмах та діяльності загальноросійських та українських політичних партій на початку XX ст. Українська політична думка Наддніпрянщини: між автономією та самостійністю. Національна-державна ідея в західноукраїнських землях. Погляди на українську державність напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).

Розвиток української культури на початку XX ст. Освіта. Наука і техніка. Виникнення української преси. Розвиток літератури, мистецтва, живопису, архітектури та музичного мистецтва.

Тема 8. Відновлення української державності (1917 –1921 рр.). Українська державність доби Центральної Ради: від політичної автономії до незалежності. Українська держава Павла Скоропадського: спроба створення альтернативи УНР. Боротьба за державність на західноукраїнських землях (ЗУНР). Українське питання на Паризькій мирній конференції. Директорія УНР: здобутки та прорахунки в державній політиці. Акт злуки УНР та ЗУНР. Встановлення радянської державності в Україні.

Розвиток української культури. Культурно-освітня робота, наука, літературний процес та мистецтво за доби УНР, Української Держави та Директорії УНР.

Тема 9. Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.). Процес входження УСРР до складу СРСР. Політика більшовицької влади щодо УРСР. Ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій та організацій на еміграції.

Розвиток культури Радянської України. Політика українізації: розвиток освіти, науки, техніки, літератури та мистецтва. Культурний стан західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.

Тема 10. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Українське питання у європейській міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни. Включення до складу УРСР території Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Радянсько-німецький договір про дружбу і кордони. Встановлення німецької окупаційної влади на території Холмщини, Підляшшя, Лемківщини. Напад Німеччини на СРСР. Окупаційний режим нацистської Німеччини та її союзників на території України. Рух опору в боротьбі за українську державність. Визволення території України та відновлення радянської державно-політичної системи.

Тема 11. Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1991 рр.). Адміністративно-територіальні зміни. Боротьба за українську державність на західноукраїнських землях. Приєднання Кримської області до складу УРСР: мотиви і правова основа. Хрущовська «відлига». Спроби лібералізації політичного режиму.

УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.). Дисидентський рух в Україні та його державницька програма. Спроба подолання суспільно-політичної кризи. Новий курс КПРС на перебудову. Національно-демократичні сили в боротьбі за утвердження державної незалежності республіки. Декларація про державний суверенітет України. Союзний договір і Україна. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР. Угода про співдружність незалежних держав (СНД).

Культурне життя. Радянські ідеологічні кампанії та особливості їх проведення в УРСР (середина 40-х – початок 50-х рр.). Творчість шестидесятників та їх внесок у демократизацію національної культури. Освіта, наука, техніка, література та мистецтво. Розвиток національно-демократичного руху наприкінці 80-х років та його вплив на розвиток національної культури.

Тема 12. Україна – незалежна держава (1991 – до сьогодні). Розбудова незалежної Української держави. Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Реорганізація органів державної влади. Формування атрибутів державності. Проблема унітаризму і федерації в Україні. Автономна Республіка Крим. Російська політика щодо Криму. Суспільно-політичні рухи та громадські організації. Конституція 1996 р. Вибори Верховної Ради та Президента України. «Революція Гідності». Президентські вибори 2014 р., 2019 р. Світове визнання України. Формування концепції зовнішньої політики України. Діяльність України в міжнародних організаціях. Договори з державами СНД і країнами світу. Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру і співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Вступ до Ради Європи. Участь України у миротворчих заходах ООН, у програмі «Партнерство заради миру». Україна у складі СОТ. Українська культура в умовах незалежності. Освіта, наука, техніка. Реформи в галузі освіти 90-х років. Поява недержавних навчальних закладів: ліцеїв, гімназій, університетів. Наука. Діяльність Національної академії наук України. Розвиток космонавтики. Політ в космос першого космонавта-дослідника незалежної України Л. Каденюка в складі екіпажу американського космічного корабля «Колумбія» місії STS – 87 (листопад 1997 р.). Розвиток літератури, театрального та музичного мистецтва. Релігійне та церковне життя в Україні. Конституювання помісної церкви (ПЦУ). Роль та місце української культури в системі цінностей світової культури.

Тема 13. Україна в умовах російсько-української війни. Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних сил. Угода про асоціацію з Європейським Союзом. Участь України у вирішенні глобальних проблем світового товариства. Російсько-українська війна на сучасному етапі.

2.3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми	Денна форма навчанн я			
		Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС
1	2	3	4	5	6
Модуль №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодні»					
1.1	Історія української державності та культури як навчальна дисципліна. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях.	2 семестр			
		8	2	2	4
1.2	Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.)	6	-	2	4
1.3	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.)	6	2	-	4
1.4	Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст.	6	-	2	4

1	2	3	4	5	6
Модуль №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»					
1.5	Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст.	6	2	-	4
1.6	Національне відродження та ідеї української державності в XIX ст.	6	-	2	4
1.7	Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (1900 – 1917 рр.)	6	2	-	4
1.8	Відновлення української державності 1917 – 1921 рр.	6	-	2	4
1.9	Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.)	6	2	-	4
1.10	Україна в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)	4	-	2	2
1.11	Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945 – 1964 рр.)	4	2	-	2
1.12	УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964 – 1991 рр.)	10	2	2	6
1.13	Україна – незалежна держава (1991 – до сьогодення)	10	2	2	6
1.14	Україна в умовах російсько-української війни	3	1	-	2
1.15	Виконання контрольної (домашньої) роботи	-	-	-	-
1.16	Модульна контрольна робота №1	3	-	1	2
Усього за модулем №1		90	17	17	56
Усього за навчальною дисципліною		90	17	17	56

2.4. Перелік питань для підготовки до екзамену.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

– інформаційно-рецептивний (лекція, розповідь, робота з підручником, демонстрація, пояснення);

– метод проблемного викладу;

– репродуктивний метод;

– дослідницький метод;

– індуктивний;

– дедуктивний;

– творчий метод;

– практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи);

– пояснювально-ілюстративний метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, роботі з навчальною літературою та джерелами, роботі в малих групах, в проведенні навчальних,

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

наукових та професійно зорієнтованих семінарах-дискусіях, презентаціях.

3.2. Рекомендована література

Базова література

- 3.2.1. Аркуша О.Г., Кондратюк К.К., Мудрий М.М., Сухий О. М. Час народів. Історія України XIX століття : навч. посіб. / за заг. ред. М.М. Мудрого. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.
- 3.2.2. Войтович Л. Княжа доба на Русі (837–1492). Т. I: Становлення імперії Русь (837–1054). Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2021. 590 с.
- 3.2.3. Бойко О.Д. Історія України: посіб. для студ. вузів. Київ: Академвидав, 2021. 720 с.
- 3.2.4. Гирич І. Українські інтелектуали і політична окремішність (середина XIX – початок XX ст.). Київ : «Українські пропілеї», 2020. 452 с.
- 3.2.5. Дорошко М. Неоголошена війна Росії проти України у XX – на початку XXI ст.: причини і наслідки. Київ : Нікка-Центр, 2018. 192 с.
- 3.2.6. Історія цивілізації України / Н.С. Абашина та ін.; упоряд. М.Ю. Відейко. Харків: Фоліо, 2021. Т. 1 Від киммерійців до Русі (X ст. до н.е.–IX ст.). 586 с.
- 3.2.7. Історія цивілізації України / О.Б. Бубенок, А.М. Домановський, О.Д. Дядечко та ін.; упоряд. О.Є. Черненко. Харків : Фоліо, 2021. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900 – 1256). 590 с.
- 3.2.8. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939 рр.). Київ : Академперіодика, 2021. 620 с.
- 3.2.9. Шандра В., Аркуша О. Україна в XIX столітті: доба модернізації / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 706 с.
- 3.2.10. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероб. та розшир. Київ : Критика, 2005. 584 с.

Допоміжна література

- 3.2.11. .Енциклопедія історії України. – Київ: Наукова думка, 2003–2021. Т. 1–12.
- 3.2.12. Історія української культури у п'яти томах. / Гол. ред. Б. Патон. К.: Наукова думка, 2001–2013. – Т. 1–5.
- 3.2.13. Історія української авіації в особах: [навч. посіб. для вищ. навч.]. / Гребенніков В., Бем Н., Тюрменко І. та ін.]; за ред. В. Гребеннікова. Київ: НАУ, 2013. – 328 с.
- 3.2.14. Історія української державності та культури: практикум / уклад. Л.В. Божук, В.М. Гребенніков, О.М. Захарчук [та ін.]. К.: НАУ, 2021. 80 с.
- 3.2.15. Культурологія: теорія та історія культури / навч. посіб. / за ред.. І. Тюрменко. 3-є вид., перероб. та доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2010. 370 с.
- 3.2.16. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. / відп. ред. В. Смолій. Київ: Ін-т історії України, 2022. Кн. 1-2.
- 3.2.17. Пилип Орлик і мазепинці. Джерела / упоряд. Т. Таїрова-Яковлева. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 216 с.
- 3.2.18. Старченко Н.П. Українські світи Речі Посполитої. Історія про історію. Київ: Laurus, 2021. 616 с.
- 3.2.19. Таїрова-Яковлева Т.Г. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія зради. – Київ.: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 403 с.
- 3.2.20. Українське століття (1921–2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / авторський колектив: Тетяна Водотика, Володимир Головка, Станіслав Кульчицький, Лариса Якубова. Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 560 с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

- 3.3.1. <http://www.history.org.ua/?libid=10280>.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів
	Денна форма навчання
	2 семестр
	Модуль №1
Відповіді на теоретичні питання, тощо під час аудиторної роботи на практичних заняттях (10б×4)	40
Виконання творчого завдання (15б×1)	15
Ведення конспекту лекцій	5
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>36 балів</i>
Виконання модульної контрольної роботи №1	20
Відповіді на практичних заняттях (з урахуванням виконання завдань, отриманих під час настановної сесії)	
Виконання контрольної роботи (домашньої)	
Усього за модулем №1	80
Семестровий екзамен	20
Усього за дисципліною	100

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (Додаток 1).

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної модульної та контрольної рейтингових оцінок становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS (Додаток 2).

4.5. **Екзаменаційна рейтингова** оцінка складається з балів за результатами виконання екзаменаційних завдань, затверджених кафедрою в установленому порядку.

Сума підсумкової семестрової модульної та **екзаменаційної** рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатка до диплома.

Додаток 1

Відповідність оцінок у балах оцінкам за національною шкалою
(рекомендовані значення)

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
3	4	5	6	7	8	9	10	11	13	14	15	
3	4	5	6	7	8	9	9-10	10-11	12-13	13-14	14-15	Відмінно
2,5	3	4	5	6	6-7	7-8	8	9	10-11	11-12	12-13	Добре
2	2,5	3	4	4-5	5	6	6-7	7-8	8-9	9-10	9-11	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
15-16	16-17	17-18	17-19	18-20	19-21	20-22	21-23	22-24	23-25	24-26	25-27	Відмінно
12-14	13-15	14-16	15-16	15-17	16-18	17-19	18-20	18-21	19-22	20-23	20-24	Добре
10-11	10-12	11-13	12-14	12-14	13-15	13-16	14-17	15-17	15-18	16-19	16-19	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	
26-28	26-29	27-30	28-31	29-32	30-33	31-34	32-35	33-36	34-37	34-38	35-39	Відмінно
21-25	22-25	23-26	23-27	24-28	25-29	26-30	27-31	27-32	28-33	29-33	29-34	Добре
17-20	18-21	18-22	19-22	19-23	20-24	20-25	21-26	22-26	22-27	23-28	24-28	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	
36-40	37-41	38-42	39-43	40-44	41-45	42-46	43-47	43-48	44-49	45-50	46-51	Відмінно
30-35	31-36	32-37	32-38	33-39	34-40	35-41	35-42	36-42	37-43	38-44	38-45	Добре
24-29	25-30	25-31	26-31	27-32	27-33	28-34	28-34	29-35	30-36	30-37	31-37	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	
47-52	48-53	49-54	50-55	51-56	51-57	52-58	53-59	54-60	55-61	56-62	57-63	Відмінно
39-46	40-47	41-48	41-49	42-50	43-50	44-51	44-52	45-53	46-54	47-55	47-56	Добре
31-38	32-39	32-40	33-40	34-41	34-42	35-43	36-43	36-44	37-45	37-46	38-46	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	
58-64	59-65	60-66	60-67	61-68	62-69	63-70	64-71	65-72	66-73	67-74	68-75	Відмінно
48-57	49-58	50-59	50-59	51-60	52-61	53-62	53-63	54-64	55-65	56-66	56-67	Добре
38-47	39-48	40-49	40-49	41-50	41-51	42-52	43-52	43-53	44-54	44-55	45-55	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	
68-76	69-77	70-78	71-79	72-80	73-81	74-82	75-83	76-84	77-85	77-86	78-87	Відмінно
57-67	58-68	59-69	59-70	60-71	61-72	62-73	62-74	63-75	64-76	65-76	65-77	Добре
46-56	46-57	47-58	47-58	48-59	49-60	49-61	50-61	50-62	51-63	52-64	52-64	Задовільно

Додаток 2

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах
оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

(Ф03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра історії та документознавства

УЗГОДЖЕНО
Декан ФКНТ

_____Сергій ГНАТЮК
«__» _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи
_____Анатолій ПОЛУХІН
«26» червня _____ 2024 р.

Система менеджменту якості
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Галузь знань: 11 «Математика і статистика»

Спеціальність: 113 «Прикладна математика»

Освітньо-професійна програма: «Прикладне програмне забезпечення»

Галузь знань: 12 «Інформаційні технології»

Спеціальність: 122 «Комп'ютерні науки»

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Освітньо-професійна програма: «Аналітика даних та штучний інтелект»
Освітньо-професійна програма: «Інформаційні технології проектування»
Освітньо-професійна програма: «Інформаційні управляючі системи та технології»
Спеціальність: 123 «Комп'ютерна інженерія»
Освітньо-професійна програма: «Системне програмування»
Спеціальність: 126 «Інформаційні системи та технології»
Освітньо-професійна програма: «Інформаційні системи та технології»

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР / К	КР / КПр	Форма сем. Контролю
Денна:	1	90/3	17	17	-	56	-	-	Екзамен 1с
Заочна	2,3	90/3	6	4	-	80	1 к-3с	-	Екзамен 3с

Індекс: НБ - 4 - 113/23-1.1; НБ - 4 - 122-1/23-1.1; НБ - 4 - 122-2/23-1.1; НБ - 4 - 122-3/23-1.1; НБ - 4 - 123-2/23-1.1; НБ - 4 - 126/23-1.1

Індекс: НБ - 4 - 122-1з/23-1.1; НБ - 4 - 123-2з/23-1.1

СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Прикладне програмне забезпечення» навчальних та робочих навчальних планів НБ - 4 – 113/23, РБ - 4 - 113/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 113 «Прикладна математика»; на основі освітньо-професійної програми «Інформаційні управляючі системи та технології» навчальних та робочих навчальних планів НБ - 4 - 122 - 1/23, РБ - 4 - 122 - 1/23, НБ - 4 - 122 - 1з/23, РБ - 4 - 122 - 1з/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 122 «Комп'ютерні науки»; освітньо-професійної програми «Інформаційні технології проектування» навчальних та робочих навчальних планів НБ - 4 - 122 - 2/23, РБ - 4 - 122 - 2/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 122 «Комп'ютерні науки»; освітньо-професійної програми «Аналітика даних та штучний інтелект» навчальних та робочих навчальних планів НБ - 4 - 122 - 3/23, РБ - 4 - 122 - 3/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 122 «Комп'ютерні науки»; освітньо-професійної програми «Системне програмування» навчальних та робочих навчальних планів НБ - 4 - 123 - 2/23, РБ - 4 - 123 - 2/23, НБ - 4 - 123 - 2з/23, РБ - 4 - 123 - 2з/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 123 «Комп'ютерна інженерія»; освітньо-професійної програми «Інформаційні системи та технології» навчальних та робочих навчальних планів НБ - 4 - 126/23, РБ - 4 - 126/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 123 «Комп'ютерна інженерія» та відповідних нормативних документів.

Робочу навчальну програму розробили:

доцент кафедри історії

та документознавства

старший викладач кафедри історії

та документознавства

_____ Леся ХАЛЕЦЬКА

_____ Жанна ПАСКАЛ

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії та документознавства, протокол № 8 від 31.08.2023 р.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Завідувач кафедри _____ Ірина ТЮРМЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 113 «Прикладна математика» освітньо-професійної програми «Прикладне програмне забезпечення» – кафедри прикладної математики, протокол № від «__» _____ 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Прикладне програмне забезпечення» _____ Наталя ТУПКО

Завідувач кафедри _____ Пилип ПРИСТАВКА

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 122 «Комп'ютерні науки» освітньо-професійної програми «Аналітика даних та штучний інтелект» – кафедри прикладної математики, протокол № __ від «____» _____ 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Аналітика даних та штучний інтелект» _____ Пилип ПРИСТАВКА

Завідувач кафедри _____ Пилип ПРИСТАВКА

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 122 «Комп'ютерні науки» освітньо-професійної програми «Інформаційні управляючі системи та технології», освітньо-професійної програми «Інформаційні технології проектування» – кафедри комп'ютерних інформаційних технологій, протокол №__ від «____» _____ 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Інформаційні управляючі системи та технології» _____ Ігор РАЙЧЕВ

Гарант освітньо-професійної програми
«Інформаційні технології проектування» _____ Юрій СІНЬКО

Завідувач кафедри _____ Аліна САВЧЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія» освітньо-професійної програми «Системне програмування» – кафедри комп'ютеризованих систем управління, протокол № від «__» _____ 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Системне програмування» _____ Олександр ЛИТВИНЕНКО

Завідувач кафедри _____ Олександр ЛИТВИНЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 126 «Інформаційні системи та технології» освітньо-професійної програми

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

«Інформаційні системи та технології» – кафедри комп'ютеризованих систем управління, протокол № _____ від «_____» _____ 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Інформаційні системи та технології» _____ Ольга СУПРУН

Завідувач кафедри _____ Олександр ЛИТВИНЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № _____ від «_____» _____ 2024 р.

Голова НМРР _____ Анжеліка КОКАРЄВА

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Врахований примірник

ЗМІСТ

сторінка

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план.....	8
2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)	9
2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену	9
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	9
3.1. Методи навчання.....	9
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	9
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет.....	10
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	10

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни, денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, оскільки є однією з головних складових гуманітарної загальноосвітньої підготовки фахівців із вищою освітою.

Метою викладання дисципліни – є висвітлення особливостей боротьби за українську державність на різних етапах історичного та політичного розвитку суспільства. У безпосередньому зв'язку з цим розглядається культурно-історичний процес українського народу з найдавніших часів до сьогодення.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомити з основними етапами формування української державності та культури;
- висвітлити досвід національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби за відродження української культури;
- ознайомити студентів з досягненнями вітчизняної та зарубіжної історіографії в питаннях виникнення української держави, формах боротьби за її існування, причини втрат та здобутки на шляху до її незалежності;
- висвітлювати роль української культури як складової європейського історико-культурного розвитку;
- показати важливість національної держави в умовах сучасного міжнародного життя.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

- Для ОПП «Прикладне програмне забезпечення»: виявляти здатність до самонавчання та продовження професійного розвитку (ПРН21); уміти організувати власну діяльність та одержувати результат у рамках обмеженого часу (ПРН22); демонструвати навички взаємодії з іншими людьми, уміння працювати в команді (ПРН23); уміти здійснювати збір, опрацювання, аналіз, систематизацію науково-технічної інформації, уникаючи при цьому академічної

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

недобросовісності (ПРН24); ефективно спілкуватися з питань інформації, ідей, проблем та рішень зі спеціалістами та суспільством загалом (ПРН25);

- для ОПП «Аналітика даних та штучний інтелект»: застосовувати знання основних форм і законів абстрактно-логічного мислення, основ методології наукового пізнання, форм і методів вилучення, аналізу, обробки та синтезу інформації в предметній області комп'ютерних наук (ПРН01);

- для ОПП «Інформаційні технології проєктування»: застосовувати знання основних форм і законів абстрактно-логічного мислення, основ методології наукового пізнання, форм і методів вилучення, аналізу, обробки та синтезу інформації в предметній області комп'ютерних наук (ПРН1);

- для ОПП «Інформаційні управляючі системи та технології»: застосовувати знання основних форм і законів абстрактно-логічного мислення, основ методології наукового пізнання, форм і методів вилучення, аналізу, обробки та синтезу інформації в предметній області комп'ютерних наук (ПРН1);

- для ОПП «Системне програмування»: вміти системно мислити та застосовувати творчі здібності до формування нових ідей (ПРН8); вміти поєднувати теорію і практику, а також приймати рішення та виробляти стратегію діяльності для вирішення завдань спеціальності з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних, державних та виробничих інтересів (ПРН14); спілкуватись усно та письмово з професійних питань українською мовою та однією з іноземних мов (англійською, німецькою, італійською, французькою, іспанською) (ПРН17); здатність адаптуватись до нових ситуацій, обґрунтовувати, приймати та реалізовувати у межах компетенції рішення (ПРН19); усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань, удосконалення креативного мислення (ПРН20);

- для ОПП «Інформаційні системи та технології»: розуміти і враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки та існуючих державних і закордонних стандартів під час формування технічних завдань та рішень. (ПРН10); здатність формулювати та коректно ставити завдання та керувати молодшим технічним персоналом; пов'язувати технічні та управлінські підрозділи організації, а також брати активну участь в навчанні користувачів (ПРН16).

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні компетентності

- для ОПП «Прикладне програмне забезпечення»: здатність учитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК01); здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК03); здатність бути критичним і самокритичним (ЗК04); здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел (ЗК07); здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) (ЗК09); здатність працювати в міжнародному контексті (ЗК11); визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків (ЗК12); навички міжособистісної взаємодії (ЗК13); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК14); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК15); здатність створювати документи встановленої звітності, використовувати нормативно-правові документи (ФК17); здатність до ефективної професійної письмової й усної комунікації українською мовою та однією з офіційних мов ЄС (ФК26);

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

- для ОПП *«Аналітика даних та штучний інтелект»*: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК02); здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК04); здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями (ЗК06); здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК07); здатність бути критичним і самокритичним (ЗК10); здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК11); здатність діяти на основі етичних міркувань (ЗК13); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ФК14); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі, її місця у загальній системі знань про природу й суспільство та у розвитку суспільства, техніки й технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК15);

- для ОПП *«Інформаційні технології проектування»*: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі комп'ютерних наук або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів інформаційних технологій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов (ІК); здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК1); здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК2); знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК3); здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК4); здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями (ЗК6); здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК7); здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт (ЗК12); здатність діяти на основі етичних міркувань (ЗК13); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК14); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК15);

- для ОПП *«Інформаційні управляючі системи та технології»*: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі комп'ютерних наук або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів інформаційних технологій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов (ІК); здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК1); здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК2); знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК3); здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК4); здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями (ЗК6); здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК7); здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт (ЗК12); здатність діяти на основі етичних міркувань (ЗК13); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК14); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК15);

- для ОПП *«Системне програмування»*: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності в комп'ютерній галузі або навчання, що передбачає застосування теорій та методів комп'ютерної інженерії і

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 3 з 269

характеризується комплексністю та невизначеністю умов (ІК); здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК2); здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК4); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК9); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК10); здатність до розуміння предметної області та професійної діяльності (ЗК11);

- для ОПП «Інформаційні системи та технології»: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в області інформаційних систем та технологій, або в процесі навчання, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, які потребують застосування теорій та методів інформаційних технологій (ІК); здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК2); здатність спілкуватися іноземною мовою. (ЗК4); здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК5); здатність діяти соціально, відповідально та свідомо (ЗК11); здатність розробляти бізнес-рішення та оцінювати нові технологічні пропозиції (ФК9).

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Історія української державності та культури» базується на знаннях таких дисциплін, як «Ділова українська мова» та є базою для вивчення навчальних дисциплін: «Філософія», кваліфікаційна робота.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення», який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля

Модуль 1. «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»

Інтегровані вимоги модуля №1:

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- історію давніх державних утворень на теренах України;
- основні етапи розвитку, політичний устрій Русі та Галицько-Волинської держави;
- політичний та культурний розвиток українських земель у складі Литви та Польщі;
- формування Б. Хмельницьким козацької держави, розвиток і занепад української автономії (кінець XVII – протягом XVIII ст.);
- зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій, ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині, розвиток української культури доби національного відродження.
- державну ідею в програмах українських політичних партій на початку XX ст. та розвиток української культури у зазначений період;
- відновлення української державності та розвиток вітчизняної культури (1917 – 1920 рр.);

- процес входження УСРР до складу СРСР, ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій і організацій на еміграції, розвиток культури Радянської України та західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.
- українське питання напередодні та на початку Другої світової війни та нацистський окупаційний режим на території України;
- розвиток української культури в роки Другої світової війни
- особливості політичного та культурного розвитку УСРР (1945–1991 рр.);
- Політичні процеси в незалежній Україні (1991 – до сьогодні).

Вміти:

- самостійно висвітлювати основні етапи української державності та визначати характерні їх особливості;
- самостійно висвітлювати політичний і культурний розвиток Русі у IX – XIII ст.;
- самостійно аналізувати політичний і культурний розвиток українських земель у складі ВКЛ та Речі Посполитої;
- самостійно аналізувати причини Хмельниччини та Руїни української державності (друга половина XVII ст.);
- самостійно висвітлювати особливості розвитку вітчизняної культури в другій половині XVIII–XVIII ст.
- самостійно аналізувати «українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад у XIX ст.
- самостійно висвітлювати вплив українського національно-культурного відродження на розвиток освіти, літератури і науки на теренах Російської та Австро-Угорської імперій;
- самостійно висвітлювати суспільно-політичні процеси в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій (1900–1917 рр.).
- самостійно аналізувати розвиток української культури (1917–1920 рр);
- самостійно характеризувати політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.);
- самостійно аналізувати боротьбу руху Опору за українську державу в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.);
- самостійно висвітлювати адміністративно-територіальні зміни в УСРР після другої Світової війни, причини приєднання Кримської області до складу УСРР, державницьку програму дисидентського руху та причини розпаду СРСР.
- самостійно аналізувати культурні процеси за доби незалежної України (1991 – до сьогодні).

Тема 1. «Становлення українського етносу та початки державності в українських землях. Вступ. Предмет, завдання, мета, джерела та література навчальної дисципліни. Етапи становлення української державності. Давні державні утворення на території України.

Тема 2. Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.). Протодержавні слов'янські утворення. Походження назви «Русь» та історіографічного терміну «Київська Русь». Основні етапи розвитку та політичний устрій Русі. Місце та роль Християнської церкви в політичному та суспільному житті. Політична роздробленість Русі. Утворення та політичний розвиток Галицької та Волинської земель. Королівство Руське (1253 – 1349 рр.). Культура Русі. Поява писемності. Освіта. Наукові знання. Літописання. Право та законодавство. Мистецтво. Іконопис.

Тема 3. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.). Приєднання до Литовської держави Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини і Переяславщини. Політика великих литовських князів в українських землях. Кревська та Городельська унії. Ліквідація удільних князівств на теренах українських земель. Встановлення влади Московії над Чернігово-Сіверською землею. Зростання впливу Польщі на Литву. Захоплення Польщею Київщини, Волині та Брацлавщини.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 3 з 269

Люблінська унія. Зміна політико-правового становища українських земель після приєднання до Польського королівства.

Культура ранньомодерної України. Європейський Ренесанс та його вплив на розвиток української культури у XIV–XVI ст. Розвиток освіти і науки. Полемічна література як елемент української ренесансної культури. Розвиток друкарства.

Тема 4. Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст. Причини козацької революції. Початок Хмельниччини. Зборівський договір та започаткування української козацької держави. Формування Б. Хмельницьким козацької держави. Запровадження полково-сотенного адміністративного устрою. Початок Руїни української державності. Гадяцький трактат. Московська експансія та її наслідки. Чуднівська угода. Початок розколу Гетьманщини. Чорна рада і поділ де-юре України. Наслідки Андрусівської угоди для української державності. Спроби об'єднання Правобережжя та Лівобережжя в другій половині XVII ст.

Тема 5. Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст. «Трактат про Вічний мир» 1686 р. та територіальний поділ Гетьманщини. Державна політика І. Мазепи. Плани відновлення української державності Г. Орлика, Д. Апостола та К. Розумовського. Наступ Росії на українську автономію та остаточна її ліквідація в Гетьманщині і Слобожанщині. Приєднання Південної України та Криму до Російської імперії. Зміни в адміністративно-територіальному та політичному становищі Правобережжя та західноукраїнських земель.

Українська культура періоду бароко. Розвиток освіти, науки, літератури, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 6. «Національне відродження» та ідеї української державності в XIX ст. Вплив Французької революції кінця XVIII ст. (принцип суверенітету нації) та ідей німецького романтизму на пробудження національних рухів. Зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій. Українські землі в польських та французьких проектах за доби наполеонівських війн. Ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині. Ідеї федералізму та самостійності в Товаристві об'єднаних слов'ян та Кирило-Мефодіївському братстві. Державницькі концепції народовців, М. Драгоманова та І. Франка.

Українська культура доби національного відродження. Романтизм та реалізм. Розвиток освіти, науки, літератури, театру, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 7. Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець XIX ст. – 1917 рр.). «Українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад. Українська державність в програмах та діяльності загальноросійських та українських політичних партій на початку XX ст. Українська політична думка Наддніпрянщини: між автономією та самостійністю. Національна-державна ідея в західноукраїнських землях. Погляди на українську державність напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).

Розвиток української культури на початку XX ст. Освіта. Наука і техніка. Виникнення української преси. Розвиток літератури, мистецтва, живопису, архітектури та музичного мистецтва.

Тема 8. Відновлення української державності (1917–1921 рр.). Українська державність доби Центральної Ради: від політичної автономії до незалежності. Українська Держава П. Скоропадського: спроба створення альтернативи УНР. Боротьба за державність на західноукраїнських землях (ЗУНР). Українське питання на Паризькій мирній конференції. Директорія УНР: здобутки та прорахунки в державній політиці. Акт злуки УНР та ЗУНР. Встановлення радянської державності в Україні.

Розвиток української культури. Культурно-освітня робота, наука, літературний процес та мистецтво за доби УНР, Української Держави та Директорії УНР.

Тема 9. Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.). Процес входження УСРР до складу СРСР. Політика більшовицької влади щодо УСРР. Ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій та організацій на еміграції.

Розвиток культури Радянської України. Політика українізації: Розвиток освіти, науки, техніки, літератури та мистецтва. Культурний стан західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.

Тема 10. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Українське питання у європейській міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни. Включення до складу УСРР території Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УСРР. Радянсько-німецький договір про дружбу і кордони. Встановлення німецької окупаційної влади на території Холмщини, Підляшшя, Лемківщини. Напад Німеччини на СРСР. Окупаційний режим нацистської Німеччини та її союзників на території України. Рух опору в боротьбі за українську державність. Визволення території України та відновлення радянської державно-політичної системи.

Тема 11. Особливості політичного та культурного розвитку УСРР (1945–1991 рр.). Адміністративно-територіальні зміни. Боротьба за українську державність на західноукраїнських землях. Приєднання Кримської області до складу УСРР: мотиви і правова основа. Хрущовська «відлига». Спроби лібералізації політичного режиму.

УСРР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.). Дисидентський рух в Україні та його державницька програма. Спроба подолання суспільно-політичної кризи. Новий курс КПРС на перебудову. Національно-демократичні сили в боротьбі за утвердження державної незалежності республіки. Декларація про державний суверенітет України. Союзний договір і Україна. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР. Угода про співдружність незалежних держав (СНД).

Культурне життя. Радянські ідеологічні кампанії та особливості їх проведення в УСРР (середина 40-х – початок 50-х рр.). Творчість шестидесятників та їх внесок у демократизацію національної культури. Освіта, наука, техніка, література та мистецтво. Розвиток національно-демократичного руху наприкінці 80-х років та його вплив на розвиток національної культури.

Тема 12. Україна – незалежна держава (1991 – до сьогодні). Розбудова незалежної Української держави. Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Реорганізація органів державної влади. Формування атрибутів державності. Проблема унітаризму і федерації в Україні. Автономна Республіка Крим. Російська політика щодо Криму. Суспільно-політичні рухи та громадські організації. Конституція 1996 р. Вибори Верховної Ради та Президента України. «Революція Гідності». Президентські вибори 2014 р., 2019 р. Світове визнання України. Формування концепції зовнішньої політики України. Діяльність України в міжнародних організаціях. Договори з державами СНД і країнами світу. Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру і співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Вступ до Ради Європи. Участь України у миротворчих заходах ООН, у програмі «Партнерство заради миру». Україна у складі СОТ. Українська культура в умовах незалежності. Освіта, наука, техніка. Реформи в галузі освіти 90-х років. Поява недержавних навчальних закладів: ліцеїв, гімназій, університетів. Наука. Діяльність Національної академії наук України. Розвиток космонавтики. Політ в космос першого космонавта-дослідника незалежної України Л. Каденюка в складі екіпажа американського космічного корабля «Колумбія» місії STS – 87 (листопад 1997 р.). Розвиток літератури, театрального та музичного мистецтва. Релігійне та церковне життя в Україні. Конституювання помісної церкви (ПЦУ). Роль та місце української культури в системі цінностей світової культури.

Тема 13. Україна в умовах російсько-української війни. Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних сил. Угода про асоціацію з Європейським Союзом. Участь України у вирішенні глобальних проблем світового товариства. Російсько-українська війна на сучасному етапі.

2.3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма Навчання				Заочна форма Навчання			
		Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»									
1.1	Історія української державності та культури як навчальна дисципліна. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях.	1 семестр				2 семестр			
		8	2	2	4	6	2	-	4
1.2	Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.)	6	-	2	4	3	-	-	3
1.3	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.)	6	2	-	4	3	-	-	3
1.4	Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст.	6	-	2	4	3	-	-	3
1.5	Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст.	6	2	-	4	6	2	-	4
1.6	Національне відродження та ідеї української державності в XIX ст.	6	-	2	4	6	2	-	4
1.7	Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (1900 – 1917 рр.)	6	2	-	4	3	-	-	3
						30	6	-	24
1.8	Відновлення української державності 1917 – 1921 рр.	6	-	2	4	3 семестр			
						10	-	2	8
1.9	Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.)	6	2	-	4	8	-	-	8
1.10	Україна в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)	4	-	2	2	10	-	2	8
1.11	Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945 – 1964 рр.)	4	2	-	2	6	-	-	6
1.12	УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964 – 1991 рр.)	10	2	2	6	6	-	-	6
1.13	Україна – незалежна держава (1991 – до сьогодення)	10	2	2	6	6	-	-	6
1.14	Україна в умовах російсько-української війни	3	1	-	2	6	-	-	6
1.15	Виконання контрольної (домашньої) роботи	-	-	-	-	8	-	-	8
1.16	Модульна контрольна робота №1	3	-	1	2	-	-	-	-
Усього за модулем №1		90	17	17	56	90	17	17	80
Усього за навчальною дисципліною		90	17	17	56	90	6	4	80

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 3 з 269

2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу.

Контрольна (домашня) робота з дисципліни виконується у третьому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студента при вивченні дисципліни.

Теми рефератів та завдання для виконання практичної частини контрольної (домашньої) роботи здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій, розроблених провідними викладачами кафедри.

Час, потрібний для виконання контрольної складає 8 годин самостійної роботи.

2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- інформаційно-рецептивний (лекція, розповідь, робота з підручником, демонстрація, пояснення);
- метод проблемного викладу;
- репродуктивний метод;
- дослідницький метод;
- індуктивний;
- дедуктивний;
- творчий метод;
- практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи);
- пояснювально-ілюстративний метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, роботі з навчальною літературою та джерелами, роботі в малих групах, в проведенні навчальних, наукових та професійно зорієнтованих семінарах-дискусіях, презентаціях.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Аркуша О.Г., Кондратюк К.К., Мудрий М.М., Сухий О. М. Час народів. Історія України ХІХ століття : навч. посіб. / за заг. ред. М.М. Мудрого. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.

3.2.2. Войтович Л. Княжа доба на Русі (837–1492). Т. І: Становлення імперії Русь (837–1054). Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2021. 590 с.

3.2.3. Бойко О.Д. Історія України: Посіб. для студ. вузів. К.: Академвидав, 2021. 720 с.

3.2.4. Гирич І. Українські інтелектуали і політична окремність (середина ХІХ – початок ХХ ст.). Київ : «Українські пропілеї», 2020. 452 с.

3.2.5. Дорошко М. Неоголошена війна Росії проти України у ХХ – на початку ХХІ ст.: причини і наслідки. Київ : Нікка-Центр, 2018. 192 с.

3.2.6. Історія цивілізації України / Н.С. Абашина та ін.; упоряд. М.Ю. Відейко. Харків: Фоліо, 2021. Т. 1 Від кіммерійців до Русі (Х ст. до н.е.–ІХ ст.). 586 с.

3.2.7. Історія цивілізації України / О.Б. Бубенок, А.М. Домановський, О.Д. Дядечко та ін.; упоряд. О.Є. Черненко. Харків : Фоліо, 2021. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900 – 1256). 590 с.

3.2.8. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939 рр.). Київ : Академперіодика, 2021. 620 с.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

- 3.2.9. Шандра В., Аркуша О. Україна в ХІХ столітті: доба модернізації / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 706 с.
- 3.2.10. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероб. та розшир. Київ : Критика, 2005. 584 с.
- Допоміжна література**
- 3.2.11. .Енциклопедія історії України. – К.: Наукова думка, 2003–2021. Т. 1–12
- 3.2.12. Історія української культури у п'яти томах. / Гол. ред. Б. Патон. К.: Наукова думка, 2001–2013. – Т. 1–5.
- 3.2.13. Історія української авіації в особах: [навч. посіб. для вищ. навч.]. / Гребенніков В., Бем Н., Тюрменко І. та ін.]; за ред. В. Гребеннікова. К.: НАУ, 2013. – 328 с.
- 3.2.14. Історія української державності та культури: практикум / уклад. Л.В. Божук, В.М. Гребенніков, О.М. Захарчук [та ін.]. К.: НАУ, 2021. 80 с.
- 3.2.15. Культурологія: теорія та історія культури / навч. посіб. / за ред.. І. Тюрменко. 3-є вид., перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2010. 370 с.
- 3.2.16. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. / відп. ред. В. Смолій. Київ: Ін-т історії України, 2022. Кн. 1-2.
- 3.2.17. Пилип Орлик і мазепинці. Джерела / упоряд. Т. Таїрова-Яковлева. Київ : ТОВ «Видавництво «Клію», 2022. 216 с.
- 3.2.18. Старченко Н.П. Українські світи Речі Посполитої. Історія про історію. Київ : Laugus, 2021. 616 с.
- 3.2.19. Таїрова-Яковлева Т.Г. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія зради. – К.: Тов. «Видавництво «КЛЮ», 2022. 403 с.
- 3.2.20. Українське століття (1921–2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / авторський колектив: Тетяна Водотика, Володимир Головка, Станіслав Кульчицький, Лариса Якубова. Київ: ТОВ «Видавництво «Клію», 2022. 560 с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

- 3.3.1. <http://www.history.org.ua/?libid=10280>.

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид початкової роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма Навчання	Заочна форма Навчання
	2 семестр	2, 3 семестр
Відповіді на теоретичні питання, тощо під час аудиторної роботи на практичних заняттях (10б×5)	Модуль №1	-
	50	-
Виконання творчого завдання (10б×1)	10	-
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>36 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	
Відповіді на практичних заняттях (з урахуванням виконання завдань, отриманих під час настановної сесії)		30
Виконання контрольної роботи (домашньої)		30

Усього за модулем №1	80	-
Семестровий екзамен	20	40
Усього за дисципліною	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (Додаток 1).

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної модульної та контрольної рейтингових оцінок становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS (Додаток 2).

4.5. **Екзаменаційна рейтингова** оцінка складається з балів за результатами виконання екзаменаційних завдань, затверджених кафедрою в установленому порядку.

Сума підсумкової семестрової модульної та **екзаменаційної** рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатка до диплома.

Відповідність оцінок у балах оцінкам за національною шкалою

(рекомендовані значення)

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
3	4	5	6	7	8	9	10	11	13	14	15	
3	4	5	6	7	8	9	9-10	10-11	12-13	13-14	14-15	Відмінно
2,5	3	4	5	6	6-7	7-8	8	9	10-11	11-12	12-13	Добре
2	2,5	3	4	4-5	5	6	6-7	7-8	8-9	9-10	9-11	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
15-16	16-17	17-18	17-19	18-20	19-21	20-22	21-23	22-24	23-25	24-26	25-27	Відмінно
12-14	13-15	14-16	15-16	15-17	16-18	17-19	18-20	18-21	19-22	20-23	20-24	Добре
10-11	10-12	11-13	12-14	12-14	13-15	13-16	14-17	15-17	15-18	16-19	16-19	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	
26-28	26-29	27-30	28-31	29-32	30-33	31-34	32-35	33-36	34-37	34-38	35-39	Відмінно
21-25	22-25	23-26	23-27	24-28	25-29	26-30	27-31	27-32	28-33	29-33	29-34	Добре
17-20	18-21	18-22	19-22	19-23	20-24	20-25	21-26	22-26	22-27	23-28	24-28	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	
36-40	37-41	38-42	39-43	40-44	41-45	42-46	43-47	43-48	44-49	45-50	46-51	Відмінно
30-35	31-36	32-37	32-38	33-39	34-40	35-41	35-42	36-42	37-43	38-44	38-45	Добре

24-29	25-30	25-31	26-31	27-32	27-33	28-34	28-34	29-35	30-36	30-37	31-37	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	
47-52	48-53	49-54	50-55	51-56	51-57	52-58	53-59	54-60	55-61	56-62	57-63	Відмінно
39-46	40-47	41-48	41-49	42-50	43-50	44-51	44-52	45-53	46-54	47-55	47-56	Добре
31-38	32-39	32-40	33-40	34-41	34-42	35-43	36-43	36-44	37-45	37-46	38-46	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	
58-64	59-65	60-66	60-67	61-68	62-69	63-70	64-71	65-72	66-73	67-74	68-75	Відмінно
48-57	49-58	50-59	50-59	51-60	52-61	53-62	53-63	54-64	55-65	56-66	56-67	Добре
38-47	39-48	40-49	40-49	41-50	41-51	42-52	43-52	43-53	44-54	44-55	45-55	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	
68-76	69-77	70-78	71-79	72-80	73-81	74-82	75-83	76-84	77-85	77-86	78-87	Відмінно
57-67	58-68	59-69	59-70	60-71	61-72	62-73	62-74	63-75	64-76	65-76	65-77	Добре
46-56	46-57	47-58	47-58	48-59	49-60	49-61	50-61	50-62	51-63	52-64	52-64	Задовільно

Додаток 2

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

(Ф03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				

Система менеджменту якості.
Навчально-методичний комплекс
Навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 12.01.09-01-2024

стор. 3 з 269

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра історії та документознавства

УЗГОДЖЕНО

Декан ФМВ

Юрій ВОЛОШИН

«05» грудня _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Анатолій ПОЛУХІН

«06» грудня _____ 2023 р.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Система менеджменту якості
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність: 052 «Політологія»

Освітньо-професійна програма: «Політологія»

Спеціальність: 054 «Соціологія»

Освітньо-професійна програма: «Соціологія»

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР / К	КР / КПр	Форма сем. контролю
Денна:	1	90/3	17	17	-	56	-	-	Екзамен Іс

Індекс: НБ - 17 - 052/23-1.1; НБ - 17 - 054/23-1.1

СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2023

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Політологія», освітньо-професійної програми «Соціологія», навчальних та робочих навчальних планів НБ - 17 - 052/23, РБ - 17 - 052/23, НБ - 17 - 054/23, РБ - 17 - 054/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальностями 052 «Політологія», 054 «Соціологія» та відповідних нормативних документів.

Робочу навчальну програму розробили:

доцент кафедри історії

та документознавства _____

Наталія БЕМ

старший викладач кафедри історії

та документознавства _____

Жанна ПАСКАЛІ

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії та документознавства, протокол № 8 від 31.08.2023 р.

Завідувач кафедри _____ Ірина ТЮРМЕНКО

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальностей 052 «Політологія», 054 «Соціологія» освітньо-професійної програми «Політологія», освітньо-професійної програми «Соціологія» – кафедри міжнародних відносин, інформації та регіональних студій, протокол № _____ від «_____» _____ 2023 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Політологія» _____ Микола НЕДЮХА

Гарант освітньо-професійної програми
«Соціологія» _____ Наталія ПОЛОВА

Завідувач кафедри _____ Ніна РЖЕВСЬКА

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № _____ від «_____» _____ 2023 р.

Голова НМРР _____ Анжеліка КОКАРСЬКА

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

ЗМІСТ

	сторінка
Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.....	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.....	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план.....	8
2.4. Перелік питань для підготовки до екзамену.....	9
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	9

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

3.1. Методи навчання.....	9
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	9
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет.....	10
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь.....	10

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни, денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, оскільки є однією з головних складових гуманітарної загальноосвітньої підготовки фахівців із вищою освітою.

Метою викладання дисципліни – є висвітлення особливостей боротьби за українську державність на різних етапах історичного та політичного розвитку суспільства. У безпосередньому зв'язку з цим розглядається культурно-історичний процес українського народу з найдавніших часів до сьогодення.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомити з основними етапами формування української державності та культури;
- висвітлити досвід національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби за відродження української культури;
- ознайомити студентів з досягненнями вітчизняної та зарубіжної історіографії в питаннях виникнення української держави, формах боротьби за її існування, причини втрат та здобутки на шляху до її незалежності;

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 3 з 269

- висвітлювати роль української культури як складової європейського історико-культурного розвитку;

- показати важливість національної держави в умовах сучасного міжнародного життя.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

- Для ОПП «Політологія»: визначати національні пріоритети та національні інтереси України з урахуванням безпекової складової в умовах зовнішніх викликів та загроз і ризиків цивільній і військовій авіації (ПРН 22);

- для ОПП «Соціологія»: розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми (ПРН 2).

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні компетентності

- для ОПП «Політологія»: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки (ІК); Знання предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 1); здатність бути критичним і самокритичним (ЗК 3); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК6); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК7); здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні (ФК6);

- для ОПП «Соціологія»: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціології, що передбачають застосування основних соціологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов (ІК); здатність працювати в команді (ЗК3); Здатність діяти соціально, відповідально та свідомо (ЗК6); навички міжособистісної взаємодії (ЗК7); здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК8); здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК10); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК11); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК12); здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та в світі в цілому (СК3); здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та результати (СК6).

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Історія української державності та культури» базується на знаннях таких дисциплін, як «Ділова українська мова», «Політичні основи держави», «Історія політичної думки України» та є базою для вивчення навчальних дисциплін: «Філософія», «Політика і права», «Громадянське суспільство в політичному процесі», «Політичні партії та партійні системи».

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення», який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля

Модуль 1. «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»

Інтегровані вимоги модуля №1:

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- історію давніх державних утворень на теренах України;
- основні етапи розвитку, політичний устрій Русі та Галицько-Волинської держави;
- політичний та культурний розвиток українських земель у складі Литви та Польщі;
- формування Б. Хмельницьким козацької держави, розвиток і занепад української автономії (кінець XVII – протягом XVIII ст.);
- зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій, ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині, розвиток української культури доби національного відродження.
- державну ідею в програмах українських політичних партій на початку XX ст. та розвиток української культури у зазначений період;
- відновлення української державності та розвиток вітчизняної культури (1917 – 1920 рр.);
- процес входження УСРР до складу СРСР, ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій і організацій на еміграції, розвиток культури Радянської України та західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.
- українське питання напередодні та на початку Другої світової війни та нацистський окупаційний режим на території України;
- розвиток української культури в роки Другої світової війни
- особливості політичного та культурного розвитку УСРР (1945–1991 рр.);
- Політичні процеси в незалежній Україні (1991 – до сьогодення).

Вміти:

- самостійно висвітлювати основні етапи української державності та визначати характерні їх особливості;
- самостійно висвітлювати політичний і культурний розвиток Русі у IX – XIII ст.;
- самостійно аналізувати політичний і культурний розвиток українських земель у складі ВКЛ та Речі Посполитої;
- самостійно аналізувати причини Хмельниччини та Руїни української державності (друга половина XVII ст.);
- самостійно висвітлювати особливості розвитку вітчизняної культури в другій половині ХУІІ–ХУІІІ ст.
- самостійно аналізувати «українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад у XIX ст.
- самостійно висвітлювати вплив українського національно-культурного відродження на розвиток освіти, літератури і науки на теренах Російської та Австро-Угорської імперій;
- самостійно висвітлювати суспільно-політичні процеси в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій (1900–1917 рр.).
- самостійно аналізувати розвиток української культури (1917–1920 рр.);
- самостійно характеризувати політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.);

- самостійно аналізувати боротьбу руху Опору за українську державу в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.);
- самостійно висвітлювати адміністративно-територіальні зміни в УРСР після другої Світової війни, причини приєднання Кримської області до складу УРСР, державницьку програму дисидентського руху та причини розпаду СРСР.
- самостійно аналізувати культурні процеси за доби незалежної України (1991 – до сьогодні).

Тема 1. «Становлення українського етносу та початки державності в українських землях. Вступ. Предмет, завдання, мета, джерела та література навчальної дисципліни. Етапи становлення української державності. Давні державні утворення на території України.

Тема 2. Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.). Протодержавні слов'янські утворення. Походження назви «Русь» та історіографічного терміну «Київська Русь». Основні етапи розвитку та політичний устрій Русі. Місце та роль Християнської церкви в політичному та суспільному житті. Політична роздробленість Русі. Утворення та політичний розвиток Галицької та Волинської земель. Королівство Руське (1253 – 1349 рр.). Культура Русі. Поява писемності. Освіта. Наукові знання. Літописання. Право та законодавство. Мистецтво. Іконопис.

Тема 3. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.). Приєднання до Литовської держави Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини і Переяславщини. Політика великих литовських князів в українських землях. Кревська та Городельська унії. Ліквідація удільних князівств на теренах українських земель. Встановлення влади Московії над Чернігово-Сіверською землею. Зростання впливу Польщі на Литву. Захоплення Польщею Київщини, Волині та Брацлавщини. Люблінська унія. Зміна політико-правового становища українських земель після приєднання до Польського королівства.

Культура ранньомодерної України. Європейський Ренесанс та його вплив на розвиток української культури у XIV–XVI ст. Розвиток освіти і науки. Полемічна література як елемент української ренесансної культури. Розвиток друкарства.

Тема 4. Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст. Причини козацької революції. Початок Хмельниччини. Зборівський договір та започаткування української козацької держави. Формування Б. Хмельницьким козацької держави. Запровадження полково-сотенного адміністративного устрою. Початок Руїни української державності. Гадяцький трактат. Московська експансія та її наслідки. Чуднівська угода. Початок розколу Гетьманщини. Чорна рада і поділ де-юре України. Наслідки Андрусівської угоди для української державності. Спроби об'єднання Правобережжя та Лівобережжя в другій половині XVII ст.

Тема. 5. Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст. «Трактат про Вічний мир» 1686 р. та територіальний поділ Гетьманщини. Державна політика І. Мазепи. Плани відновлення української державності Г. Орлика, Д. Апостола та К. Розумовського. Наступ Росії на українську автономію та остаточна її ліквідація в Гетьманщині і Слобожанщині. Приєднання Південної України та Криму до Російської імперії. Зміни в адміністративно-територіальному та політичному становищі Правобережжя та західноукраїнських земель.

Українська культура періоду бароко. Розвиток освіти, науки, літератури, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 6. «Національне відродження» та ідеї української державності в XIX ст. Вплив Французької революції кінця XVIII ст. (принцип суверенітету нації) та ідей німецького романтизму на пробудження національних рухів. Зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій. Українські землі в польських та французьких проектах за доби наполеонівських війн. Ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині. Ідеї федералізму та самостійності в Товаристві

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

об'єднаних слов'ян та Кирило-Мефодіївському братстві. Державницькі концепції народовців, М. Драгоманова та І. Франка.

Українська культура доби національного відродження. Романтизм та реалізм. Розвиток освіти, науки, літератури, театру, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 7. Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець XIX ст. – 1917 рр.). «Українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад. Українська державність в програмах та діяльності загальноросійських та українських політичних партій на початку XX ст. Українська політична думка Наддніпрянщини: між автономією та самостійністю. Національна-державна ідея в західноукраїнських землях. Погляди на українську державність напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).

Розвиток української культури на початку XX ст. Освіта. Наука і техніка. Виникнення української преси. Розвиток літератури, мистецтва, живопису, архітектури та музичного мистецтва.

Тема 8. Відновлення української державності (1917–1921 рр.). Українська державність доби Центральної Ради: від політичної автономії до незалежності. Українська держава П. Скоропадського: спроба створення альтернативи УНР. Боротьба за державність на західноукраїнських землях (ЗУНР). Українське питання на Паризькій мирній конференції. Директорія УНР: здобутки та прорахунки в державній політиці. Акт злуки УНР та ЗУНР. Встановлення радянської державності в Україні.

Розвиток української культури. Культурно-освітня робота, наука, літературний процес та мистецтво за доби УНР, Української Держави та Директорії УНР.

Тема 9. Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.). Процес входження УСРР до складу СРСР. Політика більшовицької влади щодо УРСР. Ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій та організацій на еміграції.

Розвиток культури Радянської України. Політика українізації: розвиток освіти, науки, техніки, літератури та мистецтва. Культурний стан західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.

Тема 10. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Українське питання у європейській міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни. Включення до складу УРСР території Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Радянсько-німецький договір про дружбу і кордони. Встановлення німецької окупаційної влади на території Холмщини, Підляшшя, Лемківщини. Напад Німеччини на СРСР. Окупаційний режим нацистської Німеччини та її союзників на території України. Рух опору в боротьбі за українську державність. Визволення території України та відновлення радянської державно-політичної системи.

Тема 11. Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1991 рр.). Адміністративно-територіальні зміни. Боротьба за українську державність на західноукраїнських землях. Приєднання Кримської області до складу УРСР: мотиви і правова основа. Хрущовська «відлига». Спроби лібералізації політичного режиму.

УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.). Дисидентський рух в Україні та його державницька програма. Спроба подолання суспільно-політичної кризи. Новий курс КПРС на перебудову. Національно-демократичні сили в боротьбі за утвердження державної незалежності республіки. Декларація про державний суверенітет України. Союзний договір і Україна. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР. Угода про співдружність незалежних держав (СНД).

Культурне життя. Радянські ідеологічні кампанії та особливості їх проведення в УРСР (середина 40-х – початок 50-х рр.). Творчість шестидесятників та їх внесок у демократизацію національної культури. Освіта, наука, техніка, література та мистецтво. Розвиток національно-демократичного руху наприкінці 80-х років та його вплив на розвиток національної культури.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Тема 12. Україна – незалежна держава (1991 – до сьогодні). Розбудова незалежної Української держави. Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Реорганізація органів державної влади. Формування атрибутів державності. Проблема унітаризму і федерації в Україні. Автономна Республіка Крим. Російська політика щодо Криму. Суспільно-політичні рухи та громадські організації. Конституція 1996 р. Вибори Верховної Ради та Президента України. «Революція Гідності». Президентські вибори 2014 р., 2019 р. Світове визнання України. Формування концепції зовнішньої політики України. Діяльність України в міжнародних організаціях. Договори з державами СНД і країнами світу. Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру і співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Вступ до Ради Європи. Участь України у миротворчих заходах ООН, у програмі «Партнерство заради миру». Україна у складі СОТ. Українська культура в умовах незалежності. Освіта, наука, техніка. Реформи в галузі освіти 90-х років. Поява недержавних навчальних закладів: ліцеїв, гімназій, університетів. Наука. Діяльність Національної академії наук України. Розвиток космонавтики. Політ в космос першого космонавта-дослідника незалежної України Л. Каденюка в складі екіпажа американського космічного корабля «Колумбія» місії STS – 87 (листопад 1997 р.). Розвиток літератури, театрального та музичного мистецтва. Релігійне та церковне життя в Україні. Конституювання помісної церкви (ПЦУ). Роль та місце української культури в системі цінностей світової культури.

Тема 13. Україна в умовах російсько-української війни. Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних сил. Угода про асоціацію з Європейським Союзом. Участь України у вирішенні глобальних проблем світового товариства. Російсько-українська війна на сучасному етапі.

2.3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма Навчання				Заочна форма Навчання				
		Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодні»										
1.1	Історія української державності та культури як навчальна дисципліна. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях.	1 семестр				2 семестр				
		8	2	2	4	-	-	-	-	
1.2	Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.)	6	-	2	4	-	-	-	-	
1.3	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої	6	2	-	4	-	-	-	-	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	(XIV – XVI ст.)								
1.4	Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст.	6	-	2	4	-	-	-	-
1.5	Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст.	6	2	-	4	-	-	-	-
1.6	Національне відродження та ідеї української державності в XIX ст.	6	-	2	4	-	-	-	-
1.7	Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (1900 – 1917 рр.)	6	2	-	4	-	-	-	-
						-	-	-	-
1.8	Відновлення української державності 1917 – 1921 рр.	6	-	2	4	3 семестр			
						-	-	-	-
1.9	Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.)	6	2	-	4	-	-	-	-
1.10	Україна в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)	4	-	2	2	-	-	-	-
1.11	Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945 – 1964 рр.)	4	2	-	2	-	-	-	-
1.12	УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964 – 1991 рр.)	10	2	2	6	-	-	-	-
1.13	Україна – незалежна держава (1991 – до сьогодні)	10	2	2	6	-	-	-	-
1.14	Україна в умовах російсько-української війни	3	1	-	2	-	-	-	-
1.16	Модульна контрольна робота №1	3	-	1	2	-	-	-	-
Усього за модулем №1		90	17	17	56	-	-	-	-
Усього за навчальною дисципліною		90	17	17	56	-	-	-	-

2.4. Перелік питань для підготовки до екзамену.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- інформаційно-рецептивний (лекція, розповідь, робота з підручником, демонстрація, пояснення);
- метод проблемного викладу;
- репродуктивний метод;
- дослідницький метод;
- індуктивний;
- дедуктивний;
- творчий метод;
- практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи);
- пояснювально-ілюстративний метод.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, роботі з навчальною літературою та джерелами, роботі в малих групах, в проведенні навчальних, наукових та професійно зорієнтованих семінарах-дискусіях, презентаціях.

3.2. Рекомендована література

Базова література

- 3.2.1. Аркуша О.Г., Кондратюк К.К., Мудрий М.М., Сухий О. М. Час народів. Історія України XIX століття : навч. посіб. / за заг. ред. М.М. Мудрого. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.
- 3.2.2. Войтович Л. Княжа доба на Русі (837–1492). Т. I: Становлення імперії Русь (837–1054). Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2021. 590 с.
- 3.2.3. Бойко О.Д. Історія України: Посіб. для студ. вузів. К.: Академвидав, 2021. 720 с.
- 3.2.4. Гирич І. Українські інтелектуали і політична окремішність (середина XIX – початок XX ст.). Київ : «Українські пропілеї», 2020. 452 с.
- 3.2.5. Дорошко М. Неоголошена війна Росії проти України у XX – на початку XXI ст.: причини і наслідки. Київ : Нікка-Центр, 2018. 192 с.
- 3.2.6. Історія цивілізації України / Н.С. Абашина та ін.; упоряд. М.Ю. Відейко. Харків: Фоліо, 2021. Т. 1 Від кіммерійців до Русі (X ст. до н.е.–IX ст.). 586 с.
- 3.2.7. Історія цивілізації України / О.Б. Бубенок, А.М. Домановський, О.Д. Дядечко та ін.; упоряд. О.Є. Черненко. Харків : Фоліо, 2021. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900 – 1256). 590 с.
- 3.2.8. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939 рр.). Київ : Академперіодика, 2021. 620 с.
- 3.2.9. Шандра В., Аркуша О. Україна в XIX столітті: доба модернізації / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 706 с.
- 3.2.10. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероб. та розшир. Київ : Критика, 2005. 584 с.

Допоміжна література

- 3.2.11. .Енциклопедія історії України. – К.: Наукова думка, 2003–2021. Т. 1–12
- 3.2.12. Історія української культури у п'яти томах. / Гол. ред. Б. Патон. К.: Наукова думка, 2001–2013. – Т. 1–5.
- 3.2.13. Історія української авіації в особах: [навч. посіб. для вищ. навч.]. / Гребенніков В., Бем Н., Тюрменко І. та ін.]; за ред. В. Гребеннікова. К.: НАУ, 2013. – 328 с.
- 3.2.14. Історія української державності та культури: практикум / уклад. Л.В. Божук, В.М. Гребенніков, О.М. Захарчук [та ін.]. К.: НАУ, 2021. 80 с.
- 3.2.15. Культурологія: теорія та історія культури / навч. посіб. / за ред.. І. Тюрменко. 3-є вид., перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2010. 370 с.
- 3.2.16. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. / відп. ред. В. Смолій. Київ: Ін-т історії України, 2022. Кн. 1-2.
- 3.2.17. Пилип Орлик і мазепинці. Джерела / упоряд. Т. Таїрова-Яковлева. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 216 с.
- 3.2.18. Старченко Н.П. Українські світи Речі Посполитої. Історія про історію. Київ : Laugus, 2021. 616 с.
- 3.2.19. Таїрова-Яковлева Т.Г. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія зради. – К.: Тов. «Видавництво «КЛІО», 2022. 403 с.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

3.2.20. Українське століття (1921–2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / авторський колектив: Тетяна Водотика, Володимир Головка, Станіслав Кульчицький, Лариса Якубова. Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 560 с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. <http://www.history.org.ua/?libid=10280>.

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма Навчання	Заочна форма Навчання
	1 семестр	2, 3 семестр
Відповіді на теоретичні питання, тощо під час аудиторної роботи на практичних заняттях (10б×4)	Модуль №1	-
	40	-
Виконання творчого завдання (15б×1)	15	-
Ведення конспекту лекцій	5	-
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>36 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	-
Усього за модулем №1	80	-
Семестровий екзамен	20	-
Усього за дисципліною	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (Додаток 1).

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної модульної та контрольної рейтингових оцінок становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS (Додаток 2).

4.5. **Екзаменаційна рейтингова** оцінка складається з балів за результатами виконання екзаменаційних завдань, затверджених кафедрою в установленому порядку.

Сума підсумкової семестрової модульної та **екзаменаційної** рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯНАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Додатка до диплома.

Додаток 1

Відповідність оцінок у балах оцінкам за національною шкалою
(рекомендовані значення)

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
3	4	5	6	7	8	9	10	11	13	14	15	
3	4	5	6	7	8	9	9-10	10-11	12-13	13-14	14-15	Відмінно
2,5	3	4	5	6	6-7	7-8	8	9	10-11	11-12	12-13	Добре
2	2,5	3	4	4-5	5	6	6-7	7-8	8-9	9-10	9-11	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
15-16	16-17	17-18	17-19	18-20	19-21	20-22	21-23	22-24	23-25	24-26	25-27	Відмінно
12-14	13-15	14-16	15-16	15-17	16-18	17-19	18-20	18-21	19-22	20-23	20-24	Добре
10-11	10-12	11-13	12-14	12-14	13-15	13-16	14-17	15-17	15-18	16-19	16-19	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	
26-28	26-29	27-30	28-31	29-32	30-33	31-34	32-35	33-36	34-37	34-38	35-39	Відмінно
21-25	22-25	23-26	23-27	24-28	25-29	26-30	27-31	27-32	28-33	29-33	29-34	Добре
17-20	18-21	18-22	19-22	19-23	20-24	20-25	21-26	22-26	22-27	23-28	24-28	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	
36-40	37-41	38-42	39-43	40-44	41-45	42-46	43-47	43-48	44-49	45-50	46-51	Відмінно
30-35	31-36	32-37	32-38	33-39	34-40	35-41	35-42	36-42	37-43	38-44	38-45	Добре
24-29	25-30	25-31	26-31	27-32	27-33	28-34	28-34	29-35	30-36	30-37	31-37	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	
47-52	48-53	49-54	50-55	51-56	51-57	52-58	53-59	54-60	55-61	56-62	57-63	Відмінно
39-46	40-47	41-48	41-49	42-50	43-50	44-51	44-52	45-53	46-54	47-55	47-56	Добре
31-38	32-39	32-40	33-40	34-41	34-42	35-43	36-43	36-44	37-45	37-46	38-46	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	
58-64	59-65	60-66	60-67	61-68	62-69	63-70	64-71	65-72	66-73	67-74	68-75	Відмінно
48-57	49-58	50-59	50-59	51-60	52-61	53-62	53-63	54-64	55-65	56-66	56-67	Добре
38-47	39-48	40-49	40-49	41-50	41-51	42-52	43-52	43-53	44-54	44-55	45-55	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	
68-76	69-77	70-78	71-79	72-80	73-81	74-82	75-83	76-84	77-85	77-86	78-87	Відмінно
57-67	58-68	59-69	59-70	60-71	61-72	62-73	62-74	63-75	64-76	65-76	65-77	Добре
46-56	46-57	47-58	47-58	48-59	49-60	49-61	50-61	50-62	51-63	52-64	52-64	Задовільно

Додаток 2

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах
оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

(Ф03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024				
		стор. 3 з 269					
<table border="1" style="width: 100%; height: 20px;"> <tr> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;"></td> </tr> </table>							

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра історії та документознавства

УЗГОДЖЕНО

Декан АКФ

_____ Микола КУЛИК
«05» лютого _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

_____ Анатолій ПОЛУХІН
«05_» лютого _____ 2024 р.

Система менеджменту якості.
Навчально-методичний комплекс
Навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 12.01.09-01-2024

стор. 3 з 269

Система менеджменту якості
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Галузь знань: 15 «Автоматизація та приладобудування»

Спеціальність: 151 «Автоматизація та комп'юрно-інтегровані технології»

Освітньо-професійна програма: «Автоматика та автоматизація на транспорті»

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР / К	КР / КПр	Форма сем. Контролю
Денна:	2	90/3	17	17	-	56	-	-	Екзамен 2с

Індекс: НБ – 1- 151- 1/22-1.1

СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2023

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Автоматика та автоматизація на транспорті», навчальних та робочих навчальних планів НБ (РБ) – 1-151-1/22, підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 151 «Автоматизація та комп'юрно-інтегровані технології» та відповідних нормативних документів.

Робочу навчальну програму розробив:
доцент кафедри історії
та документознавства

Олег ЗАХАРЧУК

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії та документознавства, протокол № 3 від 07.03.2023 р.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Завідувач кафедри _____ Ірина ТЮРМЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 151 «Автоматизація та комп'юрно-інтегровані технології» освітньо-професійної програми «Автоматика та автоматизація на транспорті» – кафедри автоматизації та енергоменеджменту, протокол №__ від «___» _____ 2023 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Автоматика та автоматизація на транспорті» _____ Сергій ІЛЬЄНКО

Завідувач кафедри _____ Віктор ЗАХАРЧЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № від «___» _____ 2023 р.

Голова НМРП _____ Анжеліка КОКАРСВА

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Врахований примірник

ЗМІСТ

сторінка

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план	8

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 3 з 269

2.4. Перелік питань для підготовки до екзамену	9
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	9
3.1. Методи навчання.....	9
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	9
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет.....	10
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь.....	10

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни, денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, оскільки є однією з головних складових гуманітарної загальноосвітньої підготовки фахівців із вищою освітою.

Метою викладання дисципліни – є висвітлення особливостей боротьби за українську державність на різних етапах історичного та політичного розвитку суспільства. У безпосередньому зв'язку з цим розглядається культурно-історичний процес українського народу з найдавніших часів до сьогодення.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомити з основними етапами формування української державності та культури;
- висвітлити досвід національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби за відродження української культури;
- ознайомити студентів з досягненнями вітчизняної та зарубіжної історіографії в питаннях виникнення української держави, формах боротьби за її існування, причини втрат та здобутки на шляху до її незалежності;
- висвітлювати роль української культури як складової європейського історико-культурного розвитку;
- показати важливість національної держави в умовах сучасного міжнародного життя.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

ПР13. Вміти враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки під час формування технічних рішень. Вміти використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ПР14. Вміти використовувати у виробничій і соціальній діяльності фундаментальні поняття і категорії державотворення для обґрунтування власних світоглядних позицій та політичних переконань з урахуванням процесів соціально-політичної історії України, правових засад та етичних норм.

ПР15. Здатність адаптуватися до різних професійних ситуацій, проявляти творчий підхід, ініціативу.

ПР16. Оволодіння робочими навичками працювати самостійно (кваліфікаційна робота), або в групі (лабораторні роботи, включаючи навички лідерства при їх виконанні), уміння отримати результат у рамках обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність та унеможливлення плагіату.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні компетентності:

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК2. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК4. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК5. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК6. Навички здійснення безпечної діяльності.

ЗК8. Здатність працювати в команді.

ЗК9. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК11. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК12. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК14. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Історія української державності та культури» базується на знаннях таких дисциплін, як «Основи авіації (вступ до спеціальності)», «Ділова українська мова» та є базою для вивчення навчальних дисциплін: «Філософія», «Людський чинник».

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення», який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля

Модуль 1. «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»

Інтегровані вимоги модуля №1:

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- історію давніх державних утворень на теренах України;
- основні етапи розбудови державності у східних слов'ян (IX – XIII ст.);
- політичний та культурний розвиток українських земель у складі Литви та Польщі;
- формування Б. Хмельницьким козацької держави, розвиток і занепад української автономії (кінець XVII – протягом XVIII ст.);
- зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій, ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині, розвиток української культури доби національного відродження.

- державну ідею в програмах українських політичних партій на початку ХХ ст. та розвиток української культури у зазначений період;
- відновлення української державності та розвиток вітчизняної культури (1917 – 1921 рр.);
- процес входження УСРР до складу СРСР, ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій і організацій на еміграції, розвиток культури Радянської України та західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.
- українське питання напередодні та на початку Другої світової війни та нацистський окупаційний режим на території України;
- розвиток української культури в роки Другої світової війни
- особливості політичного та культурного розвитку УСРР (1945–1991 рр.);
- Політичні процеси в незалежній Україні (1991 – до сьогодні).

Вміти:

- самостійно висвітлювати основні етапи української державності та визначати характерні їх особливості;
- самостійно висвітлювати політичний і культурний розвиток Русі у IX–XIII ст.;
- самостійно аналізувати політичний і культурний розвиток українських земель у складі ВКЛ та Речі Посполитої;
- самостійно аналізувати причини Хмельниччини та Руїни української державності (друга половина XVII ст.);
- самостійно висвітлювати особливості розвитку вітчизняної культури в другій половині ХУІІ–ХУІІІ ст.
- самостійно аналізувати вплив ідей Французької революції кінця ХVІІІ ст. на пробудження національних рухів.
- самостійно аналізувати «українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад у ХІХ ст.
- самостійно висвітлювати вплив українського національно-культурного відродження на розвиток освіти, літератури і науки на теренах Російської та Австро-Угорської імперій;
- самостійно аналізувати розвиток української культури (1917–1920 рр.);
- самостійно характеризувати політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.);
- самостійно аналізувати боротьбу руху Опору за українську державу в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.);
- самостійно висвітлювати адміністративно-територіальні зміни в УСРР після другої Світової війни, причини приєднання Кримської області до складу УСРР, державницьку програму дисидентського руху та причини розпаду СРСР.
- самостійно аналізувати культурні процеси за доби незалежної України (1991 – до сьогодні).

Тема 1. «Становлення українського етносу та початки державності в українських землях. Вступ. Предмет, мета, завдання, джерела та література навчальної дисципліни. Етапи становлення української державності. Давні державні утворення на території України.

Тема 2. Формування державності в українських землях (IV–40-і роки XIV ст.). Перші східнослов'янські протодержавні утворення. Походження назви «Русь» та історіографічного терміну «Київська Русь». Основні етапи розбудови державності у східних слов'ян (IX–XIII ст.). Місце та роль Християнської церкви в політичному та суспільному житті. Галицько-Волинське князівство – Королівство Руське (1199–1349 рр.).

Культура Русі. Поява писемності. Освіта. Наукові знання. Літописання. Право та законодавство. Мистецтво. Іконопис.

Тема 3. Українські землі у складі ВКЛ та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.). Приєднання до Литовської держави Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини і Переяславщини. Політика великих литовських князів в українських землях. Кревська та Городельська унії.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Ліквідація удільних князівств на теренах українських земель. Встановлення влади Московії над Чернігово-Сіверською землею. Зростання впливу Польщі на Литву. Люблінська унія та її наслідки для українських земель.

Культура ранньомодерної України. Європейський Ренесанс та його вплив на розвиток української культури у XIV–XVI ст. Розвиток освіти і науки. Полемічна література як елемент української ренесансної культури. Розвиток друкарства.

Тема 4. Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст. Причини козацької революції. Початок Хмельниччини. Зборівський договір та започаткування української козацької держави. Формування Б. Хмельницьким козацької держави. Запровадження полково-сотенного адміністративного устрою. Початок Руїни української державності. Гадяцький трактат. Московська експансія та її наслідки. Чуднівська угода. Початок розколу Гетьманщини. Чорна рада і поділ де-юре України. Наслідки Андрусівської угоди для української державності. Спроби об'єднання Правобережжя та Лівобережжя в другій половині XVII ст.

Тема 5. Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст. «Трактат про Вічний мир» 1686 р. та територіальний поділ Гетьманщини. Державна політика І. Мазепи. Плани відновлення української державності Г. Орлика, Д. Апостола та К. Розумовського. Наступ Росії на українську автономію та остаточна її ліквідація в Гетьманщині і Слобожанщині. Приєднання Південної України та Криму до Російської імперії. Зміни в адміністративно-територіальному та політичному становищі Правобережжя та західноукраїнських земель.

Українська культура періоду бароко. Розвиток освіти, науки, літератури, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 6. «Національне відродження» та ідеї української державності в XIX ст. Вплив Французької революції кінця XVIII ст. (принцип суверенітету нації) та ідей німецького романтизму на пробудження національних рухів. Зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій. Українські землі в польських та французьких проектах за доби наполеонівських війн. Ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині. Ідеї федералізму та самостійності в Товаристві об'єднаних слов'ян та Кирило-Мефодіївському братстві. Державницькі концепції народовців, М. Драгоманова та І. Франка.

Українська культура доби національного відродження. Романтизм та реалізм. Розвиток освіти, науки, літератури, театру, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 7. Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець XIX ст. – 1917 рр.). «Українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад. Українська державність в програмах та діяльності загальноросійських та українських політичних партій на початку XX ст. Українська політична думка Наддніпрянщини: між автономією та самостійністю. Національна-державна ідея в західноукраїнських землях. Погляди на українську державність напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).

Розвиток української культури на початку XX ст. Освіта. Наука і техніка. Виникнення української преси. Розвиток літератури, мистецтва, живопису, архітектури та музичного мистецтва.

Тема 8. Відновлення української державності (1917–1921 рр). Українська державність за доби Центральної Ради: від самовизначення до незалежності. Українська Держава П. Скоропадського: спроба створення альтернативи УНР. Боротьба за державність на західноукраїнських землях (ЗУНР). Акт злуки УНР та ЗУНР. Директорія УНР: здобутки та прорахунки в державній політиці. Встановлення радянської державності в Україні.

Розвиток української культури. Культурно-освітня робота, наука, літературний процес та мистецтво за доби УНР, Української Держави та Директорії УНР.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 3 з 269

Тема 9. Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.). Процес входження УСРР до складу СРСР. Політика більшовицької влади щодо УСРР. Ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій та організацій на еміграції.

Розвиток культури Радянської України. Політика українізації: Розвиток освіти, науки, техніки, літератури та мистецтва.

Культурний стан західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.

Тема 10. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Українське питання у європейській міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни. Включення до складу УСРР території Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УСРР. Радянсько-німецький договір про дружбу і кордони. Встановлення німецької окупаційної влади на території Холмщини, Підляшшя, Лемківщини. Напад Німеччини на СРСР. Окупаційний режим нацистської Німеччини та її союзників на території України. Рух опору в боротьбі за українську державність. Визволення території України та відновлення радянської державно-політичної системи.

Тема 11. Особливості політичного та культурного розвитку УСРР (1945–1991 рр.). Адміністративно-територіальні зміни. Боротьба за українську державність на західноукраїнських землях. Приєднання Кримської області до складу УСРР: мотиви і правова основа. Хрущовська «відлига». Спроби лібералізації політичного режиму.

УСРР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.). Дисидентський рух в Україні та його державницька програма. Спроба подолання суспільно-політичної кризи. Новий курс КПРС на перебудову. Національно-демократичні сили в боротьбі за утвердження державної незалежності республіки. Декларація про державний суверенітет України. Союзний договір і Україна. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР. Угода про співдружність незалежних держав (СНД).

Культурне життя. Радянські ідеологічні кампанії та особливості їх проведення в УСРР (середина 40-х – початок 50-х рр.). Творчість шестидесятників та їх внесок у демократизацію національної культури. Освіта, наука, техніка, література та мистецтво. Розвиток національно-демократичного руху наприкінці 80-х років та його вплив на розвиток національної культури.

Тема 12. Україна – незалежна держава (1991р. – до сьогодні). Розбудова незалежної Української держави. Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Реорганізація органів державної влади. Формування атрибутів державності. Проблема унітаризму і федерації в Україні. Автономна Республіка Крим. Російська політика щодо Криму. Суспільно-політичні рухи та громадські організації. Конституція 1996 р. Вибори Верховної Ради таУ

Президента України. «Революція Гідності». Президентські вибори 2014 р., 2019 р. Конституювання помісної церкви (ПЦУ). Освіта, наука, техніка. Реформи в галузі освіти 90-х років. Гуманізація системи освіти і виховання. Поява недержавних навчальних закладів: ліцеїв, гімназій, університетів. Наука. Діяльність АН України. Розвиток космонавтики. Політ в космос першого космонавта-дослідника незалежної України Л. Каденюка в складі екіпажа американського космічного корабля «Колумбія» місії STS – 87 (листопад 1997 р.). Розвиток літератури, театрального та музичного мистецтва. Роль та місце української культури в системі цінностей світової культури: ретроспектива і сучасність.

Тема 13. Європейський вимір українського простору. Україна в сучасному світі. Світове визнання України. Формування концепції зовнішньої політики України. Діяльність України в міжнародних організаціях. Договори з державами СНД і країнами світу. Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру і співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Вступ до Ради Європи. Участь України у миротворчих заходах ООН, у програмі «Партнерство заради миру». Україна у складі СОТ. Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

сил. Угода про асоціацію з Європейським Союзом. Участь України у вирішенні глобальних проблем світового товариства.

Російсько-українська війна на сучасному етап (2014 р. – до сьогоднішнього дня). Сучасна фальсифікація російською пропагандою української історії. Анексія Криму. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних сил. Окупація РФ частин Луганської та Донецької областей: політика окупаційної влади на захоплених територіях (2014–2022 рр.). Боротьба українського народу проти російської агресії (22.02.2022 – до сьогоднішнього дня).

2.3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма Навчання				Заочна форма Навчання				
		Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогоднішнього дня»										
1.1	Історія української державності та культури як навчальна дисципліна. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях.	2 семестр				2 семестр				
		8	2	2	4					
1.2	Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.)	6	-	2	4					
1.3	Українські землі у складі ВКЛ та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.)	6	2	-	4					
1.4	Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст.	6	-2		4					
1.5	Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст.	6		-2	4					
1.6	Національне відродження та ідеї української державності в XIX ст.	8	2	2	4					
1.7	Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець XIX ст. – 1917 рр.).	6		-2	4					
1.8	Відновлення української державності 1917–1921 рр.	6	-	2	4	3 семестр				
1.9	Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.)	6	2	-	4					
1.10	Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)	4	-	2	2					
1.11	Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1964 рр.)	4	2	-	2					
1.12	УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.)	8	2	2	6					
1.13	Україна – незалежна держава (1991р. – до сьогоднішнього дня)	8	-	2	6					

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.14	Європейський вимір українського простору	3	1	-	2				
1.15	Виконання контрольної (домашньої) роботи	-	-	-	-				
1.16	Модульна контрольна робота №1	3	-	1	2				
Усього за модулем №1		90	17	17	56	90	6	4	80
Усього за навчальною дисципліною		90	17	17	56	90	6	4	80

2.4. Перелік питань для підготовки до екзамену.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

– інформаційно-рецептивний (лекція, розповідь, робота з підручником, демонстрація, пояснення);

- метод проблемного викладу;
- репродуктивний метод;
- дослідницький метод;
- індуктивний;
- дедуктивний;
- творчий метод;
- практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи);
- пояснювально-ілюстративний метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, роботі з навчальною літературою та джерелами, роботі в малих групах, в проведенні навчальних, наукових та професійно зорієнтованих семінарах-дискусіях, презентаціях.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Аркуша О.Г., Кондратюк К.К., Мудрий М.М., Сухий О. М. Час народів. Історія України XIX століття : навч. посіб. / за заг. ред. М.М. Мудрого. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.

3.2.2. Войтович Л. Княжа доба на Русі (837–1492). Т. I: Становлення імперії Русь (837–1054). Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2021. 590 с.

3.2.3. Бойко О.Д. Історія України: Посіб. для студ. вузів. К.: Академвидав, 2021. 720 с.

3.2.4. Гирич І. Українські інтелектуали і політична окремішність (середина XIX – початок XX ст.). Київ : «Українські пропілеї», 2020. 452 с.

3.2.5. Дорошко М. Неоголошена війна Росії проти України у XX–на початку XXI ст.: причини і наслідки. Київ : Нікка-Центр, 2018. 192 с.

3.2.6. Історія цивілізації України / Н.С. Абашина та ін.; упоряд. М.Ю. Відейко. Харків: Фоліо, 2021. Т. 1 Від кіммерійців до Русі (X ст. до н.е.–IX ст.). 586 с.

3.2.7. Історія цивілізації України / О.Б. Бубенок, А.М. Домановський, О.Д. Дядечко та ін.; упоряд. О.Є. Черненко. Харків : Фоліо, 2021. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900 – 1256). 590 с.

3.2.8. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939 рр.). Київ : Академперіодика, 2021. 620 с.

3.2.9. Шандра В., Аркуша О. Україна в XIX столітті: доба модернізації / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 706 с.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

3.2.10. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероб. та розшир. Київ : Критика, 2005. 584 с.

Допоміжна література

3.2.11. .Енциклопедія історії України. – К.: Наукова думка, 2003–2021. Т. 1–12

3.2.12. Історія української культури у п'яти томах. / Гол. ред. Б. Патон. К.: Наукова думка, 2001–2013. – Т. 1–5.

3.2.13. Історія української авіації в особах: [навч. посіб. для вищ. навч.]. / Гребенніков В., Бем Н., Тюрменко І. та ін.]; за ред. В. Гребеннікова. К.: НАУ, 2013. – 328 с.

3.2.14. Історія української державності та культури: практикум / уклад. Л.В. Божук, В.М. Гребенніков, О.М. Захарчук [та ін.]. К.: НАУ, 2021. 80 с.

3.2.15. Культурологія: теорія та історія культури / навч. посіб. / за ред.. І. Тюрменко. 3-є вид., перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2010. 370 с.

3.2.16. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. / відп. ред. В. Смолій. Київ: Ін-т історії України, 2022. Кн. 1-2.

3.2.17. Пилип Орлик і мазепинці. Джерела / упоряд. Т. Таїрова-Яковлева. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 216 с.

3.2.18. Старченко Н.П. Українські світи Речі Посполитої. Історія про історію. Київ : Laurus, 2021. 616 с.

3.2.19. Таїрова-Яковлева Т.Г. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія зради. – К.: Тов. «Видавництво «КЛІО», 2022. 403 с.

3.2.20. Українське століття (1921–2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / авторський колектив: Тетяна Водотика, Володимир Головка, Станіслав Кульчицький, Лариса Якубова. Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 560 с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. <http://www.history.org.ua/?libid=10280>.

3.3.2. <http://blogs.korrespondent.net/blog/users/3227937-dysydentskyi-ruk-h-v-ukraini>.

3.3.3. [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D0%B2%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%83_\(2022\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D0%B2%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%83_(2022)).

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид початкової роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма Навчання
	2 семестр	
Відповіді на теоретичні питання, тощо під час аудиторної роботи на практичних заняттях (10б×4)	Модуль №1	-
	40	-
Виконання творчого завдання (15б×1)	15	-
Ведення конспекту лекцій	5	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>36 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	
Відповіді на практичних заняттях (з урахуванням виконання завдань, отриманих під час настановної сесії)			
Виконання контрольної роботи (домашньої)			
Усього за модулем №1		80	-
Семестровий екзамен		20	
Усього за дисципліною		100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної модульної та контрольної рейтингових оцінок становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Екзаменаційна рейтингова оцінка складається з балів за результатами виконання екзаменаційних завдань, затверджених кафедрою в установленому порядку.

Сума підсумкової семестрової модульної та **екзаменаційної** рейтингових оцінок, у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				

(Ф 03.02 – 110)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра історії та документознавства

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

УЗГОДЖЕНО

Декан АКФ

Микола КУЛИК

«24»квітня 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Анатолій ПОЛУХІН

«04»травня 2023 р.

Система менеджменту якості
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Галузь знань: 14 «Електрична інженерія»

Спеціальність: 142 «Енергетичне машинобудування»

Освітньо-професійна програма: «Газотурбинні установки і компресорні станції»

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР / К	КР / КПр	Форма сем. контролю
Денна:	2	90/3	17	17	-	56	-	-	Екзамен 2с
Заочна	2, 3	90/3	6	4	-	80	1 к-3с	-	Екзамен 3с

Індекс: НБ – 1- 142- 1/22-1.1.

Індекс: НБ – 1- 142- 1з/22-1.1.

СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2023

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Газотурбинні установки і

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

компресорні станції», навчальних та робочих навчальних планів НБ – 1- 142-1/22, РБ – 1- 142- 1/22, НБ – 1- 142- 1з/22, РБ – 1- 142- 1з/22 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 142 «Енергетичне машинобудування» та відповідних нормативних документів.

Робочу навчальну програму розробив:

доцент кафедри історії

та документознавства

Олег ЗАХАРЧУК

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії та документознавства, протокол № 9 від 16.09.2022 р.

Завідувач кафедри _____ Ірина ТЮРМЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 142 «Енергетичне машинобудування» освітньо-професійної програми «Газотурбинні установки і компресорні станції» – кафедри авіаційних двигунів, протокол № ____ від «____» _____ 2023 р.

Гарант освітньо-професійної програми

«Газотурбинні установки і компресорні станції» _____ Олександр АНДРІЄЦЬ

Завідувач кафедри _____ Юрій ТЕРЕЩЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № _____ від «____» _____ 2023 р.

Голова НМРР _____ Анжеліка КОКАРЄВА

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Врахований примірник

ЗМІСТ

сторінка

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.....	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план	8
2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)	9
2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену	9
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	9
3.1. Методи навчання.....	9
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	9
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет.....	10
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	10

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни, денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, оскільки є однією з головних складових гуманітарної загальноосвітньої підготовки фахівців із вищою освітою.

Метою викладання дисципліни – є висвітлення особливостей боротьби за українську державність на різних етапах історичного та політичного розвитку суспільства. У безпосередньому зв'язку з цим розглядається культурно-історичний процес українського народу з найдавніших часів до сьогодення.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомити з основними етапами формування української державності та культури;
- висвітлити досвід національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби за відродження української культури;
- ознайомити студентів з досягненнями вітчизняної та зарубіжної історіографії в питаннях виникнення української держави, формах боротьби за її існування, причини втрат та здобутки на шляху до її незалежності;
- висвітлювати роль української культури як складової європейського історико-культурного розвитку;
- показати важливість національної держави в умовах сучасного міжнародного життя.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

Отримувати й інтерпретувати відповідні дані і аналізувати складності у сфері енергетичного машинобудування для донесення суджень, які відображають відповідні соціальні та етичні проблеми (ПРН 16); ефективно спілкуватися з питань інформації, ідей, проблем та рішень з інженерним співтовариством і суспільством загалом (ПРН 18); ефективно працювати в національному та міжнародному контексті, як особистість і як член команди, ефективно співпрацювати з інженерами та не інженерами (ПРН 19); розуміння необхідності самостійного навчання протягом життя (ПРН 20); аналізувати розвиток науки і техніки (ПРН 21).

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні **компетентності**: здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомити цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянства в Україні (ЗК 1); здатність зберігати та приумножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК2); здатність застосовувати значення у практичних ситуаціях (ЗК 3); знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 4); здатність спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (ЗК12); цінування та повага різноманітності та мультикультурності (ЗК 13); здатність забезпечувати якість виконуваних робіт (ЗК 15); здатність діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК 17).

1.4. Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Історія української державності та культури» базується на знаннях таких дисциплін, як «Вступ до фаху», «Ділова українська мова» та є базою для вивчення навчальних дисциплін: «Філософія».

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення», який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 3 з 269

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля

Модуль 1. «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»

Інтегровані вимоги модуля №1:

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- історію давніх державних утворень на теренах України;
- основні етапи розбудови державності у східних слов'ян (IX – XIII ст.);
- політичний та культурний розвиток українських земель у складі Литви та Польщі;
- формування Б. Хмельницьким козацької держави, розвиток і занепад української автономії (кінець XVII – протягом XVIII ст.);
- зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій, ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині, розвиток української культури доби національного відродження.
- державну ідею в програмах українських політичних партій на початку XX ст. та розвиток української культури у зазначений період;
- відновлення української державності та розвиток вітчизняної культури (1917 – 1920 рр.);
- процес входження УСРР до складу СРСР, ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій і організацій на еміграції, розвиток культури Радянської України та західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.
- українське питання напередодні та на початку Другої світової війни та нацистський окупаційний режим на території України;
- розвиток української культури в роки Другої світової війни
- особливості політичного та культурного розвитку УСРР (1945–1991 рр.);
- Політичні процеси в незалежній Україні (1991 – до сьогодення).

Вміти:

- самостійно висвітлювати основні етапи української державності та визначати характерні їх особливості;
- самостійно висвітлювати політичний і культурний розвиток Русі у IX – XIII ст.;
- самостійно аналізувати політичний і культурний розвиток українських земель у складі ВКЛ та Речі Посполитої;
- самостійно аналізувати причини Хмельниччини та Руїни української державності (друга половина XVII ст.);
- самостійно висвітлювати особливості розвитку вітчизняної культури в другій половині XVIII–XVIII ст.
- самостійно аналізувати вплив ідей Французької революції кінця XVIII ст. на пробудження національних рухів.
- самостійно аналізувати «українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад у XIX ст.
- самостійно висвітлювати проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець XIX ст. – 1917 рр.).
- самостійно аналізувати розвиток української культури (1917–1920 рр.);
- самостійно характеризувати політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.);
- самостійно аналізувати боротьбу руху Опору за українську державу в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.);
- самостійно висвітлювати адміністративно-територіальні зміни в УСРР після другої Світової війни, причини приєднання Кримської області до складу УСРР, державницьку програму дисидентського руху та причини розпаду СРСР.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

- самостійно аналізувати культурні процеси за доби незалежної України (1991 – до сьогодні).

Тема 1. «Становлення українського етносу та початки державності в українських землях. Вступ. Предмет, завдання, мета, джерела та література навчальної дисципліни. Етапи становлення української державності. Давні державні утворення на території України.

Тема 2. Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.). Протодержавні слов'янські утворення. Походження назви «Русь» та історіографічного терміну «Київська Русь». Основні етапи розбудови державності у східних слов'ян (IX – XIII ст.). Місце та роль Християнської церкви в політичному та суспільному житті. Галицько-Волинське князівство – Королівство Руське (1199–1349 рр.).

Культура Русі. Поява писемності. Освіта. Наукові знання. Літописання. Право та законодавство. Мистецтво. Іконопис.

Тема 3. Українські землі у складі ВКЛ та Речі Посполитої (XIV– XVI ст.). Приєднання до Литовської держави Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини і Переяславщини. Політика великих литовських князів в українських землях. Кревська та Городельська унії. Ліквідація удільних князівств на теренах українських земель. Встановлення влади Московії над Чернігово-Сіверською землею. Зростання впливу Польщі на Литву. Люблінська унія та її наслідки для українських земель.

Культура ранньомодерної України. Європейський Ренесанс та його вплив на розвиток української культури у XIV–XVI ст. Розвиток освіти і науки. Полемічна література як елемент української ренесансної культури. Розвиток друкарства.

Тема 4. Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст. Причини козацької революції. Початок Хмельниччини. Зборівський договір та започаткування української козацької держави. Формування Б. Хмельницьким козацької держави. Запровадження полково-сотенного адміністративного устрою. Початок Руїни української державності. Гадяцький трактат. Московська експансія та її наслідки. Чуднівська угода. Початок розколу Гетьманщини. Чорна рада і поділ де-юре України. Наслідки Андрусівської угоди для української державності. Спроби об'єднання Правобережжя та Лівобережжя в другій половині XVII ст.

Тема. 5. Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст. «Трактат про Вічний мир» 1686 р. та територіальний поділ Гетьманщини. Державна політика І. Мазепи. Плани відновлення української державності Г. Орлика, Д. Апостола та К. Розумовського. Наступ Росії на українську автономію та остаточна її ліквідація в Гетьманщині і Слобожанщині. Приєднання Південної України та Криму до Російської імперії. Зміни в адміністративно-територіальному та політичному становищі Правобережжя та західноукраїнських земель.

Українська культура періоду бароко. Розвиток освіти, науки, літератури, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 6. «Національне відродження» та ідеї української державності в XIX ст. Вплив Французької революції кінця XVIII ст. (принцип суверенітету нації) та ідей німецького романтизму на пробудження національних рухів. Зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій. Українські землі в польських та французьких проектах за доби наполеонівських війн. Ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині. Ідеї федералізму та самостійності в Товаристві об'єднаних

слов'ян та Кирило-Мефодіївському братстві. Державницькі концепції народовців, М. Драгоманова та І. Франка.

Українська культура доби національного відродження. Романтизм та реалізм. Розвиток освіти, науки, літератури, театру, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 3 з 269

Тема 7. Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець XIX ст. – 1917 рр.). «Українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад. Українська державність в програмах та діяльності загальноросійських та українських політичних партій на початку XX ст. Українська політична думка Наддніпрянщини: між автономією та самостійністю. Національна-державна ідея в західноукраїнських землях. Погляди на українську державність напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).

Розвиток української культури на початку XX ст. Освіта. Наука і техніка. Виникнення української преси. Розвиток літератури, мистецтва, живопису, архітектури та музичного мистецтва.

Тема 8. Відновлення української державності (1917–1921 рр). Українська державність доби Центральної Ради: від самовизначення до незалежності. Українська Держава П. Скоропадського: спроба створення альтернативи УНР. Боротьба за державність на західноукраїнських землях (ЗУНР). Акт злуки УНР та ЗУНР. Директорія УНР: здобутки та прорахунки в державній політиці. Встановлення радянської державності в Україні.

Розвиток української культури. Культурно-освітня робота, наука, літературний процес та мистецтво за доби УНР, Української Держави та Директорії УНР.

Тема 9. Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.). Процес входження УСРР до складу СРСР. Політика більшовицької влади щодо УРСР. Ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій та організацій на еміграції.

Розвиток культури Радянської України. Політика українізації: Розвиток освіти, науки, техніки, літератури та мистецтва.

Культурний стан західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.

Тема 10. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Українське питання у європейській міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни. Включення до складу УРСР території Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Радянсько-німецький договір про дружбу і кордони. Встановлення німецької окупаційної влади на території Холмщини, Підляшшя, Лемківщини. Напад Німеччини на СРСР. Окупаційний режим нацистської Німеччини та її союзників на території України. Рух опору в боротьбі за українську державність. Визволення території України та відновлення радянської державно-політичної системи.

Тема 11. Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1991 рр.). Адміністративно-територіальні зміни. Боротьба за українську державність на західноукраїнських землях. Приєднання Кримської області до складу УРСР: мотиви і правова основа. Хрущовська «відлига». Спроби лібералізації політичного режиму.

УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.). Дисидентський рух в Україні та його державницька програма. Спроба подолання суспільно-політичної кризи. Новий курс КПРС на перебудову. Національно-демократичні сили в боротьбі за утвердження державної незалежності республіки. Декларація про державний суверенітет України. Союзний договір і Україна. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР. Угода про співдружність незалежних держав (СНД).

Культурне життя. Радянські ідеологічні кампанії та особливості їх проведення в УРСР (середина 40-х – початок 50-х рр.). Творчість шестидесятників та їх внесок у демократизацію національної культури. Освіта, наука, техніка, література та мистецтво. Розвиток національно-демократичного руху наприкінці 80-х років та його вплив на розвиток національної культури.

Тема 12. Україна – незалежна держава (1991р. – до сьогодні). Розбудова незалежної Української держави. Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Реорганізація органів державної влади. Формування атрибутів державності. Проблема унітаризму і федерації в Україні. Автономна Республіка Крим. Російська політика щодо Криму.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Суспільно-політичні рухи та громадські організації. Конституція 1996 р. Вибори Верховної Ради та У

Президента України. «Революція Гідності». Президентські вибори 2014 р., 2019 р. Конституювання помісної церкви (ПЦУ). Освіта, наука, техніка. Реформи в галузі освіти 90-х років. Гуманізація системи освіти і виховання. Поява недержавних навчальних закладів: ліцеїв, гімназій, університетів. Наука. Діяльність АН України. Розвиток космонавтики. Політ в космос першого космонавта-дослідника незалежної України Л. Каденюка в складі екіпажа американського космічного корабля «Колумбія» місії STS – 87 (листопад 1997 р.). Розвиток літератури, театрального та музичного мистецтва. Роль та місце української культури в системі цінностей світової культури: ретроспектива і сучасність.

Тема 13. Європейський вимір українського простору. Україна в сучасному світі. Світове визнання України. Формування концепції зовнішньої політики України. Діяльність України в міжнародних організаціях. Договори з державами СНД і країнами світу. Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру і співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Вступ до Ради Європи. Участь України у миротворчих заходах ООН, у програмі «Партнерство заради миру». Україна у складі СОТ. Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних сил. Угода про асоціацію з Європейським Союзом. Участь України у вирішенні глобальних проблем світового товариства. Російсько-українська війна на сучасному етапі.

Російсько-українська війна на сучасному етап (2014 р. – до сьогоднішнього дня). Сучасна фальсифікація російською пропагандою української історії. Анексія Криму. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних сил. Окупація РФ частин Луганської та Донецької областей: політика окупаційної влади на захоплених територіях (2014–2022 рр). Боротьба українського народу проти російської агресії (22.02.2022 – до сьогоднішнього дня).

2.3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма Навчання				Заочна форма Навчання				
		Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогоднішнього дня»										
1.1	Історія української державності та культури як навчальна дисципліна. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях.	2 семестр				2 семестр				
		8	2	2	4	6	2	-	4	
1.2	Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.)	6	-	2	4	3	-2	-	3	
1.3	Українські землі у складі ВКЛ та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.)	6	2	-	4	3	-2	-	3	
1.4	Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст.	6	-2		4	3	-2	-	3	
1.5	Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст.	6		-2	4	6	2	-	4	
1.6	Національне відродження та ідеї	8	2		4	6	2	-	4	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	української державності в ХІХ ст.								
1.7	Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець ХІХ ст. – 1917 рр.).	6		-2	4	3	-	-	3
						30	6	-	24
1.8	Відновлення української державності 1917–1921 рр.	6	-	2	4	3 семестр			
						10	-	2	8
1.9	Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.)	6	2	-	4	8	-	-	8
1.10	Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)	4	-	2	2	10	-	2	8
1.11	Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1964 рр.)	4	2	-	2	6	-	-	6
1.12	УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.)	8	2	2	6	6	-	-	6
1.13	Україна – незалежна держава (1991р. – до сьогодні)	8	2	2	6	6	-	-	6
1.14	Європейський вимір українського простору	3	1	-	2	6	-	-	6
1.15	Виконання контрольної (домашньої) роботи	-	-	-	-	8	-	-	8
1.16	Модульна контрольна робота №1	3	-	1	2	-	-	-	-
Усього за модулем №1		90	17	17	56	90	6	4	80
Усього за навчальною дисципліною		90	17	17	56	90	6	4	80

2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу.

Контрольна (домашня) робота з дисципліни виконується у третьому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студента при вивченні дисципліни.

Теми рефератів та завдання для виконання практичної частини контрольної (домашньої) роботи здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій, розроблених провідними викладачами кафедри.

Час, потрібний для виконання контрольної складає 8 годин самостійної роботи.

2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- інформаційно-рецептивний (лекція, розповідь, робота з підручником, демонстрація, пояснення);
- метод проблемного викладу;
- репродуктивний метод;
- дослідницький метод;
- індуктивний;
- дедуктивний;
- творчий метод;
- практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи);
- пояснювально-ілюстративний метод.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, роботі з навчальною літературою та джерелами, роботі в малих групах, в проведенні навчальних, наукових та професійно зорієнтованих семінарах-дискусіях, презентаціях.

3.2. Рекомендована література

Базова література

2.1. Аркуша О.Г., Кондратюк К.К., Мудрий М.М., Сухий О. М. Час народів. Історія України XIX століття : навч. посіб. / за заг. ред. М.М. Мудрого. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.

3.2.2 Войтович Л. Княжа доба на Русі (837–1492). Т. I: Становлення імперії Русь (837–1054). Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2021. 590 с.

3.2.3. Бойко О.Д. Історія України: Посіб. для студ. вузів. К.: Академвидав, 2021. 720 с.

3.2.4. Гирич І. Українські інтелектуали і політична окремішність (середина XIX – початок XX ст.). Київ : «Українські пропілеї», 2020. 452 с.

3.2.5. Дорошко М. Неоголошена війна Росії проти України у XX–на початку XXI ст.: причини і наслідки. Київ : Нікка-Центр, 2018. 192 с.

3.2.6. Історія цивілізації України / Упоряд. М.Ю. Відейко. Харків: Фоліо, 2021. Т. 1 Від киммерійців до Русі (X ст. до н.е.–IX ст.). 586 с.

3.2.7. Історія цивілізації України / Упоряд. О.Є. Черненко. Харків : Фоліо, 2021. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900 –1256). 590 с.

3.2.8. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939 рр.). Київ : Академперіодика, 2021. 620 с.

3.2.9. Шандра В., Аркуша О. Україна в XIX столітті: доба модернізації / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 706 с.

3.2.10. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероб. та розшир. Київ : Критика, 2005. 584 с.

Допоміжна література

3.2.11. .Енциклопедія історії України. – К.: Наукова думка, 2003–2021. Т. 1–12

3.2.12. Історія української культури у п'яти томах. / Гол. ред. Б. Патон. К.: Наукова думка, 2001–2013. – Т. 1–5.

3.2.13. Історія української авіації в особах: [навч. посіб. для вищ. навч.]. / Гребенніков В., Бем Н., Тюрменко І. та ін.]; за ред. В. Гребеннікова. К.: НАУ, 2013. – 328 с.

3.2.14. Історія української державності та культури: практикум / уклад. Л.В. Божук, В.М. Гребенніков, О.М. Захарчук [та ін.]. К.: НАУ, 2021. 80 с.

3.2.15. Культурологія: теорія та історія культури / навч. посіб. / за ред.. І. Тюрменко. 3-є вид., перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2010. 370 с.

3.2.16. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. / відп. ред. В. Смолій. Київ: Ін-т історії України, 2022. Кн. 1-2.

3.2.17. Пилип Орлик і мазепинці. Джерела / упоряд. Т. Таїрова-Яковлева. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 216 с.

3.2.18. Старченко Н.П. Українські світи Речі Посполитої. Історія про історію. Київ : Laugus, 2021. 616 с.

3.2.19. Таїрова-Яковлева Т.Г. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія зради. – К.: Тов. «Видавництво «КЛЮ», 2022. 403 с.

3.2.20. Українське століття (1921–2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / авторський колектив: Тетяна Водотика, Володимир Головка, Станіслав Кульчицький, Лариса Якубова. Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 560 с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. <http://www.history.org.ua/?libid=10280>.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма Навчання
	2 семестр	2, 3 семестр
Відповіді на теоретичні питання, тощо під час аудиторної роботи на практичних заняттях (10б×4)	Модуль №1	-
	40	-
Виконання творчого завдання (15б×1)	15	-
Ведення конспекту лекцій	5	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>36 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	
Відповіді на практичних заняттях (з урахуванням виконання завдань, отриманих під час настановної сесії)		30
Виконання контрольної роботи (домашньої)		30
Усього за модулем №1	80	-
Семестровий екзамен	20	40
Усього за дисципліною	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної модульної та контрольної рейтингових оцінок становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Екзаменаційна рейтингова оцінка складається з балів за результатами виконання екзаменаційних завдань, затверджених кафедрою в установленому порядку.

Сума підсумкової семестрової модульної та **екзаменаційної** рейтингових оцінок, у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф03.02 – 01)

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				

Система менеджменту якості.
Навчально-методичний комплекс
Навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 12.01.09-01-2024

стор. 3 з 269

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра історії та документознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи
_____Анатолій ПОЛУХІН
«_23_» _____лютого_____2021 р.

Система менеджменту якості
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

для усіх галузей знань, спеціальностей та освітньо-професійних програм

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР /К	КР / КПр	Форма сем. контролю
Денна:	1	90/3	17	17	-	56	-	-	Екзамен 1с
Заочна	1,2	90/3	6	4	-	80	1 к-2 с	-	Екзамен 2с

Індекс: НБ - Нф - Нсп/21-1.1

Індекс: НБ - Нф – Нсп з/21-1.1

СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2021

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» розроблено на основі освітньо-професійних програм, навчальних та робочих навчальних планів підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» усіх спеціальностей та відповідних нормативних документів.

Робочу навчальну програму розробили:

доцент кафедри історії

та документознавства

старший викладач кафедри історії

та документознавства

Олег ЗАХАРЧУК

Жанна ПАСКАЛ

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії та документознавства, протокол № 8 від 27.08.2021 р.

Завідувач кафедри _____ Ірина ТЮРМЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № _____ від «_____» _____ 2021 р.

Голова НМРР _____ Анжеліка КОКАРСВА

Узгодження

	Підпис	Прізвище	Посада	Дата
Узгоджено		Наталія ЛАДОГУБЕЦЬ	Декан ФЛСК	
Узгоджено		Сергій СМЕРГЧЕВСЬКИЙ	Декан ФЕБА	
Узгоджено		Тетяна МОСТЕНСЬКА	Декан ФТМЛ	

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Врахований примірник

ЗМІСТ

Вступ	4	сторінка
1. Пояснювальна записка.....	4	

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план.....	8
2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)	9
2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену	9
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	9
3.1. Методи навчання.....	9
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	9
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет.....	10
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь.....	10

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни, денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 3 з 269

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, оскільки є однією з головних складових гуманітарної загальноосвітньої підготовки фахівців із вищою освітою.

Метою викладання дисципліни – є висвітлення особливостей боротьби за українську державність на різних етапах історичного та політичного розвитку суспільства. У безпосередньому зв'язку з цим розглядається культурно-історичний процес українського народу з найдавніших часів до сьогодення.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомити з основними етапами формування української державності та культури;
- висвітлити досвід національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби за відродження української культури;
- ознайомити студентів з досягненнями вітчизняної та зарубіжної історіографії в питаннях виникнення української держави, формах боротьби за її існування, причини втрат та здобутки на шляху до її незалежності;
- висвітлювати роль української культури як складавої європейського історико-культурного розвитку;
- показати важливість національної держави в умовах сучасного міжнародного життя.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

Систематизувати і аналізувати джерела та наукову літературу; робити обґрунтовані висновки, що сприятимуть розширенню світогляду, формуванню громадянської позиції, державницькому підходу до аналізу суспільно-політичних проблем; обстоювати власну позицію в питаннях історії української державності та культури.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні **компетентності**:

- здатність висвітлювати основні етапи боротьби за українську державність, визначати їх характерні особливості;
- здатність давати обґрунтовану оцінку діяльності визначних державних діячів, їх внеску в українське державотворення;
- здатність до усвідомлення державницького підходу до аналізу суспільно-політичних проблем;
- здатність характеризувати особливості культурно-історичного процесу українського народу;
- здатність до систематизації і аналізу джерельного та історіографічного матеріалу з проблем української державності та культури.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Історія української державності та культури» базується на знаннях таких дисциплін, як «Документування інформації: традиції та сучасність», «Вступ до фаху», «Архівознавство» та є базою для вивчення навчальних дисциплін: «Документознавство», «Філософія сучасного суспільства», «Соціальні комунікації».

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля **№1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»**, який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Модуль 1. «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»

Інтегровані вимоги модуля №1:

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- історію перших державних утворень на теренах України;
- основні етапи розвитку, політичний устрій Давньої Русі та Галицько-Волинської держави;
- політичний та культурний розвиток українських земель у складі Литви та Польщі;
- формування Б. Хмельницьким козацької держави, розвиток і занепад української автономії (кінець XVII – протягом XVIII ст.);
- зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій, ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині, розвиток української культури доби національного відродження.
- державну ідею в програмах українських політичних партій на початку XX ст. та розвиток української культури у зазначений період;
- відновлення української державності та розвиток вітчизняної культури (1917 – 1920 рр.);
- процес входження УСРР до складу СРСР, ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій і організацій на еміграції, розвиток культури Радянської України та західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.
- українське питання напередодні та на початку Другої світової війни та нацистський окупаційний режим на території України;
- розвиток української культури в роки Другої світової війни
- особливості політичного та культурного розвитку УСРР (1945–1991 рр.);
- Політичні процеси в незалежній Україні (1991 – до сьогодення).

Вміти:

- самостійно висвітлювати основні етапи української державності та визначати характерні їх особливості;
- самостійно висвітлювати політичний і культурний розвиток Русі у IX – XIII ст.;
- самостійно аналізувати політичний і культурний розвиток українських земель у складі ВКЛ та Речі Посполитої;
- самостійно аналізувати причини Хмельниччини та Руїни української державності (друга половина XVII ст.);
- самостійно висвітлювати особливості розвитку вітчизняної культури в другій половині ХУІІ–ХУІІІ ст.
- самостійно аналізувати вплив ідей Французької революції кінця ХVІІІ ст. на пробудження національних рухів.
- самостійно аналізувати «українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад у ХІХ ст.
- самостійно висвітлювати вплив українського національно-культурного відродження на розвиток освіти, літератури і науки на теренах Російської та Австро-Угорської імперій;
- самостійно висвітлювати суспільно-політичні процеси в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій (1900–1917 рр.).
- самостійно аналізувати розвиток української культури (1917–1920 рр.);
- самостійно характеризувати політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.);
- самостійно аналізувати боротьбу руху Опору за українську державу в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.);
- самостійно висвітлювати адміністративно-територіальні зміни в УСРР після другої Світової війни, причини приєднання Кримської області до складу УСРР, державницьку програму дисидентського руху та причини розпаду СРСР.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 3 з 269

- самостійно аналізувати культурні процеси за доби незалежної України (1991 – до сьогодні).

Тема 1. «Становлення українського етносу та початки державності в українських землях. Вступ. Предмет, завдання, мета, джерела та література навчальної дисципліни. Етапи становлення української державності. Давні державні утворення на території України.

Тема 2. Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.). Протодержавні слов'янські утворення. Походження назв «Русь» та «Київська Русь». Основні етапи розвитку та політичний устрій Давньої Русі. Місце та роль Християнської церкви в політичному та суспільному житті. Політична родючість Русі. Галицько-Волинська держава. Культура Давньої Русі. Поява писемності. Освіта. Наукові знання. Літописання. Право та законодавство. Мистецтво. Іконопис.

Тема 3. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.). Приєднання до Литовської держави Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини і Переяславщини. Політика великих литовських князів в українських землях. Кревська та Городельська унії. Ліквідація удільних князівств на теренах українських земель. Встановлення влади Московії над Чернігово-Сіверською землею. Зростання впливу Польщі на Литву. Захоплення Польщею Київщини, Волині та Брацлавщини. Люблінська унія. Зміна політико-правового становища українських земель після приєднання до Польського королівства.

Культура ранньомодерної України. Європейський Ренесанс та його вплив на розвиток української культури у XIV–XVI ст. Розвиток освіти і науки. Полемічна література як елемент української ренесансної культури. Розвиток друкарства.

Тема 4. Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст. Початок Хмельниччини. Зборівський договір та започаткування української козацької держави. Формування Б. Хмельницьким козацької держави. Запровадження полково-сотенного адміністративного устрою. Початок Руїни української державності. Гадяцький трактат. Московська експансія та її наслідки. Чуднівська угода. Початок розколу Гетьманщини. Чорна рада і поділ де-юре України. Наслідки Андрусівської угоди для української державності. Спроби об'єднання Правобережжя та Лівобережжя в другій половині XVII ст.

Тема. 5. Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст. «Трактат про Вічний мир» 1686 р. та територіальний поділ Гетьманщини. Державна політика І. Мазепи. Плани відновлення української державності Г. Орлика, Д. Апостола та К. Розумовського. Наступ Росії на українську автономію та остаточна її ліквідація в Гетьманщині і Слобожанщині. Приєднання Південної України та Криму до Російської імперії. Українське козацтво в умовах втрати своєї державності (70 – 90-ті рр. XVIII ст.). Зміни в адміністративно-територіальному та політичному становищі Правобережжя та західноукраїнських земель.

Українська культура періоду бароко. Розвиток освіти, науки, літератури, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 6. «Національне відродження» та ідеї української державності в XIX ст. Вплив ідей Французької революції кінця XVIII ст. на пробудження національних рухів. Принцип суверенітету нації. Зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій. «Українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад. Українські землі в польських проектах за доби наполеонівських війн. Ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині. Ідеї самостійності та федералізму. Товариство об'єднаних слов'ян. Кирило-Мефодіївське братство. Державницькі концепції народовців, М. Драгоманова та І. Франка.

Українська культура доби національного відродження. Романтизм та реалізм. Розвиток освіти, науки, літератури, театру, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 7. Суспільно-політичні процеси в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій (1900–1917 рр.). Українська державність в програмах та діяльності

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

загальноросійських та українських політичних партій на початку ХХ ст. Українська політична думка Наддніпрянщини: між автономією та самостійністю. Національна державна ідея в західноукраїнських землях. Погляди на українську державність напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).

Розвиток української культури на початку ХХ ст. Освіта. Наука і техніка. Виникнення української преси. Розвиток літератури, мистецтва, живопису, архітектури та музичного мистецтва.

Тема 8. Відновлення української державності (1917–1921 рр). Створення Української Центральної Ради. Проголошення державної автономії України. Процес українізації армії. Проголошення УНР та самостійності України. Українська Держава П. Скоропадського. Боротьба за державність на західноукраїнських землях (ЗУНР). Українське питання на Паризькій мирній конференції. Директорія УНР: здобутки та прорахунки в державній політиці. Акт злуки УНР та ЗУНР. Встановлення радянської державності в Україні.

Розвиток української культури. Культурно-освітня робота, наука, літературний процес та мистецтво за доби УНР, Української Держави та Директорії УНР.

Тема 9. Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.). Процес входження УСРР до складу СРСР. Політика більшовицької влади щодо УРСР. Ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій та організацій на еміграції.

Розвиток культури Радянської України. Політика українізації: Розвиток освіти, науки, техніки, літератури та мистецтва.

Культурний стан західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.

Тема 10. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Українське питання у європейській міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни. Включення до складу УРСР території Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Радянсько-німецький договір про дружбу і кордони. Встановлення німецької окупаційної влади на території Холмщини, Підляшшя, Лемківщини. Напад Німеччини на СРСР. Окупаційний режим нацистської Німеччини та її союзників на території України. Рух опору в боротьбі за українську державність. Визволення території України та відновлення радянської державно-політичної системи.

Тема 11. Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1991 рр.). Адміністративно-територіальні зміни. Боротьба за українську державність на західноукраїнських землях. Приєднання Кримської області до складу УРСР: мотиви і правова основа. Хрущовська «відлига». Спроби лібералізації політичного режиму.

УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.). Дисидентський рух в Україні та його державницька програма. Спроба подолання суспільно-політичної кризи. Новий курс КПРС на перебудову. Національно-демократичні сили в боротьбі за утвердження державної незалежності республіки. Декларація про державний суверенітет України. Союзний договір і Україна. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР. Угода про співдружність незалежних держав (СНД).

Культурне життя. Радянські ідеологічні кампанії та особливості їх проведення в УРСР (середина 40-х – початок 50-х рр.). Творчість шестидесятників та їх внесок у демократизацію національної культури. Освіта, наука, техніка, література та мистецтво. Розвиток національно-демократичного руху наприкінці 80-х років та його вплив на розвиток національної культури.

Тема 12. Україна – незалежна держава (1991р. – до сьогодні). Розбудова незалежної Української держави. Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Реорганізація органів державної влади. Формування атрибутів державності. Проблема унітаризму і федерації в Україні. Автономна Республіка Крим. Російська політика щодо Криму. Суспільно-політичні рухи та громадські організації. Конституція 1996 р. Вибори Верховної Ради таU

Президента України. «Революція Гідності». Президентські вибори 2014 р., 2019 р. Конституювання помісної церкви (ПЦУ). Освіта, наука, техніка. Реформи в галузі освіти 90-х років. Гуманізація системи освіти і виховання. Поява недержавних навчальних закладів: ліцеїв, гімназій, університетів. Наука. Діяльність АН України. Розвиток космонавтики. Політ в космос першого космонавта-дослідника незалежної України Л. Каденюка в складі екіпажа американського космічного корабля «Колумбія» місії STS – 87 (листопад 1997 р.). Розвиток літератури, театрального та музичного мистецтва. Роль та місце української культури в системі цінностей світової культури: ретроспектива і сучасність.

Тема 13. Європейський вимір українського простору. Україна в сучасному світі. Світове визнання України. Формування концепції зовнішньої політики України. Діяльність України в міжнародних організаціях. Договори з державами СНД і країнами світу. Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру і співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Вступ до Ради Європи. Участь України у миротворчих заходах ООН, у програмі «Партнерство заради миру». Україна у складі СОТ. Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних сил. Угода про асоціацію з Європейським Союзом. Участь України у вирішенні глобальних проблем світового товариства.

2.3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма Навчання				Заочна форма Навчання				
		Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»										
1.1	Вступ. Історія української державності та культури як навчальна дисципліна. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях.	1 семестр				1 семестр				
		8	2	2	4	6	2	-	4	
1.2	Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.)	6	-	2	4	3	-	-	3	
1.3	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.)	6	2	-	4	3	-	-	3	
1.4	Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст.	6	-	2	4	3	-	-	3	
1.5	Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст.	6	2	-	4	6	2	-	4	
1.6	Національне відродження та ідеї української державності в XIX ст.	6		2	4	6	2	-	4	
1.7	Суспільно-політичні процеси в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій (1900–1917 рр.)	6	2	-	4	3	-	-	3	
						30	6	-	24	
1.8	Відновлення української державності	6	-	2	4	2 семестр				

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1917–1921 рр.					10	-	2	8
1.9	Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.)	6	2	-	4	8	-	-	8
1.10	Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)	4	-	2	2	10	-	2	8
1.11	Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1964 рр.)	4	2	-	2	6	-	-	6
1.12	УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.)	10	2	2	6	6	-	-	6
1.13	Україна – незалежна держава (1991р. – до сьогодні)	10	2	2	6	6	-	-	6
1.14	Європейський вимір українського простору	3	1	-	2	6	-	-	6
1.15	Виконання контрольної (домашньої) роботи	-	-	-	-	8	-	-	8
1.16	Модульна контрольна робота №1	3	-	1	2	-	-	-	-
Усього за модулем №1		90	17	17	56	90	6	4	80
Усього за навчальною дисципліною		90	17	17	56	90	6	4	80

2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу.

Контрольна (домашня) робота з дисципліни виконується у другому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студента при вивченні дисципліни.

Теми рефератів та завдання для виконання практичної частини контрольної (домашньої) роботи здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій, розроблених провідними викладачами кафедри.

Час, потрібний для виконання контрольної складає 8 годин самостійної роботи.

2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- інформаційно-рецептивний (лекція, розповідь, робота з підручником, демонстрація, пояснення);
- метод проблемного викладу;
- репродуктивний метод;
- дослідницький метод;
- індуктивний;
- дедуктивний;
- творчий метод;
- практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи);
- пояснювально-ілюстративний метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, роботі з навчальною літературою та джерелами, роботі в малих групах, в проведенні навчальних, наукових та професійно зорієнтованих семінарах-дискусіях, презентаціях.

3.2. Рекомендована література

Базова література

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

3.2.1. Акт проголошення незалежності України: Постанови Верховної Ради України від 24 серпня 1991 р. // Рад. Україна. – 1991. – 31 серпня.

3.2.2. Бойко О.Д. Історія України: Посіб. для студ. вузів. – К.: Академвидав, 2018. – 720 с.

3.2.3. Вербицька П. Історія української культури: європейський контекст: навчальний посібник / П. Вербицька, І. Хома. – Л.: Львівська політехніка, 2015. – 304 с.

3.2.4. Головченко В. Дипломатична історія України: підручн. – К.: Нікка-Центр, 2018. – 420 с.

3.2.5. Історія України та її державності. Курс лекцій. Навч. посіб. / Л.Є. Дещинський, С.В. Терський, І.Я. Хома, В.М. Тарабан, Р.Д. Зінькевич, Я.Я. Дінісов, І.О. Гаврилів, І.В. Буковський, А.Я. Нагірняк. – Л.: Львівська політехніка, 2009. – 476 с.

3.2.6. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. Збірник документів та матеріалів / за заг. ред. А. Коцура, Н. Терес. – Київ; Чернівці: Книги – ХХІ, 2008. – 1100 с.

3.2.7. Історія України: Новітня доба: навч. посіб. / [В.М. Литвин, В.Ф. Колесник, А.Г. Слюсаренко та ін.] за ред. В.М. Литвина. – К.: Академвидав, 2012. – 480 с.

3.2.8. Лазарович М. Історія України: навч. посіб. – К.: Знання, 2013. – 685 с.

3.2.9. Час народів. Історія України ХІХ століття: Навчальний посібник / За заг. ред. М.М. Мудрого. – Л.: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – 408 с.

3.2.10. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Видання друге, перероблене та розширене. – К.:Критика», 2005. – 582 с.

Допоміжна література

3.2.11. Дорошко М. Неоголошені війни Росії проти України у ХХ – на початку ХХІ ст.: Причини і наслідки – К.: Ніка – Центр, 2010. – 192 с.

3.2.12. Енциклопедія історії України. – К.: Наукова думка, 2003–2013. – Т. 1–10

3.2.13. Історія української культури у п'яти томах. / Гол. ред. Б. Патон. – К.: Наукова думка, 2001–2013. – Т. 1–5.

3.2.14. Історія української авіації в особах: [навч. посіб. для вищ. навч.]. / Гребенніков В., Бем Н., Тюрменко І. та ін.]; за ред. В. Гребеннікова. – К.: НАУ, 2013. – 328 с.

3.2.15. Історія української державності та культури : практикум / уклад. Л.В. Божук, В.М. Гребенніков, О.М. Захарчук [та ін.]. – К.: НАУ, 2021. – 80 с.

3.2.16. Культурологія: теорія та історія культури / навч. посіб. / за ред. І. Тюрменко. – 3-є вид., перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 370 с.

3.2.17. Кульчицький С.В. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. – К.: Темпора, 2013. – Кн. 1–3.

3.2.17. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скифських воєн до незалежності / С. Плохій. – Х.: Клуб сімейного дозвілля. 2018. – 496 с.

3.2.19. Таїрова-Яковлева Т.Г. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія зради. – К.: Тов. «Видавництво «КЛІО», 2013. – 403 с.

3.2.20. Шевчук В. Козацька держава як ідея в системі суспільно-політичного мислення ХVІ– ХVІІІ століть. У 2-х томах. – К.: «КЛІО», 2019. Кн. 1–2.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. <http://www.history.org.ua/?libid=10280>.

3.3.2. <http://blogs.korrespondent.net/blog/users/3227937-dysydentskyi-ruk-h-v-ukraini>.

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Вид початкової роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	1 семестр	1, 2 семестр
Відповіді на теоретичні питання, тощо під час аудиторної роботи на практичних заняттях (10б×4)	Модуль №1	-
	40	-
Виконання творчого завдання (15б×1)	15	-
Ведення конспекту лекцій	5	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>36 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	
Відповіді на практичних заняттях (з урахуванням виконання завдань, отриманих під час настановної сесії)		30
Виконання контрольної роботи (домашньої)		30
Усього за модулем №1	80	-
Семестровий екзамен	20	40
Усього за дисципліною	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та за шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки, індивідуального навчального плану студента (залікової книжки).

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка заноситься до навчальної картки, індивідуального навчального плану студента (залікової книжки) наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.6. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				

(Ф 03.02 – 110)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Кафедра історії та документознавства

УЗГОДЖЕНО

Декан АКФ

Микола КУЛИК

«05» лютого _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Анатолій ПОЛУХІН

«05_» лютого _____ 2024 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Історія української державності та культури»

Галузь знань: 13 «Механічна інженерія»

Спеціальність: 131 «Прикладна механіка»

Освітньо-професійна програма: «Прикладна механіка композиційних конструкцій та технічних систем»

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР /К	КР / КПр	Форма сем. контролю
Денна:	2	90/3	17	17	-	56	-	-	Екзамен 2с
Заочна	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Індекс: НБ – 1- 131/23-1.1

СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Прикладна механіка

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

композиційних конструкцій та технічних систем» навчального та робочого навчального планів НБ – 1- 131/23, РБ – 1- 131/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 131 «Прикладна механіка» та відповідних нормативних документів.

Робочу навчальну програму розробив:

доцент кафедри історії

та документознавства

_____ Олег ЗАХАРЧУК

старший викладач кафедри історії

та документознавства

_____ Жанна ПАСКАЛ

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії та документознавства, протокол № 8 від 31.08.2023 р.

Завідувач кафедри _____

Ірина ТЮРМЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 131 «Прикладна механіка» освітньо-професійної програми «Прикладна механіка композиційних конструкцій та технічних систем» – кафедри прикладної механіки та інженерії матеріалів, протокол №__ від «__» _____ 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми

«Прикладна механіка композиційних

конструкцій та технічних систем» _____

Анатолій КОРНІЄНКО

Завідувач кафедри _____

Оксана МІКОСЯНЧИК

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол №_____ від «__» _____ 2024 р.

Голова НМРР _____

Анжеліка КОКАРСВА

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ

сторінка

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.....	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план.....	8
2.4. Перелік питань для підготовки до екзамену	9
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	9
3.1. Методи навчання.....	9
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	9
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет.....	10
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	10

ВСТУП

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни, денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, оскільки є однією з головних складових гуманітарної загальноосвітньої підготовки фахівців із вищою освітою.

Метою викладання дисципліни – є висвітлення особливостей боротьби за українську державність на різних етапах історичного та політичного розвитку суспільства. У безпосередньому зв'язку з цим розглядається культурно-історичний процес українського народу з найдавніших часів до сьогодення.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомити з основними етапами формування української державності та культури;
- висвітлити досвід національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби за відродження української культури;
- ознайомити студентів з досягненнями вітчизняної та зарубіжної історіографії в питаннях виникнення української держави, формах боротьби за її існування, причини втрат та здобутки на шляху до її незалежності;
- висвітлювати роль української культури як складової європейського історико-культурного розвитку;
- показати важливість національної держави в умовах сучасного міжнародного життя.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

Для освітньо-професійної програми «Прикладна механіка композиційних конструкцій та технічних систем»: вибирати та застосовувати для розв'язання задач прикладної механіки придатні математичні методи (ПРН 1) вільно спілкуватися з професійних питань усно і письмово державною та іноземною мовою, включаючи знання спеціальної термінології та навички міжособистісного спілкування (ПРН 16).

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні **компетентності**:

Для освітньо-професійної програми «Прикладна механіка композиційних конструкцій та технічних систем»: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в прикладній механіці або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів механічної інженерії і характеризується комплексністю та невизначеністю умов (ІК); знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2); здатність працювати в команді (ЗК5); визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків (ЗК6); здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 7); здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт (ЗК13); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК14); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК15).

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Історія української державності та культури» базується на знаннях таких дисциплін, як «Ділова українська мова» та є базою для вивчення навчальних дисциплін: «Філософія».

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення», який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля

Модуль 1. «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»

Інтегровані вимоги модуля №1:

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- історію давніх державних утворень на теренах України;
- основні етапи розбудови державності у східних слов'ян (IX – XIII ст.);
- політичний та культурний розвиток українських земель у складі Литви та Польщі;
- формування Б. Хмельницьким козацької держави, розвиток і занепад української автономії (кінець XVII – протягом XVIII ст.);
- зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій, ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині, розвиток української культури доби національного відродження.
- державну ідею в програмах українських політичних партій на початку XX ст. та розвиток української культури у зазначений період;
- відновлення української державності та розвиток вітчизняної культури (1917 – 1921 рр.);
- процес входження УСРР до складу СРСР, ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій і організацій на еміграції, розвиток культури Радянської України та західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.
- українське питання напередодні та на початку Другої світової війни та нацистський окупаційний режим на території України;
- розвиток української культури в роки Другої світової війни
- особливості політичного та культурного розвитку УСРР (1945–1991 рр.);
- Політичні процеси в незалежній Україні (1991 – до сьогодення).

Вміти:

- самостійно висвітлювати основні етапи української державності та визначати характерні їх особливості;
- самостійно висвітлювати політичний і культурний розвиток Русі у IX – XIII ст.;
- самостійно аналізувати політичний і культурний розвиток українських земель у складі ВКЛ та Речі Посполитої;
- самостійно аналізувати причини Хмельниччини та Руїни української державності (друга половина XVII ст.);
- самостійно висвітлювати особливості розвитку вітчизняної культури в другій половині ХУІІ–ХУІІІ ст.
- самостійно аналізувати вплив ідей Французької революції кінця ХVІІІ ст. на пробудження національних рухів;

- самостійно аналізувати «українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад у ХІХ ст.;
- самостійно висвітлювати вплив українського національно-культурного відродження на розвиток освіти, літератури і науки на теренах Російської та Австро-Угорської імперій;
- самостійно аналізувати розвиток української культури (1917–1920 рр.);
- самостійно характеризувати політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.);
- самостійно аналізувати боротьбу руху Опору за українську державу в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.);
- самостійно висвітлювати адміністративно-територіальні зміни в УРСР після другої Світової війни, причини приєднання Кримської області до складу УРСР, державницьку програму дисидентського руху та причини розпаду СРСР.
- самостійно аналізувати культурні процеси за доби незалежної України (1991 – до сьогодні).

Тема 1. «Становлення українського етносу та початки державності в українських землях. Вступ. Предмет, завдання, мета, джерела та література навчальної дисципліни. Етапи становлення української державності. Давні державні утворення на території України.

Тема 2. Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.). Протодержавні слов'янські утворення. Походження назви «Русь» та історіографічного терміну «Київська Русь». Основні етапи розвитку та політичний устрій Русі. Місце та роль Християнської церкви в політичному та суспільному житті. Політична роздробленість Русі. Утворення та політичний розвиток Галицької та Волинської земель. Королівство Руське (1253 – 1349 рр.). Культура Русі. Поява писемності. Освіта. Наукові знання. Літописання. Право та законодавство. Мистецтво. Іконопис.

Тема 3. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.). Приєднання до Литовської держави Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини і Переяславщини. Політика великих литовських князів в українських землях. Кревська та Городельська унії. Ліквідація удільних князівств на теренах українських земель. Встановлення влади Московії над Чернігово-Сіверською землею. Зростання впливу Польщі на Литву. Захоплення Польщею Київщини, Волині та Брацлавщини. Люблінська унія. Зміна політико-правового становища українських земель після приєднання до Польського королівства.

Культура ранньомодерної України. Європейський Ренесанс та його вплив на розвиток української культури у XIV–XVI ст. Розвиток освіти і науки. Полемічна література як елемент української ренесансної культури. Розвиток друкарства.

Тема 4. Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст. Причини козацької революції. Початок Хмельниччини. Зборівський договір та започаткування української козацької держави. Формування Б. Хмельницьким козацької держави. Запровадження полково-сотенного адміністративного устрою. Початок Руїни української державності. Гадяцький трактат. Московська експансія та її наслідки. Чуднівська угода. Початок розколу Гетьманщини. Чорна рада і поділ де-юре України. Наслідки Андрусівської угоди для української державності. Спроби об'єднання Правобережжя та Лівобережжя в другій половині XVII ст.

Тема. 5. Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст. «Трактат про Вічний мир» 1686 р. та територіальний поділ Гетьманщини. Державна політика І. Мазепи. Плани відновлення української державності Г. Орлика, Д. Апостола та К. Розумовського. Наступ Росії на українську автономію та остаточна її ліквідація в Гетьманщині і Слобожанщині. Приєднання Південної України та Криму до Російської імперії. Зміни в адміністративно-територіальному та політичному становищі Правобережжя та західноукраїнських земель.

Українська культура періоду бароко. Розвиток освіти, науки, літератури, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Тема 6. «Національне відродження» та ідеї української державності в XIX ст. Вплив Французької революції кінця XVIII ст. (принцип суверенітету нації) та ідей німецького романтизму на пробудження національних рухів. Зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій. Українські землі в польських та французьких проектах за доби наполеонівських війн. Ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині. Ідеї федералізму та самостійності в Товаристві об'єднаних слов'ян та Кирило-Мефодіївському братстві. Державницькі концепції народовців, М. Драгоманова та І. Франка.

Українська культура доби національного відродження. Романтизм та реалізм. Розвиток освіти, науки, літератури, театру, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 7. Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець XIX ст. – 1917 рр.). «Українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад. Українська державність в програмах та діяльності загальноросійських та українських політичних партій на початку XX ст. Українська політична думка Наддніпрянщини: між автономією та самостійністю. Національна-державна ідея в західноукраїнських землях. Погляди на українську державність напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).

Розвиток української культури на початку XX ст. Освіта. Наука і техніка. Виникнення української преси. Розвиток літератури, мистецтва, живопису, архітектури та музичного мистецтва.

Тема 8. Відновлення української державності (1917–1921 рр.). Українська державність доби Центральної Ради: від політичної автономії до незалежності. Українська Держава П. Скоропадського: спроба створення альтернативи УНР. Боротьба за державність на західноукраїнських землях (ЗУНР). Українське питання на Паризькій мирній конференції. Директорія УНР: здобутки та прорахунки в державній політиці. Акт злуки УНР та ЗУНР. Встановлення радянської державності в Україні.

Розвиток української культури. Культурно-освітня робота, наука, літературний процес та мистецтво за доби УНР, Української Держави та Директорії УНР.

Тема 9. Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.). Процес входження УСРР до складу СРСР. Політика більшовицької влади щодо УРСР. Ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій та організацій на еміграції.

Розвиток культури Радянської України. Політика українізації: розвиток освіти, науки, техніки, літератури та мистецтва. Культурний стан західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.

Тема 10. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Українське питання у європейській міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни. Включення до складу УРСР території Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Радянсько-німецький договір про дружбу і кордони. Встановлення німецької окупаційної влади на території Холмщини, Підляшшя, Лемківщини. Напад Німеччини на СРСР. Окупаційний режим нацистської Німеччини та її союзників на території України. Рух опору в боротьбі за українську державність. Визволення території України та відновлення радянської державно-політичної системи.

Тема 11. Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1991 рр.). Адміністративно-територіальні зміни. Боротьба за українську державність на західноукраїнських землях. Приєднання Кримської області до складу УРСР: мотиви і правова основа. Хрущовська «відлига». Спроби лібералізації політичного режиму.

УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.). Дисидентський рух в Україні та його державницька програма. Спроба подолання суспільно-політичної кризи. Новий курс КПРС на перебудову. Національно-демократичні сили в боротьбі за утвердження державної незалежності республіки. Декларація про державний суверенітет України. Союзний

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

договір і Україна. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР. Угода про співдружність незалежних держав (СНД).

Культурне життя. Радянські ідеологічні кампанії та особливості їх проведення в УРСР (середина 40-х – початок 50-х рр.). Творчість шестидесятників та їх внесок у демократизацію національної культури. Освіта, наука, техніка, література та мистецтво. Розвиток національно-демократичного руху наприкінці 80-х років та його вплив на розвиток національної культури.

Тема 12. Україна – незалежна держава (1991 – до сьогодні). Розбудова незалежної Української держави. Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Реорганізація органів державної влади. Формування атрибутів державності. Проблема унітаризму і федерації в Україні. Автономна Республіка Крим. Російська політика щодо Криму. Суспільно-політичні рухи та громадські організації. Конституція 1996 р. Вибори Верховної Ради та

Президента України. «Революція Гідності». Президентські вибори 2014 р., 2019 р. Світове визнання України. Формування концепції зовнішньої політики України. Діяльність України в міжнародних організаціях. Договори з державами СНД і країнами світу. Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру і співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Вступ до Ради Європи. Участь України у миротворчих заходах ООН, у програмі «Партнерство заради миру». Україна у складі СОТ. Українська культура в умовах незалежності. Освіта, наука, техніка. Реформи в галузі освіти 90-х років. Поява недержавних навчальних закладів: ліцеїв, гімназій, університетів. Наука. Діяльність Національної академії наук України. Розвиток космонавтики. Політ в космос першого космонавта-дослідника незалежної України Л. Каденюка в складі екіпажа американського космічного корабля «Колумбія» місії STS – 87 (листопад 1997 р.). Розвиток літератури, театрального та музичного мистецтва. Релігійне та церковне життя в Україні. Конституювання помісної церкви (ПЦУ). Роль та місце української культури в системі цінностей світової культури.

Тема 13. Україна в умовах російсько-української війни. Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних сил. Угода про асоціацію з Європейським Союзом. Участь України у вирішенні глобальних проблем світового товариства. Російсько-українська війна на сучасному етапі.

2.3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма Навчання				Заочна форма Навчання				
		Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодні»										
1.1	Історія української державності та культури як навчальна дисципліна. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях.	2 семестр				2 семестр				
		8	2	2	4	-	-	-	-	
1.2	Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.)	6	-	2	4	-	-	-	-	
1.3	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.)	6	2	-	4	-	-	-	-	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.4	Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст.	6	-	2	4	-	-	-	-
1.5	Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст.	6	2	-	4	-	-	-	-
1.6	Національне відродження та ідеї української державності в XIX ст.	6	-	2	4	-	-	-	-
1.7	Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (1900 – 1917 рр.)	6	2	-	4	-	-	-	-
1.8	Відновлення української державності 1917 – 1921 рр.	6	-	2	4	3 семестр			
1.9	Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.)	6	2	-	4	-	-	-	-
1.10	Україна в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)	4	-	2	2	-	-	-	-
1.11	Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945 – 1964 рр.)	4	2	-	2	-	-	-	-
1.12	УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964 – 1991 рр.)	10	2	2	6	-	-	-	-
1.13	Україна – незалежна держава (1991 – до сьогодні)	10	2	2	6	-	-	-	-
1.14	Україна в умовах російсько-української війни	3	1	-	2	-	-	-	-
1.15	Виконання контрольної (домашньої) роботи	-	-	-	-	-	-	-	-
1.16	Модульна контрольна робота №1	3	-	1	2	-	-	-	-
Усього за модулем №1		90	17	17	56	-	-	-	-
Усього за навчальною дисципліною		90	17	17	56	-	-	-	-

2.4. Перелік питань для підготовки до екзамену.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

– інформаційно-рецептивний (лекція, розповідь, робота з підручником, демонстрація, пояснення);

– метод проблемного викладу;

– репродуктивний метод;

– дослідницький метод;

– індуктивний;

– дедуктивний;

– творчий метод;

– практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи);

– пояснювально-ілюстративний метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, роботі з навчальною літературою та джерелами, роботі в малих групах, в проведенні навчальних, наукових та професійно зорієнтованих семінарах-дискусіях, презентаціях.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Аркуша О.Г., Кондратюк К.К., Мудрий М.М., Сухий О. М. Час народів. Історія України XIX століття : навч. посіб. / за заг. ред. М.М. Мудрого. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.

3.2.2. Войтович Л. Княжа доба на Русі (837–1492). Т. I: Становлення імперії Русь (837–1054). Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2021. 590 с.

3.2.3. Бойко О.Д. Історія України: Посіб. для студ. вузів. К.: Академвидав, 2021. 720 с.

3.2.4. Гирич І. Українські інтелектуали і політична окремішність (середина XIX – початок XX ст.). Київ : «Українські пропілеї», 2020. 452 с.

3.2.5. Дорошко М. Неоголошена війна Росії проти України у XX–на початку XXI ст.: причини і наслідки. Київ : Нікка-Центр, 2018. 192 с.

3.2.6. Історія цивілізації України / Н.С. Абашина та ін.; упоряд. М.Ю. Відейко. Харків: Фоліо, 2021. Т. 1 Від кіммерійців до Русі (X ст. до н.е.–IX ст.). 586 с.

3.2.7. Історія цивілізації України / О.Б. Бубенок, А.М. Домановський, О.Д. Дядечко та ін.; упоряд. О.Є. Черненко. Харків : Фоліо, 2021. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900 – 1256). 590 с.

3.2.8. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939 рр.). Київ : Академперіодика, 2021. 620 с.

3.2.9. Шандра В., Аркуша О. Україна в XIX столітті: доба модернізації / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 706 с.

3.2.10. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероб. та розшир. Київ : Критика, 2005. 584 с.

Допоміжна література

3.2.11. Енциклопедія історії України. К.: Наукова думка, 2003–2021. Т. 1–12

3.2.12. Історія української культури у п'яти томах. / Гол. ред. Б. Патон. К.: Наукова думка, 2001–2013. Т. 1–5.

3.2.13. Історія української авіації в особах: [навч. посіб. для вищ. навч.]. / Гребенніков В., Бем Н., Тюрменко І. та ін.]; за ред. В. Гребеннікова. К.: НАУ, 2013. 328 с.

3.2.14. Історія української державності та культури: практикум / уклад. Л.В. Божук, В.М. Гребенніков, О.М. Захарчук [та ін.]. К.: НАУ, 2021. 80 с.

3.2.15. Культурологія: теорія та історія культури / навч. посіб. / за ред.. І. Тюрменко. – 3-є вид., перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2010. 370 с.

3.2.16. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. Кн/ відп. ред. В. Смолій. Київ: Ін-т історії України, 2022. Кн. 1-2.

3.2.17. Пилип Орлик і мазепинці. Джерела / упоряд. Т. Таїрова-Яковлева. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 216 с.

3.2.18. Старченко Н.П. Українські світи Речі Посполитої. Історія про історію. Київ : Laugus, 2021. 616 с.

3.2.19. Таїрова-Яковлева Т.Г. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія зради. – К.: Тов. «Видавництво «КЛІО», 2022. 403 с.

3.2.20. Українське століття (1921–2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / авторський колектив: Тетяна Водотика, Володимир Головка, Станіслав Кульчицький, Лариса Якубова. Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 560 с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. <http://www.history.org.ua/?libid=10280>.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

3.3.2. <http://blogs.korrespondent.net/blog/users/3227937-dysydentskyi-rukh-v-ukraini>.

3.3.3. [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5_%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%83_\(2022\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5_%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%83_(2022)).

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	2 семестр	2, 3 семестр
Відповіді на теоретичні питання, тощо під час аудиторної роботи на практичних заняттях (10б×4)	Модуль №1	-
	40	-
Виконання творчого завдання (20б×1)	20	-
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>36 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	
Відповіді на практичних заняттях (з урахуванням виконання завдань, отриманих під час настановної сесії)		-
Виконання контрольної роботи (домашньої)		-
Усього за модулем №1	80	-
Семестровий екзамен	20	-
Усього за дисципліною	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (Додаток 1).

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної модульної та контрольної рейтингових оцінок становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS (Додаток 2).

4.5. **Екзаменаційна рейтингова** оцінка складається з балів за результатами виконання екзаменаційних завдань, затверджених кафедрою в установленому порядку.

Сума підсумкової семестрової модульної та **екзаменаційної** рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до

Додатка до диплома.

Додаток 1

Відповідність оцінок у балах оцінкам за національною шкалою

(рекомендовані значення)

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
3	4	5	6	7	8	9	10	11	13	14	15	
3	4	5	6	7	8	9	9-10	10-11	12-13	13-14	14-15	Відмінно
2,5	3	4	5	6	6-7	7-8	8	9	10-11	11-12	12-13	Добре
2	2,5	3	4	4-5	5	6	6-7	7-8	8-9	9-10	9-11	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
15-16	16-17	17-18	17-19	18-20	19-21	20-22	21-23	22-24	23-25	24-26	25-27	Відмінно
12-14	13-15	14-16	15-16	15-17	16-18	17-19	18-20	18-21	19-22	20-23	20-24	Добре
10-11	10-12	11-13	12-14	12-14	13-15	13-16	14-17	15-17	15-18	16-19	16-19	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	
26-28	26-29	27-30	28-31	29-32	30-33	31-34	32-35	33-36	34-37	34-38	35-39	Відмінно
21-25	22-25	23-26	23-27	24-28	25-29	26-30	27-31	27-32	28-33	29-33	29-34	Добре
17-20	18-21	18-22	19-22	19-23	20-24	20-25	21-26	22-26	22-27	23-28	24-28	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	
36-40	37-41	38-42	39-43	40-44	41-45	42-46	43-47	43-48	44-49	45-50	46-51	Відмінно
30-35	31-36	32-37	32-38	33-39	34-40	35-41	35-42	36-42	37-43	38-44	38-45	Добре
24-29	25-30	25-31	26-31	27-32	27-33	28-34	28-34	29-35	30-36	30-37	31-37	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	
47-52	48-53	49-54	50-55	51-56	51-57	52-58	53-59	54-60	55-61	56-62	57-63	Відмінно
39-46	40-47	41-48	41-49	42-50	43-50	44-51	44-52	45-53	46-54	47-55	47-56	Добре
31-38	32-39	32-40	33-40	34-41	34-42	35-43	36-43	36-44	37-45	37-46	38-46	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	
58-64	59-65	60-66	60-67	61-68	62-69	63-70	64-71	65-72	66-73	67-74	68-75	Відмінно
48-57	49-58	50-59	50-59	51-60	52-61	53-62	53-63	54-64	55-65	56-66	56-67	Добре
38-47	39-48	40-49	40-49	41-50	41-51	42-52	43-52	43-53	44-54	44-55	45-55	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	
68-76	69-77	70-78	71-79	72-80	73-81	74-82	75-83	76-84	77-85	77-86	78-87	Відмінно
57-67	58-68	59-69	59-70	60-71	61-72	62-73	62-74	63-75	64-76	65-76	65-77	Добре
46-56	46-57	47-58	47-58	48-59	49-60	49-61	50-61	50-62	51-63	52-64	52-64	Задовільно

Додаток 2

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах
оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

(Ф03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра історії та документознавства

УЗГОДЖЕНО

В.о. декана ФЕБІТ

Оксана ТИХЕНКО

«_26_»_жовтня_____2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Анатолій ПОЛУХІН

«_03_»_____листопада_____2024 р.

Система менеджменту якості
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Галузь знань: 16 «Хімічна інженерія та біоінженерія»

Спеціальність: 161 «Хімічні технології та інженерія»

Освітньо-професійна програма: «Хімічні технології лікарських речовин та медичних виробів»

Спеціальність 162 «Біотехнології та біоінженерія»

Освітньо-професійна програма «Фармацевтична біотехнологія»,

Освітньо-професійна програма «Екологічна біотехнологія та біоенергетика»

Спеціальність 163 «Біомедична інженерія»

Освітньо-професійна програма «Біомедична інженерія»

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР / К	КР / КПр	Форма сем. контролю
Денна:	2	90/3	17	17	-	56	-	-	Екзамен 2с

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Індекс: НБ – 3-161-3/23-1.1, НБ – 3-162-1/23 -1.1, НБ – 3-162-2/23-1.1, НБ – 3-163/23-1.1

СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Хімічні технології лікарських речовин та медичних виробів», навчальних та робочих навчальних планів НБ (РБ) – 3-161-3/23, освітньо-професійної програми «Фармацевтична біотехнологія» навчальних та робочих навчальних планів НБ (РБ) – 3-162-1/23, освітньо-професійної програми ««Екологічна біотехнологія та біоенергетика»» навчальних та робочих навчальних планів НБ (РБ) – 3-162-2/23, освітньо-професійної програми «Біомедична інженерія» НБ (РБ) – 3-163/23-підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальностями 161 «Хімічні технології та інженерія», 162 «Біотехнології та біоінженерія», 163 «Біомедична інженерія» та відповідних нормативних документів.

Робочу навчальну програму розробив:

доцент кафедри історії

та документознавства _____

Олег ЗАХАРЧУК

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії та документознавства, протокол № 8 від 31.08.2023 р.

Завідувач кафедри _____

Ірина ТЮРМЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 161 «Хімічні технології та інженерія» освітньо-професійної програми «Хімічні технології лікарських речовин та медичних виробів» – кафедри хімії і хімічної технології, протокол №__ від «__» _____ 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми

«Хімічні технології лікарських речовин та медичних виробів» _____ Олена КОСЕНКО

Завідувач кафедри _____

Антоніна КУСТОВСЬКА

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 162 «Біотехнології та біоінженерія» освітньо-професійної програм «Фармацевтична біотехнологія та «Екологічна біотехнологія та біоінженерія» – кафедри біотехнології, протокол №__ від «__» _____ 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми

«Фармацевтична біотехнологія» _____ Ірина КОРНІЄНКО

Гарант освітньо-професійної програми

«Екологічна біотехнологія та біоенергетика» _____ Лариса ЯСТРІМСЬКА

Завідувач кафедри _____

Катерина ГАРКАВА

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 163 «Біомедична інженерія» освітньо-професійної програми «Біомедична інженерія» – кафедри біокібернетики та аерокосмічної медицини, протокол № від «__» _____ 2023 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Біомедична інженерія» _____ Валентина КУЧЕРЕНКО

Завідувач кафедри _____ Лариса КОШЕВА

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № _____ від «_____» _____ 2023 р.

Голова НМРР _____ Анжеліка КОКАРСВА

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Врахований примірник

ЗМІСТ

сторінка

Вступ	4
1. Пояснювальна записка.....	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.....	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план.....	8
2.4. Перелік питань для підготовки до екзамену	9
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	9
3.1. Методи навчання.....	9
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	9
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет.....	10
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь.....	10

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни, денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, оскільки є однією з головних складових гуманітарної загальноосвітньої підготовки фахівців із вищою освітою.

Метою викладання дисципліни – є висвітлення особливостей боротьби за українську державність на різних етапах історичного та політичного розвитку суспільства. У безпосередньому зв'язку з цим розглядається культурно-історичний процес українського народу з найдавніших часів до сьогодення.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомити з основними етапами формування української державності та культури;
- висвітлити досвід національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби за відродження української культури;
- ознайомити студентів з досягненнями вітчизняної та зарубіжної історіографії в питаннях виникнення української держави, формах боротьби за її існування, причини втрат та здобутки на шляху до її незалежності;
- висвітлювати роль української культури як складової європейського історико-культурного розвитку;
- показати важливість національної держави в умовах сучасного міжнародного життя.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

Для ОПП «Хімічні технології лікарських речовин та медичних виробів»

ПРН12 – розуміти принципи права і правові засади професійної діяльності; ПРН13 – розуміння хімічної інженерії як складника сучасної науки і техніки, її місця у розвитку інженерії, української держави та загальносвітової культури;

Для ОПП «Фармацевтична біотехнологія»

ПРН22. Вміти враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки під час формування технічних рішень. Вміти використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ПРН23. Вміти використовувати у виробничій і соціальній діяльності фундаментальні поняття і категорії державотворення для обґрунтування власних світоглядних позицій та політичних переконань з урахуванням процесів соціально-політичної історії України, правових засад та етичних норм

Для ОПП «Екологічна біотехнологія та біоенергетика»

ПРН22. Вміти враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки під час формування технічних рішень. Вміти використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ПРН23. Вміти використовувати у виробничій і соціальній діяльності фундаментальні поняття і категорії державотворення для обґрунтування власних світоглядних позицій та політичних переконань з урахуванням процесів соціально-політичної історії України, правових засад та етичних норм

Для ОПП «Біомедична інженерія»

ПРН6. Вміти спілкуватися з професіоналами в області охорони здоров'я державною та іноземною (англійською або однією з інших офіційних мов ЄС) мовами та розуміти їхні вимоги до біомедичних продуктів і послуг.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

Для ОПП «Хімічні технології лікарських речовин та медичних виробів»

ІК. Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми хімічних технологій та інженерії, що передбачає застосування теорій та методів хімічних технологій та інженерії і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. ЗК4 – здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; ЗК7 – здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України. ЗК8 – здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку галузі, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства.

Для ОПП «Фармацевтична біотехнологія»,

ІК1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у біотехнології та біоінженерії, або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів біотехнології та біоінженерії. ЗК2. Здатність до письмової та усної комунікації українською мовою (професійного спрямування). ЗК8. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; ЗК9. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Для ОПП «Екологічна біотехнологія та біоенергетика»

ІК1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у біотехнології та біоінженерії, або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів біотехнології та біоінженерії. ЗК2. Здатність до письмової та усної комунікації українською мовою (професійного спрямування). ЗК8. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; ЗК9. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Для ОПП «Біомедична інженерія»

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у біомедичній інженерії або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів хімічної, біологічної та медичної інженерії, і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. ЗК12 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України. ЗК13 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Історія української державності та культури» базується на знаннях таких дисциплін як «Ділова українська мова» та є базою для вивчення навчальних дисциплін: «Філософія».

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення», який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля

Модуль 1. «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»

Інтегровані вимоги модуля №1:

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- політичну історію давніх державних утворень на теренах України;
- політичний розвиток Русі та Галицько-Волинського князівства – королівства Руського;
- політичний та культурний розвиток українських земель у складі Литви та Речі Посполитої;
- формування Б. Хмельницьким козацької держави, розвиток і занепад української автономії (кінець XVII – протягом XVIII ст.);
- зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій, ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині, розвиток української культури доби національного відродження.
- державну ідею в програмах українських політичних партій на початку XX ст. та розвиток української культури у зазначений період;
- відновлення української державності та розвиток вітчизняної культури (1917 – 1921 рр.);
- процес входження УСРР до складу СРСР, ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій і організацій на еміграції, розвиток культури Радянської України та західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.
- українське питання напередодні та на початку Другої світової війни та нацистський окупаційний режим на території України;
- розвиток української культури в роки Другої світової війни
- особливості політичного та культурного розвитку УСРС (1945–1991 рр.);
- Політичні процеси в незалежній Україні (1991 – до сьогодення).

Вміти:

- самостійно висвітлювати основні етапи української державності та визначати характерні їх особливості;
- самостійно висвітлювати політичний і культурний розвиток Русі у IX–XIII ст.;
- самостійно аналізувати політичний і культурний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої;
- самостійно аналізувати причини козацької революції середини XVII ст. (Хмельниччини) та Руїни української державності (друга половина XVII ст.);
- самостійно висвітлювати особливості розвитку вітчизняної культури в другій половині XVIII–XVIII ст.

- самостійно аналізувати «українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад у ХІХ ст.
- самостійно висвітлювати вплив українського національно-культурного відродження на розвиток освіти, літератури і науки на теренах Російської та Австро-Угорської імперій;
- **самостійно висвітлювати** проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець ХІХ ст. – 1917 рр.);
- самостійно аналізувати розвиток української культури у 1917–1920 рр;
- самостійно характеризувати політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.);
- самостійно аналізувати боротьбу руху Опору за українську державу в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.);
- самостійно висвітлювати адміністративно-територіальні зміни в УРСР після другої Світової війни, причини приєднання Кримської області до складу УРСР, державницьку програму дисидентського руху та причини розпаду СРСР.
- самостійно аналізувати політичні та культурні процеси за доби незалежної України (1991 – до сьогодні).

Тема 1. «Становлення українського етносу та початки державності в українських землях. Вступ. Предмет, завдання, мета, джерела та література навчальної дисципліни. Етапи становлення української державності. Давні державні утворення на території України.

Тема 2. Формування державності у східних слов'ян (VII ст. – кінець 80-х рр. ХІV ст.). Протодержавні слов'янські утворення. Походження назви «Русь» та історіографічного терміну «Київська Русь». Внутрішня та зовнішня політика Аскольда. Русь та її політичний розвиток у ІХ–ХІ ст. Місце та роль християнства в політичному та суспільному житті Русі. Особливості політичного розвитку південної та північної Русі в другій половині ХІ–ХІІІ ст. Намагання володимиро-суздальських князів встановити свою гегемонію на землях Русі. Політичний розвиток Галицько-Волинського князівства – Королівства Руського (1199–1389 рр.).

Культура Русі. Поява писемності. Освіта. Наукові знання. Літописання. Право та законодавство. Мистецтво. Іконопис.

Тема 3. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (друга половина ХІV – перша половина ХVІІ ст.). Приєднання до Литовської держави Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини і Переяславщини. Політика великих литовських князів в українських землях. Кревська та Городельська унії. Ліквідація удільних князівств на теренах українських земель. Встановлення влади Московії над Чернігово-Сіверською землею. Зростання впливу Польщі на Литву. Люблінська унія. Зміна політико-правового становища українських земель після приєднання до Польського королівства.

Культура ранньомодерної України. Європейський Ренесанс та його вплив на розвиток української культури у ХІV–ХVІ ст. Розвиток освіти і науки. Полемічна література як елемент української ренесансної культури. Розвиток друкарства.

Тема 4. Утворення та розвиток Української козацької держави в середині ХVІІ ст. Причини козацької революції. Початок Хмельниччини. Лютневі Переяславські переговори 1649 р. Б. Хмельницького з польськими комісарами. Зміна поглядів гетьмана на державність. Виникнення ідеї незалежної держави. Зборівський договір та утворення адміністративної системи нової держави. Запровадження полково-сотенного адміністративного устрою та нових владних структур. Битва під Берестечком та укладення Білоцерківського договору. Битва під Батагом та фактична ліквідація його умов. Невдачі Жванецької кампанії 1653 р. Пошуки Б. Хмельницьким нових союзників. Переяславська Рада та «Березневі статті» 1654 р. Розбіжності Московії та Гетьманщини у розумінні союзницьких відносин (Віленське перемир'я 1656 р. білоруська проблема, намагання російських воєвод перебувати в Чернігові, Переяславі та Ніжині). Успіхи та невдачі в зовнішній політиці України в останні роки життя Б. Хмельницького. Зовнішня та внутрішня політика І. Виговського. Початок Руїни української державності. Гадяцький трактат. Московська експансія та її наслідки. Чуднівська угода.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Початок розколу Гетьманщини. Чорна рада і поділ де-юре України. Наслідки Андрусівської угоди для української державності. Спроби об'єднання Правобережжя та Лівобережжя в другій половині XVII ст. «Трактат про «Вічний мир» 1686 р. та його наслідки для українських земель.

Тема 5. Гетьманщина наприкінці XVII – XVIII ст. Державна політика І. Мазепи. Плани відновлення української державності Г. Орлика, Д. Апостола та К. Розумовського. Наступ Росії на українську автономію та остаточна її ліквідація в Гетьманщині і Слобожанщині. Анексія Російською імперією Півдня України, Криму та Правобережжя. Зміни в адміністративно-територіальному та політичному становищі західноукраїнських земель.

Українська культура періоду бароко. Розвиток освіти, науки, літератури, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 6. «Національне відродження» та ідеї української державності в XIX ст. Вплив ідей Просвітництва, Французької революції кінця XVIII ст. (принцип суверенітету нації) та ідей німецького романтизму на пробудження національних рухів в українських землях. Зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій. Українські землі в польських та французьких проектах за доби наполеонівських війн. Ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині, федералізму та самостійності в Товаристві об'єднаних слов'ян та Кирило-Мефодіївському братстві. Державницькі концепції народовців, М. Драгоманова та І. Франка.

Українська культура доби національного відродження. Романтизм та реалізм. Розвиток освіти, науки, літератури, театру, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 7. Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець XIX ст. – 1917 рр.). «Українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад. Українська державність в програмах та діяльності українських політичних партій. Погляди на українську державність напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).

Розвиток української культури на початку XX ст. Освіта. Наука і техніка. Виникнення української преси. Розвиток літератури, мистецтва, живопису, архітектури та музичного мистецтва.

Тема 8. Відновлення української державності (1917–1921 рр). Українська державність доби Центральної Ради: від політичної автономії до незалежності. Українська Держава П. Скоропадського: спроба створення альтернативи УНР. Боротьба за державність на західноукраїнських землях (ЗУНР). Українське питання на Паризькій мирній конференції. Директорія УНР: здобутки та прорахунки в державній політиці. Акт злуки УНР та ЗУНР. Причини поразки, історичне значення боротьби за українську державність у 1917–1921 рр.

Розвиток української культури. Культурно-освітня робота, наука, літературний процес та мистецтво за доби УНР, Української Держави та Директорії УНР.

Тема 9. Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.). Процес входження УСРР до складу СРСР. Політика більшовицької влади щодо УРСР. Політика урядів Польщі, Румунії та Чехословаччини в українських землях (1921–1939 рр.). Ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій та організацій на еміграції.

Розвиток культури Радянської України. Політика українізації: Розвиток освіти, науки, техніки, літератури та мистецтва. Культурний стан західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.

Тема 10. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Українське питання у європейській міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни. Включення до складу УРСР території Західної України, Бессарабії та Північної Буковини. Радянсько-німецький договір про дружбу і кордони. Встановлення німецької окупаційної влади на території Холмщини, Підляшшя, Лемківщини. Напад Німеччини на СРСР. Окупаційний режим нацистської Німеччини та її союзників на території України. Рух опору в боротьбі за українську державність. Визволення території України та відновлення радянської державно-політичної системи.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Тема 11. Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1991 рр.). Адміністративно-територіальні зміни. Боротьба за українську державність на західноукраїнських землях. Приєднання Кримської області до складу УРСР: мотиви і правова основа. Хрущовська «відлига». Спроби лібералізації політичного режиму.

УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.). Дисидентський рух в Україні та його державницька програма. Спроба подолання суспільно-політичної кризи. Новий курс КПРС на перебудову. Національно-демократичні сили в боротьбі за утвердження державної незалежності республіки. Декларація про державний суверенітет України. Союзний договір і Україна. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР. Угода про співдружність незалежних держав (СНД).

Культурне життя. Радянські ідеологічні кампанії та особливості їх проведення в УРСР (середина 40-х – початок 50-х рр.). Творчість шестидесятників та їх внесок у демократизацію національної культури. Освіта, наука, техніка, література та мистецтво. Розвиток національно-демократичного руху наприкінці 80-х років та його вплив на розвиток національної культури.

Тема 12. Україна – незалежна держава (1991 р. – 2014 р.). Розбудова незалежної Української держави. Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Реорганізація органів державної влади. Формування атрибутів державності. Прийняття Конституції незалежної України (1996 р.). Внесення змін до Конституції (2004 р., 2010 р., 2014 р., 2019 р.) та їх результати. Міжнародні відносини в незалежній Україні. Проблема унітаризму і федерації в Україні. Російська політика щодо Криму. Суспільно-політичні рухи та громадські організації. Вибори Верховної Ради та Президента України. «Революція Гідності». Президентські вибори 2014 р., 2019 р. Конституювання помісної церкви (ПЦУ).

Освіта, наука, техніка. Реформи в галузі освіти 90-х років. Гуманізація системи освіти і виховання. Поява недержавних навчальних закладів: ліцеїв, гімназій, університетів. Наука. Діяльність АН України. Розвиток космонавтики. Політ в космос першого космонавта-дослідника незалежної України Л. Каденюка в складі екіпажа американського космічного корабля «Колумбія» місії STS – 87 (листопад 1997 р.). Розвиток літератури, театрального та музичного мистецтва. Роль та місце української культури в системі цінностей світової культури: ретроспектива і сучасність.

Тема 13. Незалежна Україна в умовах агресії РФ (2014 р. – до сьогодні). Україна в сучасному світі. Світове визнання України. Формування концепції зовнішньої політики України. Діяльність України в міжнародних організаціях. Договори з державами СНД і країнами світу. Будапештський меморандум (1994 р.). Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру і співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Вступ до Ради Європи. Участь України в миротворчих заходах ООН, у програмі «Партнерство заради миру». Україна у складі СОТ. Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Військова агресія РФ на Донбасі. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних сил. Угода про асоціацію з Європейським Союзом. Участь України у вирішенні глобальних проблем світового товариства. Російсько-українська війна на сучасному етапі.

2.3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма Навчання				Заочна форма Навчання				
		Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до										

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
СЬОГОДЕННЯ»										
1.1	Історія української державності та культури як навчальна дисципліна. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях.	1 семестр				2 семестр				
1.2		8	2	2	4	6	2	-	4	
1.3		6	-	2	4	3	-	-	3	
1.4		6	2	-	4	3	-	-	3	
1.5		6	-	2	4	6	2	-	4	
1.6		6	-	2	4	6	2	-	4	
1.7		Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (1900 – 1917 рр.)	6	2	-	4	3	-	-	3
30							6	-	24	
1.8		Відновлення української державності 1917 – 1921 рр.	6	-	2	4	3 семестр			
10							-	2	8	
1.9		Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.)	6	2	-	4	8	-	-	8
1.10		Україна в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)	4	-	2	2	10	-	2	8
1.11		Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945 – 1964 рр.)	4	2	-	2	6	-	-	6
1.12		УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964 – 1991 рр.)	10	2	2	6	6	-	-	6
1.13		Україна – незалежна держава (1991 – до сьогодні)	10	2	2	6	6	-	-	6
1.14		Україна в умовах російсько-української війни	3	1	-	2	6	-	-	6
1.15	Виконання контрольної (домашньої) роботи	-	-	-	-	8	-	-	8	
1.16	Модульна контрольна робота №1	3	-	1	2	-	-	-	-	
Усього за модулем №1		90	17	17	56	90	17	17	80	
Усього за навчальною дисципліною		90	17	17	56	90	6	4	80	

2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

– інформаційно-рецептивний (лекція, розповідь, робота з підручником, демонстрація, пояснення);

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

- метод проблемного викладу;
- репродуктивний метод;
- дослідницький метод;
- індуктивний;
- дедуктивний;
- творчий метод;
- практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи);
- пояснювально-ілюстративний метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, роботі з навчальною літературою та джерелами, роботі в малих групах, в проведенні навчальних, наукових та професійно зорієнтованих семінарах-дискусіях, презентаціях.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Аркуша О.Г., Кондратюк К.К., Мудрий М.М., Сухий О. М. Час народів. Історія України XIX століття : навч. посіб. / за заг. ред. М.М. Мудрого. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.

3.2.2. Войтович Л. Княжа доба на Русі (837–1492). Т. I: Становлення імперії Русь (837–1054). Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2021. 590 с.

3.2.3. Бойко О.Д. Історія України: Посіб. для студ. вузів. К.: Академвидав, 2021. 720 с.

3.2.4. Гирич І. Українські інтелектуали і політична окремішність (середина XIX – початок XX ст.). Київ : «Українські пропілеї», 2020. 452 с.

3.2.5. Дорошко М. Неоголошена війна Росії проти України у XX – на початку XXI ст.: причини і наслідки. Київ : Нікка-Центр, 2018. 192 с.

3.2.6. Історія цивілізації України / Н.С. Абашина та ін.; упоряд. М.Ю. Відейко. Харків: Фолю, 2021. Т. 1 Від кіммерійців до Русі (X ст. до н.е.–IX ст.). 586 с.

3.2.7. Історія цивілізації України / О.Б. Бубенок, А.М. Домановський, О.Д. Дядечко та ін.; упоряд. О.Є. Черненко. Харків : Фолю, 2021. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900 – 1256). 590 с.

3.2.8. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939 рр.). Київ : Академперіодика, 2021. 620 с.

3.2.9. Шандра В., Аркуша О. Україна в XIX столітті: доба модернізації / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 706 с.

3.2.10. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероб. та розшир. Київ : Критика, 2005. 584 с.

Допоміжна література

3.2.11. .Енциклопедія історії України. – К.: Наукова думка, 2003–2021. Т. 1–12

3.2.12. Історія української культури у п'яти томах. / Гол. ред. Б. Патон. К.: Наукова думка, 2001–2013. – Т. 1–5.

3.2.13. Історія української авіації в особах: [навч. посіб. для вищ. навч.]. / Гребенніков В., Бем Н., Тюрменко І. та ін.]; за ред. В. Гребеннікова. К.: НАУ, 2013. – 328 с.

3.2.14. Історія української державності та культури: практикум / уклад. Л.В. Божук, В.М. Гребенніков, О.М. Захарчук [та ін.]. К.: НАУ, 2021. 80 с.

3.2.15. Культурологія: теорія та історія культури / навч. посіб. / за ред.. І. Тюрменко. 3-е вид., перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2010. 370 с.

3.2.16. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. / відп. ред. В. Смолій. Київ: Ін-т історії України, 2022. Кн. 1-2.

3.2.17. Пилип Орлик і мазепинці. Джерела / упоряд. Т. Таїрова-Яковлєва. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 216 с.

3.2.18. Старченко Н.П. Українські світи Речі Посполитої. Історія про історію. Київ :

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Laurus, 2021. 616 с.

3.2.19. Таїрова-Яковлева Т.Г. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія зради. – К.: Тов. «Видавництво «КЛЮ»», 2022. 403 с.

3.2.20. Українське століття (1921–2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / авторський колектив: Тетяна Водотика, Володимир Головка, Станіслав Кульчицький, Лариса Якубова. Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо»», 2022. 560 с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. <http://www.history.org.ua/?libid=10280>.

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид початкової роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма Навчання	Заочна форма навчання
	2 семестр	2, 3 семестр
Відповіді на теоретичні питання, тощо під час аудиторної роботи на практичних заняттях (10б×5)	Модуль №1	-
	50	-
Виконання творчого завдання (10б×1)	10	-
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>36 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	
Відповіді на практичних заняттях (з урахуванням виконання завдань, отриманих під час настановної сесії)		
Виконання контрольної роботи (домашньої)		
Усього за модулем №1	80	-
Семестровий екзамен	20	
Усього за дисципліною	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (Додаток 1).

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної модульної та контрольної рейтингових оцінок становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS (Додаток 2).

4.5. **Екзаменаційна рейтингова** оцінка складається з балів за результатами виконання екзаменаційних завдань, затверджених кафедрою в установленому порядку.

Сума підсумкової семестрової модульної та **екзаменаційної** рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та

шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатка до диплома.

Додаток 1

Відповідність оцінок у балах оцінкам за національною шкалою (рекомендовані значення)

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
3	4	5	6	7	8	9	10	11	13	14	15	
3	4	5	6	7	8	9	9-10	10-11	12-13	13-14	14-15	Відмінно
2,5	3	4	5	6	6-7	7-8	8	9	10-11	11-12	12-13	Добре
2	2,5	3	4	4-5	5	6	6-7	7-8	8-9	9-10	9-11	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
15-16	16-17	17-18	17-19	18-20	19-21	20-22	21-23	22-24	23-25	24-26	25-27	Відмінно
12-14	13-15	14-16	15-16	15-17	16-18	17-19	18-20	18-21	19-22	20-23	20-24	Добре
10-11	10-12	11-13	12-14	12-14	13-15	13-16	14-17	15-17	15-18	16-19	16-19	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	
26-28	26-29	27-30	28-31	29-32	30-33	31-34	32-35	33-36	34-37	34-38	35-39	Відмінно
21-25	22-25	23-26	23-27	24-28	25-29	26-30	27-31	27-32	28-33	29-33	29-34	Добре
17-20	18-21	18-22	19-22	19-23	20-24	20-25	21-26	22-26	22-27	23-28	24-28	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	
36-40	37-41	38-42	39-43	40-44	41-45	42-46	43-47	43-48	44-49	45-50	46-51	Відмінно
30-35	31-36	32-37	32-38	33-39	34-40	35-41	35-42	36-42	37-43	38-44	38-45	Добре
24-29	25-30	25-31	26-31	27-32	27-33	28-34	28-34	29-35	30-36	30-37	31-37	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	
47-52	48-53	49-54	50-55	51-56	51-57	52-58	53-59	54-60	55-61	56-62	57-63	Відмінно
39-46	40-47	41-48	41-49	42-50	43-50	44-51	44-52	45-53	46-54	47-55	47-56	Добре
31-38	32-39	32-40	33-40	34-41	34-42	35-43	36-43	36-44	37-45	37-46	38-46	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	
58-64	59-65	60-66	60-67	61-68	62-69	63-70	64-71	65-72	66-73	67-74	68-75	Відмінно
48-57	49-58	50-59	50-59	51-60	52-61	53-62	53-63	54-64	55-65	56-66	56-67	Добре
38-47	39-48	40-49	40-49	41-50	41-51	42-52	43-52	43-53	44-54	44-55	45-55	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	
68-76	69-77	70-78	71-79	72-80	73-81	74-82	75-83	76-84	77-85	77-86	78-87	Відмінно

57-67	58-68	59-69	59-70	60-71	61-72	62-73	62-74	63-75	64-76	65-76	65-77	Добре
46-56	46-57	47-58	47-58	48-59	49-60	49-61	50-61	50-62	51-63	52-64	52-64	Задовільно

Додаток 2

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

(Ф03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра історії та документознавства

УЗГОДЖЕНО

В. о. декана ФКПІ

_____ Олександр ПОНОМАРЕНКО

«31» січня _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

_____ Анатолій ПОЛУХІН

«05» лютого _____ 2024 р.

Система менеджменту якості
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Галузь знань: 12 «Інформаційні технології»

Спеціальність: 121 «Інженерія програмного забезпечення»

Освітньо-професійна програма: «Інженерія програмного забезпечення»

Спеціальність: 125 «Кібербезпека та захист інформації»

Освітньо-професійна програма: «Безпека інформаційних і комунікаційних систем»

Освітньо-професійна програма: «Системи та технології кібербезпеки»

Освітньо-професійна програма: «Управління кібербезпекою та захистом інформації»

Освітньо-професійна програма: «Системи технічного захисту інформації, автоматизація її обробки»

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР / К	КР / КПр	Форма сем. контролю
Денна:	1	90/3	17	17	-	56	-	-	Екзамен 1с
Заочна	1,2	90/3	6	4	-	80	1 к-2с	-	Екзамен 2с

Індекс: НБ - 14 – 121 / 23-1.1; НБ - 14 – 125 - 1 / 23-1.1; НБ - 14 – 125 - 2 / 23-1.1, НБ - 14 – 125 - 3 / 23-1.1, НБ - 14 – 125 - 4 / 23-1.1

Індекс: НБ - 14 - 121з / 23-1.1; НБ - 14 – 125 - 1з / 23-1.1; НБ - 14 – 125 - 2з / 23-1.1; НБ - 14 – 125 - 3з / 23-1.1

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Інженерія програмного забезпечення» навчальних та робочих навчальних планів НБ - 14 – 121 / 21, РБ - 14 – 121 / 23, НБ - 14 - 121з / 21, РБ - 14 - 121з / 23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 121 «Інженерія програмного забезпечення», освітньо-професійних програм «Безпека інформаційних і комунікаційних систем», «Системи та технології кібербезпеки», «Управління кібербезпекою та захистом інформації», «Системи технічного захисту інформації, автоматизація її обробки» навчальних та робочих навчальних планів НБ - 14 – 125 - 1 / 23, РБ - 14 – 125 - 1 / 23, НБ - 14 – 125 - 1з / 23, РБ - 14 – 125 - 1з / 23; НБ - 14 – 125 - 2 / 23, РБ - 14 – 125 - 2 / 23, НБ - 14 – 125 - 2з / 23, РБ - 14 – 125 - 2з / 23; НБ - 14 – 125 - 3 / 23, РБ - 14 – 125 - 3 / 23, НБ - 14 – 125 - 3з / 23, РБ - 14 – 125 - 3з / 23; НБ - 14 – 125 - 4 / 23, РБ - 14 – 125 - 4 / 23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 125 «Кібербезпека та захист інформації» та відповідних нормативних документів.

Робочу навчальну програму розробили:

доцент кафедри історії

та документознавства _____

Олег ЗАХАРЧУК

старший викладач кафедри історії

та документознавства _____

Оксана ІЛЬКОВА

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії та документознавства, протокол № 8 від «31» 08. 2023 р.

Завідувач кафедри _____ Ірина ТЮРМЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення» освітньо-професійної програми «Інженерія програмного забезпечення» – кафедри інженерії програмного забезпечення, протокол № ___ від «___» _____ 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми

«Інженерія програмного забезпечення» _____

Михайло ОЛЕНІН

Завідувач кафедри _____

Катерина НЕСТЕРЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 125 «Кібербезпека та захист інформації» освітньо-професійної програми «Безпека інформаційних і комунікаційних систем» – кафедри комп'ютеризованих систем захисту інформації, протокол № ___ від «___» _____ 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми

«Безпека інформаційних і комунікаційних систем» _____

Анна ІЛЬЄНКО

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Завідувач кафедри _____ Михайло СТЕПАНОВ

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 125 «Кібербезпека та захист інформації» освітньо-професійної програми «Системи та технології кібербезпеки», «Управління кібербезпекою та захистом інформації» – кафедри безпеки інформаційних технологій, протокол №_ від «_» _____ 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Системи та технології кібербезпеки» _____ Василь КІНЗЕРЯВИЙ

Гарант освітньо-професійної програми
«Управління кібербезпекою та захистом інформації» _____ Юлія ХОХЛАЧОВА

В. о. завідувача кафедри _____ Євгенія ІВАНЧЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 125 «Кібербезпека та захист інформації» освітньо-професійної програми «Системи технічного захисту інформації, автоматизація її обробки» – кафедри засобів захисту інформації, протокол №_ від «_» _____ 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Системи технічного захисту інформації, автоматизація її обробки» _____ Володимир ТЕМНІКОВ

Завідувач кафедри _____ Валерій КОЗЛОВСЬКИЙ

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № від «_» _____ 2024 р.

Голова НМРР _____ Анжеліка КОКАРСВА

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Врахований примірник

ЗМІСТ

сторінка

Вступ	5
1. Пояснювальна записка	5
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	5
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	5
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	6
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	8
2. Програма навчальної дисципліни	8
2.1. Зміст навчальної дисципліни	8
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля	8
2.3. Тематичний план	12
2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)	13
2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену	13
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	13
3.1. Методи навчання	13
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	13
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет	14
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	14

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни, денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, оскільки є однією з головних складових гуманітарної загальноосвітньої підготовки фахівців із вищою освітою.

Метою викладання дисципліни – є висвітлення особливостей боротьби за українську державність на різних етапах історичного та політичного розвитку суспільства. У безпосередньому зв'язку з цим розглядається культурно-історичний процес українського народу з найдавніших часів до сьогодення.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомити з основними етапами формування української державності та культури;
- висвітлити досвід національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби за відродження української культури;
- ознайомити студентів з досягненнями вітчизняної та зарубіжної історіографії в питаннях виникнення української держави, формах боротьби за її існування, причини втрат та здобутки на шляху до її незалежності;
- висвітлювати роль української культури як складової європейського історико-культурного розвитку;
- показати важливість національної держави в умовах сучасного міжнародного життя.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

- Для ОПП «Інженерія програмного забезпечення»: аналізувати, цілеспрямовано шукати і вибирати необхідні для вирішення професійних завдань інформаційно-довідникові ресурси і знання з урахуванням сучасних досягнень науки і техніки (ПРН1); знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватися їх в професійній діяльності (ПРН2);

- для ОПП «Безпека інформаційних і комунікаційних систем»: застосовувати знання державної та іноземних мов з метою забезпечення ефективності професійної комунікації (ПРН1); усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ПРН54);

- для ОПП «Системи та технології кібербезпеки»: використовувати результати самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел для ефективного рішення спеціалізованих задач професійної діяльності (ПРН3); діяти на основі законодавчої та нормативно- правової бази України та вимог відповідних стандартів, у тому числі міжнародних в галузі інформаційної та /або кібербезпеки (ПРН7); готувати пропозиції до нормативних актів щодо забезпечення інформаційної та /або кібербезпеки (ПРН8); впроваджувати процеси, що базуються на національних та міжнародних стандартах, виявлення, ідентифікації, аналізу та реагування на інциденти інформаційної та/або кібербезпеки (ПРН9); аналізувати проекти інформаційно-телекомунікаційних систем базуючись на стандартизованих технологіях та протоколах передачі даних (ПРН13); забезпечувати процеси захисту та функціонування інформаційно-телекомунікаційних (автоматизованих) систем на основі практик, навичок та знань, щодо структурних (структурно-логічних) схем, топології мережі, сучасних архітектур та

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 3 з 269

моделей захисту електронних інформаційних ресурсів з відображенням взаємозв'язків та інформаційних потоків, процесів для внутрішніх і віддалених компонент (ПРН17); використовувати програмні та програмно-апаратні комплекси захисту інформаційних ресурсів (ПРН18); вирішувати задачі управління процедурами ідентифікації, автентифікації, авторизації процесів і користувачів в інформаційно-телекомунікаційних системах згідно встановленої політики інформаційної і\або кібербезпеки (ПРН22); інтерпретувати результати проведення спеціальних вимірювань з використанням технічних засобів, контролю характеристик інформаційно-телекомунікаційних систем відповідно до вимог нормативних документів системи технічного захисту інформації (ПРН38); усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ПРН54);

- для ОПП «Управління кібербезпекою та захистом інформації»: використовувати результати самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел для ефективного рішення спеціалізованих задач професійної діяльності (ПРН3); діяти на основі законодавчої та нормативно-правової бази України та вимог відповідних стандартів, у тому числі міжнародних в галузі інформаційної та /або кібербезпеки (ПРН7); готувати пропозиції до нормативних актів щодо забезпечення інформаційної та /або кібербезпеки (ПРН8); впроваджувати процеси, що базуються на національних та міжнародних стандартах, виявлення, ідентифікації, аналізу та реагування на інциденти інформаційної та/або кібербезпеки (ПРН9); аналізувати проекти інформаційно-телекомунікаційних систем базуючись на стандартизованих технологіях та протоколах передачі даних (ПРН13); забезпечувати процеси захисту та функціонування інформаційно-телекомунікаційних (автоматизованих) систем на основі практик, навичок та знань, щодо структурних (структурно-логічних) схем, топології мережі, сучасних архітектур та моделей захисту електронних інформаційних ресурсів з відображенням взаємозв'язків та інформаційних потоків, процесів для внутрішніх і віддалених компонент (ПРН17); використовувати програмні та програмно-апаратні комплекси захисту інформаційних ресурсів (ПРН18); вирішувати задачі управління процедурами ідентифікації, автентифікації, авторизації процесів і користувачів в інформаційно-телекомунікаційних системах згідно встановленої політики інформаційної і\або кібербезпеки (ПРН22); інтерпретувати результати проведення спеціальних вимірювань з використанням технічних засобів, контролю характеристик інформаційно-телекомунікаційних систем відповідно до вимог нормативних документів системи технічного захисту інформації (ПРН38); усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ПРН54);

- для ОПП «Системи технічного захисту інформації, автоматизація її обробки»: адаптуватися в умовах частого зміни технологій професійної діяльності, прогнозувати кінцевий результат (ПРН5); критично осмислювати основні теорії, принципи, методи і поняття у навчанні та професійній діяльності (ПРН6); усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ПРН54).

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні компетентності:

- для ОПП «Інженерія програмного забезпечення»: здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання або практичні проблеми інженерії програмного забезпечення, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів інформаційних технологій (ІТ); здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК6); здатність діяти на основі етичних міркувань (ЗК8); здатність діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК10); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК11); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК12);

- для ОПП «*Безпека інформаційних і комунікаційних систем*»: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі забезпечення інформаційної безпеки та/або кібербезпеки, що характеризується комплексністю та неповною визначеністю умов (ІК); здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК1); здатність професійно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово (ЗК3); здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації (ЗК5); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК6); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК7);

- для ОПП «*Системи та технології кібербезпеки*»: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі забезпечення інформаційної безпеки і/або кібербезпеки, що характеризується комплексністю та неповною визначеністю умов (ІК); здатність професійно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово (ЗК3); здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації (ЗК5); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК6); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК7); здатність аналізувати, виявляти та оцінювати можливі загрози, уразливості та дестабілізуючі чинники інформаційному простору та інформаційним ресурсам згідно з встановленою політикою інформаційної та/або кібербезпеки (ФК12);

- для ОПП «*Управління кібербезпекою та захистом інформації*»: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі забезпечення інформаційної безпеки і/або кібербезпеки, що характеризується комплексністю та неповною визначеністю умов (ІК); здатність професійно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово (ЗК3); здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації (ЗК5); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК6); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК7); здатність аналізувати, виявляти та оцінювати можливі загрози, уразливості та дестабілізуючі чинники інформаційному простору та інформаційним ресурсам згідно з встановленою політикою інформаційної та/або кібербезпеки (ФК12);

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

- для ОПП «Системи технічного захисту інформації, автоматизація її обробки»: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі забезпечення інформаційної безпеки та/або кібербезпеки, що характеризується комплексністю та неповною визначеністю умов (ІК); здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК1); знання та розуміння предметної області та розуміння професії (ЗК2); здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації (ЗК5); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК8); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК9).

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Історія української державності та культури» базується на знаннях таких дисциплін, як «Ділова українська мова» та є базою для вивчення навчальних дисциплін: «Філософія», кваліфікаційна робота.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення», який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля

Модуль 1. «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»

Інтегровані вимоги модуля №1:

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- історію давніх державних утворень на теренах України;
- основні етапи розвитку, політичний устрій Русі та Галицько-Волинської держави;
- політичний та культурний розвиток українських земель у складі Литви та Польщі;
- формування Б. Хмельницьким козацької держави, розвиток і занепад української автономії (кінець XVII – протягом XVIII ст.);
- зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій, ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині, розвиток української культури доби національного відродження.
- державну ідею в програмах українських політичних партій на початку XX ст. та розвиток української культури у зазначений період;
- відновлення української державності та розвиток вітчизняної культури (1917 – 1920 рр.);
- процес входження УСРР до складу СРСР, ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій і організацій на еміграції, розвиток культури Радянської України та західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.
- українське питання напередодні та на початку Другої світової війни та нацистський окупаційний режим на території України;
- розвиток української культури в роки Другої світової війни
- особливості політичного та культурного розвитку УСРС (1945–1991 рр.);

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

- Політичні процеси в незалежній Україні (1991 – до сьогодні).

Вміти:

- самостійно висвітлювати основні етапи української державності та визначати характерні її особливості;
- самостійно висвітлювати політичний і культурний розвиток Русі у IX – XIII ст.;
- самостійно аналізувати політичний і культурний розвиток українських земель у складі ВКЛ та Речі Посполитої;
- самостійно аналізувати причини Хмельниччини та Руїни української державності (друга половина XVII ст.);
- самостійно висвітлювати особливості розвитку вітчизняної культури в другій половині ХУІІ–ХУІІІ ст.
- самостійно аналізувати «українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад у XIX ст.
- самостійно висвітлювати вплив українського національно-культурного відродження на розвиток освіти, літератури і науки на теренах Російської та Австро-Угорської імперій;
- самостійно висвітлювати суспільно-політичні процеси в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій (1900–1917 рр.).
- самостійно аналізувати розвиток української культури (1917–1920 рр.);
- самостійно характеризувати політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.);
- самостійно аналізувати боротьбу руху Опору за українську державу в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.);
- самостійно висвітлювати адміністративно-територіальні зміни в УРСР після другої Світової війни, причини приєднання Кримської області до складу УРСР, державницьку програму дисидентського руху та причини розпаду СРСР.
- самостійно аналізувати культурні процеси за доби незалежної України (1991 – до сьогодні).

Тема 1. «Становлення українського етносу та початки державності в українських землях. Вступ. Предмет, завдання, мета, джерела та література навчальної дисципліни. Етапи становлення української державності. Давні державні утворення на території України.

Тема 2. Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.). Протодержавні слов'янські утворення. Походження назви «Русь» та історіографічного терміну «Київська Русь». Основні етапи розвитку та політичний устрій Русі. Місце та роль Християнської церкви в політичному та суспільному житті. Політична роздробленість Русі. Утворення та політичний розвиток Галицької та Волинської земель. Королівство Руське (1253 – 1349 рр.). Культура Русі. Поява писемності. Освіта. Наукові знання. Літописання. Право та законодавство. Мистецтво. Іконопис.

Тема 3. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.). Приєднання до Литовської держави Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини і Переяславщини. Політика великих литовських князів в українських землях. Кревська та Городельська унії. Ліквідація удільних князівств на теренах українських земель. Встановлення влади Московії над Чернігово-Сіверською землею. Зростання впливу Польщі на Литву. Захоплення Польщею Київщини, Волині та Брацлавщини. Люблінська унія. Зміна політико-правового становища українських земель після приєднання до Польського королівства.

Культура ранньомодерної України. Європейський Ренесанс та його вплив на розвиток української культури у XIV–XVI ст. Розвиток освіти і науки. Полемічна література як елемент української ренесансної культури. Розвиток друкарства.

Тема 4. Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст. Причини козацької революції. Початок Хмельниччини. Зборівський договір та започаткування

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

української козацької держави. Формування Б. Хмельницьким козацької держави. Запровадження полково-сотенного адміністративного устрою. Початок Руїни української державності. Гадяцький трактат. Московська експансія та її наслідки. Чуднівська угода. Початок розколу Гетьманщини. Чорна рада і поділ де-юре України. Наслідки Андрусівської угоди для української державності. Спроби об'єднання Правобережжя та Лівобережжя в другій половині XVII ст.

Тема 5. Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст. «Трактат про Вічний мир» 1686 р. та територіальний поділ Гетьманщини. Державна політика І. Мазепи. Плани відновлення української державності Г. Орлика, Д. Апостола та К. Розумовського. Наступ Росії на українську автономію та остаточна її ліквідація в Гетьманщині і Слобожанщині. Приєднання Південної України та Криму до Російської імперії. Зміни в адміністративно-територіальному та політичному становищі Правобережжя та західноукраїнських земель.

Українська культура періоду бароко. Розвиток освіти, науки, літератури, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 6. «Національне відродження» та ідеї української державності в XIX ст. Вплив Французької революції кінця XVIII ст. (принцип суверенітету нації) та ідей німецького романтизму на пробудження національних рухів. Зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій. Українські землі в польських та французьких проектах за доби наполеонівських війн. Ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині. Ідеї федералізму та самостійності в Товаристві об'єднаних слов'ян та Кирило-Мефодіївському братстві. Державницькі концепції народовців, М. Драгоманова та І. Франка.

Українська культура доби національного відродження. Романтизм та реалізм. Розвиток освіти, науки, літератури, театру, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 7. Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець XIX ст. – 1917 рр.). «Українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад. Українська державність в програмах та діяльності загальноросійських та українських політичних партій на початку XX ст. Українська політична думка Наддніпрянщини: між автономією та самостійністю. Національна-державна ідея в західноукраїнських землях. Погляди на українську державність напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).

Розвиток української культури на початку XX ст. Освіта. Наука і техніка. Виникнення української преси. Розвиток літератури, мистецтва, живопису, архітектури та музичного мистецтва.

Тема 8. Відновлення української державності (1917–1921 рр.). Українська державність доби Центральної Ради: від політичної автономії до незалежності. Українська Держава П. Скоропадського: спроба створення альтернативи УНР. Боротьба за державність на західноукраїнських землях (ЗУНР). Українське питання на Паризькій мирній конференції. Директорія УНР: здобутки та прорахунки в державній політиці. Акт злуки УНР та ЗУНР. Встановлення радянської державності в Україні.

Розвиток української культури. Культурно-освітня робота, наука, літературний процес та мистецтво за доби УНР, Української Держави та Директорії УНР.

Тема 9. Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.). Процес входження УСРР до складу СРСР. Політика більшовицької влади щодо УРСР. Ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій та організацій на еміграції.

Розвиток культури Радянської України. Політика українізації: Розвиток освіти, науки, техніки, літератури та мистецтва. Культурний стан західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.

Тема 10. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Українське питання у європейській міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни. Включення до складу УРСР території Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

складу УРСР. Радянсько-німецький договір про дружбу і кордони. Встановлення німецької окупаційної влади на території Холмщини, Підляшшя, Лемківщини. Напад Німеччини на СРСР. Окупаційний режим нацистської Німеччини та її союзників на території України. Рух опору в боротьбі за українську державність. Визволення території України та відновлення радянської державно-політичної системи.

Тема 11. Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1991 рр.). Адміністративно-територіальні зміни. Боротьба за українську державність на західноукраїнських землях. Приєднання Кримської області до складу УРСР: мотиви і правова основа. Хрущовська «відлига». Спроби лібералізації політичного режиму.

УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.). Дисидентський рух в Україні та його державницька програма. Спроба подолання суспільно-політичної кризи. Новий курс КПРС на перебудову. Національно-демократичні сили в боротьбі за утвердження державної незалежності республіки. Декларація про державний суверенітет України. Союзний договір і Україна. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР. Угода про співдружність незалежних держав (СНД).

Культурне життя. Радянські ідеологічні кампанії та особливості їх проведення в УРСР (середина 40-х – початок 50-х рр.). Творчість шестидесятників та їх внесок у демократизацію національної культури. Освіта, наука, техніка, література та мистецтво. Розвиток національно-демократичного руху наприкінці 80-х років та його вплив на розвиток національної культури.

Тема 12. Україна – незалежна держава (1991 – до сьогодні). Розбудова незалежної Української держави. Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Реорганізація органів державної влади. Формування атрибутів державності. Проблема унітаризму і федерації в Україні. Автономна Республіка Крим. Російська політика щодо Криму. Суспільно-політичні рухи та громадські організації. Конституція 1996 р. Вибори Верховної Ради та Президента України. «Революція Гідності». Президентські вибори 2014 р., 2019 р. Світове визнання України. Формування концепції зовнішньої політики України. Діяльність України в міжнародних організаціях. Договори з державами СНД і країнами світу. Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру і співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Вступ до Ради Європи. Участь України у миротворчих заходах ООН, у програмі «Партнерство заради миру». Україна у складі СОТ. Українська культура в умовах незалежності. Освіта, наука, техніка. Реформи в галузі освіти 90-х років. Поява недержавних навчальних закладів: ліцеїв, гімназій, університетів. Наука. Діяльність Національної академії наук України. Розвиток космонавтики. Політ в космос першого космонавта-дослідника незалежної України Л. Каденюка в складі екіпажа американського космічного корабля «Колумбія» місії STS – 87 (листопад 1997 р.). Розвиток літератури, театрального та музичного мистецтва. Релігійне та церковне життя в Україні. Конституювання помісної церкви (ПЦУ). Роль та місце української культури в системі цінностей світової культури.

Тема 13. Україна в умовах російсько-української війни. Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних сил. Угода про асоціацію з Європейським Союзом. Участь України у вирішенні глобальних проблем світового товариства. Російсько-українська війна на сучасному етапі.

2.3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)	
		Денна форма Навчання	Заочна форма Навчання

		Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»									
1.1	Історія української державності та культури як навчальна дисципліна. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях.	1 семестр				1 семестр			
		8	2	2	4	6	2	-	4
1.2	Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.)	6	-	2	4	3	-	-	3
1.3	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.)	6	2	-	4	3	-	-	3
1.4	Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст.	6	-	2	4	3	-	-	3
1.5	Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст.	6	2	-	4	6	2	-	4
1.6	Національне відродження та ідеї української державності в XIX ст.	6	-	2	4	6	2	-	4
1.7	Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (1900 – 1917 рр.)					3	-	-	3
		6	2	-	4	30	6	-	24
1.8	Відновлення української державності 1917 – 1921 рр.	2 семестр							
		6	-	2	4	10	-	2	8
1.9	Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.)	6	2	-	4	8	-	-	8
1.10	Україна в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)	4	-	2	2	10	-	2	8
1.11	Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945 – 1964 рр.)	4	2	-	2	6	-	-	6
1.12	УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964 – 1991 рр.)	10	2	2	6	6	-	-	6
1.13	Україна – незалежна держава (1991 – до сьогодення)	10	2	2	6	6	-	-	6
1.14	Україна в умовах російсько-української війни	3	1	-	2	6	-	-	6
1.15	Виконання контрольної (домашньої) роботи	-	-	-	-	8	-	-	8
1.16	Модульна контрольна робота №1	3	-	1	2	-	-	-	-
Усього за модулем №1		90	17	17	56	90	17	17	80
Усього за навчальною дисципліною		90	17	17	56	90	6	4	80

2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Контрольна (домашня) робота з дисципліни виконується у другому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студента при вивченні дисципліни.

Теми рефератів та завдання для виконання практичної частини контрольної (домашньої) роботи здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій, розроблених провідними викладачами кафедри.

Час, потрібний для виконання контрольної складає 8 годин самостійної роботи.

2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- інформаційно-рецептивний (лекція, розповідь, робота з підручником, демонстрація, пояснення);
- метод проблемного викладу;
- репродуктивний метод;
- дослідницький метод;
- індуктивний;
- дедуктивний;
- творчий метод;
- практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи);
- пояснювально-ілюстративний метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, роботі з навчальною літературою та джерелами, роботі в малих групах, в проведенні навчальних, наукових та професійно зорієнтованих семінарах-дискусіях, презентаціях.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Аркуша О.Г., Кондратюк К.К., Мудрий М.М., Сухий О. М. Час народів. Історія України XIX століття : навч. посіб. / за заг. ред. М.М. Мудрого. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.

3.2.2. Войтович Л. Княжа доба на Русі (837–1492). Т. I: Становлення імперії Русь (837–1054). Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2021. 590 с.

3.2.3. Бойко О.Д. Історія України: Посіб. для студ. вузів. К.: Академвидав, 2021. 720 с.

3.2.4. Гирич І. Українські інтелектуали і політична окремішність (середина XIX – початок XX ст.). Київ : «Українські пропілеї», 2020. 452 с.

3.2.5. Дорошко М. Неоголошена війна Росії проти України у XX – на початку XXI ст.: причини і наслідки. Київ : Нікка-Центр, 2018. 192 с.

3.2.6. Історія цивілізації України / Н.С. Абашина та ін.; упоряд. М.Ю. Відейко. Харків: Фоліо, 2021. Т. 1 Від кіммерійців до Русі (X ст. до н.е.–IX ст.). 586 с.

3.2.7. Історія цивілізації України / О.Б. Бубенок, А.М. Домановський, О.Д. Дядечко та ін.; упоряд. О.Є. Черненко. Харків : Фоліо, 2021. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900 – 1256). 590 с.

3.2.8. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939 рр.). Київ : Академперіодика, 2021. 620 с.

3.2.9. Шандра В., Аркуша О. Україна в XIX столітті: доба модернізації / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 706 с.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

3.2.10. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероб. та розшир. Київ : Критика, 2005. 584 с.

Допоміжна література

3.2.11. .Енциклопедія історії України. – К.: Наукова думка, 2003–2021. Т. 1–12

3.2.12. Історія української культури у п'яти томах. / Гол. ред. Б. Патон. К.: Наукова думка, 2001–2013. – Т. 1–5.

3.2.13. Історія української авіації в особах: [навч. посіб. для вищ. навч.]. / Гребенніков В., Бем Н., Тюрменко І. та ін.]; за ред. В. Гребеннікова. К.: НАУ, 2013. – 328 с.

3.2.14. Історія української державності та культури: практикум / уклад. Л.В. Божук, В.М. Гребенніков, О.М. Захарчук [та ін.]. К.: НАУ, 2021. 80 с.

3.2.15. Культурологія: теорія та історія культури / навч. посіб. / за ред. І. Тюрменко. 3-є вид., перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2010. 370 с.

3.2.16. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. / відп. ред. В. Смолій. Київ: Ін-т історії України, 2022. Кн. 1-2.

3.2.17. Пилип Орлик і мазепинці. Джерела / упоряд. Т. Таїрова-Яковлева. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 216 с.

3.2.18. Старченко Н.П. Українські світи Речі Посполитої. Історія про історію. Київ : Laurus, 2021. 616 с.

3.2.19. Таїрова-Яковлева Т.Г. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія зради. – К.: Тов. «Видавництво «КЛІО», 2022. 403 с.

3.2.20. Українське століття (1921–2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / авторський колектив: Тетяна Водотика, Володимир Головка, Станіслав Кульчицький, Лариса Якубова. Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 560 с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. <http://www.history.org.ua/?libid=10280>.

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид початкової роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма Навчання	Заочна форма навчання
	2 семестр	2, 3 семестр
Відповіді на теоретичні питання, тощо під час аудиторної роботи на практичних заняттях (10б×4)	Модуль №1	-
	40	-
Виконання творчого завдання (15б×1)	15	-
Ведення конспекту лекцій	5	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>36 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	
Відповіді на практичних заняттях (з урахуванням виконання завдань, отриманих під час настановної сесії)		30

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Виконання контрольної роботи (домашньої)		30
Усього за модулем №1	80	-
Семестровий екзамен	20	40
Усього за дисципліною	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (Додаток 1).

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної модульної та контрольної рейтингових оцінок становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS (Додаток 2).

4.5. **Екзаменаційна рейтингова** оцінка складається з балів за результатами виконання екзаменаційних завдань, затверджених кафедрою в установленому порядку.

Сума підсумкової семестрової модульної та **екзаменаційної** рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатка до диплома.

Додаток 1

Відповідність оцінок у балах оцінкам за національною шкалою

(рекомендовані значення)

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
3	4	5	6	7	8	9	10	11	13	14	15	
3	4	5	6	7	8	9	9-10	10-11	12-13	13-14	14-15	Відмінно
2,5	3	4	5	6	6-7	7-8	8	9	10-11	11-12	12-13	Добре
2	2,5	3	4	4-5	5	6	6-7	7-8	8-9	9-10	9-11	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
15-16	16-17	17-18	17-19	18-20	19-21	20-22	21-23	22-24	23-25	24-26	25-27	Відмінно
12-14	13-15	14-16	15-16	15-17	16-18	17-19	18-20	18-21	19-22	20-23	20-24	Добре
10-11	10-12	11-13	12-14	12-14	13-15	13-16	14-17	15-17	15-18	16-19	16-19	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	
26-28	26-29	27-30	28-31	29-32	30-33	31-34	32-35	33-36	34-37	34-38	35-39	Відмінно
21-25	22-25	23-26	23-27	24-28	25-29	26-30	27-31	27-32	28-33	29-33	29-34	Добре
17-20	18-21	18-22	19-22	19-23	20-24	20-25	21-26	22-26	22-27	23-28	24-28	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	
36-40	37-41	38-42	39-43	40-44	41-45	42-46	43-47	43-48	44-49	45-50	46-51	Відмінно
30-35	31-36	32-37	32-38	33-39	34-40	35-41	35-42	36-42	37-43	38-44	38-45	Добре
24-29	25-30	25-31	26-31	27-32	27-33	28-34	28-34	29-35	30-36	30-37	31-37	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	
47-52	48-53	49-54	50-55	51-56	51-57	52-58	53-59	54-60	55-61	56-62	57-63	Відмінно
39-46	40-47	41-48	41-49	42-50	43-50	44-51	44-52	45-53	46-54	47-55	47-56	Добре
31-38	32-39	32-40	33-40	34-41	34-42	35-43	36-43	36-44	37-45	37-46	38-46	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	
58-64	59-65	60-66	60-67	61-68	62-69	63-70	64-71	65-72	66-73	67-74	68-75	Відмінно
48-57	49-58	50-59	50-59	51-60	52-61	53-62	53-63	54-64	55-65	56-66	56-67	Добре
38-47	39-48	40-49	40-49	41-50	41-51	42-52	43-52	43-53	44-54	44-55	45-55	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	
68-76	69-77	70-78	71-79	72-80	73-81	74-82	75-83	76-84	77-85	77-86	78-87	Відмінно
57-67	58-68	59-69	59-70	60-71	61-72	62-73	62-74	63-75	64-76	65-76	65-77	Добре
46-56	46-57	47-58	47-58	48-59	49-60	49-61	50-61	50-62	51-63	52-64	52-64	Задовільно

Додаток 2

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

(Ф03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра історії та документознавства

УЗГОДЖЕНО
Декан ННІНО
_____ Артем СЛЮНЯЄВ
«__» _____ 2022 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи
_____ Анатолій ПОЛУХІН
« 21 __ » _____ грудня _____ 2022 р.

Система менеджменту якості
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування
Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
Освітньо-професійна програма: Публічне управління та адміністрування

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР / К	КР / КПр	Форма сем. контролю
----------------	---------	------------------------------	--------	----------------	-------------	-------------------	--------------	----------	---------------------

Система менеджменту якості.
Навчально-методичний комплекс
Навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 12.01.09-01-2024

стор. 3 з 269

Денна:	2	90/3	17	17	-	56	-	-	Екзамен 2 с
Заочна	2, 3	90/3,0	6	4	-	80	К-3с		Екзамен 3 с

Індекс: НБ – 11 - 281/22-1.1.
НБ – 11 - 281з/22-1.1.

СМЯ НАУ РП 11.281.-02-2022

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування», навчальних та робочих навчальних планів № НБ – 11 - 281/21, № РБ – 11 - 281/22, № НБ – 11 - 281з/21, № РБ – 11 - 281з/22 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» та відповідних нормативних документів.

Робочу навчальну програму розробила:

доцент кафедри історії

та документознавства _____ Наталія БЕМ

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії та документознавства, протокол № 9 від 16.09.2022 р.

Завідувач кафедри _____ Ірина ТЮРМЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування» – кафедри публічного управління та адміністрування, протокол № 3 від «26» 10_2022 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування»,
д.держ.упр., доцент

_____ Тетяна ГОГОЛЬ

Завідувач кафедри _____ Лариса МЕЛЬНИЧУК

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № від «___» _____ 2022 р.

Голова НМРР _____ Анжеліка КОКАРСВА

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

ЗМІСТ

сторінка

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.....	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план.....	8
2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу	9
2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену	9
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	10
3.1. Методи навчання.....	10
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	10
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет.....	10
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	11

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни, денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, оскільки є однією з головних складових гуманітарної загальноосвітньої підготовки фахівців із вищою освітою.

Метою викладання дисципліни – є висвітлення особливостей боротьби за українську державність на різних етапах історичного та політичного розвитку суспільства. У безпосередньому зв'язку з цим розглядається культурно-історичний процес українського народу від найдавіших часів до сьогодення.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомлення з основними етапами формування української державності та культури;
- висвітлення досвіду національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби за відродження української культури;
- ознайомлення студентів із досягненнями вітчизняної та зарубіжної історіографії в питаннях виникнення української держави, формах боротьби за її існування, причин втрат та здобутків на шляху до її незалежності;
- висвітлення ролі української культури як складової європейського історико-культурного розвитку;
- визначення важливості національної держави в умовах сучасного міжнародного життя.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

Здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства (ПРН 1); застосовувати норми та правила професійного спілкування українською мовою (ПРН 2); аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні **компетентності**:

- здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями (ЗК 1);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 2);
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства (ЗК 3);
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 9);

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

– здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (ЗК 13).

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Історія української державності та культури» базується на знаннях таких дисциплін, як «Вступ до фаху» та є базою для вивчення навчальної дисципліни «Філософія сучасного суспільства».

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення», який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля

Модуль 1. «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»

Інтегровані вимоги модуля №1:

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- історію перших державних утворень на теренах України;
- основні етапи розвитку, політичний устрій Русі та Галицько-Волинської держави;
- політичний і культурний розвиток українських земель у складі Литви та Польщі;
- формування Б. Хмельницьким козацької держави, розвиток і занепад української автономії (кінець XVII – XVIII ст.);
- зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій, ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині, розвиток української культури доби національного відродження;
- державну ідею в програмах українських політичних партій на початку XX ст. та розвиток української культури у зазначений період;
- відновлення української державності та розвиток вітчизняної культури (1917 – 1920 рр.);
- процес входження УСРР до складу СРСР, ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій і організацій на еміграції, розвиток культури Радянської України та західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.
- українське питання напередодні та на початку Другої світової війни та нацистський окупаційний режим на території України;
- розвиток української культури в роки Другої світової війни;
- особливості політичного та культурного розвитку УСРР (1945–1991 рр.);
- політичні процеси в незалежній Україні (1991 – до сьогодення);
- героїчну боротьбу українського народу проти держави-терориста за суверенітет та державну незалежність у 2022 році.

Вміти:

- самостійно висвітлювати основні етапи української державності та визначати характерні їх особливості;
- характеризувати політичний і культурний розвиток Русі у IX – XIII ст.;
- аналізувати політичний і культурний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої;

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

- формулювати причини Хмельниччини та руйнування української державності (друга половина XVII ст.);
- висвітлювати особливості розвитку вітчизняної культури у другій половині XVII–XVIII ст.;
- аналізувати вплив ідей Французької революції кінця XVIII ст. на пробудження національних рухів;
- характеризувати «українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влади у XIX ст.;
- показувати вплив українського національно-культурного відродження на розвиток науки, освіти, літератури на теренах Російської та Австро-Угорської імперій;
- висвітлювати суспільно-політичні процеси в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій (1900–1917 рр.);
- аналізувати тенденції розвитку української культури (1917–1920 рр.);
- характеризувати політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.);
- коментувати особливості руху Опору за українську державу в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.);
- висвітлювати адміністративно-територіальні зміни в УРСР після Другої світової війни,
- пояснювати причини приєднання Кримської області до складу УРСР;
- характеризувати державницьку програму дисидентського руху;
- аналізувати культурні процеси в незалежній Україні (1991 – до сьогодні).

Тема 1. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях. Вступ. Предмет, завдання, мета, джерела та література навчальної дисципліни. Етапи становлення української державності. Давні державні утворення на території України.

Тема 2. Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.). Протодержавні слов'янські утворення. Походження назв «Русь» та «Київська Русь». Основні етапи розвитку та політичний устрій Давньої Русі. Місце та роль Християнської церкви в політичному та суспільному житті. Політична роздробленість Русі. Галицько-Волинська держава. Культура Давньої Русі. Поява писемності. Освіта. Наукові знання. Літописання. Право та законодавство. Мистецтво. Іконопис.

Тема 3. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.). Приєднання до Литовської держави Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини, Переяславщини. Політика великих литовських князів в українських землях. Кревська та Городельська унії. Ліквідація удільних князівств на теренах українських земель. Встановлення влади Московії над Чернігово-Сіверською землею. Зростання впливу Польщі на Литву. Захоплення Польщею Київщини, Волині та Брацлавщини. Люблінська унія. Зміна політико-правового становища українських земель після приєднання до Польського королівства.

Культура ранньомодерної України. Європейський Ренесанс та його вплив на розвиток української культури у XIV–XVI ст. Розвиток освіти і науки. Полемічна література як елемент української ренесансної культури. Розвиток друкарства.

Тема 4. Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст. Початок Хмельниччини. Зборівський договір та започаткування української козацької держави. Формування Б. Хмельницьким козацької держави. Запровадження полково-сотенного адміністративного устрою. Початок руйнування української державності. Гадяцький трактат. Московська експансія та її наслідки. Чуднівська угода. Початок розколу Гетьманщини. Чорна рада та поділ України де-юре. Наслідки Андрусівської угоди для української державності. Спроби об'єднання Правобережжя та Лівобережжя в другій половині XVII ст.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Тема 5. Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст. «Трактат про Вічний мир» 1686 р. та територіальний поділ Гетьманщини. Державна політика І. Мазепи. Плани щодо відновлення української державності Г. Орлика, Д. Апостола та К. Розумовського. Наступ Росії на українську автономію та остаточно її ліквідація в Гетьманщині і Слобожанщині. Приєднання Південної України та Криму до Російської імперії. Українське козацтво в умовах втрати своєї державності (70 – 90-ті рр. XVIII ст.). Зміни в адміністративно-територіальному та політичному становищі Правобережжя та західноукраїнських земель.

Українська культура періоду бароко. Розвиток освіти, науки, літератури, музики, архітектури й образотворчого мистецтва.

Тема 6. «Національне відродження» та ідеї української державності в XIX ст. Вплив ідей Французької революції кінця XVIII ст. на пробудження національних рухів. Принцип суверенітету нації. Зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій. «Українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влади. Ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині. Ідеї самостійності та федералізму. Товариство об'єднаних слов'ян. Кирило-Мефодіївське братство. Державницькі концепції народоців, М. Драгоманова та І. Франка.

Українська культура доби національного відродження. Романтизм та реалізм. Розвиток освіти, науки, літератури, театру, музики, архітектури й образотворчого мистецтва.

Тема 7. Суспільно-політичні процеси в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій (1900–1917 рр.). Українська державність в програмах та діяльності загальноросійських та українських політичних партій на початку XX ст. Українська політична думка Наддніпрянщини: між автономією та самостійністю. Національна-державна ідея в західноукраїнських землях. Погляди на українську державність напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).

Розвиток української культури на початку XX ст. Освіта. Наука і техніка. Виникнення української преси. Розвиток літератури, мистецтва, живопису, архітектури та музичного мистецтва.

Тема 8. Відновлення української державності (1917 –1920 рр.). Створення Української Центральної Ради. Проголошення державної автономії України. Процес українізації армії. Проголошення УНР та самостійності України. Українська Держава П. Скоропадського. Боротьба за державність на західноукраїнських землях (ЗУНР). Українське питання на Паризькій мирній конференції. Директорія УНР: здобутки та прорахунки в державній політиці. Акт Злуки УНР та ЗУНР. Встановлення радянської державності в Україні.

Розвиток української культури. Культурно-освітня робота, наука, література та мистецтво за доби УНР, Української Держави та Директорії УНР.

Тема 9. Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.). Процес входження УСРР до складу СРСР. Політика більшовицької влади щодо УРСР. Ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій та організацій на еміграції.

Розвиток культури Радянської України. Політика українізації: розвиток освіти, науки, техніки, літератури та мистецтва.

Культурний розвиток західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.

Тема 10. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Українське питання у європейській міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни. Включення територій Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Радянсько-німецький договір про дружбу та кордони. Встановлення німецької окупаційної влади на території Холмщини, Підляшшя, Лемківщини. Напад Німеччини на СРСР. Окупаційний режим нацистської Німеччини та її союзників на території України. Рух Опору в боротьбі за українську державність. Визволення території України та відновлення радянської державно-політичної системи.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Тема 11. Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1991 рр.). Адміністративно-територіальні зміни. Боротьба за українську державність на західноукраїнських землях. Приєднання Кримської області до складу УРСР: мотиви та правова основа. Хрущовська «відлига». Спроби лібералізації політичного режиму.

УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.). Дисидентський рух в Україні та його державницька програма. Спроба подолання суспільно-політичної кризи. Новий курс КПРС на перебудову. Національно-демократичні сили в боротьбі за утвердження державної незалежності республіки. Декларація про державний суверенітет України. Союзний договір і Україна. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР. Угода про співдружність незалежних держав (СНД).

Культурне життя. Радянські ідеологічні кампанії та особливості їх проведення в УРСР (середина 40-х – початок 50-х рр.). Творчість шестидесятників та їх внесок у демократизацію національної культури. Освіта, наука, техніка, література та мистецтво. Розвиток національно-демократичного руху наприкінці 80-х років та його вплив на розвиток національної культури.

Тема 12. Україна – незалежна держава (1991 р. – до сьогодні). Розбудова незалежної України. Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Реорганізація органів державної влади. Формування атрибутів державності. Проблема унітаризму і федералізму в Україні. Автономна Республіка Крим. Російська політика щодо Криму. Суспільно-політичні рухи та громадські організації. Конституція 1996 р. Вибори Верховної Ради та Президента України. «Революція Гідності». Президентські вибори 2014 р., 2019 р. Героїчна боротьба українського народу проти держави-терориста за суверенітет та державну незалежність у 2022 році.

Освіта, наука, техніка. Реформи в галузі освіти 90-х років. Гуманізація системи освіти і виховання. Поява недержавних навчальних закладів: ліцеїв, гімназій, університетів. Наука. Діяльність Національної академії наук України. Розвиток космонавтики. Політ в космос першого космонавта-дослідника незалежної України Л. Каденюка (листопад 1997 р.). Розвиток літератури, театрального та музичного мистецтва. Роль і місце української культури в системі цінностей світової культури.

Тема 13. Європейський вимір українського простору. Україна в сучасному світі. Світове визнання України. Формування концепції зовнішньої політики України. Діяльність України в міжнародних організаціях. Договори з державами СНД і країнами світу. Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру та співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Вступ до Ради Європи. Участь України в миротворчих заходах ООН, у програмі «Партнерство заради миру». Україна у складі СОТ. Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних сил. Угода про асоціацію з Європейським Союзом. Участь України у вирішенні глобальних проблем світового співтовариства.

2.3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма Навчання				Заочна форма Навчання				
		Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодні»										

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.1	Історія української державності та культури як навчальна дисципліна. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях.	2 семестр				2,3 семестр			
		9	2	2	5	7	2	-	5
1.2	Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.)	6	-	2	4	5	-	-	5
1.3	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.)	6	2	-	4	5	-	-	5
1.4	Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст.	6	-	2	4	5	-	-	5
1.5	Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст.	6	2	-	4	5	-	-	5
1.6	Національне відродження та ідеї української державності в XIX ст.	6	-	2	4	7	2	-	5
1.7	Суспільно-політичні процеси в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій (1900–1917 рр.)	6	-	2	4	5	-	-	5
1.8	Відновлення української державності 1917–1920 рр.	6	2	-	4				
						7	2	-	5
1.9	Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.)	6	2	-	4	7		2	5
1.10	Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)	4	-	2	2	5	-	-	5
1.11	Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1964 рр.)	4	2	-	2	5	-	-	5
1.12	УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.)	9	2	2	5	-	-	-	5
1.13	Україна – незалежна держава (1991р. – до сьогодні)	9	2	2	5	8		2	6
1.14	Європейський вимір українського простору	4	1	-	3	6	-	-	6
1.15	Виконання контрольної (домашньої) роботи	-	-	-	-	8	-	-	8
1.16	Модульна контрольна робота №1	3	-	1	2	-	-	-	-
Усього за модулем №1		90	17	17	56	90	6	4	80
Усього за навчальною дисципліною		90	17	17	56	90	6	4	80

2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу.

Контрольна (домашня) робота з дисципліни виконується у третьому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студента при вивченні дисципліни.

Завдання для виконання розробляються автором робочої програми. Навчальні матеріали затверджуються протоколом засідання випускової кафедри, доводяться до відома студента індивідуально і виконуються відповідно до методичних рекомендацій. Наприклад, номер варіанту теоретичної частини та завдання дорівнює сумі двох останніх цифр індивідуального навчального плану студента.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Час, потрібний для виконання контрольної складає 8 годин самостійної роботи.

2.6. Перелік питань для підготовки до екзамену.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми, затверджується на засіданні кафедри та доноситься до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

– інформаційно-рецептивний (лекція, розповідь, робота з підручником, демонстрація, пояснення);

- метод проблемного викладу;
- дослідницький метод;
- індуктивний;
- дедуктивний;
- практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи);
- пояснювально-ілюстративний метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, роботі з навчальною літературою та джерелами, роботі в малих групах, у проведенні навчальних, наукових та професійно зорієнтованих семінарах-дискусіях, презентаціях.

3.2. Рекомендована література

Базова література

- 3.2.1. Акт проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради України від 24 серпня 1991 р. // Рад. Україна. – 1991. – 31 серпня.
- 3.2.2. Бойко О. Д. Історія України: посіб. для студ. вузів. – Київ: Академвидав, 2018. – 720 с.
- 3.2.3. Вербицька П. Історія української культури: європейський контекст: навч. посіб. / П. Вербицька, І. Хома. – Львів: Львівська політехніка, 2015. – 304 с.
- 3.2.4. Головченко В. Дипломатична історія України: підручник. – Київ: Нікка-Центр, 2018. – 420 с.
- 3.2.5. Історія України та її державності. Курс лекцій. Навч. посіб. /Л.Є. Дещинський, С.В. Терський, І.Я. Хома, В. М. Тарабан, Р. Д. Зінькевич, Я. Я. Дінісов, І. О. Гаврилів, І.В. Буковський, А. Я. Нагірняк. – Львів: Львівська політехніка, 2009. – 476 с.
- 3.2.6. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. Збірник документів та матеріалів / за заг. ред. А. Коцура, Н. Терес. – Київ; Чернівці: Книги – XXI, 2008. – 1100 с.
- 3.2.7. Історія України: Новітня доба: навч. посіб. /В. М. Литвин, В. Ф. Колесник, А. Г. Слюсаренко та ін., за ред. В.М. Литвина. – Київ: Академвидав, 2012. – 480 с.
- 3.2.8. Лазарович М. Історія України: навч. посіб. – Київ: Знання, 2013. – 685 с.
- 3.2.9. Час народів. Історія України XIX століття: навч. посіб. /За заг. ред. М. М. Мудрого. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – 408 с.
- 3.2.10. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Видання друге, перероблене та розширене. – Київ: Критика, 2005. – 582 с.

Допоміжна література

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

- 3.2.11. Дорошко М. Неоголошені війни Росії проти України у ХХ – на початку ХХІ ст.: Причини і наслідки. – Київ: Ніка – Центр, 2010. – 192 с.
- 3.2.12. Енциклопедія історії України. – Київ: Наукова думка, 2003–2013. – Т. 1–10.
- 3.2.13. Історія української культури у п'яти томах. / Гол. ред. Б. Патон. – Київ: Наукова думка, 2001–2013. – Т. 1–5.
- 3.2.14. Історія української авіації в особах: навч. посіб. для вищ. навч. закл. / В. Гребенніков В., Н. Бем, І. Тюрменко та ін.; за ред. В. Гребеннікова. – Київ: НАУ, 2013. – 328 с.
- 3.2.15. Історія української державності та культури : практикум / уклад. Л.В. Божук, В.М. Гребенніков, О.М. Захарчук [та ін.]. – Київ: НАУ, 2021. – 80 с.
- 3.2.16. Культурологія: теорія та історія культури / навч. посіб. / за ред. І. Тюрменко. – 3-є вид., перероб. та доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2010. – 370 с.
- 3.2.17. Кульчицький С.В. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. – Київ: Темпора, 2013. – Кн. 1–3.
- 3.2.18. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. – Харків: Клуб сімейного дозвілля. 2018. – 496 с.
- 3.2.19. Таїрова-Яковлева Т. Г. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія зради. – Київ: «КЛІО», 2013. – 403 с.
- 3.2.20. ЗШевчук В. Козацька держава як ідея в системі суспільно-політичного мислення XVI–XVIII століть. У 2-х томах. – Київ: «КЛІО», 2019. Кн. 1–2.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

- 3.3.1. <http://www.history.org.ua/?libid=10280>.
- 3.3.2. <http://blogs.korrespondent.net/blog/users/3227937-dysydentskyi-ruk-h-v-ukraini>.

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид початкової роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	2 семестр	2;,3 семестри
Відповіді на теоретичні питання, тощо під час аудиторної роботи на практичних заняттях (10б×4)	Модуль №1	-
	40	40
Виконання творчого завдання (15б×1)	15	-
Ведення конспекту лекцій	5	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>36 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	
Відповіді на практичних заняттях (з урахуванням виконання завдань, отриманих під час настановної сесії)		-
Виконання контрольної роботи (домашньої)		20

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	
Усього за модулем №1		80	60
Семестровий екзамен		20	40
Усього за дисципліною		100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та за шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки, індивідуального навчального плану студента (залікової книжки).

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка заноситься до навчальної картки, індивідуального навчального плану студента (залікової книжки) наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.6. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				

(Ф 03.02 – 110)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра історії та документознавства

УЗГОДЖЕНО
Декан АКФ
_____ Микола КУЛИК
«__» _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи
_____ Анатолій ПОЛУХІН
«12» травня _____ 2023 р.

Система менеджменту якості
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Галузь знань: 27 «Транспорт»
Спеціальність: 272 «Авіаційний транспорт»
Освітньо-професійна програма: «Технології робіт та технологічне обладнання аеропортів»

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР /К	КР / КПр	Форма сем. контролю
----------------	---------	------------------------------	--------	----------------	-------------	-------------------	-------------	----------	---------------------

Система менеджменту якості.
Навчально-методичний комплекс
Навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 12.01.09-01-2024

стор. 3 з 269

Денна:	2	90/3	17	17	-	56	-	-	Екзамен 2с
Заочна	2, 3	90/3	6	4	-	80	1 к-3с	-	Екзамен 3с

Індекс: НБ – 1- 272- 1/22-1.1

Індекс: НБ – 1- 272- 1з/22-1.1

СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2023

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Технології робіт та технічне обладнання аеропортів», навчальних та робочих навчальних планів НБ – 1-272- 1/22, НБ – 1- 272- 1/22, РБ – 1-142- 1з/22, РБ – 1- 142- 1з/22 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 272 «Авіаційний транспорт» та відповідних нормативних документів.

Робочу навчальну програму розробив:

доцент кафедри історії

та документознавства

Олег ЗАХАРЧУК

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії та документознавства, протокол № 9 від 16.09.2022 р.

Завідувач кафедри _____ Ірина ТЮРМЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 272 «Авіаційний транспорт» освітньо-професійної програми «Технології робіт та технічне обладнання аеропортів» – кафедри технологій аеропортів, протокол № ___ від «___» _____ 2023 р.

Гарант освітньо-професійної програми

«Газотурбинні установки і компресорні станції» _____ Людмила ПРИЙМАК

Завідувач кафедри _____ Олександр ТАМАГАРЗІН

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № від «___» _____ 2023 р.

Голова НМРР _____ Анжеліка КОКАРСЬВА

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Врахований примірник

ЗМІСТ

сторінка

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план	8
2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)	9
2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену	9
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	9
3.1. Методи навчання.....	9
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	9
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет.....	10
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	10

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни, денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

3. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, оскільки є однією з головних складових гуманітарної загальноосвітньої підготовки фахівців із вищою освітою.

Метою викладання дисципліни – є висвітлення особливостей боротьби за українську державність на різних етапах історичного та політичного розвитку суспільства. У безпосередньому зв'язку з цим розглядається культурно-історичний процес українського народу з найдавніших часів до сьогодення.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомити з основними етапами формування української державності та культури;
- висвітлити досвід національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби за відродження української культури;
- ознайомити студентів з досягненнями вітчизняної та зарубіжної історіографії в питаннях виникнення української держави, формах боротьби за її існування, причини втрат та здобутки на шляху до її незалежності;
- висвітлювати роль української культури як складової європейського історико-культурного розвитку;
- показати важливість національної держави в умовах сучасного міжнародного життя.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

Здійснювати професійну діяльність у соціальній взаємодії оснований на гуманістичних і етнічних засадах (ПРН 1); дотримуватися норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, ефективно працювати у команді (ПРН 5).

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні компетентності:

- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК 1);
- здатність зберігати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 10);
- здатність зберігати та приумножувати моральні, основи розуміння історії та закономірностей розвитку про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та формами рухливої активності

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК 11).

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Історія української державності та культури» базується на знаннях таких дисциплін, як «Основи авіації (вступ до спеціальності)», «Ділова українська мова» та є базою для вивчення навчальних дисциплін: «Філософія», «Людський чинник».

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення», який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля

Модуль 1. «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»

Інтегровані вимоги модуля №1:

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- історію давніх державних утворень на теренах України;
- основні етапи розбудови державності у східних слов'ян (IX – XIII ст.);
- політичний та культурний розвиток українських земель у складі Литви та Польщі;
- формування Б. Хмельницьким козацької держави, розвиток і занепад української автономії (кінець XVII – протягом XVIII ст.);
- зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій, ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині, розвиток української культури доби національного відродження.
- державну ідею в програмах українських політичних партій на початку XX ст. та розвиток української культури у зазначений період;
- відновлення української державності та розвиток вітчизняної культури (1917 – 1921 рр.);
- процес входження УСРР до складу СРСР, ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій і організацій на еміграції, розвиток культури Радянської України та західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.
- українське питання напередодні та на початку Другої світової війни та нацистський окупаційний режим на території України;
- розвиток української культури в роки Другої світової війни
- особливості політичного та культурного розвитку УСРР (1945–1991 рр.);
- Політичні процеси в незалежній Україні (1991 – до сьогодення).

Вміти:

- самостійно висвітлювати основні етапи української державності та визначати характерні їх особливості;
- самостійно висвітлювати політичний і культурний розвиток Русі у IX – XIII ст.;
- самостійно аналізувати політичний і культурний розвиток українських земель у складі ВКЛ та Речі Посполитої;
- самостійно аналізувати причини Хмельниччини та Руїни української державності (друга половина XVII ст.);

- самостійно висвітлювати особливості розвитку вітчизняної культури в другій половині ХУП–ХУІІІ ст.
- самостійно аналізувати вплив ідей Французької революції кінця ХУІІІ ст. на пробудження національних рухів.
- самостійно аналізувати «українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад у ХІХ ст.
- самостійно висвітлювати вплив українського національно-культурного відродження на розвиток освіти, літератури і науки на теренах Російської та Австро-Угорської імперій;
- самостійно аналізувати розвиток української культури (1917–1920 рр.);
- самостійно характеризувати політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.);
- самостійно аналізувати боротьбу руху Опору за українську державу в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.);
- самостійно висвітлювати адміністративно-територіальні зміни в УРСР після другої Світової війни, причини приєднання Кримської області до складу УРСР, державницьку програму дисидентського руху та причини розпаду СРСР.
- самостійно аналізувати культурні процеси за доби незалежної України (1991 – до сьогодні).

Тема 1. «Становлення українського етносу та початки державності в українських землях. Вступ. Предмет, мета, завдання, джерела та література навчальної дисципліни. Етапи становлення української державності. Давні державні утворення на території України.

Тема 2. Формування державності в українських землях (ІV–40-і роки ХІV ст.). Перші східнослов'янські протодержавні утворення. Походження назви «Русь» та історіографічного терміну «Київська Русь». Основні етапи розбудови державності у східних слов'ян (ІХ–ХІІІ ст.). Місце та роль Християнської церкви в політичному та суспільному житті. Галицько-Волинське князівство – Королівство Руське (1199–1349 рр.).

Культура Русі. Поява писемності. Освіта. Наукові знання. Літописання. Право та законодавство. Мистецтво. Іконопис.

Тема 3. Українські землі у складі ВКЛ та Речі Посполитої (ХІV – ХVІ ст.). Приєднання до Литовської держави Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини і Переяславщини. Політика великих литовських князів в українських землях. Кревська та Городельська унії. Ліквідація удільних князівств на теренах українських земель. Встановлення влади Московії над Чернігово-Сіверською землею. Зростання впливу Польщі на Литву. Люблінська унія та її наслідки для українських земель.

Культура ранньомодерної України. Європейський Ренесанс та його вплив на розвиток української культури у ХІV–ХVІ ст. Розвиток освіти і науки. Полемічна література як елемент української ренесансної культури. Розвиток друкарства.

Тема 4. Утворення та розвиток козацької держави в середині ХVІІ ст. Причини козацької революції. Початок Хмельниччини. Зборівський договір та започаткування української козацької держави. Формування Б. Хмельницьким козацької держави. Запровадження полково-сотенного адміністративного устрою. Початок Руїни української державності. Гадяцький трактат. Московська експансія та її наслідки. Чуднівська угода. Початок розколу Гетьманщини. Чорна рада і поділ де-юре України. Наслідки Андрусівської угоди для української державності. Спроби об'єднання Правобережжя та Лівобережжя в другій половині ХVІІ ст.

Тема 5. Українська державність в останній чверті ХVІІ – ХVІІІ ст. «Трактат про Вічний мир» 1686 р. та територіальний поділ Гетьманщини. Державна політика І. Мазепи. Плани відновлення української державності Г. Орлика, Д. Апостола та К. Розумовського. Наступ Росії на українську автономію та остаточна її ліквідація в Гетьманщині і Слобожанщині.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 3 з 269

Приєднання Південної України та Криму до Російської імперії. Зміни в адміністративно-територіальному та політичному становищі Правобережжя та західноукраїнських земель.

Українська культура періоду бароко. Розвиток освіти, науки, літератури, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 6. «Національне відродження» та ідеї української державності в XIX ст. Вплив Французької революції кінця XVIII ст. (принцип суверенітету нації) та ідей німецького романтизму на пробудження національних рухів. Зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій. Українські землі в польських та французьких проектах за доби наполеонівських війн. Ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині. Ідеї федералізму та самостійності в Товаристві об'єднаних слов'ян та Кирило-Мефодіївському братстві. Державницькі концепції народовців, М. Драгоманова та І. Франка.

Українська культура доби національного відродження. Романтизм та реалізм. Розвиток освіти, науки, літератури, театру, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 7. Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець XIX ст. – 1917 рр.). «Українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад. Українська державність в програмах та діяльності загальноросійських та українських політичних партій на початку XX ст. Українська політична думка Наддніпрянщини: між автономією та самостійністю. Національна-державна ідея в західноукраїнських землях. Погляди на українську державність напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).

Розвиток української культури на початку XX ст. Освіта. Наука і техніка. Виникнення української преси. Розвиток літератури, мистецтва, живопису, архітектури та музичного мистецтва.

Тема 8. Відновлення української державності (1917–1921 рр). Українська державність за доби Центральної Ради: від самовизначення до незалежності. Українська Держава П. Скоропадського: спроба створення альтернативи УНР. Боротьба за державність на західноукраїнських землях (ЗУНР). Акт злуки УНР та ЗУНР. Директорія УНР: здобутки та прорахунки в державній політиці. Встановлення радянської державності в Україні.

Розвиток української культури. Культурно-освітня робота, наука, літературний процес та мистецтво за доби УНР, Української Держави та Директорії УНР.

Тема 9. Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.). Процес входження УСРР до складу СРСР. Політика більшовицької влади щодо УРСР. Ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій та організацій на еміграції.

Розвиток культури Радянської України. Політика українізації: Розвиток освіти, науки, техніки, літератури та мистецтва.

Культурний стан західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.

Тема 10. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Українське питання у європейській міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни. Включення до складу УРСР території Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Радянсько-німецький договір про дружбу і кордони. Встановлення німецької окупаційної влади на території Холмщини, Підляшшя, Лемківщини. Напад Німеччини на СРСР. Окупаційний режим нацистської Німеччини та її союзників на території України. Рух опору в боротьбі за українську державність. Визволення території України та відновлення радянської державно-політичної системи.

Тема 11. Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1991 рр.). Адміністративно-територіальні зміни. Боротьба за українську державність на західноукраїнських землях. Приєднання Кримської області до складу УРСР: мотиви і правова основа. Хрущовська «відлига». Спроби лібералізації політичного режиму.

УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.). Дисидентський рух в Україні та його державницька програма. Спроба подолання суспільно-політичної кризи. Новий курс КПРС на перебудову. Національно-демократичні сили в боротьбі за утвердження державної незалежності республіки. Декларація про державний суверенітет України. Союзний договір і Україна. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР. Угода про співдружність незалежних держав (СНД).

Культурне життя. Радянські ідеологічні кампанії та особливості їх проведення в УРСР (середина 40-х – початок 50-х рр.). Творчість шестидесятників та їх внесок у демократизацію національної культури. Освіта, наука, техніка, література та мистецтво. Розвиток національно-демократичного руху наприкінці 80-х років та його вплив на розвиток національної культури.

Тема 12. Україна – незалежна держава (1991р. – до сьогодні). Розбудова незалежної Української держави. Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Реорганізація органів державної влади. Формування атрибутів державності. Проблема унітаризму і федерації в Україні. Автономна Республіка Крим. Російська політика щодо Криму. Суспільно-політичні рухи та громадські організації. Конституція 1996 р. Вибори Верховної Ради та У

Президента України. «Революція Гідності». Президентські вибори 2014 р., 2019 р. Конституювання помісної церкви (ПЦУ). Освіта, наука, техніка. Реформи в галузі освіти 90-х років. Гуманізація системи освіти і виховання. Поява недержавних навчальних закладів: ліцеїв, гімназій, університетів. Наука. Діяльність АН України. Розвиток космонавтики. Політ в космос першого космонавта-дослідника незалежної України Л. Каденюка в складі екіпажа американського космічного корабля «Колумбія» місії STS – 87 (листопад 1997 р.). Розвиток літератури, театрального та музичного мистецтва. Роль та місце української культури в системі цінностей світової культури: ретроспектива і сучасність.

Тема 13. Європейський вимір українського простору. Україна в сучасному світі. Світове визнання України. Формування концепції зовнішньої політики України. Діяльність України в міжнародних організаціях. Договори з державами СНД і країнами світу. Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру і співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Вступ до Ради Європи. Участь України у миротворчих заходах ООН, у програмі «Партнерство заради миру». Україна у складі СОТ. Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних сил. Угода про асоціацію з Європейським Союзом. Участь України у вирішенні глобальних проблем світового товариства.

Російсько-українська війна на сучасному етап (2014 р. – до сьогодні). Сучасна фальсифікація російською пропагандою української історії. Анексія Криму. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних сил. Окупація РФ частин Луганської та Донецької областей: політика окупаційної влади на захоплених територіях (2014–2022 рр). Боротьба українського народу проти російської агресії (22.02.2022 – до сьогодні).

2.3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма Навчання				Заочна форма Навчання				
		Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодні»										

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.1	Історія української державності та культури як навчальна дисципліна. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях.	2 семестр				2 семестр			
		8	2	2	4	6	2	-	4
1.2	Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.)	6	-	2	4	3	-2	-	3
1.3	Українські землі у складі ВКЛ та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.)	6	2	-	4	3	-2	-	3
1.4	Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст.	6		2	4	3	-2	-	3
1.5	Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст.	6	2	-	4	6	2	-	4
1.6	Національне відродження та ідеї української державності в XIX ст.	8	-	2	4	6	2	-	4
1.7	Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець XIX ст. – 1917 рр.).	6	2	-	4	3	-	-	3
						30	6	-	24
1.8	Відновлення української державності 1917–1921 рр.	6	-	2	4	3 семестр			
						10	-	2	8
1.9	Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.)	6	2	-	4	8	-	-	8
1.10	Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)	4	-	2	2	10	-	2	8
1.11	Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1964 рр.)	4	2	-	2	6	-	-	6
1.12	УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.)	8	-	2	6	6	-	-	6
1.13	Україна – незалежна держава (1991р. – до сьогодні)	8	-	2	6	6	-	-	6
1.14	Європейський вимір українського простору	3	1	-	2	6	-	-	6
1.15	Виконання контрольної (домашньої) роботи	-	-	-	-	8	-	-	8
1.16	Модульна контрольна робота №1	3	-	1	2	-	-	-	-
Усього за модулем №1		90	17	17	56	90	6	4	80
Усього за навчальною дисципліною		90	17	17	56	90	6	4	80

2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу.

Контрольна (домашня) робота з дисципліни виконується у третьому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студента при вивченні дисципліни.

Теми рефератів та завдання для виконання практичної частини контрольної (домашньої) роботи здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій, розроблених провідними викладачами кафедри.

Час, потрібний для виконання контрольної складає 8 годин самостійної роботи.

2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

– інформаційно-рецептивний (лекція, розповідь, робота з підручником, демонстрація, пояснення);

- метод проблемного викладу;
- репродуктивний метод;
- дослідницький метод;
- індуктивний;
- дедуктивний;
- творчий метод;
- практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи);
- пояснювально-ілюстративний метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, роботі з навчальною літературою та джерелами, роботі в малих групах, в проведенні навчальних, наукових та професійно зорієнтованих семінарах-дискусіях, презентаціях.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Акт проголошення незалежності України: Постанови Верховної Ради України від 24 серпня 1991 р. // Рад. Україна. – 1991. – 31 серпня.

3.2.2. Аркуша О.Г., Кондратюк К.К., Мудрий М.М., Сухий О. М. Час народів. Історія України XIX століття : навч. посіб. / за заг. ред. М.М. Мудрого. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.

3.2.3. Бойко О.Д. Історія України: Посіб. для студ. вузів. – К.: Академвидав, 2021. – 720 с.

3.2.4. Вербицька П. Історія української культури: європейський контекст: навчальний посібник / П. Вербицька, І. Хома. – Л.: Львівська політехніка, 2015. – 304 с.

3.2.5. Головченко В. Дипломатична історія України: підручн. – К.: Нікка-Центр, 2018. – 420 с.

3.2.6. Дорошко М. Неоголошена війна Росії проти України у XX–на початку XXI ст.: причини і наслідки. Київ : Нікка-Центр, 2018. 192 с..

3.2.7. Історія цивілізації України / Н.С. Абашина та ін.; упоряд. М.Ю. Відейко. Харків: Фоліо, 2021. Т. 1 Від киммерійців до Русі (X ст. до н.е.–IX ст.). 586 с.

3.2.8. Історія цивілізації України / О.Б. Бубенок, А.М. Домановський, О.Д. Дядечко та ін.; упоряд. О.Є. Черненко. Харків : Фоліо, 2021. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900 –1256). 590 с.

3.2.9. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скифських воєн до незалежності / С. Плохій. – Х.: Клуб сімейного дозвілля. 2018. – 496 с.

3.2.10. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Видання друге, перероблене та розширене. – К.:Критика», 2005. – 582 с.

Допоміжна література

3.2.11. .Енциклопедія історії України. – К.: Наукова думка, 2003–2021. – Т. 1–12

3.2.12. Історія української культури у п'яти томах. / Гол. ред. Б. Патон. – К.: Наукова думка, 2001–2013. – Т. 1–5.

3.2.13. Історія української авіації в особах: [навч. посіб. для вищ. навч.]. / Гребенніков В., Бем Н., Тюрменко І. та ін.]; за ред. В. Гребеннікова. – К.: НАУ, 2013. – 328 с.

3.2.14. Історія української державності та культури: практикум / уклад. Л.В. Божук, В.М. Гребенніков, О.М. Захарчук [та ін.]. – К.: НАУ, 2021. – 80 с.

3.2.15. Культурологія: теорія та історія культури / навч. посіб. / за ред. І. Тюрменко. – 3-є вид., перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 370 с.

3.2.16. Кульчицький С.В. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. – К.: Темпора, 2013. – Кн. 1–3.

3.2.17. Пилип Орлик і мазепинці. Джерела / упоряд. Т. Таїрова-Яковлева. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 216 с.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

3.2.18. Старченко Н.П. Українські світи Речі Посполитої. Історія про історію. Київ : Laurus, 2021. 616 с.

3.2.19. Таїрова-Яковлева Т.Г. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія зради. – К.: Тов. «Видавництво «КЛЮ»», 2022. – 403 с.

3.2.20. Українське століття (1921–2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / авторський колектив: Тетяна Водотика, Володимир Головка, Станіслав Кульчицький, Лариса Якубова. Київ: ТОВ «Видавництво «Клію», 2022. 560 с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. <http://www.history.org.ua/?libid=10280>.

3.3.2. <http://blogs.korrespondent.net/blog/users/3227937-dysydentskyi-rukh-v-ukraini>.

3.3.3. [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D0%B2%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%83_\(2022\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D0%B2%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%83_(2022)).

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид початкової роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	2 семестр	2, 3 семестр
Відповіді на теоретичні питання, тощо під час аудиторної роботи на практичних заняттях (10б×4)	Модуль №1	-
	40	-
Виконання творчого завдання (15б×1)	15	-
Ведення конспекту лекцій	5	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>36 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	
Відповіді на практичних заняттях (з урахуванням виконання завдань, отриманих під час настановної сесії)		30
Виконання контрольної роботи (домашньої)		30
Усього за модулем №1	80	-
Семестровий екзамен	20	40
Усього за дисципліною	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної модульної та контрольної рейтингових оцінок становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Екзаменаційна рейтингова оцінка складається з балів за результатами виконання

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра історії та документознавства

УЗГОДЖЕНО

Декан АКФ

_____ Микола КУЛИК
«25» грудня _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

_____ Анатолій ПОЛУХІН
«26» грудня _____ 2023 р.

Система менеджменту якості
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Галузь знань: 27 Транспорт

Спеціальність: 272 Авіаційний транспорт

Спеціалізація: 272.02 Льотна експлуатація повітряних суден

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Освітньо-професійна: програма: Льотна експлуатація повітряних суден

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР /К	КР / КПр	Форма сем. контролю
Денна:	7	90/3	17	17	-	56	-	-	Екзамен 7 с
Заочна	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Індекс: НБ - 1 - 272.02/22-1.1

СМЯ НАУ РП 07.02.05-02-2023

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Льотна експлуатація повітряних суден», навчального та робочого навчального плану НБ - 1 - 272.02/22, РБ - 1 - 272.02/22 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 272 «Авіаційний транспорт» за спеціалізацією 272.02 «Льотна експлуатація повітряних суден» та відповідних нормативних документів.

Робочу навчальну програму розробила:

доцент кафедри історії

та документознавства _____ Наталія БЕМ

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії та документознавства, протокол № 9 від 16.09.2022 р.

Завідувач кафедри _____ Ірина ТЮРМЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 272 «Авіаційний транспорт» спеціалізації 272.02 «Льотна експлуатація повітряних суден» освітньо-професійної програми «Льотна експлуатація повітряних суден» – кафедри аеродинаміки та безпеки польотів літальних апаратів, протокол № _____ від «_____» _____ 2022 р.

Гарант освітньо-професійної програми

«Льотна експлуатація повітряних суден» _____ Сергій АГЕСЬВ

Завідувач кафедри _____ Олександр БОНДІК

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № від «___» _____ 2022 р.

Голова НМРР _____ Анжеліка КОКАРСЬВА

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

ЗМІСТ

	сторінка
Вступ	4
1. Пояснювальна записка.....	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план	8
2.4. Перелік питань для підготовки до екзамену	8
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	9
3.1. Методи навчання.....	9
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	10
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет.....	10
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь.....	11

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни, денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, оскільки є однією з головних складових гуманітарної загальноосвітньої підготовки фахівців із вищою освітою.

Метою викладання дисципліни – є висвітлення особливостей боротьби за українську державність на різних етапах історичного та політичного розвитку суспільства. У безпосередньому зв'язку з цим розглядається культурно-історичний процес українського народу від найдавіших часів до сьогодення.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомлення з основними етапами формування української державності та культури;
- висвітлення досвіду національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби за відродження української культури;
- ознайомлення студентів із досягненнями вітчизняної та зарубіжної історіографії в питаннях виникнення української держави, формах боротьби за її існування, причин втрат та здобутків на шляху до її незалежності;
- висвітлення ролі української культури як складової європейського історико-культурного розвитку;
- визначення важливості національної держави в умовах сучасного міжнародного життя.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

Аналізувати і обґрунтовувати соціальну значущість професійної діяльності для сталого розвитку країни. (ПРН 6); аналізувати основні історичні етапи розвитку предметної області спеціальності (ПРН 9).

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні компетентності:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у сфері авіаційного транспорту або у процесі подальшого навчання із застосуванням положень, теорій та методів природничих, технічних, інформаційних та соціально-економічних наук, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов (ІК);
- зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. (ЗК 11)

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Історія української державності та культури» базується на знаннях таких дисциплін, як «Ділова українська мова» та є базою для вивчення навчальних дисциплін: «Філософія», «Інформаційні технології в авіації».

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля **№1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»**, який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля

Модуль 1. «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»

Інтегровані вимоги модуля №1:

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- історію перших державних утворень на теренах України;
- основні етапи розвитку, політичний устрій Русі та Галицько-Волинської держави;
- політичний і культурний розвиток українських земель у складі Литви та Польщі;
- формування Б. Хмельницьким козацької держави, розвиток і занепад української автономії (кінець XVII – XVIII ст.);
- зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій, ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині, розвиток української культури доби національного відродження;
- державну ідею в програмах українських політичних партій на початку ХХ ст. та розвиток української культури у зазначений період;
- відновлення української державності та розвиток вітчизняної культури (1917 – 1920 рр.);
- процес входження УСРР до складу СРСР, ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій і організацій на еміграції, розвиток культури Радянської України та західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.
- українське питання напередодні та на початку Другої світової війни та нацистський окупаційний режим на території України;
- розвиток української культури в роки Другої світової війни;
- особливості політичного та культурного розвитку УСРС (1945–1991 рр.);
- політичні процеси в незалежній Україні (1991 – до сьогодення);

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

– героїчну боротьбу українського народу проти держави-терориста за суверенітет та державну незалежність у 2022 році.

Вміти:

- самостійно висвітлювати основні етапи української державності та визначати характерні їх особливості;
- характеризувати політичний і культурний розвиток Русі у IX – XIII ст.;
- аналізувати політичний і культурний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої;
- формулювати причини Хмельниччини та руйнування української державності (друга половина XVII ст.);
- висвітлювати особливості розвитку вітчизняної культури у другій половині XVII–XVIII ст.;
- аналізувати вплив ідей Французької революції кінця XVIII ст. на пробудження національних рухів;
- характеризувати «українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влади у XIX ст.;
- показувати вплив українського національно-культурного відродження на розвиток науки, освіти, літератури на теренах Російської та Австро-Угорської імперій;
- висвітлювати суспільно-політичні процеси в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій (1900–1917 рр.);
- аналізувати тенденції розвитку української культури (1917–1920 рр.);
- характеризувати політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.);
- коментувати особливості руху Опору за українську державу в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.);
- висвітлювати адміністративно-територіальні зміни в УРСР після Другої світової війни,
- пояснювати причини приєднання Кримської області до складу УРСР;
- характеризувати державницьку програму дисидентського руху;
- аналізувати культурні процеси в незалежній Україні (1991 – до сьогодні).

Тема 1. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях. Вступ. Предмет, завдання, мета, джерела та література навчальної дисципліни. Етапи становлення української державності. Давні державні утворення на території України.

Тема 2. Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.). Протодержавні слов'янські утворення. Походження назв «Русь» та «Київська Русь». Основні етапи розвитку та політичний устрій Давньої Русі. Місце та роль Християнської церкви в політичному та суспільному житті. Політична роздробленість Русі. Галицько-Волинська держава. Культура Давньої Русі. Поява писемності. Освіта. Наукові знання. Літописання. Право та законодавство. Мистецтво. Іконопис.

Тема 3. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.). Приєднання до Литовської держави Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини, Переяславщини. Політика великих литовських князів в українських землях. Кревська та Городельська унії. Ліквідація удільних князівств на теренах українських земель. Встановлення влади Московії над Чернігово-Сіверською землею. Зростання впливу Польщі на Литву. Захоплення Польщею Київщини, Волині та Брацлавщини. Люблінська унія. Зміна політико-правового становища українських земель після приєднання до Польського королівства.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Культура ранньомодерної України. Європейський Ренесанс та його вплив на розвиток української культури у XIV–XVI ст. Розвиток освіти і науки. Полемічна література як елемент української ренесансної культури. Розвиток друкарства.

Тема 4. Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст. Початок Хмельниччини. Зборівський договір та започаткування української козацької держави. Формування Б. Хмельницьким козацької держави. Запровадження полково-сотенного адміністративного устрою. Початок руйнування української державності. Гадяцький трактат. Московська експансія та її наслідки. Чуднівська угода. Початок розколу Гетьманщини. Чорна рада та поділ України де-юре. Наслідки Андрусівської угоди для української державності. Спроби об'єднання Правобережжя та Лівобережжя в другій половині XVII ст.

Тема 5. Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст. «Трактат про Вічний мир» 1686 р. та територіальний поділ Гетьманщини. Державна політика І. Мазепи. Плани щодо відновлення української державності Г. Орлика, Д. Апостола та К. Розумовського. Наступ Росії на українську автономію та остаточна її ліквідація в Гетьманщині і Слобожанщині. Приєднання Південної України та Криму до Російської імперії. Українське козацтво в умовах втрати своєї державності (70 – 90-ті рр. XVIII ст.). Зміни в адміністративно-територіальному та політичному становищі Правобережжя та західноукраїнських земель.

Українська культура періоду бароко. Розвиток освіти, науки, літератури, музики, архітектури й образотворчого мистецтва.

Тема 6. «Національне відродження» та ідеї української державності в XIX ст. Вплив ідей Французької революції кінця XVIII ст. на пробудження національних рухів. Принцип суверенітету нації. Зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій. «Українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влади. Ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині. Ідеї самостійності та федералізму. Товариство об'єднаних слов'ян. Кирило-Мефодіївське братство. Державницькі концепції народоців, М. Драгоманова та І. Франка.

Українська культура доби національного відродження. Романтизм та реалізм. Розвиток освіти, науки, літератури, театру, музики, архітектури й образотворчого мистецтва.

Тема 7. Суспільно-політичні процеси в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій (1900–1917 рр.). Українська державність в програмах та діяльності загальноросійських та українських політичних партій на початку XX ст. Українська політична думка Наддніпрянщини: між автономією та самостійністю. Національна-державна ідея в західноукраїнських землях. Погляди на українську державність напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).

Розвиток української культури на початку XX ст. Освіта. Наука і техніка. Виникнення української преси. Розвиток літератури, мистецтва, живопису, архітектури та музичного мистецтва.

Тема 8. Відновлення української державності (1917 –1920 рр.). Створення Української Центральної Ради. Проголошення державної автономії України. Процес українізації армії. Проголошення УНР та самостійності України. Українська Держава П. Скоропадського. Боротьба за державність на західноукраїнських землях (ЗУНР). Українське питання на Паризькій мирній конференції. Директорія УНР: здобутки та прорахунки в державній політиці. Акт Злуки УНР та ЗУНР. Встановлення радянської державності в Україні.

Розвиток української культури. Культурно-освітня робота, наука, література та мистецтво за доби УНР, Української Держави та Директорії УНР.

Тема 9. Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.). Процес входження УСРР до складу СРСР. Політика більшовицької влади щодо УРСР. Ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій та організацій на еміграції.

Розвиток культури Радянської України. Політика українізації: розвиток освіти, науки, техніки, літератури та мистецтва.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 3 з 269

Культурний розвиток західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.

Тема 10. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Українське питання у європейській міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни. Включення територій Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Радянсько-німецький договір про дружбу та кордони. Встановлення німецької окупаційної влади на території Холмщини, Підляшшя, Лемківщини. Напад Німеччини на СРСР. Окупаційний режим нацистської Німеччини та її союзників на території України. Рух Опору в боротьбі за українську державність. Визволення території України та відновлення радянської державно-політичної системи.

Тема 11. Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1991 рр.). Адміністративно-територіальні зміни. Боротьба за українську державність на західноукраїнських землях. Приєднання Кримської області до складу УРСР: мотиви та правова основа. Хрущовська «відлига». Спроби лібералізації політичного режиму.

УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.). Дисидентський рух в Україні та його державницька програма. Спроба подолання суспільно-політичної кризи. Новий курс КПРС на перебудову. Національно-демократичні сили в боротьбі за утвердження державної незалежності республіки. Декларація про державний суверенітет України. Союзний договір і Україна. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР. Угода про співдружність незалежних держав (СНД).

Культурне життя. Радянські ідеологічні кампанії та особливості їх проведення в УРСР (середина 40-х – початок 50-х рр.). Творчість шестидесятників та їх внесок у демократизацію національної культури. Освіта, наука, техніка, література та мистецтво. Розвиток національно-демократичного руху наприкінці 80-х років та його вплив на розвиток національної культури.

Тема 12. Україна – незалежна держава (1991 р. – до сьогодні). Розбудова незалежної України. Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Реорганізація органів державної влади. Формування атрибутів державності. Проблема унітаризму і федералізму в Україні. Автономна Республіка Крим. Російська політика щодо Криму. Суспільно-політичні рухи та громадські організації. Конституція 1996 р. Вибори Верховної Ради та Президента України. «Революція Гідності». Президентські вибори 2014 р., 2019 р. Героїчна боротьба українського народу проти держави-терориста за суверенітет та державну незалежність у 2022 році.

Освіта, наука, техніка. Реформи в галузі освіти 90-х років. Гуманізація системи освіти і виховання. Поява недержавних навчальних закладів: ліцеїв, гімназій, університетів. Наука. Діяльність Національної академії наук України. Розвиток космонавтики. Політ в космос першого космонавта-дослідника незалежної України Л. Каденюка (листопад 1997 р.). Розвиток літератури, театрального та музичного мистецтва. Роль і місце української культури в системі цінностей світової культури.

Тема 13. Європейський вимір українського простору. Україна в сучасному світі. Світове визнання України. Формування концепції зовнішньої політики України. Діяльність України в міжнародних організаціях. Договори з державами СНД і країнами світу. Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру та співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Вступ до Ради Європи. Участь України в миротворчих заходах ООН, у програмі «Партнерство заради миру». Україна у складі СОТ. Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних сил. Угода про асоціацію з Європейським Союзом. Участь України у вирішенні глобальних проблем світового співтовариства.

2.3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)
---	------------	--------------------------------

п/п		Денна форма Навчання				Заочна форма Навчання			
		Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»									
1.1	Історія української державності та культури як навчальна дисципліна. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях.	5 семестр							
		9	2	2	5	-	-	-	-
1.2	Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.)	6	-	2	4	-	-	-	-
1.3	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.)	6	2	-	4	-	-	-	-
1.4	Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст.	6	-	2	4	-	-	-	-
1.5	Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст.	6	2	-	4	-	-	-	-
1.6	Національне відродження та ідеї української державності в XIX ст.	6	-	2	4	-	-	-	-
1.7	Суспільно-політичні процеси в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій (1900–1917 рр.)	6	-	2	4	-	-	-	-
1.8	Відновлення української державності 1917–1920 рр.	6	2	-	4	-	-	-	-
1.9	Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.)	6	2	-	4	-	-	-	-
1.10	Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)	4	-	2	2	-	-	-	-
1.11	Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1964 рр.)	4	2	-	2	-	-	-	-
1.12	УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.)	9	2	2	5	-	-	-	-
1.13	Україна – незалежна держава (1991р. – до сьогодення)	9	2	2	5	-	-	-	-
1.14	Європейський вимір українського простору	4	1	-	3	-	-	-	-
1.15	Виконання контрольної (домашньої) роботи	-	-	-	-	-	-	-	-
1.16	Модульна контрольна робота №1	3	-	1	2	-	-	-	-
Усього за модулем №1		90	17	17	56	-	-	-	-
Усього за навчальною дисципліною		90	17	17	56	-	-	-	-

2.4. Перелік питань для підготовки до екзамену.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- інформаційно-рецептивний (лекція, розповідь, робота з підручником, демонстрація, пояснення);
- метод проблемного викладу;
- дослідницький метод;
- індуктивний;
- дедуктивний;
- практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи);
- пояснювально-ілюстративний метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, роботі з навчальною літературою та джерелами, роботі в малих групах, у проведенні навчальних, наукових та професійно зорієнтованих семінарах-дискусіях, презентаціях.

3.2. Рекомендована література

Базова література

- 3.2.1. Акт проголошення незалежності України: Постанови Верховної Ради України від 24 серпня 1991 р. // Рад. Україна. – 1991. – 31 серпня.
- 3.2.2. Аркуша О.Г., Кондратюк К.К., Мудрий М.М., Сухий О. М. Час народів. Історія України XIX століття : навч. посіб. / за заг. ред. М.М. Мудрого. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.
- 3.2.3. Бойко О.Д. Історія України: Посіб. для студ. вузів. – К.: Академвидав, 2021. – 720 с.
- 3.2.4. Вербицька П. Історія української культури: європейський контекст: навчальний посібник / П. Вербицька, І. Хома. – Л.: Львівська політехніка, 2015. – 304 с.
- 3.2.5. Головченко В. Дипломатична історія України: підручн. – К.: Нікка-Центр, 2018. – 420 с.
- 3.2.6. Дорошко М. Неоголошена війна Росії проти України у XX–на початку XXI ст.: причини і наслідки. Київ : Нікка-Центр, 2018. 192 с..
- 3.2.7. Історія цивілізації України / Н.С. Абашина та ін.; упоряд. М.Ю. Відейко. Харків: Фоліо, 2021. Т. 1 Від кіммерійців до Русі (X ст. до н.е.–IX ст.). 586 с.
- 3.2.8. Історія цивілізації України / О.Б. Бубенок, А.М. Домановський, О.Д. Дядечко та ін.; упоряд. О.Є. Черненко. Харків : Фоліо, 2021. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900–1256). 590 с.
- 3.2.9. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скифських воєн до незалежності / С. Плохій. – Х.: Клуб сімейного дозвілля. 2018. – 496 с.
- 3.2.10. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Видання друге, перероблене та розширене. – К.:Критика», 2005. – 582 с.

Допоміжна література

- 3.2.11. Гирич І. Українська історія: через ідентичність до держави. Київ : «Українські пропілеї», 2021. 270 с.
- 3.2.12. .Енциклопедія історії України. – К.: Наукова думка, 2003–2021. – Т. 1–12
- 3.2.13. Історія української культури у п'яти томах. / Гол. ред. Б. Патон. – К.: Наукова думка, 2001–2013. – Т. 1–5.
- 3.2.14. Історія української авіації в особах: [навч. посіб. для вищ. навч.]. / Гребенніков В., Бем Н., Тюрменко І. та ін.]; за ред. В. Гребеннікова. – К.: НАУ, 2013. – 328 с.
- 3.2.15. Історія української державності та культури: практикум / уклад. Л.В. Божук, В.М. Гребенніков, О.М. Захарчук [та ін.]. – К.: НАУ, 2021. – 80 с.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

3.2.16. Кульчицький С.В. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. – К.: Темпора, 2013. – Кн. 1–3.

3.2.17. Пилип Орлик і мазепинці. Джерела / упоряд. Т. Таїрова-Яковлева. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 216 с.

3.2.18. Старченко Н.П. Українські світи Речі Посполитої. Історія про історію. Київ : Laurus, 2021. 616 с.

3.2.19. Таїрова-Яковлева Т.Г. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія зради. – К.: Тов. «Видавництво «КЛІО», 2022. – 403 с.

3.2.20. Українське століття (1921–2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / авторський колектив: Тетяна Водотика, Володимир Головка, Станіслав Кульчицький, Лариса Якубова. Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 560 с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. <http://www.history.org.ua/?libid=10280>.

3.3.2. <http://blogs.korrespondent.net/blog/users/3227937-dysydentskyi-ruk-h-v-ukraini>.

3.3.3. [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5_%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%83_\(2022\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5_%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%83_(2022)).

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	7 семестр	-
Відповіді на теоретичні питання, тощо під час аудиторної роботи на практичних заняттях (10б×4)	Модуль №1	-
	40	-
Виконання творчого завдання (15б×1)	15	-
Ведення конспекту лекцій	5	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>36 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	
Відповіді на практичних заняттях (з урахуванням виконання завдань, отриманих під час настановної сесії)		-
Виконання контрольної роботи (домашньої)		-
Усього за модулем №1	80	-
Семестровий екзамен	20	-
Усього за дисципліною	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної модульної та контрольної рейтингових оцінок становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Екзаменаційна рейтингова оцінка складається з балів за результатами виконання екзаменаційних завдань, затверджених кафедрою в установленому порядку.

Сума підсумкової семестрової модульної та **екзаменаційної** рейтингових оцінок, у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				

(Ф 03.02 – 110)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра історії та документознавства

УЗГОДЖЕНО

Декан АКФ

_____ Микола КУЛИК

«05» лютого _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

_____ Анатолій ПОЛУХІН

«05_» лютого _____ 2024 р.

Система менеджменту якості
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Галузь знань: 15 «Автоматизація та приладобудування»
Спеціальність: 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології»
Освітньо-професійна програма: «Автоматика та автоматизація на транспорті»

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР / К	КР / КПр	Форма сем. контролю
Денна:	2	90/3	17	17	-	56	-	-	Екзамен 2с
Заочна	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Індекс: НБ –1- 151/21-1.1

СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Автоматика та автоматизація на транспорті» навчального та робочого навчального планів НБ – 1- 151/21, РБ – 1- 174/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 174 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» та відповідних нормативних документів.

Робочу навчальну програму розробив:

доцент кафедри історії

та документознавства

Олег ЗАХАРЧУК

старший викладач кафедри історії

та документознавства

Жанна ПАСКАЛІ

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії та документознавства, протокол № 8 від 31.08.2023 р.

Завідувач кафедри

Ірина ТЮРМЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 174 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» освітньо-професійної програми «Автоматика та автоматизація на транспорті» – кафедри автоматизації та енергоменеджменту, протокол №__ від «__»____2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми

«Автоматика та автоматизація на транспорті»

Василь КАЗАК

Завідувач кафедри

Віктор ЗАХАРЧЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № _____ від « _____ » _____ 2024 р.

Голова НМРР _____ Анжеліка КОКАРСЬВА

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Врахований примірник

ЗМІСТ

	сторінка
Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.....	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.....	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план.....	8
2.4. Перелік питань для підготовки до екзамену	9
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	9
3.1. Методи навчання.....	9
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	9
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет.....	10
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	10

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни, денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

4. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, оскільки є однією з головних складових гуманітарної загальноосвітньої підготовки фахівців із вищою освітою.

Метою викладання дисципліни – є висвітлення особливостей боротьби за українську державність на різних етапах історичного та політичного розвитку суспільства. У безпосередньому зв'язку з цим розглядається культурно-історичний процес українського народу з найдавніших часів до сьогодення.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомити з основними етапами формування української державності та культури;
- висвітлити досвід національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби за відродження української культури;
- ознайомити студентів з досягненнями вітчизняної та зарубіжної історіографії в питаннях виникнення української держави, формах боротьби за її існування, причини втрат та здобутки на шляху до її незалежності;
- висвітлювати роль української культури як складової європейського історико-культурного розвитку;
- показати важливість національної держави в умовах сучасного міжнародного життя.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

Для освітньо-професійної програми «Автоматика та автоматизація на транспорті»: вміти враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки під час формування технічних рішень. Вміти використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ПР13); вміти використовувати у виробничій і соціальній діяльності

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 3 з 269

фундаментальні поняття і категорії державотворення для обґрунтування власних світоглядних позицій та політичних переконань з урахуванням процесів соціально-політичної історії України, правових засад та етичних норм (ПР14); здатність адаптуватися до різних професійних ситуацій, проявляти творчий підхід, ініціативу (ПР15); оволодіння робочими навичками працювати самостійно (кваліфікаційна робота), або в групі (лабораторні роботи, включаючи навички лідерства при їх виконанні), уміння отримати результат у рамках обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність та унеможливлення плагіату (ПР16).

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні компетентності:

Для освітньо-професійної програми «Автоматика та автоматизація на транспорті»: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК1); здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК2); навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК4); здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК5); навички здійснення безпечної діяльності (ЗК6); здатність працювати в команді (ЗК8); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК9); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК10); здатність планувати та управляти часом (ЗК11); здатність проведення досліджень на відповідному рівні (ЗК12); здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК14).

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Історія української державності та культури» базується на знаннях таких дисциплін, як «Ділова українська мова» та є базою для вивчення навчальних дисциплін: «Філософія».

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення», який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля

Модуль 1. «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»

Інтегровані вимоги модуля №1:

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- історію давніх державних утворень на теренах України;
- основні етапи розбудови державності у східних слов'ян (IX – XIII ст.);
- політичний та культурний розвиток українських земель у складі Литви та Польщі;
- формування Б. Хмельницьким козацької держави, розвиток і занепад української автономії (кінець XVII – протягом XVIII ст.);

- зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій, ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині, розвиток української культури доби національного відродження.
- державну ідею в програмах українських політичних партій на початку ХХ ст. та розвиток української культури у зазначений період;
- відновлення української державності та розвиток вітчизняної культури (1917 – 1921 рр.);
- процес входження УСРР до складу СРСР, ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій і організацій на еміграції, розвиток культури Радянської України та західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.
- українське питання напередодні та на початку Другої світової війни та нацистський окупаційний режим на території України;
- розвиток української культури в роки Другої світової війни
- особливості політичного та культурного розвитку УСРР (1945–1991 рр.);
- Політичні процеси в незалежній Україні (1991 – до сьогодні).

Вміти:

- самостійно висвітлювати основні етапи української державності та визначати характерні їх особливості;
- самостійно висвітлювати політичний і культурний розвиток Русі у IX – XIII ст.;
- самостійно аналізувати політичний і культурний розвиток українських земель у складі ВКЛ та Речі Посполитої;
- самостійно аналізувати причини Хмельниччини та Руїни української державності (друга половина XVII ст.);
- самостійно висвітлювати особливості розвитку вітчизняної культури в другій половині ХУІІ–ХУІІІ ст.
- самостійно аналізувати вплив ідей Французької революції кінця ХVІІІ ст. на пробудження національних рухів;
- самостійно аналізувати «українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад у ХІХ ст.;
- самостійно висвітлювати вплив українського національно-культурного відродження на розвиток освіти, літератури і науки на теренах Російської та Австро-Угорської імперій;
- самостійно аналізувати розвиток української культури (1917–1920 рр.);
- самостійно характеризувати політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.);
- самостійно аналізувати боротьбу руху Опору за українську державу в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.);
- самостійно висвітлювати адміністративно-територіальні зміни в УРСР після другої Світової війни, причини приєднання Кримської області до складу УРСР, державницьку програму дисидентського руху та причини розпаду СРСР.
- самостійно аналізувати культурні процеси за доби незалежної України (1991 – до сьогодні).

Тема 1. «Становлення українського етносу та початки державності в українських землях. Вступ. Предмет, завдання, мета, джерела та література навчальної дисципліни. Етапи становлення української державності. Давні державні утворення на території України.

Тема 2. Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.). Протодержавні слов'янські утворення. Походження назви «Русь» та історіографічного терміну «Київська Русь». Основні етапи розвитку та політичний устрій Русі. Місце та роль Християнської церкви в політичному та суспільному житті. Політична роздробленість Русі. Утворення та політичний розвиток Галицької та Волинської земель. Королівство Руське (1253 – 1349 рр.). Культура Русі. Поява писемності. Освіта. Наукові знання. Літописання. Право та законодавство. Мистецтво. Іконопис.

Тема 3. Українські землі у складі Великого князівство Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.). Приєднання до Литовської держави Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини і Переяславщини. Політика великих литовських князів в українських землях. Кревська та Городельська унії. Ліквідація удільних князівств на теренах українських земель. Встановлення влади Московії над Чернігово-Сіверською землею. Зростання впливу Польщі на Литву. Захоплення Польщею Київщини, Волині та Брацлавщини. Люблінська унія. Зміна політико-правового становища українських земель після приєднання до Польського королівства.

Культура ранньомодерної України. Європейський Ренесанс та його вплив на розвиток української культури у XIV–XVI ст. Розвиток освіти і науки. Полемічна література як елемент української ренесансної культури. Розвиток друкарства.

Тема 4. Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст. Причини козацької революції. Початок Хмельниччини. Зборівський договір та започаткування української козацької держави. Формування Б. Хмельницьким козацької держави. Запровадження полково-сотенного адміністративного устрою. Початок Руїни української державності. Гадяцький трактат. Московська експансія та її наслідки. Чуднівська угода. Початок розколу Гетьманщини. Чорна рада і поділ де-юре України. Наслідки Андрусівської угоди для української державності. Спроби об'єднання Правобережжя та Лівобережжя в другій половині XVII ст.

Тема 5. Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст. «Трактат про Вічний мир» 1686 р. та територіальний поділ Гетьманщини. Державна політика І. Мазепи. Плани відновлення української державності Г. Орлика, Д. Апостола та К. Розумовського. Наступ Росії на українську автономію та остаточна її ліквідація в Гетьманщині і Слобожанщині. Приєднання Південної України та Криму до Російської імперії. Зміни в адміністративно-територіальному та політичному становищі Правобережжя та західноукраїнських земель.

Українська культура періоду бароко. Розвиток освіти, науки, літератури, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 6. «Національне відродження» та ідеї української державності в XIX ст. Вплив Французької революції кінця XVIII ст. (принцип суверенітету нації) та ідей німецького романтизму на пробудження національних рухів. Зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій. Українські землі в польських та французьких проектах за доби наполеонівських війн. Ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині. Ідеї федералізму та самостійності в Товаристві об'єднаних слов'ян та Кирило-Мефодіївському братстві. Державницькі концепції народовців, М. Драгоманова та І. Франка.

Українська культура доби національного відродження. Романтизм та реалізм. Розвиток освіти, науки, літератури, театру, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 7. Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець XIX ст. – 1917 рр.). «Українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад. Українська державність в програмах та діяльності загальноросійських та українських політичних партій на початку XX ст. Українська політична думка Наддніпрянщини: між автономією та самостійністю. Національна-державна ідея в західноукраїнських землях. Погляди на українську державність напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).

Розвиток української культури на початку XX ст. Освіта. Наука і техніка. Виникнення української преси. Розвиток літератури, мистецтва, живопису, архітектури та музичного мистецтва.

Тема 8. Відновлення української державності (1917–1921 рр.). Українська державність доби Центральної Ради: від політичної автономії до незалежності. Українська Держава П. Скоропадського: спроба створення альтернативи УНР. Боротьба за державність на

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

західноукраїнських землях (ЗУНР). Українське питання на Паризькій мирній конференції. Директорія УНР: здобутки та прорахунки в державній політиці. Акт злуки УНР та ЗУНР. Встановлення радянської державності в Україні.

Розвиток української культури. Культурно-освітня робота, наука, літературний процес та мистецтво за доби УНР, Української Держави та Директорії УНР.

Тема 9. Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.). Процес входження УСРР до складу СРСР. Політика більшовицької влади щодо УРСР. Ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій та організацій на еміграції.

Розвиток культури Радянської України. Політика українізації: Розвиток освіти, науки, техніки, літератури та мистецтва. Культурний стан західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.

Тема 10. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Українське питання у європейській міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни. Включення до складу УРСР території Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Радянсько-німецький договір про дружбу і кордони. Встановлення німецької окупаційної влади на території Холмщини, Підляшшя, Лемківщини. Напад Німеччини на СРСР. Окупаційний режим нацистської Німеччини та її союзників на території України. Рух опору в боротьбі за українську державність. Визволення території України та відновлення радянської державно-політичної системи.

Тема 11. Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1991 рр.). Адміністративно-територіальні зміни. Боротьба за українську державність на західноукраїнських землях. Приєднання Кримської області до складу УРСР: мотиви і правова основа. Хрущовська «відлига». Спроби лібералізації політичного режиму.

УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.). Дисидентський рух в Україні та його державницька програма. Спроба подолання суспільно-політичної кризи. Новий курс КПРС на перебудову. Національно-демократичні сили в боротьбі за утвердження державної незалежності республіки. Декларація про державний суверенітет України. Союзний договір і Україна. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР. Угода про співдружність незалежних держав (СНД).

Культурне життя. Радянські ідеологічні кампанії та особливості їх проведення в УРСР (середина 40-х – початок 50-х рр.). Творчість шестидесятників та їх внесок у демократизацію національної культури. Освіта, наука, техніка, література та мистецтво. Розвиток національно-демократичного руху наприкінці 80-х років та його вплив на розвиток національної культури.

Тема 12. Україна – незалежна держава (1991 – до сьогодні). Розбудова незалежної Української держави. Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Реорганізація органів державної влади. Формування атрибутів державності. Проблема унітаризму і федерації в Україні. Автономна Республіка Крим. Російська політика щодо Криму. Суспільно-політичні рухи та громадські організації. Конституція 1996 р. Вибори Верховної Ради та

Президента України. «Революція Гідності». Президентські вибори 2014 р., 2019 р. Світове визнання України. Формування концепції зовнішньої політики України. Діяльність України в міжнародних організаціях. Договори з державами СНД і країнами світу. Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру і співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Вступ до Ради Європи. Участь України у миротворчих заходах ООН, у програмі «Партнерство заради миру». Україна у складі СОТ. Українська культура в умовах незалежності. Освіта, наука, техніка. Реформи в галузі освіти 90-х років. Поява недержавних навчальних закладів: ліцеїв, гімназій, університетів. Наука. Діяльність Національної академії наук України. Розвиток космонавтики. Політ в космос першого космонавта-дослідника незалежної України Л. Каденюка в складі екіпажа американського космічного корабля «Колумбія» місії STS – 87 (листопад 1997 р.). Розвиток літератури, театрального та музичного мистецтва. Релігійне та церковне життя в Україні.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Конституювання помісної церкви (ПЦУ). Роль та місце української культури в системі цінностей світової культури.

Тема 13. Україна в умовах російсько-української війни. Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних сил. Угода про асоціацію з Європейським Союзом. Участь України у вирішенні глобальних проблем світового товариства. Російсько-українська війна на сучасному етапі.

2.3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма Навчання				Заочна форма Навчання				
		Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»										
1.1	Історія української державності та культури як навчальна дисципліна. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях.	2 семестр				2 семестр				
		8	2	2	4	-	-	-	-	
1.2	Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.)	6	-	2	4	-	-	-	-	
1.3	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.)	6	2	-	4	-	-	-	-	
1.4	Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст.	6	-	2	4	-	-	-	-	
1.5	Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст.	6	2	-	4	-	-	-	-	
1.6	Національне відродження та ідеї української державності в XIX ст.	6	-	2	4	-	-	-	-	
1.7	Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (1900 – 1917 рр.)	6	2	-	4	-	-	-	-	
1.8	Відновлення української державності 1917 – 1921 рр.	6	-	2	4	3 семестр				
						-	-	-	-	
1.9	Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.)	6	2	-	4	-	-	-	-	
1.10	Україна в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)	4	-	2	2	-	-	-	-	
1.11	Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945 – 1964 рр.)	4	2	-	2	-	-	-	-	
1.12	УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964 – 1991 рр.)	10	2	2	6	-	-	-	-	
1.13	Україна – незалежна держава (1991 – до сьогодення)	10	2	2	6	-	-	-	-	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.14	Україна в умовах російсько-української війни	3	1	-	2	-	-	-	-
1.15	Виконання контрольної (домашньої) роботи	-	-	-	-	-	-	-	-
1.16	Модульна контрольна робота №1	3	-	1	2	-	-	-	-
Усього за модулем №1		90	17	17	56	-	-	-	-
Усього за навчальною дисципліною		90	17	17	56	-	-	-	-

2.4. Перелік питань для підготовки до екзамену.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

– інформаційно-рецептивний (лекція, розповідь, робота з підручником, демонстрація, пояснення);

– метод проблемного викладу;

– репродуктивний метод;

– дослідницький метод;

– індуктивний;

– дедуктивний;

– творчий метод;

– практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи);

– пояснювально-ілюстративний метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, роботі з навчальною літературою та джерелами, роботі в малих групах, в проведенні навчальних, наукових та професійно зорієнтованих семінарах-дискусіях, презентаціях.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Аркуша О.Г., Кондратюк К.К., Мудрий М.М., Сухий О. М. Час народів. Історія України ХІХ століття : навч. посіб. / за заг. ред. М.М. Мудрого. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.

3.2.2. Войтович Л. Княжа доба на Русі (837–1492). Т. І: Становлення імперії Русь (837–1054). Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2021. 590 с.

3.2.3. Бойко О.Д. Історія України: Посіб. для студ. вузів. К.: Академвидав, 2021. 720 с.

3.2.4. Гирич І. Українські інтелектуали і політична окремішність (середина ХІХ – початок ХХ ст.). Київ : «Українські пропілеї», 2020. 452 с.

3.2.5. Дорошко М. Неоголошена війна Росії проти України у ХХ–на початку ХХІ ст.: причини і наслідки. Київ : Нікка-Центр, 2018. 192 с.

3.2.6. Історія цивілізації України / Н.С. Абашина та ін.; упоряд. М.Ю. Відейко. Харків: Фолю, 2021. Т. 1 Від кіммерійців до Русі (Х ст. до н.е.–ІХ ст.). 586 с.

3.2.7. Історія цивілізації України / О.Б. Бубенок, А.М. Домановський, О.Д. Дядечко та ін.; упоряд. О.Є. Черненко. Харків : Фолю, 2021. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900 – 1256). 590 с.

3.2.8. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939 рр.). Київ : Академперіодика, 2021. 620 с.

3.2.9. Шандра В., Аркуша О. Україна в ХІХ столітті: доба модернізації / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 706 с.

3.2.10. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероб. та розшир. Київ : Критика, 2005. 584 с.

Допоміжна література

- 3.2.11. Енциклопедія історії України. К.: Наукова думка, 2003–2021. Т. 1–12
- 3.2.12. Історія української культури у п'яти томах. / Гол. ред. Б. Патон. К.: Наукова думка, 2001–2013. Т. 1–5.
- 3.2.13. Історія української авіації в особах: [навч. посіб. для вищ. навч.]. / Гребенніков В., Бем Н., Тюрменко І. та ін.]; за ред. В. Гребеннікова. К.: НАУ, 2013. 328 с.
- 3.2.14. Історія української державності та культури: практикум / уклад. Л.В. Божук, В.М. Гребенніков, О.М. Захарчук [та ін.]. К.: НАУ, 2021. 80 с.
- 3.2.15. Культурологія: теорія та історія культури / навч. посіб. / за ред. І. Тюрменко. – 3-є вид., перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2010. 370 с.
- 3.2.16. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. Кн/ відп. ред. В. Смолій. Київ: Ін-т історії України, 2022. Кн. 1-2.
- 3.2.17. Пилип Орлик і мазепинці. Джерела / упоряд. Т. Таїрова-Яковлева. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 216 с.
- 3.2.18. Старченко Н.П. Українські світи Речі Посполитої. Історія про історію. Київ : Laurus, 2021. 616 с.
- 3.2.19. Таїрова-Яковлева Т.Г. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія зради. – К.: Тов. «Видавництво «КЛЮ», 2022. 403 с.
- 3.2.20. Українське століття (1921–2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / авторський колектив: Тетяна Водотика, Володимир Головка, Станіслав Кульчицький, Лариса Якубова. Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 560 с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. <http://www.history.org.ua/?libid=10280>.

3.3.2. <http://blogs.korrespondent.net/blog/users/3227937-dysydentskyi-rukh-v-ukraini>.

3.3.3. [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5_%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%83_\(2022\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5_%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%83_(2022)).

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	2 семестр	2, 3 семестр
Відповіді на теоретичні питання, тощо під час аудиторної роботи на практичних заняттях (10б×4)	Модуль №1	-
	40	-
Виконання творчого завдання (20б×1)	20	-
Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше	36 балів	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	
Усього за модулем №1		80	-
Семестровий екзамен		20	-
Усього за дисципліною		100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (Додаток 1).

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної модульної та контрольної рейтингових оцінок становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS (Додаток 2).

4.5. **Екзаменаційна рейтингова** оцінка складається з балів за результатами виконання екзаменаційних завдань, затверджених кафедрою в установленому порядку.

Сума підсумкової семестрової модульної та **екзаменаційної** рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатка до диплома.

Додаток 1

Відповідність оцінок у балах оцінкам за національною шкалою

(рекомендовані значення)

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
3	4	5	6	7	8	9	10	11	13	14	15	
3	4	5	6	7	8	9	9-10	10-11	12-13	13-14	14-15	Відмінно
2,5	3	4	5	6	6-7	7-8	8	9	10-11	11-12	12-13	Добре
2	2,5	3	4	4-5	5	6	6-7	7-8	8-9	9-10	9-11	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
15-16	16-17	17-18	17-19	18-20	19-21	20-22	21-23	22-24	23-25	24-26	25-27	Відмінно
12-14	13-15	14-16	15-16	15-17	16-18	17-19	18-20	18-21	19-22	20-23	20-24	Добре
10-11	10-12	11-13	12-14	12-14	13-15	13-16	14-17	15-17	15-18	16-19	16-19	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	
26-28	26-29	27-30	28-31	29-32	30-33	31-34	32-35	33-36	34-37	34-38	35-39	Відмінно
21-25	22-25	23-26	23-27	24-28	25-29	26-30	27-31	27-32	28-33	29-33	29-34	Добре
17-20	18-21	18-22	19-22	19-23	20-24	20-25	21-26	22-26	22-27	23-28	24-28	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за

40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	національною шкалою
36-40	37-41	38-42	39-43	40-44	41-45	42-46	43-47	43-48	44-49	45-50	46-51	Відмінно
30-35	31-36	32-37	32-38	33-39	34-40	35-41	35-42	36-42	37-43	38-44	38-45	Добре
24-29	25-30	25-31	26-31	27-32	27-33	28-34	28-34	29-35	30-36	30-37	31-37	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	
47-52	48-53	49-54	50-55	51-56	51-57	52-58	53-59	54-60	55-61	56-62	57-63	Відмінно
39-46	40-47	41-48	41-49	42-50	43-50	44-51	44-52	45-53	46-54	47-55	47-56	Добре
31-38	32-39	32-40	33-40	34-41	34-42	35-43	36-43	36-44	37-45	37-46	38-46	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	
58-64	59-65	60-66	60-67	61-68	62-69	63-70	64-71	65-72	66-73	67-74	68-75	Відмінно
48-57	49-58	50-59	50-59	51-60	52-61	53-62	53-63	54-64	55-65	56-66	56-67	Добре
38-47	39-48	40-49	40-49	41-50	41-51	42-52	43-52	43-53	44-54	44-55	45-55	Задовільно
Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	
68-76	69-77	70-78	71-79	72-80	73-81	74-82	75-83	76-84	77-85	77-86	78-87	Відмінно
57-67	58-68	59-69	59-70	60-71	61-72	62-73	62-74	63-75	64-76	65-76	65-77	Добре
46-56	46-57	47-58	47-58	48-59	49-60	49-61	50-61	50-62	51-63	52-64	52-64	Задовільно

Додаток 2

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

(Ф03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				

(Ф 03.02 – 110)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра історії та документознавства

УЗГОДЖЕНО
Декан ФКНТ

_____Сергій ГНАТЮК
«14_» листопада _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи
_____Анатолій ПОЛУХІН
«15» листопада _____ 2023 р.

Система менеджменту якості
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Галузь знань: 12 «Інформаційні технології»

Спеціальність: 123 «Комп'ютерна інженерія»

Освітньо-професійна програма: «Комп'ютерні системи та мережі»

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР /К	КР / КПр	Форма сем. контролю
Денна:	1	90/3	17	17	-	56	-	-	Екзамен 1с
Заочна	2,3	90/3	6	4	-	80	1 к-3с	-	Екзамен 3с

Індекс: НБ - 4 - 123 - 1/23-1.1;

Індекс: НБ - 4 - 123 - 1з/23-1.1

СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2023

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Комп'ютерні системи та мережі», навчальних та робочих навчальних планів НБ - 4 - 123 - 1/23, РБ - 4 - 123 - 1/23, НБ - 4 - 123 - 1з/23, РБ - 4 - 123 - 1з/23 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 123 «Комп'ютерна інженерія» та відповідних нормативних документів.

Робочу навчальну програму розробили:
доцент кафедри історії

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

та документознавства _____ Наталія БЕМ
старший викладач кафедри історії
та документознавства _____ Жанна ПАСКАЛ

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії та документознавства, протокол № 8 від 31.08.2023 р.

Завідувач кафедри _____ Ірина ТЮРМЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія» освітньо-професійної програми «Комп'ютерні системи та мережі» – кафедри комп'ютерних систем та мереж, протокол № ____ від « ____ » _____ 2023 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Комп'ютерні системи та мережі» _____ Микола ПРОЦЕНКО

Завідувач кафедри _____ Ігор ЖУКОВ

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № від « ____ » _____ 2023 р.

Голова НМРР _____ Анжеліка КОКАРЄВА

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Врахований примірник

ЗМІСТ

	сторінка
Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.....	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.....	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план.....	8
2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).....	9
2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену.....	9
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни.....	9
3.1. Методи навчання.....	9
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	9
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет.....	10
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь.....	10

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни, денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, оскільки є однією з головних складових гуманітарної загальноосвітньої підготовки фахівців із вищою освітою.

Метою викладання дисципліни – є висвітлення особливостей боротьби за українську державність на різних етапах історичного та політичного розвитку суспільства. У

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

безпосередньому зв'язку з цим розглядається культурно-історичний процес українського народу з найдавніших часів до сьогодення.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомити з основними етапами формування української державності та культури;
- висвітлити досвід національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби за відродження української культури;
- ознайомити студентів з досягненнями вітчизняної та зарубіжної історіографії в питаннях виникнення української держави, формах боротьби за її існування, причини втрат та здобутки на шляху до її незалежності;
- висвітлювати роль української культури як складової європейського історико-культурного розвитку;
- показати важливість національної держави в умовах сучасного міжнародного життя.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

Знати та розуміти вплив технічних рішень в суспільному, економічному, соціальному і екологічному контексті. (ПРН 4); здатність адаптуватися до нових ситуацій, обґрунтувати, приймати та реалізувати у межах компетенції рішення (ПРН 21); усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань, удосконалення креативного мислення (ПРН 22); якісно виконувати роботу та досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики (ПРН 23).

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні **компетентності**: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності в комп'ютерній галузі або навчання, що передбачає застосування теорій та методів комп'ютерної інженерії і характеризується комплексністю та невизначеністю умов (ЗК); здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 1); здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 2); здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 3); здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК 4); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 9). здатність зберегти та приумножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для відпочинку та проведення здорового способу життя (ЗК 10).

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Історія української державності та культури» базується на знаннях таких дисциплін, як «Ділова українська мова» та є базою для вивчення навчальних дисциплін: «Філософія», «Основи економічної кібернетики», кваліфікаційна робота.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення», який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Модуль 1. «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»

Інтегровані вимоги модуля №1:

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- історію давніх державних утворень на теренах України;
- основні етапи розвитку, політичний устрій Русі та Галицько-Волинської держави;
- політичний та культурний розвиток українських земель у складі Литви та Польщі;
- формування Б. Хмельницьким козацької держави, розвиток і занепад української автономії (кінець XVII – протягом XVIII ст.);
- зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій, ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині, розвиток української культури доби національного відродження.
- державну ідею в програмах українських політичних партій на початку XX ст. та розвиток української культури у зазначений період;
- відновлення української державності та розвиток вітчизняної культури (1917 – 1920 рр.);
- процес входження УСРР до складу СРСР, ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій і організацій на еміграції, розвиток культури Радянської України та західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.
- українське питання напередодні та на початку Другої світової війни та нацистський окупаційний режим на території України;
- розвиток української культури в роки Другої світової війни
- особливості політичного та культурного розвитку УСРР (1945–1991 рр.);
- Політичні процеси в незалежній Україні (1991 – до сьогодення).

Вміти:

- самостійно висвітлювати основні етапи української державності та визначати характерні їх особливості;
- самостійно висвітлювати політичний і культурний розвиток Русі у IX – XIII ст.;
- самостійно аналізувати політичний і культурний розвиток українських земель у складі ВКЛ та Речі Посполитої;
- самостійно аналізувати причини Хмельниччини та Руїни української державності (друга половина XVII ст.);
- самостійно висвітлювати особливості розвитку вітчизняної культури в другій половині ХУІІ–ХУІІІ ст.
- самостійно аналізувати «українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад у ХІХ ст.
- самостійно висвітлювати вплив українського національно-культурного відродження на розвиток освіти, літератури і науки на теренах Російської та Австро-Угорської імперій;
- самостійно висвітлювати суспільно-політичні процеси в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій (1900–1917 рр.).
- самостійно аналізувати розвиток української культури (1917–1920 рр.);
- самостійно характеризувати політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.);
- самостійно аналізувати боротьбу руху Опору за українську державу в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.);
- самостійно висвітлювати адміністративно-територіальні зміни в УСРР після другої Світової війни, причини приєднання Кримської області до складу УСРР, державницьку програму дисидентського руху та причини розпаду СРСР.
- самостійно аналізувати культурні процеси за доби незалежної України (1991 – до сьогодення).

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Тема 1. «Становлення українського етносу та початки державності в українських землях. Вступ. Предмет, завдання, мета, джерела та література навчальної дисципліни. Етапи становлення української державності. Давні державні утворення на території України.

Тема 2. Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.). Протодержавні слов'янські утворення. Походження назви «Русь» та історіографічного терміну «Київська Русь». Основні етапи розвитку та політичний устрій Русі. Місце та роль Християнської церкви в політичному та суспільному житті. Політична роздробленість Русі. Утворення та політичний розвиток Галицької та Волинської земель. Королівство Руське (1253 – 1349 рр.). Культура Русі. Поява писемності. Освіта. Наукові знання. Літописання. Право та законодавство. Мистецтво. Іконопис.

Тема 3. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.). Приєднання до Литовської держави Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини і Переяславщини. Політика великих литовських князів в українських землях. Кревська та Городельська унії. Ліквідація удільних князівств на теренах українських земель. Встановлення влади Московії над Чернігово-Сіверською землею. Зростання впливу Польщі на Литву. Захоплення Польщею Київщини, Волині та Брацлавщини. Люблінська унія. Зміна політико-правового становища українських земель після приєднання до Польського королівства.

Культура ранньомодерної України. Європейський Ренесанс та його вплив на розвиток української культури у XIV–XVI ст. Розвиток освіти і науки. Полемічна література як елемент української ренесансної культури. Розвиток друкарства.

Тема 4. Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст. Причини козацької революції. Початок Хмельниччини. Зборівський договір та започаткування української козацької держави. Формування Б. Хмельницьким козацької держави. Запровадження полково-сотенного адміністративного устрою. Початок Руїни української державності. Гадяцький трактат. Московська експансія та її наслідки. Чуднівська угода. Початок розколу Гетьманщини. Чорна рада і поділ де-юре України. Наслідки Андрусівської угоди для української державності. Спроби об'єднання Правобережжя та Лівобережжя в другій половині XVII ст.

Тема. 5. Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст. «Трактат про Вічний мир» 1686 р. та територіальний поділ Гетьманщини. Державна політика І. Мазепи. Плани відновлення української державності Г. Орлика, Д. Апостола та К. Розумовського. Наступ Росії на українську автономію та остаточна її ліквідація в Гетьманщині і Слобожанщині. Приєднання Південної України та Криму до Російської імперії. Зміни в адміністративно-територіальному та політичному становищі Правобережжя та західноукраїнських земель.

Українська культура періоду бароко. Розвиток освіти, науки, літератури, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 6. «Національне відродження» та ідеї української державності в XIX ст. Вплив Французької революції кінця XVIII ст. (принцип суверенітету нації) та ідей німецького романтизму на пробудження національних рухів. Зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій. Українські землі в польських та французьких проектах за доби наполеонівських війн. Ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині. Ідеї федералізму та самостійності в Товаристві об'єднаних слов'ян та Кирило-Мефодіївському братстві. Державницькі концепції народовців, М. Драгоманова та І. Франка.

Українська культура доби національного відродження. Романтизм та реалізм. Розвиток освіти, науки, літератури, театру, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 7. Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець XIX ст. – 1917 рр.). «Українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад. Українська державність в

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

програмах та діяльності загальноросійських та українських політичних партій на початку ХХ ст. Українська політична думка Наддніпрянщини: між автономією та самостійністю. Національна-державна ідея в західноукраїнських землях. Погляди на українську державність напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).

Розвиток української культури на початку ХХ ст. Освіта. Наука і техніка. Виникнення української преси. Розвиток літератури, мистецтва, живопису, архітектури та музичного мистецтва.

Тема 8. Відновлення української державності (1917–1921 рр.). Українська державність доби Центральної Ради: від політичної автономії до незалежності. Українська Держава П. Скоропадського: спроба створення альтернативи УНР. Боротьба за державність на західноукраїнських землях (ЗУНР). Українське питання на Паризькій мирній конференції. Директорія УНР: здобутки та прорахунки в державній політиці. Акт злуки УНР та ЗУНР. Встановлення радянської державності в Україні.

Розвиток української культури. Культурно-освітня робота, наука, літературний процес та мистецтво за доби УНР, Української Держави та Директорії УНР.

Тема 9. Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.). Процес входження УСРР до складу СРСР. Політика більшовицької влади щодо УРСР. Ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій та організацій на еміграції.

Розвиток культури Радянської України. Політика українізації. Розвиток освіти, науки, техніки, літератури та мистецтва. Культурний стан західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.

Тема 10. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Українське питання у європейській міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни. Включення до складу УРСР території Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Радянсько-німецький договір про дружбу і кордони. Встановлення німецької окупаційної влади на території Холмщини, Підляшшя, Лемківщини. Напад Німеччини на СРСР. Окупаційний режим нацистської Німеччини та її союзників на території України. Рух опору в боротьбі за українську державність. Визволення території України та відновлення радянської державно-політичної системи.

Тема 11. Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1991 рр.). Адміністративно-територіальні зміни. Боротьба за українську державність на західноукраїнських землях. Приєднання Кримської області до складу УРСР: мотиви і правова основа. Хрущовська «відлига». Спроби лібералізації політичного режиму.

УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.). Дисидентський рух в Україні та його державницька програма. Спроба подолання суспільно-політичної кризи. Новий курс КПРС на перебудову. Національно-демократичні сили в боротьбі за утвердження державної незалежності республіки. Декларація про державний суверенітет України. Союзний договір і Україна. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР. Угода про співдружність незалежних держав (СНД).

Культурне життя. Радянські ідеологічні кампанії та особливості їх проведення в УРСР (середина 40-х – початок 50-х рр.). Творчість шестидесятників та їх внесок у демократизацію національної культури. Освіта, наука, техніка, література та мистецтво. Розвиток національно-демократичного руху наприкінці 80-х років та його вплив на розвиток національної культури.

Тема 12. Україна – незалежна держава (1991 – до сьогодні). Розбудова незалежної Української держави. Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Реорганізація органів державної влади. Формування атрибутів державності. Проблема унітаризму і федерації в Україні. Автономна Республіка Крим. Російська політика щодо Криму. Суспільно-політичні рухи та громадські організації. Конституція 1996 р. Вибори Верховної Ради та

Президента України. «Революція Гідності». Президентські вибори 2014 р., 2019 р. Світове визнання України. Формування концепції зовнішньої політики України. Діяльність України в міжнародних організаціях. Договори з державами СНД і

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

країнами світу. Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру і співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Вступ до Ради Європи. Участь України у миротворчих заходах ООН, у програмі «Партнерство заради миру». Україна у складі СОТ. Українська культура в умовах незалежності. Освіта, наука, техніка. Реформи в галузі освіти 90-х років. Поява недержавних навчальних закладів: ліцеїв, гімназій, університетів. Наука. Діяльність Національної академії наук України. Розвиток космонавтики. Політ в космос першого космонавта-дослідника незалежної України Л. Каденюка в складі екіпажа американського космічного корабля «Колумбія» місії STS – 87 (листопад 1997 р.). Розвиток літератури, театрального та музичного мистецтва. Релігійне та церковне життя в Україні. Конституювання помісної церкви (ПЦУ). Роль та місце української культури в системі цінностей світової культури.

Тема 13. Україна в умовах російсько-української війни. Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних сил. Угода про асоціацію з Європейським Союзом. Участь України у вирішенні глобальних проблем світового товариства. Російсько-українська війна на сучасному етапі.

2.3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма Навчання				Заочна форма Навчання				
		Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»										
1.1	Історія української державності та культури як навчальна дисципліна. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях.	1 семестр				2 семестр				
		8	2	2	4	6		-	4	
1.2	Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.)	6	-	2	4	3	-	-	3	
1.3	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.)	6	2	-	4	3	-	-	3	
1.4	Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст.	6	-	2	4	3	-	-	3	
1.5	Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст.	6	2	-	4	6		-	4	
1.6	Національне відродження та ідеї української державності в XIX ст.	6	-	2	4	6		-	4	
1.7	Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (1900 – 1917 рр.)	6	2	-	4	3	-	-	3	
	30					6	-	24		
1.8	Відновлення української державності 1917 – 1921 рр.	6	-	2	4	3 семестр				
	10					-	2	8		
1.9	Політичні режими в українських землях	6	2	-	4	8	-	-	8	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	(1921–1939 рр.)								
1.10	Україна в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)	4	-	2	2	10	-	2	8
1.11	Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945 – 1964 рр.)	4	2	-	2	6	-	-	6
1.12	УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964 – 1991 рр.)	10	2	2	6	6	-	-	6
1.13	Україна – незалежна держава (1991 – до сьогодні)	10	2	2	6	6	-	-	6
1.14	Україна в умовах російсько-української війни	3	1	-	2	6	-	-	6
1.15	Виконання контрольної (домашньої) роботи	-	-	-	-	8	-	-	8
1.16	Модульна контрольна робота №1	3	-	1	2	-	-	-	-
Усього за модулем №1		90	17	17	56	90	17	17	80
Усього за навчальною дисципліною		90	17	17	56	90	6	4	80

2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу.

Контрольна (домашня) робота з дисципліни виконується у третьому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмій студента при вивченні дисципліни.

Теми рефератів та завдання для виконання практичної частини контрольної (домашньої) роботи здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій, розроблених провідними викладачами кафедри.

Час, потрібний для виконання контрольної складає 8 годин самостійної роботи.

2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

– інформаційно-рецептивний (лекція, розповідь, робота з підручником, демонстрація, пояснення);

- метод проблемного викладу;
- репродуктивний метод;
- дослідницький метод;
- індуктивний;
- дедуктивний;
- творчий метод;
- практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи);
- пояснювально-ілюстративний метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, роботі з навчальною літературою та джерелами, роботі в малих групах, в проведенні навчальних, наукових та професійно зорієнтованих семінарах-дискусіях, презентаціях.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Аркуша О.Г., Кондратюк К.К., Мудрий М.М., Сухий О. М. Час народів. Історія України XIX століття : навч. посіб. / за заг. ред. М.М. Мудрого. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

3.2.2 Войтович Л. Княжа доба на Русі (837–1492). Т. I: Становлення імперії Русь (837–1054). Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2021. 590 с.

3.2.3. Бойко О.Д. Історія України: Посіб. для студ. вузів. К.: Академвидав, 2021. 720 с.

3.2.4. Гирич І. Українські інтелектуали і політична окремішність (середина ХІХ – початок ХХ ст.). Київ : «Українські пропілеї», 2020. 452 с.

3.2.5. Дорошко М. Неоголошена війна Росії проти України у ХХ – на початку ХХІ ст.: причини і наслідки. Київ : Нікка-Центр, 2018. 192 с.

3.2.6. Історія цивілізації України / Н.С. Абашина та ін.; упоряд. М.Ю. Відейко. Харків: Фоліо, 2021. Т. 1 Від киммерійців до Русі (Х ст. до н.е.–ІХ ст.). 586 с.

3.2.7. Історія цивілізації України / О.Б. Бубенок, А.М. Домановський, О.Д. Дядечко та ін.; упоряд. О.Є. Черненко. Харків : Фоліо, 2021. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900 – 1256). 590 с.

3.2.8. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939 рр.). Київ : Академперіодика, 2021. 620 с.

3.2.9. Шандра В., Аркуша О. Україна в ХІХ столітті: доба модернізації / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 706 с.

3.2.10. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероб. та розшир. Київ : Критика, 2005. 584 с.

Допоміжна література

3.2.11. .Енциклопедія історії України. – К.: Наукова думка, 2003–2021. Т. 1–12

3.2.12. Історія української культури у п'яти томах. / Гол. ред. Б. Патон. К.: Наукова думка, 2001–2013. – Т. 1–5.

3.2.13. Історія української авіації в особах: [навч. посіб. для вищ. навч.]. / Гребенніков В., Бем Н., Тюрменко І. та ін.]; за ред. В. Гребеннікова. К.: НАУ, 2013. – 328 с.

3.2.14. Історія української державності та культури: практикум / уклад. Л.В. Божук, В.М. Гребенніков, О.М. Захарчук [та ін.]. К.: НАУ, 2021. 80 с.

3.2.15. Культурологія: теорія та історія культури / навч. посіб. / за ред.. І. Тюрменко. 3-є вид., перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2010. 370 с.

3.2.16. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минушини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. / відп. ред. В. Смолій. Київ: Ін-т історії України, 2022. Кн. 1-2.

3.2.17. Пилип Орлик і мазепинці. Джерела / упоряд. Т. Таїрова-Яковлева. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 216 с.

3.2.18. Старченко Н.П. Українські світи Речі Посполитої. Історія про історію. Київ : Laurus, 2021. 616 с.

3.2.19. Таїрова-Яковлева Т.Г.Іван Мазепа і Російська імперія. Історія зради. – К.: Тов. «Видавництво «КЛЮ», 2022. 403 с.

3.2.20. Українське століття (1921–2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / авторський колектив: Тетяна Водотика, Володимир Головка, Станіслав Кульчицький, Лариса Якубова. Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 560 с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. <http://www.history.org.ua/?libid=10280>.

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів
-----------------------	-----------------------------

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

	Денна форма Навчання	Заочна форма навчання
	2 семестр	2, 3 семестр
Відповіді на теоретичні питання, тощо під час аудиторної роботи на практичних заняттях (10б×4)	Модуль №1	-
	40	-
Виконання творчого завдання (20б×1)	20	-
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>36 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	
Відповіді на практичних заняттях (з урахуванням виконання завдань, отриманих під час настановної сесії)		30
Виконання контрольної роботи (домашньої)		30
Усього за модулем №1	80	-
Семестровий екзамен	20	40
Усього за дисципліною	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (Додаток 1).

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної модульної та контрольної рейтингових оцінок становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS (Додаток 2).

4.5. **Екзаменаційна рейтингова** оцінка складається з балів за результатами виконання екзаменаційних завдань, затверджених кафедрою в установленому порядку.

Сума підсумкової семестрової модульної та **екзаменаційної** рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатка до диплома.

Додаток 1

Відповідність оцінок у балах оцінкам за національною шкалою

(рекомендовані значення)

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
3	4	5	6	7	8	9	10	11	13	14	15	
3	4	5	6	7	8	9	9-10	10-11	12-13	13-14	14-15	Відмінно
2,5	3	4	5	6	6-7	7-8	8	9	10-11	11-12	12-13	Добре

2	2,5	3	4	4-5	5	6	6-7	7-8	8-9	9-10	9-11	Задовільно
Оцінка у балах											Оцінка за національною шкалою	
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26		27
15-16	16-17	17-18	17-19	18-20	19-21	20-22	21-23	22-24	23-25	24-26	25-27	Відмінно
12-14	13-15	14-16	15-16	15-17	16-18	17-19	18-20	18-21	19-22	20-23	20-24	Добре
10-11	10-12	11-13	12-14	12-14	13-15	13-16	14-17	15-17	15-18	16-19	16-19	Задовільно
Оцінка у балах											Оцінка за національною шкалою	
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38		39
26-28	26-29	27-30	28-31	29-32	30-33	31-34	32-35	33-36	34-37	34-38	35-39	Відмінно
21-25	22-25	23-26	23-27	24-28	25-29	26-30	27-31	27-32	28-33	29-33	29-34	Добре
17-20	18-21	18-22	19-22	19-23	20-24	20-25	21-26	22-26	22-27	23-28	24-28	Задовільно
Оцінка у балах											Оцінка за національною шкалою	
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50		51
36-40	37-41	38-42	39-43	40-44	41-45	42-46	43-47	43-48	44-49	45-50	46-51	Відмінно
30-35	31-36	32-37	32-38	33-39	34-40	35-41	35-42	36-42	37-43	38-44	38-45	Добре
24-29	25-30	25-31	26-31	27-32	27-33	28-34	28-34	29-35	30-36	30-37	31-37	Задовільно
Оцінка у балах											Оцінка за національною шкалою	
52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62		63
47-52	48-53	49-54	50-55	51-56	51-57	52-58	53-59	54-60	55-61	56-62	57-63	Відмінно
39-46	40-47	41-48	41-49	42-50	43-50	44-51	44-52	45-53	46-54	47-55	47-56	Добре
31-38	32-39	32-40	33-40	34-41	34-42	35-43	36-43	36-44	37-45	37-46	38-46	Задовільно
Оцінка у балах											Оцінка за національною шкалою	
64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74		75
58-64	59-65	60-66	60-67	61-68	62-69	63-70	64-71	65-72	66-73	67-74	68-75	Відмінно
48-57	49-58	50-59	50-59	51-60	52-61	53-62	53-63	54-64	55-65	56-66	56-67	Добре
38-47	39-48	40-49	40-49	41-50	41-51	42-52	43-52	43-53	44-54	44-55	45-55	Задовільно
Оцінка у балах											Оцінка за національною шкалою	
76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86		87
68-76	69-77	70-78	71-79	72-80	73-81	74-82	75-83	76-84	77-85	77-86	78-87	Відмінно
57-67	58-68	59-69	59-70	60-71	61-72	62-73	62-74	63-75	64-76	65-76	65-77	Добре
46-56	46-57	47-58	47-58	48-59	49-60	49-61	50-61	50-62	51-63	52-64	52-64	Задовільно

Додаток 2

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)

82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

(Ф03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

--	--	--	--	--	--

Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				

Система менеджменту якості.
Навчально-методичний комплекс
Навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 12.01.09-01-2024

стор. 3 з 269

Кафедра історії та документознавства

УЗГОДЖЕНО

Декан АКФ

_____ Микола КУЛИК
«8» травня _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

_____ Анатолій ПОЛУХІН
«09» травня _____ 2023 р.

Система менеджменту якості
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Галузь знань: 14 «Електрична інженерія»

Спеціальність: 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»

Освітньо-професійна програма: «Енергетичний менеджмент»

Освітньо-професійна програма: «Електротехнічні системи електроспоживання»

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР /К	КР / КПр	Форма сем. контролю
Денна:	2	90/3	17	17	-	56	-	-	Екзамен 2с
Заочна	2, 3	90/3	6	4	-	80	1 к-3с	-	Екзамен 3с

Індекс: НБ – 1- 141- 1/22-1.1

Індекс: НБ –1- 141- 2/22-1.1

Індекс: НБ – 1- 141- 2з/22-1.1

СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2023

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» розроблено на основі освітньо-професійних програм «Енергетичний менеджмент», «Електротехнічні системи електроспоживання» навчальних та робочих навчальних планів НБ(РБ) – 1- 141- 1/22, НБ (РБ)– 1- 141- 2/22, НБ (РБ) – 1- 141- 2з/22 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» та відповідних нормативних документів.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Робочу навчальну програму розробив:
доцент кафедри історії
та документознавства _____

Олег ЗАХАРЧУК

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії та документознавства, протокол № 3 від 07.03.2023 р.

Завідувач кафедри _____ Ірина ТЮРМЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 141 «Енергетична електротехніка та електромеханіка» освітньо-професійної програми «Енергетичний менеджмент» – кафедри автоматизації та енергоменеджменту, протокол №__ від «__» _____ 2023 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Енергетичний менеджмент» _____ Михайло КРАВЧУК

Завідувач кафедри _____ Віктор ЗАХАРЧЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 141 «Енергетична електротехніка та електромеханіка» освітньо-професійної програми «Електротехнічні системи електроспоживання» – кафедри комп'ютерних систем та технологій, протокол №__ від «__» _____ 2023 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Електротехнічні системи електроспоживання» _____ Сергій ЕГОРОВ

Завідувач кафедри _____ Володимир КВАСНИКОВ

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № від «__» _____ 2023 р.

Голова НМРР _____ Анжеліка КОКАРСВА

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Врахований примірник

ЗМІСТ

	сторінка
Вступ	4
1. Пояснювальна записка.....	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.....	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.....	4

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план.....	8
2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)	9
2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену.....	9
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	9
3.1. Методи навчання.....	9
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	9
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет.....	10
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь.....	10

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни, денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

5. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, оскільки є однією з головних складових гуманітарної загальноосвітньої підготовки фахівців із вищою освітою.

Метою викладання дисципліни – є висвітлення особливостей боротьби за українську державність на різних етапах історичного та політичного розвитку суспільства. У безпосередньому зв'язку з цим розглядається культурно-історичний процес українського народу з найдавніших часів до сьогодення.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомити з основними етапами формування української державності та культури;
- висвітлити досвід національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби за відродження української культури;
- ознайомити студентів з досягненнями вітчизняної та зарубіжної історіографії в питаннях виникнення української держави, формах боротьби за її існування, причини втрат та здобутки на шляху до її незалежності;
- висвітлювати роль української культури як складової європейського історико-культурного розвитку;
- показати важливість національної держави в умовах сучасного міжнародного життя.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

Для освітньо-професійної програми «Енергетичний менеджмент»

ПР13. Розуміти значення традиційної та відновлюваної енергетики для успішного економічного розвитку країни.

Для освітньо-професійної програми «Електротехнічні системи електроспоживання»

ПРН 14. Розуміти принципи європейської демократії та поваги до прав громадян, враховувати їх при прийнятті рішень.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні компетентності:

Для освітньо-професійної програми «Енергетичний менеджмент»

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК8. Здатність працювати автономно.

ЗК9. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

ЗК11. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК12. Здатність планувати та управляти часом.

Для освітньо-професійної програми «Електротехнічні системи електроспоживання»

ЗК1 Здатність до абстрактного мислення.

ЗК 5 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 7 Здатність працювати як в команді так і автономно

ЗК 8 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 3 з 269

цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК 9 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та ц розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Історія української державності та культури» базується на знаннях таких дисциплін, як «Основи авіації (вступ до спеціальності)», «Ділова українська мова» та є базою для вивчення навчальних дисциплін: «Філософія», «Людський чинник».

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення», який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля

Модуль 1. «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»

Інтегровані вимоги модуля №1:

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- історію давніх державних утворень на теренах України;
- основні етапи розбудови державності у східних слов'ян (IX – XIII ст.);
- політичний та культурний розвиток українських земель у складі Литви та Польщі;
- формування Б. Хмельницьким козацької держави, розвиток і занепад української автономії (кінець XVII – протягом XVIII ст.);
- зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій, ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині, розвиток української культури доби національного відродження.
- державну ідею в програмах українських політичних партій на початку XX ст. та розвиток української культури у зазначений період;
- відновлення української державності та розвиток вітчизняної культури (1917 – 1921 рр.);
- процес входження УСРР до складу СРСР, ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій і організацій на еміграції, розвиток культури Радянської України та західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.
- українське питання напередодні та на початку Другої світової війни та нацистський окупаційний режим на території України;
- розвиток української культури в роки Другої світової війни
- особливості політичного та культурного розвитку УСРР (1945–1991 рр.);
- Політичні процеси в незалежній Україні (1991 – до сьогодення).

Вміти:

- самостійно висвітлювати основні етапи української державності та визначати характерні їх особливості;

- самостійно висвітлювати політичний і культурний розвиток Русі у IX – XIII ст.;
- самостійно аналізувати політичний і культурний розвиток українських земель у складі ВКЛ та Речі Посполитої;
- самостійно аналізувати причини Хмельниччини та Руїни української державності (друга половина XVII ст.);
- самостійно висвітлювати особливості розвитку вітчизняної культури в другій половині ХУІІ–ХУІІІ ст.
- самостійно аналізувати вплив ідей Французької революції кінця ХVІІІ ст. на пробудження національних рухів;
- самостійно аналізувати «українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад у ХІХ ст.;
- самостійно висвітлювати вплив українського національно-культурного відродження на розвиток освіти, літератури і науки на теренах Російської та Австро-Угорської імперій;
- самостійно аналізувати розвиток української культури (1917–1920 рр.);
- самостійно характеризувати політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.);
- самостійно аналізувати боротьбу руху Опору за українську державу в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.);
- самостійно висвітлювати адміністративно-територіальні зміни в УРСР після другої Світової війни, причини приєднання Кримської області до складу УРСР, державницьку програму дисидентського руху та причини розпаду СРСР.
- самостійно аналізувати культурні процеси за доби незалежної України (1991 – до сьогодні).

Тема 1. «Становлення українського етносу та початки державності в українських землях. Вступ. Предмет, мета, завдання, джерела та література навчальної дисципліни. Етапи становлення української державності. Давні державні утворення на території України.

Тема 2. Формування державності в українських землях (IV–40-і роки XIV ст.). Перші східнослов'янські протодержавні утворення. Походження назви «Русь» та історіографічного терміну «Київська Русь». Основні етапи розбудови державності у східних слов'ян (IX–XIII ст.). Місце та роль Християнської церкви в політичному та суспільному житті. Галицько-Волинське князівство – Королівство Руське (1199–1349 рр.).

Культура Русі. Поява писемності. Освіта. Наукові знання. Літописання. Право та законодавство. Мистецтво. Іконопис.

Тема 3. Українські землі у складі ВКЛ та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.). Приєднання до Литовської держави Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини і Переяславщини. Політика великих литовських князів в українських землях. Кревська та Городельська унії. Ліквідація удільних князівств на теренах українських земель. Встановлення влади Московії над Чернігово-Сіверською землею. Зростання впливу Польщі на Литву. Люблінська унія та її наслідки для українських земель.

Культура ранньомодерної України. Європейський Ренесанс та його вплив на розвиток української культури у XIV–XVI ст. Розвиток освіти і науки. Полемічна література як елемент української ренесансної культури. Розвиток друкарства.

Тема 4. Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст. Причини козацької революції. Початок Хмельниччини. Зборівський договір та започаткування української козацької держави. Формування Б. Хмельницьким козацької держави. Запровадження полково-сотенного адміністративного устрою. Початок Руїни української державності. Гадяцький трактат. Московська експансія та її наслідки. Чуднівська угода. Початок розколу Гетьманщини. Чорна рада і поділ де-юре України. Наслідки Андрусівської угоди для української державності. Спроби об'єднання Правобережжя та Лівобережжя в другій половині XVII ст.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Тема 5. Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст. «Трактат про Вічний мир» 1686 р. та територіальний поділ Гетьманщини. Державна політика І. Мазепи. Плани відновлення української державності Г. Орлика, Д. Апостола та К. Розумовського. Наступ Росії на українську автономію та остаточна її ліквідація в Гетьманщині і Слобожанщині. Приєднання Південної України та Криму до Російської імперії. Зміни в адміністративно-територіальному та політичному становищі Правобережжя та західноукраїнських земель.

Українська культура періоду бароко. Розвиток освіти, науки, літератури, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 6. «Національне відродження» та ідеї української державності в XIX ст. Вплив Французької революції кінця XVIII ст. (принцип суверенітету нації) та ідей німецького романтизму на пробудження національних рухів. Зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій. Українські землі в польських та французьких проектах за доби наполеонівських війн. Ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині. Ідеї федералізму та самостійності в Товаристві об'єднаних слов'ян та Кирило-Мефодіївському братстві. Державницькі концепції народовців, М. Драгоманова та І. Франка.

Українська культура доби національного відродження. Романтизм та реалізм. Розвиток освіти, науки, літератури, театру, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 7. Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець XIX ст. – 1917 рр.). «Українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад. Українська державність в програмах та діяльності загальноросійських та українських політичних партій на початку XX ст. Українська політична думка Наддніпрянщини: між автономією та самостійністю. Національна-державна ідея в західноукраїнських землях. Погляди на українську державність напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).

Розвиток української культури на початку XX ст. Освіта. Наука і техніка. Виникнення української преси. Розвиток літератури, мистецтва, живопису, архітектури та музичного мистецтва.

Тема 8. Відновлення української державності (1917–1921 рр). Українська державність за доби Центральної Ради: від самовизначення до незалежності. Українська Держава П. Скоропадського: спроба створення альтернативи УНР. Боротьба за державність на західноукраїнських землях (ЗУНР). Акт злуки УНР та ЗУНР. Директорія УНР: здобутки та прорахунки в державній політиці. Встановлення радянської державності в Україні.

Розвиток української культури. Культурно-освітня робота, наука, літературний процес та мистецтво за доби УНР, Української Держави та Директорії УНР.

Тема 9. Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.). Процес входження УСРР до складу СРСР. Політика більшовицької влади щодо УРСР. Ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій та організацій на еміграції.

Розвиток культури Радянської України. Політика українізації: Розвиток освіти, науки, техніки, літератури та мистецтва.

Культурний стан західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.

Тема 10. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Українське питання у європейській міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни. Включення до складу УРСР території Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Радянсько-німецький договір про дружбу і кордони. Встановлення німецької окупаційної влади на території Холмщини, Підляшшя, Лемківщини. Напад Німеччини на СРСР. Окупаційний режим нацистської Німеччини та її союзників на території України. Рух опору в боротьбі за українську державність. Визволення території України та відновлення радянської державно-політичної системи.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Тема 11. Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1991 рр.). Адміністративно-територіальні зміни. Боротьба за українську державність на західноукраїнських землях. Приєднання Кримської області до складу УРСР: мотиви і правова основа. Хрущовська «відлига». Спроби лібералізації політичного режиму.

УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.). Дисидентський рух в Україні та його державницька програма. Спроба подолання суспільно-політичної кризи. Новий курс КПРС на перебудову. Національно-демократичні сили в боротьбі за утвердження державної незалежності республіки. Декларація про державний суверенітет України. Союзний договір і Україна. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР. Угода про співдружність незалежних держав (СНД).

Культурне життя. Радянські ідеологічні кампанії та особливості їх проведення в УРСР (середина 40-х – початок 50-х рр.). Творчість шестидесятників та їх внесок у демократизацію національної культури. Освіта, наука, техніка, література та мистецтво. Розвиток національно-демократичного руху наприкінці 80-х років та його вплив на розвиток національної культури.

Тема 12. Україна – незалежна держава (1991р. – до сьогодні). Розбудова незалежної Української держави. Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Реорганізація органів державної влади. Формування атрибутів державності. Проблема унітаризму і федерації в Україні. Автономна Республіка Крим. Російська політика щодо Криму. Суспільно-політичні рухи та громадські організації. Конституція 1996 р. Вибори Верховної Ради та У

Президента України. «Революція Гідності». Президентські вибори 2014 р., 2019 р. Конституювання помісної церкви (ПЦУ). Освіта, наука, техніка. Реформи в галузі освіти 90-х років. Гуманізація системи освіти і виховання. Поява недержавних навчальних закладів: ліцеїв, гімназій, університетів. Наука. Діяльність АН України. Розвиток космонавтики. Політ в космос першого космонавта-дослідника незалежної України Л. Каденюка в складі екіпажа американського космічного корабля «Колумбія» місії STS – 87 (листопад 1997 р.). Розвиток літератури, театрального та музичного мистецтва. Роль та місце української культури в системі цінностей світової культури: ретроспектива і сучасність.

Тема 13. Європейський вимір українського простору. Україна в сучасному світі. Світове визнання України. Формування концепції зовнішньої політики України. Діяльність України в міжнародних організаціях. Договори з державами СНД і країнами світу. Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру і співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Вступ до Ради Європи. Участь України у миротворчих заходах ООН, у програмі «Партнерство заради миру». Україна у складі СОТ. Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних сил. Угода про асоціацію з Європейським Союзом. Участь України у вирішенні глобальних проблем світового товариства.

Російсько-українська війна на сучасному етапі (2014 р. – до сьогодні). Сучасна фальсифікація російською пропагандою української історії. Анексія Криму. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних сил. Окупація РФ частин Луганської та Донецької областей: політика окупаційної влади на захоплених територіях (2014–2022 рр). Боротьба українського народу проти російської агресії (22.02.2022 – до сьогодні).

2.3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)	
		Денна форма Навчання	Заочна форма Навчання

		Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»									
1.1	Історія української державності та культури як навчальна дисципліна. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях.	2 семестр				2 семестр			
		8	2	2	4	6	2	-	4
1.2	Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.)	6	-	2	4	3	-2	-	3
1.3	Українські землі у складі ВКЛ та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.)	6	2	-	4	3	-2	-	3
1.4	Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст.	6	-2		4	3	-2	-	3
1.5	Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст.	6		-2	4	6	2	-	4
1.6	Національне відродження та ідеї української державності в XIX ст.	8	2	2	4	6	2	-	4
1.7	Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець XIX ст. – 1917 рр.).	6		-2	4	3	-	-	3
						30	6	-	24
1.8	Відновлення української державності 1917–1921 рр.	6	-	2	4	3 семестр			
						10	-	2	8
1.9	Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.)	6	2	-	4	8	-	-	8
1.10	Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)	4	-	2	2	10	-	2	8
1.11	Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1964 рр.)	4	2	-	2	6	-	-	6
1.12	УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.)	8	2	2	6	6	-	-	6
1.13	Україна – незалежна держава (1991р. – до сьогодення)	8	-	2	6	6	-	-	6
1.14	Європейський вимір українського простору	3	1	-	2	6	-	-	6
1.15	Виконання контрольної (домашньої) роботи	-	-	-	-	8	-	-	8
1.16	Модульна контрольна робота №1	3	-	1	2	-	-	-	-
Усього за модулем №1		90	17	17	56	90	6	4	80
Усього за навчальною дисципліною		90	17	17	56	90	6	4	80

2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу.

Контрольна (домашня) робота з дисципліни виконується у третьому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студента при вивченні дисципліни.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Теми рефератів та завдання для виконання практичної частини контрольної (домашньої) роботи здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій, розроблених провідними викладачами кафедри.

Час, потрібний для виконання контрольної складає 8 годин самостійної роботи.

2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

– інформаційно-рецептивний (лекція, розповідь, робота з підручником, демонстрація, пояснення);

- метод проблемного викладу;
- репродуктивний метод;
- дослідницький метод;
- індуктивний;
- дедуктивний;
- творчий метод;
- практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи);
- пояснювально-ілюстративний метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, роботі з навчальною літературою та джерелами, роботі в малих групах, в проведенні навчальних, наукових та професійно зорієнтованих семінарах-дискусіях, презентаціях.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Аркуша О.Г., Кондратюк К.К., Мудрий М.М., Сухий О. М. Час народів. Історія України XIX століття : навч. посіб. / за заг. ред. М.М. Мудрого. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.

3.2.2. Войтович Л. Княжа доба на Русі (837–1492). Т. I: Становлення імперії Русь (837–1054). Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2021. 590 с.

3.2.3. Бойко О.Д. Історія України: Посіб. для студ. вузів. К.: Академвидав, 2021. 720 с.

3.2.4. Гирич І. Українські інтелектуали і політична окремішність (середина XIX – початок XX ст.). Київ : «Українські пропілеї», 2020. 452 с.

3.2.5. Дорошко М. Неоголошена війна Росії проти України у XX–на початку XXI ст.: причини і наслідки. Київ : Нікка-Центр, 2018. 192 с.

3.2.6. Історія цивілізації України / Н.С. Абашина та ін.; упоряд. М.Ю. Відейко. Харків: Фоліо, 2021. Т. 1 Від кіммерійців до Русі (X ст. до н.е.–IX ст.). 586 с.

3.2.7. Історія цивілізації України / О.Б. Бубенок, А.М. Домановський, О.Д. Дядечко та ін.; упоряд. О.Є. Черненко. Харків : Фоліо, 2021. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900 – 1256). 590 с.

3.2.8. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939 рр.). Київ : Академперіодика, 2021. 620 с.

3.2.9. Шандра В., Аркуша О. Україна в XIX столітті: доба модернізації / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 706 с.

3.2.10. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероб. та розшир. Київ : Критика, 2005. 584 с.

Допоміжна література

3.2.11. Енциклопедія історії України. К.: Наукова думка, 2003–2021. Т. 1–12

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

3.2.12. Історія української культури у п'яти томах. / Гол. ред. Б. Патон. К.: Наукова думка, 2001–2013. Т. 1–5.

3.2.13. Історія української авіації в особах: [навч. посіб. для вищ. навч.]. / Гребенніков В., Бем Н., Тюрменко І. та ін.]; за ред. В. Гребеннікова. К.: НАУ, 2013. 328 с.

3.2.14. Історія української державності та культури: практикум / уклад. Л.В. Божук, В.М. Гребенніков, О.М. Захарчук [та ін.]. К.: НАУ, 2021. 80 с.

3.2.15. Культурологія: теорія та історія культури / навч. посіб. / за ред. І. Тюрменко. – 3-є вид., перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2010. 370 с.

3.2.16. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минушини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. Кн/ відп. ред. В. Смолій. Київ: Ін-т історії України, 2022. Кн. 1-2.

3.2.17. Пилип Орлик і мазепинці. Джерела / упоряд. Т. Таїрова-Яковлева. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 216 с.

3.2.18. Старченко Н.П. Українські світи Речі Посполитої. Історія про історію. Київ : Laurus, 2021. 616 с.

3.2.19. Таїрова-Яковлева Т.Г. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія зради. – К.: Тов. «Видавництво «КЛЮ», 2022. 403 с.

3.2.20. Українське століття (1921–2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / авторський колектив: Тетяна Водотика, Володимир Головка, Станіслав Кульчицький, Лариса Якубова. Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 560 с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. <http://www.history.org.ua/?libid=10280>.

3.3.2. <http://blogs.korrespondent.net/blog/users/3227937-dysydentskyi-rukh-v-ukraini>.

3.3.3. [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5_%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%83_\(2022\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5_%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%83_(2022)).

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид початкової роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	2 семестр	2, 3 семестр
Відповіді на теоретичні питання, тощо під час аудиторної роботи на практичних заняттях (10б×4)	Модуль №1	-
	40	-
Виконання творчого завдання (15б×1)	15	-
Ведення конспекту лекцій	5	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>36 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	
Відповіді на практичних заняттях (з урахуванням виконання завдань, отриманих під час настановної сесії)		30
Виконання контрольної роботи (домашньої)		30

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	
Усього за модулем №1		80	-
Семестровий екзамен		20	40
Усього за дисципліною		100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної модульної та контрольної рейтингових оцінок становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Екзаменаційна рейтингова оцінка складається з балів за результатами виконання екзаменаційних завдань, затверджених кафедрою в установленому порядку.

Сума підсумкової семестрової модульної та **екзаменаційної** рейтингових оцінок, у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				

Система менеджменту якості.
Навчально-методичний комплекс
Навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 12.01.09-01-2024

стор. 3 з 269

Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра історії та документознавства

УЗГОДЖЕНО

Декан АКФ

Микола КУЛИК

«24» квітня _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Анатолій ПОЛУХІН

«04» травня _____ 2023 р.

Система менеджменту якості
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Галузь знань: 13 «Механічна інженерія»

Спеціальність: 134 «Авіаційна та ракетно-космічна техніка»

Освітньо-професійна програма: «Літаки і вертольоти»

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР / К	КР / КПр	Форма сем. контролю
Денна:	1	90/3	17	17	-	56	-	-	Екзамен 1с
Заочна	2,3	90/3	6	4	-	80	1 к-3с	-	Екзамен 3с

Індекс: НБ – 1- 134- 1/22-1.1;

Індекс: НБ – 1- 134- 1з/22-1.1

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2023

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Літаки і вертольоти», навчальних та робочих навчальних планів НБ – 1- 134- 1/22, РБ – 1- 134- 1/22, НБ – 1- 134- 1з/22, РБ – 1- 134- 1з/22 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 134 «Авіаційна та ракетно-космічна техніка» та відповідних нормативних документів.

Робочу навчальну програму розробив:

доцент кафедри історії

та документознавства _____

Олег ЗАХАРЧУК

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії та документознавства, протокол № 9 від 16.09.2022 р.

Завідувач кафедри _____ Ірина ТЮРМЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 134 «Авіація та ракетно-космічна техніка» освітньо-професійної програми «Літаки і вертольоти» – кафедри гідрогазових систем, протокол № _____ від «_____» _____ 2023 р.

Гарант освітньо-професійної програми

«Літаки і вертольоти» _____

Валерій БАДАХ

Завідувач кафедри _____

Валерій БАДАХ

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № від «_____» _____ 2023 р.

Голова НМРР _____

Анжеліка КОКАРСВА

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Врахований примірник

ЗМІСТ

сторінка

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план	8
2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)	9
2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену	9
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	9
3.1. Методи навчання.....	9
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	9
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет.....	10
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	10

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни, денної

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, оскільки є однією з головних складових гуманітарної загальноосвітньої підготовки фахівців із вищою освітою.

Метою викладання дисципліни – є висвітлення особливостей боротьби за українську державність на різних етапах історичного та політичного розвитку суспільства. У безпосередньому зв'язку з цим розглядається культурно-історичний процес українського народу з найдавніших часів до сьогодення.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомити з основними етапами формування української державності та культури;
- висвітлити досвід національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби за відродження української культури;
- ознайомити студентів з досягненнями вітчизняної та зарубіжної історіографії в питаннях виникнення української держави, формах боротьби за її існування, причини втрат та здобутки на шляху до її незалежності;
- висвітлювати роль української культури як складової європейського історико-культурного розвитку;
- показати важливість національної держави в умовах сучасного міжнародного життя.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

Формувати обґрунтовані оцінки дій державних органів, інших політичних інститутів із позицій загальнолюдських, демократичних цінностей, пріоритету прав і свобод людини та громадянина (ПРН 6); володіти логікою та методологією наукового пізнання, що ґрунтується на розумінні сучасного стану і методології предметної області (ПРН 7); дотримуватися вимог галузевих нормативних документів щодо процедур проектування, виробництва, випробування та (або) сертифікації елементів та об'єктів авіаційної та ракетно-космічної техніки та їх функціональних і родинно-газових систем на всіх етапах їх життєвого циклу (ПРН 8).

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні **компетентності**: здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК 1); здатність працювати в команді (ЗК 5); здатність вчитися і оволодіти сучасними знаннями (ЗК 8); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України (ЗК 9); здатність зберегти та приумножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для відпочинку та проведення здорового способу життя (ЗК 10).

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Історія української державності та культури» базується на знаннях таких дисциплін, як «Документування інформації: традиції та сучасність», «Вступ до спеціальності», «Ділова українська мова» та є базою для вивчення навчальних дисциплін: «Філософія».

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення», який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля

Модуль 1. «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»

Інтегровані вимоги модуля №1:

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- історію давніх державних утворень на теренах України;
- основні етапи розвитку, політичний устрій Русі та Галицько-Волинської держави;
- політичний та культурний розвиток українських земель у складі Литви та Польщі;
- формування Б. Хмельницьким козацької держави, розвиток і занепад української автономії (кінець XVII – протягом XVIII ст.);
- зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій, ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині, розвиток української культури доби національного відродження.
- державну ідею в програмах українських політичних партій на початку XX ст. та розвиток української культури у зазначений період;
- відновлення української державності та розвиток вітчизняної культури (1917 – 1920 рр.);
- процес входження УСРР до складу СРСР, ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій і організацій на еміграції, розвиток культури Радянської України та західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.
- українське питання напередодні та на початку Другої світової війни та нацистський окупаційний режим на території України;
- розвиток української культури в роки Другої світової війни
- особливості політичного та культурного розвитку УСРР (1945–1991 рр.);
- Політичні процеси в незалежній Україні (1991 – до сьогодення).

Вміти:

- самостійно висвітлювати основні етапи української державності та визначати характерні їх особливості;
- самостійно висвітлювати політичний і культурний розвиток Русі у IX – XIII ст.;
- самостійно аналізувати політичний і культурний розвиток українських земель у складі ВКЛ та Речі Посполитої;
- самостійно аналізувати причини Хмельниччини та Руїни української державності (друга половина XVII ст.);
- самостійно висвітлювати особливості розвитку вітчизняної культури в другій половині ХУІІ–ХУІІІ ст.
- самостійно аналізувати «українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад у XIX ст.
- самостійно висвітлювати вплив українського національно-культурного відродження на розвиток освіти, літератури і науки на теренах Російської та Австро-Угорської імперій;
- самостійно висвітлювати суспільно-політичні процеси в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій (1900–1917 рр.).
- самостійно аналізувати розвиток української культури (1917–1920 рр.);
- самостійно характеризувати політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.);
- самостійно аналізувати боротьбу руху Опору за українську державу в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.);

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

- самостійно висвітлювати адміністративно-територіальні зміни в УРСР після другої Світової війни, причини приєднання Кримської області до складу УРСР, державницьку програму дисидентського руху та причини розпаду СРСР.
- самостійно аналізувати культурні процеси за доби незалежної України (1991 – до сьогодні).

Тема 1. «Становлення українського етносу та початки державності в українських землях. Вступ. Предмет, завдання, мета, джерела та література навчальної дисципліни. Етапи становлення української державності. Давні державні утворення на території України.

Тема 2. Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.). Протодержавні слов'янські утворення. Походження назви «Русь» та історіографічного терміну «Київська Русь». Основні етапи розвитку та політичний устрій Русі. Місце та роль Християнської церкви в політичному та суспільному житті. Політична родрибленість Русі. Утворення та політичний розвиток Галицької та Волинської земель. Королівство Руське (1253 – 1349 рр.). Культура Русі. Поява писемності. Освіта. Наукові знання. Літописання. Право та законодавство. Мистецтво. Іконопис.

Тема 3. Українські землі у складі ВКЛ та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.). Приєднання до Литовської держави Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини і Переяславщини. Політика великих литовських князів в українських землях. Кревська та Городельська унії. Ліквідація удільних князівств на теренах українських земель. Встановлення влади Московії над Чернігово-Сіверською землею. Зростання впливу Польщі на Литву. Захоплення Польщею Київщини, Волині та Брацлавщини. Люблінська унія. Зміна політико-правового становища українських земель після приєднання до Польського королівства.

Культура ранньомодерної України. Європейський Ренесанс та його вплив на розвиток української культури у XIV–XVI ст. Розвиток освіти і науки. Полемічна література як елемент української ренесансної культури. Розвиток друкарства.

Тема 4. Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст. Причини козацької революції. Початок Хмельниччини. Зборівський договір та започаткування української козацької держави. Формування Б. Хмельницьким козацької держави. Запровадження полково-сотенного адміністративного устрою. Початок Руїни української державності. Гадяцький трактат. Московська експансія та її наслідки. Чуднівська угода. Початок розколу Гетьманщини. Чорна рада і поділ де-юре України. Наслідки Андрусівської угоди для української державності. Спроби об'єднання Правобережжя та Лівобережжя в другій половині XVII ст.

Тема. 5. Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст. «Трактат про Вічний мир» 1686 р. та територіальний поділ Гетьманщини. Державна політика І. Мазепи. Плани відновлення української державності Г. Орлика, Д. Апостола та К. Розумовського. Наступ Росії на українську автономію та остаточна її ліквідація в Гетьманщині і Слобожанщині. Приєднання Південної України та Криму до Російської імперії. Зміни в адміністративно-територіальному та політичному становищі Правобережжя та західноукраїнських земель.

Українська культура періоду бароко. Розвиток освіти, науки, літератури, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 6. «Національне відродження» та ідеї української державності в XIX ст. Вплив Французької революції кінця XVIII ст. (принцип суверенітету нації) та ідей німецького романтизму на пробудження національних рухів. Зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій. Українські землі в польських та французьких проектах за доби наполеонівських війн. Ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині. Ідеї федералізму та самостійності в Товаристві об'єднаних слов'ян та Кирило-Мефодіївському братстві. Державницькі концепції народовців, М. Драгоманова та І. Франка.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 3 з 269

Українська культура доби національного відродження. Романтизм та реалізм. Розвиток освіти, науки, літератури, театру, музики, архітектури та образотворчого мистецтва.

Тема 7. Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець XIX ст. – 1917 рр.). «Українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влад. Українська державність в програмах та діяльності загальноросійських та українських політичних партій на початку XX ст. Українська політична думка Наддніпрянщини: між автономією та самостійністю. Національна-державна ідея в західноукраїнських землях. Погляди на українську державність напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).

Розвиток української культури на початку XX ст. Освіта. Наука і техніка. Виникнення української преси. Розвиток літератури, мистецтва, живопису, архітектури та музичного мистецтва.

Тема 8. Відновлення української державності (1917–1921 рр.). Українська державність доби Центральної Ради: від політичної автономії до незалежності. Українська Держава П. Скоропадського: спроба створення альтернативи УНР. Боротьба за державність на західноукраїнських землях (ЗУНР). Українське питання на Паризькій мирній конференції. Директорія УНР: здобутки та прорахунки в державній політиці. Акт злуки УНР та ЗУНР. Встановлення радянської державності в Україні.

Розвиток української культури. Культурно-освітня робота, наука, літературний процес та мистецтво за доби УНР, Української Держави та Директорії УНР.

Тема 9. Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.). Процес входження УСРР до складу СРСР. Політика більшовицької влади щодо УСРР. Ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій та організацій на еміграції.

Розвиток культури Радянської України. Політика українізації: розвиток освіти, науки, техніки, літератури та мистецтва.

Культурний стан західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.

Тема 10. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Українське питання у європейській міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни. Включення до складу УСРР території Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УСРР. Радянсько-німецький договір про дружбу і кордони. Встановлення німецької окупаційної влади на території Холмщини, Підляшшя, Лемківщини. Напад Німеччини на СРСР. Окупаційний режим нацистської Німеччини та її союзників на території України. Рух опору в боротьбі за українську державність. Визволення території України та відновлення радянської державно-політичної системи.

Тема 11. Особливості політичного та культурного розвитку УСРР (1945–1991 рр.). Адміністративно-територіальні зміни. Боротьба за українську державність на західноукраїнських землях. Приєднання Кримської області до складу УСРР: мотиви і правова основа. Хрущовська «відлига». Спроби лібералізації політичного режиму.

УСРР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.). Дисидентський рух в Україні та його державницька програма. Спроба подолання суспільно-політичної кризи. Новий курс КПРС на перебудову. Національно-демократичні сили в боротьбі за утвердження державної незалежності республіки. Декларація про державний суверенітет України. Союзний договір і Україна. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР. Угода про співдружність незалежних держав (СНД).

Культурне життя. Радянські ідеологічні кампанії та особливості їх проведення в УСРР (середина 40-х – початок 50-х рр.). Творчість шестидесятників та їх внесок у демократизацію національної культури. Освіта, наука, техніка, література та мистецтво. Розвиток національно-демократичного руху наприкінці 80-х років та його вплив на розвиток національної культури.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Тема 12. Україна – незалежна держава (1991р. – до сьогодні). Розбудова незалежної Української держави. Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Реорганізація органів державної влади. Формування атрибутів державності. Проблема унітаризму і федерації в Україні. Автономна Республіка Крим. Російська політика щодо Криму. Суспільно-політичні рухи та громадські організації. Конституція 1996 р. Вибори Верховної Ради та У

Президента України. «Революція Гідності». Президентські вибори 2014 р., 2019 р. Конституювання помісної церкви (ПЦУ). Освіта, наука, техніка. Реформи в галузі освіти 90-х років. Гуманізація системи освіти і виховання. Поява недержавних навчальних закладів: ліцеїв, гімназій, університетів. Наука. Діяльність АН України. Розвиток космонавтики. Політ в космос першого космонавта-дослідника незалежної України Л. Каденюка в складі екіпажа американського космічного корабля «Колумбія» місії STS – 87 (листопад 1997 р.). Розвиток літератури, театрального та музичного мистецтва. Роль та місце української культури в системі цінностей світової культури: ретроспектива і сучасність.

Тема 13. Європейський вимір українського простору. Україна в сучасному світі. Світове визнання України. Формування концепції зовнішньої політики України. Діяльність України в міжнародних організаціях. Договори з державами СНД і країнами світу. Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру і співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Вступ до Ради Європи. Участь України у миротворчих заходах ООН, у програмі «Партнерство заради миру». Україна у складі СОТ. Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних сил. Угода про асоціацію з Європейським Союзом. Участь України у вирішенні глобальних проблем світового товариства. Російсько-українська війна на сучасному етапі.

2.3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма Навчання				Заочна форма Навчання				
		Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодні»										
1.1	Історія української державності та культури як навчальна дисципліна. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях.	1 семестр				2 семестр				
		8	2	2	4	6		-	4	
1.2	Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.)	6	-	2	4	3	-	-	3	
1.3	Українські землі у складі ВКЛ та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.)	6	2	-	4	3	-	-	3	
1.4	Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст.	6	-2		4	3	-	-	3	
1.5	Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст.	6		-2	4	6		-	4	
1.6	Національне відродження та ідеї української державності в XIX ст.	6	2	2	4	6		-	4	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.7	Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (1900–1917 рр.)	6	2	-	4	3	-	-	3
						30	6	-	24
1.8	Відновлення української державності 1917–1921 рр.	6	-	2	4	3 семестр			
						10	-	2	8
1.9	Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.)	6	2	-	4	8	-	-	8
1.10	Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)	4	-	2	2	10	-	2	8
1.11	Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1964 рр.)	4	2	-	2	6	-	-	6
1.12	УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.)	10	-	2	6	6	-	-	6
1.13	Україна – незалежна держава (1991р. – до сьогодні)	10	2	-	6	6	-	-	6
1.14	Європейський вимір українського простору	3	1	-	2	6	-	-	6
1.15	Виконання контрольної (домашньої) роботи	-	-	-	-	8	-	-	8
1.16	Модульна контрольна робота №1	3	-	1	2	-	-	-	-
Усього за модулем №1		90	17	17	60	90	17	17	80
Усього за навчальною дисципліною		90	17	17	60	90	6	4	80

2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу.

Контрольна (домашня) робота з дисципліни виконується у третьому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмій студента при вивченні дисципліни.

Теми рефератів та завдання для виконання практичної частини контрольної (домашньої) роботи здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій, розроблених провідними викладачами кафедри.

Час, потрібний для виконання контрольної складає 8 годин самостійної роботи.

2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

– інформаційно-рецептивний (лекція, розповідь, робота з підручником, демонстрація, пояснення);

– метод проблемного викладу;

– репродуктивний метод;

– дослідницький метод;

– індуктивний;

– дедуктивний;

– творчий метод;

– практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи);

– пояснювально-ілюстративний метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, роботі з

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

навчальною літературою та джерелами, роботі в малих групах, в проведенні навчальних, наукових та професійно зорієнтованих семінарах-дискусіях, презентаціях.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Аркуша О.Г., Кондратюк К.К., Мудрий М.М., Сухий О. М. Час народів. Історія України XIX століття : навч. посіб. / за заг. ред. М.М. Мудрого. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.

3.2.2. Войтович Л. Княжа доба на Русі (837–1492). Т. I: Становлення імперії Русь (837–1054). Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2021. 590 с.

3.2.3. Бойко О.Д. Історія України: Посіб. для студ. вузів. К.: Академвидав, 2021. 720 с.

3.2.4. Гирич І. Українські інтелектуали і політична окремішність (середина XIX – початок XX ст.). Київ : «Українські пропілеї», 2020. 452 с.

3.2.5. Дорошко М. Неоголошена війна Росії проти України у XX–на початку XXI ст.: причини і наслідки. Київ : Нікка-Центр, 2018. 192 с.

3.2.6. Історія цивілізації України / Н.С. Абашина та ін.; упоряд. М.Ю. Відейко. Харків: Фоліо, 2021. Т. 1 Від киммерійців до Русі (X ст. до н.е.–IX ст.). 586 с.

3.2.7. Історія цивілізації України / О.Б. Бубенок, А.М. Домановський, О.Д. Дядечко та ін.; упоряд. О.Є. Черненко. Харків : Фоліо, 2021. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900 – 1256). 590 с.

3.2.8. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939 рр.). Київ : Академперіодика, 2021. 620 с.

3.2.9. Шандра В., Аркуша О. Україна в XIX столітті: доба модернізації / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 706 с.

3.2.10. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероб. та розшир. Київ : Критика, 2005. 584 с.

Допоміжна література

3.2.11. .Енциклопедія історії України. – К.: Наукова думка, 2003–2021. Т. 1–12

3.2.12. Історія української культури у п'яти томах. / Гол. ред. Б. Патон. К.: Наукова думка, 2001–2013. – Т. 1–5.

3.2.13. Історія української авіації в особах: [навч. посіб. для вищ. навч.]. / Гребенніков В., Бем Н., Тюрменко І. та ін.]; за ред. В. Гребеннікова. К.: НАУ, 2013. – 328 с.

3.2.14. Історія української державності та культури: практикум / уклад. Л.В. Божук, В.М. Гребенніков, О.М. Захарчук [та ін.]. К.: НАУ, 2021. 80 с.

3.2.15. Культурологія: теорія та історія культури / навч. посіб. / за ред.. І. Тюрменко. 3-є вид., перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2010. 370 с.

3.2.16. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. / відп. ред. В. Смолій. Київ: Ін-т історії України, 2022. Кн. 1-2.

3.2.17. Пилип Орлик і мазепинці. Джерела / упоряд. Т. Таїрова-Яковлева. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 216 с.

3.2.18. Старченко Н.П. Українські світи Речі Посполитої. Історія про історію. Київ : Laugus, 2021. 616 с.

3.2.19. Таїрова-Яковлева Т.Г. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія зради. – К.: Тов. «Видавництво «КЛЮ», 2022. 403 с.

3.2.20. Українське століття (1921–2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / авторський колектив: Тетяна Водотика, Володимир Головка, Станіслав Кульчицький, Лариса Якубова. Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 560 с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. <http://www.history.org.ua/?libid=10280>.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид початкової роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма Навчання	Заочна форма навчання
	2 семестр	2, 3 семестр
Відповіді на теоретичні питання, тощо під час аудиторної роботи на практичних заняттях (10б×4)	Модуль №1	-
	40	-
Виконання творчого завдання (15б×1)	15	-
Ведення конспекту лекцій	5	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>36 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	
Відповіді на практичних заняттях (з урахуванням виконання завдань, отриманих під час настановної сесії)		30
Виконання контрольної роботи (домашньої)		30
Усього за модулем №1	80	-
Семестровий екзамен	20	40
Усього за дисципліною	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної модульної та контрольної рейтингових оцінок становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Екзаменаційна рейтингова оцінка складається з балів за результатами виконання екзаменаційних завдань, затверджених кафедрою в установленому порядку.

Сума підсумкової семестрової модульної та **екзаменаційної** рейтингових оцінок, у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра історії та документознавства

УЗГОДЖЕНО

Декан ФЕБІТ

_____ Ірина МАТВЄЄВА

«___» _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

_____ Анатолій ПОЛУХІН

«12» травня _____ 2023 р.

Система менеджменту якості
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Галузь знань: 26 Цивільна безпека

Спеціальність 263 Цивільна безпека

Освітньо-професійна програма: Захист об'єктів критичної інфраструктури

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР /К	КР / КПр	Форма сем. контролю
Денна:	2	90/3,0	19	19	-	52	-	-	Екзамен 2 с
Заочна	2, 3	90/3,0	6	4	-	80	-	К.р.(д) 3с	Екзамен 3 с

Індекс: НБ – 3 - 263/22-1.1.

НБ – 3 - 263з/22-1.1.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Робочу програму навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Захист об'єктів критичної інфраструктури», навчальних та робочих навчальних планів № НБ – 3 - 263/22, № РБ – 3 - 263/22, № НБ – 3 - 263з/22, № РБ – 3 - 263з/22 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» та відповідних нормативних документів.

Робочу навчальну програму розробила:

доцент кафедри історії

та документознавства _____ Наталія БЕМ

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії та документознавства, протокол № 9 від 16.09.2022 р.

Завідувач кафедри _____ Ірина ТЮРМЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри зі спеціальності 263 «Цивільна безпека» освітньо-професійної програми «Захист об'єктів критичної інфраструктури» – кафедри цивільної та промислової безпеки, протокол № від «___» _____ 2023 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Захист об'єктів критичної інфраструктури»,
професор _____

Олег ТРЕТЯКОВ

Завідувач кафедри _____ Батир ХАЛМУРАДОВ

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № від «___» _____ 2023 р.

Голова НМРР _____ Анжеліка КОКАРСВА

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ

сторінка

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.....	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план	8
2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу	9
2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену	10
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	10
3.1. Методи навчання.....	10
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	10
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет.....	10
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	11

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни, денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, оскільки є однією з головних складових гуманітарної загальноосвітньої підготовки фахівців із вищою освітою.

Метою викладання дисципліни – є висвітлення особливостей боротьби за українську державність на різних етапах історичного та політичного розвитку суспільства. У безпосередньому зв'язку з цим розглядається культурно-історичний процес українського народу від найдавіших часів до сьогодення.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомлення з основними етапами формування української державності та культури;
- висвітлення досвіду національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби за відродження української культури;
- ознайомлення студентів із досягненнями вітчизняної та зарубіжної історіографії в питаннях виникнення української держави, формах боротьби за її існування, причин втрат та здобутків на шляху до її незалежності;
- висвітлення ролі української культури як складової європейського історико-культурного розвитку;
- визначення важливості національної держави в умовах сучасного міжнародного життя.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

Розробляти та використовувати технічну документацію, зокрема з використанням сучасних інформаційних технологій (ПРН 10).

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні **компетентності**:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, під час практичної діяльності або у процесі навчання, яка передбачає застосування теорій та методів проведення моніторингу, запобігання виникненню аварій, надзвичайних ситуацій, нещасним випадкам (на виробництві) і професійним захворюванням, оцінювання їх можливих наслідків та їх ліквідування (ІК);
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 3);
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 6).

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Історія української державності та культури» базується на знаннях таких дисциплін, як «Вступ до фаху» та є базою для вивчення навчальної дисципліни «Філософія сучасного суспільства».

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення», який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля

Модуль 1. «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодення»

Інтегровані вимоги модуля №1:

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- історію перших державних утворень на теренах України;
- основні етапи розвитку, політичний устрій Русі та Галицько-Волинської держави;
- політичний і культурний розвиток українських земель у складі Литви та Польщі;
- формування Б. Хмельницьким козацької держави, розвиток і занепад української автономії (кінець XVII – XVIII ст.);
- зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій, ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині, розвиток української культури доби національного відродження;
- державну ідею в програмах українських політичних партій на початку XX ст. та розвиток української культури у зазначений період;
- відновлення української державності та розвиток вітчизняної культури (1917 – 1920 рр.);
- процес входження УСРР до складу СРСР, ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій і організацій на еміграції, розвиток культури Радянської України та західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.
- українське питання напередодні та на початку Другої світової війни та нацистський окупаційний режим на території України;
- розвиток української культури в роки Другої світової війни;
- особливості політичного та культурного розвитку УСРС (1945–1991 рр.);
- політичні процеси в незалежній Україні (1991 – до сьогодення);
- героїчну боротьбу українського народу проти держави-терориста за суверенітет та державну незалежність у 2022 році.

Вміти:

- самостійно висвітлювати основні етапи української державності та визначати характерні їх особливості;
- характеризувати політичний і культурний розвиток Русі у IX – XIII ст.;
- аналізувати політичний і культурний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої;
- формулювати причини Хмельниччини та руйнування української державності (друга половина XVII ст.);
- висвітлювати особливості розвитку вітчизняної культури у другій половині XVII–XVIII ст.;
- аналізувати вплив ідей Французької революції кінця XVIII ст. на пробудження національних рухів;
- характеризувати «українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влади у XIX ст.;

- показувати вплив українського національно-культурного відродження на розвиток науки, освіти, літератури на теренах Російської та Австро-Угорської імперій;
- висвітлювати суспільно-політичні процеси в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій (1900–1917 рр.);
- аналізувати тенденції розвитку української культури (1917–1920 рр.);
- характеризувати політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.);
- коментувати особливості руху Опору за українську державу в роки Другої світової війни (1939 – 1945 рр.);
- висвітлювати адміністративно-територіальні зміни в УРСР після Другої світової війни,
- пояснювати причини приєднання Кримської області до складу УРСР;
- характеризувати державницьку програму дисидентського руху;
- аналізувати культурні процеси в незалежній Україні (1991 – до сьогодні).

Тема 1. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях. Вступ. Предмет, завдання, мета, джерела та література навчальної дисципліни. Етапи становлення української державності. Давні державні утворення на території України.

Тема 2. Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.). Протодержавні слов'янські утворення. Походження назв «Русь» та «Київська Русь». Основні етапи розвитку та політичний устрій Давньої Русі. Місце та роль Християнської церкви в політичному та суспільному житті. Політична роздробленість Русі. Галицько-Волинська держава. Культура Давньої Русі. Поява писемності. Освіта. Наукові знання. Літописання. Право та законодавство. Мистецтво. Іконопис.

Тема 3. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.). Приєднання до Литовської держави Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини, Переяславщини. Політика великих литовських князів в українських землях. Кревська та Городельська унії. Ліквідація удільних князівств на теренах українських земель. Встановлення влади Московії над Чернігово-Сіверською землею. Зростання впливу Польщі на Литву. Захоплення Польщею Київщини, Волині та Брацлавщини. Люблінська унія. Зміна політико-правового становища українських земель після приєднання до Польського королівства.

Культура ранньомодерної України. Європейський Ренесанс та його вплив на розвиток української культури у XIV–XVI ст. Розвиток освіти і науки. Полемічна література як елемент української ренесансної культури. Розвиток друкарства.

Тема 4. Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст. Початок Хмельниччини. Зборівський договір та започаткування української козацької держави. Формування Б. Хмельницьким козацької держави. Запровадження полково-сотенного адміністративного устрою. Початок руйнування української державності. Гадяцький трактат. Московська експансія та її наслідки. Чуднівська угода. Початок розколу Гетьманщини. Чорна рада та поділ України де-юре. Наслідки Андрусівської угоди для української державності. Спроби об'єднання Правобережжя та Лівобережжя в другій половині XVII ст.

Тема 5. Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст. «Трактат про Вічний мир» 1686 р. та територіальний поділ Гетьманщини. Державна політика І. Мазепи. Плани щодо відновлення української державності Г. Орлика, Д. Апостола та К. Розумовського. Наступ Росії на українську автономію та остаточна її ліквідація в Гетьманщині і Слобожанщині. Приєднання Південної України та Криму до Російської імперії. Українське козацтво в умовах втрати своєї державності (70 – 90-ті рр. XVIII ст.). Зміни в адміністративно-територіальному та політичному становищі Правобережжя та західноукраїнських земель.

Українська культура періоду бароко. Розвиток освіти, науки, літератури, музики, архітектури й образотворчого мистецтва.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Тема 6. «Національне відродження» та ідеї української державності в XIX ст. Вплив ідей Французької революції кінця XVIII ст. на пробудження національних рухів. Принцип суверенітету нації. Зміни адміністративно-територіального устрою в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій. «Українське питання» в політиці російської та австрійської імперської влади. Ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині. Ідеї самостійності та федералізму. Товариство об'єднаних слов'ян. Кирило-Мефодіївське братство. Державницькі концепції народоців, М. Драгоманова та І. Франка.

Українська культура доби національного відродження. Романтизм та реалізм. Розвиток освіти, науки, літератури, театру, музики, архітектури й образотворчого мистецтва.

Тема 7. Суспільно-політичні процеси в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій (1900–1917 рр.). Українська державність в програмах та діяльності загальноросійських та українських політичних партій на початку XX ст. Українська політична думка Наддніпрянщини: між автономією та самостійністю. Національно-державна ідея в західноукраїнських землях. Погляди на українську державність напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).

Розвиток української культури на початку XX ст. Освіта. Наука і техніка. Виникнення української преси. Розвиток літератури, мистецтва, живопису, архітектури та музичного мистецтва.

Тема 8. Відновлення української державності (1917–1920 рр.). Створення Української Центральної Ради. Проголошення державної автономії України. Процес українізації армії. Проголошення УНР та самостійності України. Українська Держава П. Скоропадського. Боротьба за державність на західноукраїнських землях (ЗУНР). Українське питання на Паризькій мирній конференції. Директорія УНР: здобутки та прорахунки в державній політиці. Акт Злуки УНР та ЗУНР. Встановлення радянської державності в Україні.

Розвиток української культури. Культурно-освітня робота, наука, література та мистецтво за доби УНР, Української Держави та Директорії УНР.

Тема 9. Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.). Процес входження УСРР до складу СРСР. Політика більшовицької влади щодо УРСР. Ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій та організацій на еміграції.

Розвиток культури Радянської України. Політика українізації: розвиток освіти, науки, техніки, літератури та мистецтва.

Культурний розвиток західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.

Тема 10. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Українське питання у європейській міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни. Включення територій Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Радянсько-німецький договір про дружбу та кордони. Встановлення німецької окупаційної влади на території Холмщини, Підляшшя, Лемківщини. Напад Німеччини на СРСР. Окупаційний режим нацистської Німеччини та її союзників на території України. Рух Опору в боротьбі за українську державність. Визволення території України та відновлення радянської державно-політичної системи.

Тема 11. Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1991 рр.). Адміністративно-територіальні зміни. Боротьба за українську державність на західноукраїнських землях. Приєднання Кримської області до складу УРСР: мотиви та правова основа. Хрущовська «відлига». Спроби лібералізації політичного режиму.

УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.). Дисидентський рух в Україні та його державницька програма. Спроба подолання суспільно-політичної кризи. Новий курс КПРС на перебудову. Національно-демократичні сили в боротьбі за утвердження державної незалежності республіки. Декларація про державний суверенітет України. Союзний договір і Україна. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР. Угода про співдружність незалежних держав (СНД).

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Культурне життя. Радянські ідеологічні кампанії та особливості їх проведення в УРСР (середина 40-х – початок 50-х рр.). Творчість шестидесятників та їх внесок у демократизацію національної культури. Освіта, наука, техніка, література та мистецтво. Розвиток національно-демократичного руху наприкінці 80-х років та його вплив на розвиток національної культури.

Тема 12. Україна – незалежна держава (1991 р. – до сьогодні). Розбудова незалежної України. Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Реорганізація органів державної влади. Формування атрибутів державності. Проблема унітаризму і федералізму в Україні. Автономна Республіка Крим. Російська політика щодо Криму. Суспільно-політичні рухи та громадські організації. Конституція 1996 р. Вибори Верховної Ради та Президента України. «Революція Гідності». Президентські вибори 2014 р., 2019 р. Героїчна боротьба українського народу проти держави-терориста за суверенітет та державну незалежність у 2022 році.

Освіта, наука, техніка. Реформи в галузі освіти 90-х років. Гуманізація системи освіти і виховання. Поява недержавних навчальних закладів: ліцеїв, гімназій, університетів. Наука. Діяльність Національної академії наук України. Розвиток космонавтики. Політ в космос першого космонавта-дослідника незалежної України Л. Каденюка (листопад 1997 р.). Розвиток літератури, театрального та музичного мистецтва. Роль і місце української культури в системі цінностей світової культури.

Тема 13. Європейський вимір українського простору. Україна в сучасному світі. Світове визнання України. Формування концепції зовнішньої політики України. Діяльність України в міжнародних організаціях. Договори з державами СНД і країнами світу. Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру та співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Вступ до Ради Європи. Участь України в миротворчих заходах ООН, у програмі «Партнерство заради миру». Україна у складі СОТ. Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Антитерористична операція. Операція Об'єднаних сил. Угода про асоціацію з Європейським Союзом. Участь України у вирішенні глобальних проблем світового співтовариства.

2.3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма Навчання				Заочна форма Навчання				
		Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. Заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Розвиток української державності та культури від найдавніших часів до сьогодні»										
1.1	Історія української державності та культури як навчальна дисципліна. Становлення українського етносу та початки державності в українських землях.	2 семестр				2, 3 семестри				
		8	2	2	4	7	2	-	5	
1.2	Формування державності в українських землях (IV – 40-і роки XIV ст.)	5	-	2	3	5	-	-	5	
1.3	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV – XVI ст.)	5	2	-	3	5	-	-	5	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.4	Утворення та розвиток козацької держави в середині XVII ст.	6	-	2	4	5	-	-	5
1.5	Українська державність в останній чверті XVII – XVIII ст.	5	2	-	3	5	-	-	5
1.6	Національне відродження та ідеї української державності в XIX ст.	6	-	2	4	7	2	-	5
1.7	Суспільно-політичні процеси в українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій (1900–1917 рр.)	6	-	2	4	5	-	-	5
1.8	Відновлення української державності 1917–1920 рр.	5	2	-	3	7	2	-	5
1.9	Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.)	6	2	-	4	7		2	5
1.10	Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)	4	-	2	2	5	-	-	5
1.11	Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1964 рр.)	4	2	-	2	5	-	-	5
1.12	УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.)	8	2	2	4	-	-	-	5
1.13	Україна – незалежна держава (1991р. – до сьогодні)	8	2	2	4	8		2	6
1.14	Культура незалежної України (1991р. – до сьогодні)	8	2	2	4				
1.15	Європейський вимір українського простору	3	1	-	2	6	-	-	6
1.16	Виконання контрольної (домашньої) роботи	-	-	-	-	8	-	-	8
1.17	Модульна контрольна робота №1	3	-	1	2	-	-	-	-
Усього за модулем №1		90	19	19	52	90	6	4	80
Усього за навчальною дисципліною		90	19	19	52	90	6	4	80

2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу.

Контрольна (домашня) робота з дисципліни виконується у третьому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студента при вивченні дисципліни.

Завдання для виконання розробляються автором робочої програми. Навчальні матеріали затверджуються протоколом засідання випускової кафедри, доводяться до відома студента індивідуально і виконуються відповідно до методичних рекомендацій. Наприклад, номер варіанту теоретичної частини та завдання дорівнює сумі двох останніх цифр індивідуального навчального плану студента.

Час, потрібний для виконання контрольної складає 8 годин самостійної роботи.

2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до екзамену розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми, затверджується на засіданні кафедри та доноситься до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- інформаційно-рецептивний (лекція, розповідь, робота з підручником, демонстрація, пояснення);
- метод проблемного викладу;
- дослідницький метод;
- індуктивний;
- дедуктивний;
- практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи);
- пояснювально-ілюстративний метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, практичних занять, роботі з навчальною літературою та джерелами, роботі в малих групах, у проведенні навчальних, наукових та професійно зорієнтованих семінарах-дискусіях, презентаціях.

3.2. Рекомендована література

Базова література

- 3.2.1. Акт проголошення незалежності України: Постанови Верховної Ради України від 24 серпня 1991 р. // Рад. Україна. – 1991. – 31 серпня.
 - 3.2.2. Аркуша О.Г., Кондратюк К.К., Мудрий М.М., Сухий О. М. Час народів. Історія України XIX століття : навч. посіб. / за заг. ред. М.М. Мудрого. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.
 - 3.2.3. Бойко О.Д. Історія України: Посіб. для студ. вузів. – К.: Академвидав, 2021. – 720 с.
 - 3.2.4. Вербицька П. Історія української культури: європейський контекст: навчальний посібник / П. Вербицька, І. Хома. – Л.: Львівська політехніка, 2015. – 304 с.
 - 3.2.5. Головченко В. Дипломатична історія України: підручн. – К.: Нікка-Центр, 2018. – 420 с.
 - 3.2.6. Дорошко М. Неоголошена війна Росії проти України у XX–на початку XXI ст.: причини і наслідки. Київ : Нікка-Центр, 2018. 192 с..
 - 3.2.7. Історія цивілізації України / Н.С. Абашина та ін.; упоряд. М.Ю. Відейко. Харків: Фоліо, 2021. Т. 1 Від кіммерійців до Русі (X ст. до н.е.–IX ст.). 586 с.
 - 3.2.8. Історія цивілізації України / О.Б. Бубенок, А.М. Домановський, О.Д. Дядечко та ін.; упоряд. О.Є. Черненко. Харків : Фоліо, 2021. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900 –1256). 590 с.
 - 3.2.9. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скифських воєн до незалежності / С. Плохій. – Х.: Клуб сімейного дозвілля. 2018. – 496 с.
 - 3.2.10. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Видання друге, перероблене та розширене. – К.:Критика», 2005. – 582 с.
- ##### Допоміжна література
- 3.2.11. Гирич І. Українська історія: через ідентичність до держави. Київ : «Українські пропілеї», 2021. 270 с.
 - 3.2.12. .Енциклопедія історії України. – К.: Наукова думка, 2003–2021. – Т. 1–12
 - 3.2.13. Історія української культури у п'яти томах. / Гол. ред. Б. Патон. – К.: Наукова думка, 2001–2013. – Т. 1–5.
 - 3.2.14. Історія української авіації в особах: [навч. посіб. для вищ. навч.]. / Гребенніков В., Бем Н., Тюрменко І. та ін.]; за ред. В. Гребеннікова. – К.: НАУ, 2013. – 328 с.
 - 3.2.15. Історія української державності та культури: практикум / уклад. Л.В. Божук, В.М. Гребенніков, О.М. Захарчук [та ін.]. – К.: НАУ, 2021. – 80 с.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

3.2.16. Кульчицький С.В. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. – К.: Темпора, 2013. – Кн. 1–3.

3.2.17. Пилип Орлик і мазепинці. Джерела / упоряд. Т. Таїрова-Яковлева. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 216 с.

3.2.18. Старченко Н.П. Українські світи Речі Посполитої. Історія про історію. Київ : Laurus, 2021. 616 с.

3.2.19. Таїрова-Яковлева Т.Г. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія зради. – К.: Тов. «Видавництво «КЛІО», 2022. – 403 с.

3.2.20. Українське століття (1921–2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / авторський колектив: Тетяна Водотика, Володимир Головка, Станіслав Кульчицький, Лариса Якубова. Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 560 с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. <http://www.history.org.ua/?libid=10280>.

3.3.2. <http://blogs.korrespondent.net/blog/users/3227937-dysydentskyi-ruk-h-v-ukraini>.

3.3.3. [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D0%B2%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%83_\(2022\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D0%B2%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%83_(2022)).

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид початкової роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	2 семестр	2;,3 семестри
Відповіді на теоретичні питання, тощо під час аудиторної роботи на практичних заняттях (10б×4)	Модуль №1	-
	40	40
Виконання творчого завдання (15б×1)	15	-
Ведення конспекту лекцій	5	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>36 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	
Відповіді на практичних заняттях (з урахуванням виконання завдань, отриманих під час настановної сесії)		-
Виконання контрольної роботи (домашньої)		20
Усього за модулем №1	80	60
Семестровий екзамен	20	40
Усього за дисципліною	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 3 з 269	

модульного контролю.

4.4. Сума поточної модульної та контрольної рейтингових оцінок становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Екзаменаційна рейтингова оцінка складається з балів за результатами виконання екзаменаційних завдань, затверджених кафедрою в установленому порядку.

Сума підсумкової семестрової модульної та **екзаменаційної** рейтингових оцінок, у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				

**Силабус навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»**

Для всіх спеціальностей та освітньо-професійних програм

Рівень вищої освіти (перший (бакалаврський), другий (магістерський))	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Навчальна дисципліна обов'язкового компонента студента ОП
Курс	1 (перший)
Семестр	1(перший)
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/години	3 кредитів/90 годин
Мова викладання	Українська
Що буде вивчатися (предмет вивчення)	Особливості боротьби за українську державність на різних етапах історичного та політичного розвитку суспільства. У безпосередньому зв'язку з цим розглядається культурно-історичний процес українського народу з найдавніших часів до сьогодення.
Чому це цікаво/треба вивчати (мета)	На основі конкретно історичних знань студенти мають усвідомити цінність власної національної держави. Дисципліна знайомить з досягненнями вітчизняної та зарубіжної історіографії в питаннях виникнення української держави, формах боротьби за її існування, про причини втрат та здобутки на шляху до її незалежності.
Чому можна навчитися (результати навчання)	Отримання системних знань з історії боротьби за українську державність та державотворчі процеси; розуміння української культури як складової європейського історико-культурного розвитку
Як можна користуватися набутими знаннями і уміннями (компетентності)	1. Набуті знання сприятимуть розширенню світогляду, формуванню громадянської позиції, державницького підходу до аналізу суспільно-політичних проблем. 2. Вміння систематизувати і аналізувати джерельний та історіографічний матеріал, робити обґрунтовані висновки. 3. Спираючись на набуті знання обстоювати власну позицію в питаннях історії української державності та культури . 4. Використовувати здобуті знання в своїй професійній діяльності.
Навчальна логістика	Зміст дисципліни: Становлення українського етносу та початки державності в українських землях. Формування державності у східних слов'ян (ІУ – 40-ві р. XIV). Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV–XVI ст.). Утворення та розвиток козацької держави в <i>середині XVII ст.</i> Українська державність в останній чверті XVII–XVIII ст. <i>Національне відродження та ідеї української державності у XIX ст.</i> Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець XIX ст. – 1917 рр.). Відновлення української державності (1917–1921 рр). Політичні режими в

	<p><i>українських землях (1921–1939 рр.)</i>. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.). Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945–1991 рр.). Україна – незалежна держава (1991 – 2014 рр.). Незалежна Україна в умовах війни (2014 р. – до сьогодні).</p> <p>Види занять: лекції, практичні Методи навчання: навчальна дискусія, онлайн Форми навчання: очна, заочна</p>
Пререквізити	Вступ до фаху, документування інформації: традиції та сучасність,
Пореквізити	Філософія, документознавство, соціальні комунікації.
Інформаційне забезпечення з репозитарію та фонду НТБ НАУ	<p>Навчальна та наукова література: Аркуша О. Г., Кондратюк К. К., Мудрий М. М., Сухий О. М. Час народів. Історія України XIX століття: навч. посібн. / За заг. ред. М. М. Мудрого. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с. Войтович Л. Княжа доба на Русі (837–1492). Т. I: Становлення імперії Русь (837–1054). Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2021. 590 с. Гуржій О. Україна в суспільно-політичних комбінаціях імперського уряду Росії (30–90-ті рр. XVIII ст.) / відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ : Інститут історії України, 2019. 205 с. Захарчук О.М. Наполеон Бонапарт та українське суспільство: історичні документи в інтерпретаціях дослідників // Український історичний журнал. 2015. N 2. С. 163–183. Захарчук О.М. «Наполеоніда» // http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S_21 11.09.2019 р. Захарчук О.М. Сокольницький Міхал // Енциклопедія історії України: Додатковий том. Кн. 1: А–Я / Редкол.: В. А. Смолій (голова редкол.). К.: «Наукова думка», 2021. С. 550–551. Захарчук О.М. Степанківський Володимир Якович // Енциклопедія історії України: Додатковий том. Кн. 1: А–Я / Редкол.: В. А. Смолій (голова редкол.). К.: «Наукова думка», 2021. С. 562–563. Дорошко М. Неоголошена війна Росії проти України у XX–на початку XXI ст.: причини і наслідки. Київ : Нікка-Центр, 2018. 192 с. Історія цивілізації України / Н.С. Абашина та ін.; упоряд. М.Ю. Відейко. Харків: Фоліо, 2021. Т. 1 Від кіммерійців до Русі (X ст. до н.е.–IX ст.). 586 с. Історія української державності та культури: практикум / уклад. Л.В. Божук, В.М. Гребенніков, О.М. Захарчук, О.Г. Ількова, Ж.В. Паскал, Л.П. Халецька, О.А. Юрченко. 0 К.: НАУ, 2021. 80 с. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 3-х кн. / відп. ред. В. Смолій. Київ: Ін-т історії України, 2022– 2023. Кн. 1-3. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939 рр.). Київ : Академперіодика, 2021. 620 с. Шандра В., Аркуша О. Україна в XIX столітті: доба модернізації / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 706 Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероб. та розшир. Київ : Критика, 2005. 584 с.</p>

	Шандра В., Аркуша О. Україна в ХІХ столітті: доба модернізації / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2022. 706 Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероб. та розшир. Київ : Критика, 2005. 584 с.	
Локація та матеріально-технічне забезпечення	Аудиторія теоретичного навчання, проєктор.	
Семестровий контроль, екзаменаційна методика	Екзамен та завдання, які потребують розгорнутої відповіді.	
Кафедра	Історії та документознавства	
Факультет	Лінгвістики та соціальних комунікацій	
Викладач(і)		ЗАХАРЧУК ОЛЕГ МИКОЛАЙОВИЧ Посада: доцент Науковий ступінь: к.і.н. Вчене звання: доцент Профайл викладача: Тел.: 406-73-00 E-mail: oleg.zakharchuk@npp.nau.edu.ua Робоче місце: 8.608
Оригінальність навчальної дисципліни	Авторський курс	
Лінк на дисципліну	-	

Розробник

Завідувач кафедри

Олег ЗАХАРЧУК

Ірина ТЮРМЕНКО

Зразок

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ІСТОРИЇ ТА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА**

СТИСЛИЙ КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

з дисципліни «Історія української державності та культури»

галузь знань: «Для всіх галузей знань»

Укладач: к.і.н., доц. Олег ЗАХАРЧУК
Конспект лекцій розглянутий та схвалений
на засіданні кафедри історії та документознавства
Протокол № 1 від «13» січня 2024 р.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 2 з 71

Тема 1.

Становлення українського етносу та початки державності на українських землях.

План.

1. Предмет та завдання курсу «Історія української державності та культури. Джерела та література.
2. Витоки та етапи української державності.
3. Давні державні утворення на території України.

Література

1. Аркуша О.Г., Кондратюк К.К., Мудрий М.М., Сухий О. М. Час народів. Історія України XIX століття : навч. посіб. / за заг. ред. М.М. Мудрого. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.
2. Бойко О. Історія України : посіб. Київ : Академвидав, 2021. 720 с.
3. Войтович Л. Княжа доба на Русі (837–1492). Т. I: Становлення імперії Русь (837–1054). Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2021. 590 с.
4. Войтович Л. Князь Лев Данилович, князь галицько-волинський. Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2014. 312 с.
5. Грушевський М. Звичайна схема руської історії й справа раціонального украду історії східного слов'янства. URL: <http://litopys.org.ua/hrs/hrs02.htm>;
6. Історія України та її державності. Курс лекцій : навч. посіб. / ред. Л.Є. Дещинського. Львів.: «Львівська політехніка», 2009, 474 с.
7. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. Збірник документів і матеріалів / за заг. ред. А.П. Коцюра. Н.В. Терес. Київ – Чернівці : Книги – 2008. 1100 с.
8. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 496 с.
9. Плохій С. Російсько-українська війна. Повернення історії. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2023. 400 с.
10. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероб. та розшир. Київ : Критика, 2005. 584 с.

Стислий зміст лекції

1. Навчальна дисципліна «Історія української державності та культури» вивчає особливості виникнення та розвитку української державності і формування національної

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

культури. Сьогодні, коли український народ у боротьбі з російською агресією вже вкотре захищає свою державу та незалежність, право на вільне і самостійне існування, актуальність навчальної дисципліни не потребує додаткових аргументів. Так само як і боротьба українського народу за свою державність, українська культура розвивалася в боротьбі за свою власну самобутність та ідентичність. «Історія української державності та культури» викладається з урахуванням знань з історії України, попередньо отриманих здобувачами вищої освіти в закладах середньої освіти. Це дозволяє зосередити увагу на розкритті змісту форм державності, державницькій діяльності українських політичних діячів та шляхів здобуття незалежності.

Мета курсу: на основі конкретно історичних знань студенти мають усвідомити цінність власної національної держави. Дисципліна знайомить з досягненнями вітчизняної та зарубіжної історіографії в питаннях виникнення української держави, формах боротьби за її існування, про причини втрат та здобутки на шляху до її незалежності.

Писемні джерела – основа історичних знань. **В.Б. Антанович** – фундатор української історичної науки. Одним із його учнів був М.С. Грушевський, який у своїй фундаментальній праці “Історія України-Руси”, а також у статті “Звичайна схема руської історії й справа раціонального укладу історії східного слов’янства” виклав *концепцію української історії*, переконливо довів, що держава Русь з центром у Києві є генетично пов’язана із всією історією України і є її невід’ємною складовою частиною.

2. На превеликій жаль, для українського народу становлення національної державності відбувалося досить складно упродовж тривалого часу. Однак незважаючи на певні труднощі українська державність має свою давню історію. На сьогодні виділяють такі етапи розвитку української державності:

1. Русь – Княжа доба;
2. Козацький Гетьманат XVI – 1764;
3. Державність УНР;
4. Державність Радянської України;
5. Незалежна Україна.

У переодізації історії Української держави можна виділити наступні етапи розвитку:

1. Русь, Галицько-Волинського князівство – Королівство Руське
2. «Військо Запорзько» (Гетьманщина).
3. УНР за часів УЦР, Українська держава за гетьмана П. Скоропадського, ЗУНР та УНР за доби Директорії.
4. Незалежна Україна (1991 – до сьогодні).

3. Як відомо найдавніші протодержавні утворення на території України створив кочовий іраномовний народ – скіфи. Так, наприкінці V ст. до н. е. центром скіфської активності стала степова смуга Пн. Причорномор'я, де проживали племена царських скіфів – скіфів-кочовиків і скіфів-землеробів. У IV ст. до н. е. скіфи досягли найвищого піднесення, цар Атей об'єднав частину скіфських племен і на зх. кордонах розпочав боротьбу за поширення свого впливу на Балканах. В Ольвії навіть карбували монети з ім'ям Атея. З античних держав Північного Причорномор'я існувало також Боспорське царство що знаходилося на берегах Боспору Кіммерійського. Серед грецьких полісів (міст-держав Ольвія, Херсонес, Тіра) цього регіону провідну роль відігравав Пантікапей, який підкорив кілька малих сусідніх міст. Згодом володіння Пантікапею під назвою «Боспор» склали ядро майбутньої держави. 480 (479–438) до н.е. Весь скіфський світ перестав існувати в III ст. до н.е.

Тема 2.

Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (друга половина XIV – перша половина XVII ст.).

План

1. Приєднання південно-західних територій Русі до складу Литовської держави. Політика великих литовських князів в українських землях.
2. Посилення впливу Польщі на Литву. Люблінська унія та її наслідки для українських земель.
3. Культурне життя в українських землях в зазначений період.

Література

1. Культурологія: теорія та історія культури : навч. посібн. / за ред. І. І. Тюрменко. 3-є вид., перероб. та доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 370 с.
2. Полохій С. Брама Європ: Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2016. 394 с.
3. Полохій С. Походження слов'янських націй. Домодерерні ідентичності в Україні, Росії та Білорусі. Київ: Критика, 2017. 456 с.
4. Русіна С., Сварник І., Войтович Л., Ващук Д., Блануца А., Черкас Б. Україна: Литовська доба 1320–1359. Київ: «Балтія-друк», 2008. 176 с.
5. Старченко Н.П. Українські світи Речі Посполитої. Історія про історію. Київ : Laurus, 2021. 616 с.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

- 6 Черкас Б., Ващук Д. Східне Пограниччя Європи: Український фронт у добу пізнього середньовіччя / упоряд. наук. апарату: С. Блащук, Ю. Грищенко. Київ: Ін-т історії України, 2021. 176 с.
- 7 Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероб. та розшир. Київ : Критика, 2005. 584 с.

Стислий зміст лекції

1. . За часів великих литовських князів Гедеміна та Ольгерда до Литовської держави було приєднана Волинь, Чернігово-Сіверщина, Поділля, Київщина і Переяславщина. Офіційна назва держави – Велике князівство Литовське, Жемайтійське й Руське. ВКЛ стало найбільшою державою в Європі. Зокрема, в цій великій державі 90 % населення склали русини. Фактично відбулося перетікання державницької традиції Київської держави за схемою Київ – Галич – Литва – Київ. Політика великих литовських князів в українських землях. Литовці залишили старі структури князівств (що пізніше перетворилися на обласні привілеї Волоні, Полоцька, Києва) і навіть перейняли деякі форми громадянської і державної організації Русі. Великий князь Литовський визначав зовнішню політику держави не втручаючись у внутрішнє життя удільних князівств. Зокрема, до останніх належали: Київське, Новгород-Сіверське, Волинське та Подільське князівства. Кревська (1385 р) та Городельська (1413 р). унії. Ліквідація удільного статусу Волинського та Київського князівств викликало обурення і змусило православну еліту ВКЛ шукати нового союзника. Таким для них могла стати православна Московія, яка за часів Івана III перетворилася на досить міцну державу. Зокрема, він проголосив себе «Самодержцем усієї Русі» і розпочав боротьбу за київську спадщину, зокрема спровокував війни з ВКЛ, внаслідок яких Московія встановила владу над Чернігово-Сіверською землею.

2. Поразки під час Ливонської війни з Московією (1558–1583 рр.) підштовхнули уряд ВКЛ до остаточного об'єднання з Польщею. На спільному сеймі представників обох держав у місті Любліні 1 липня 1569 р. було проголошено унію. За її умовами Велике князівство Литовське об'єднувалося з Польським королівством в єдину державу – Річ Посполиту (1569–1795 рр.), яка стала однією з найбільших тогочасних європейських держав. На час її появи на історичній арені вона мала велику територію – 815 тис. кв. км, на якій проживало 7,5 млн. мешканців. Вищий законодавчий орган – спільний для Корони польської та князівства Литовського вальний сейм, який обмежував прерогативи короля у видачі конституцій, запровадженні податків, розпорядження фінансами й майном).

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

Важливе значення в цьому процесі відіграла й позиція української шляхти на Люблінському сеймі. На відміну від литовської знаті, українські магнати виступили за приєднання до Польського королівства, водночас просячи гарантії щодо їхнього законодавства, мови та релігії. На відміну від литовської аристократії українська еліта вбачала мало користі в існуванні де-факто незалежного Великого князівства Литовського, що було погано підготовлено до протистояння з кримськими та ногайськими татарами. Включення прикордонних провінцій до складу королівства могло викликати інше ставлення влади до долі прикордонних територій. За Люблінською унією усі українські землі увійшли до складу Польського королівства. Однак еліті їхній було видано гарантії, що офіційною мовою у них залишається руська мова. Православна церква збереже свої права. Вона законодавчо оформила перерозподіл українських земель між Польщею та Литовською державою на користь першої. Відбувся адміністративний, юридичний та економічний перерозподіл українських земель на польський кшталт. Провідником цієї політики була польська шляхта, котра здобула право на купувати володіння на будь-яких землях Речі Посполитої і прагнула нових багатих східних територій.

3. Кінець XV – перша половина XVII ст., є сам по собі унікальним, або перехідним, оскільки він уже не збігається з середньовічними параметрами, але все ще не зовсім відповідає ознакам модерності (фр. *moderne* – сучасний, новий). Зазначений період по-різному називають в історичній науці: пізнє середньовіччя, ранній новий час, ранній модерн, премодерн тощо. Він включає в себе такі переломні події світової історії, як Ренесанс, епоху Великих географічних відкриттів, протестантську Реформацію, зародження капіталістичних відносин, формування національних держав тощо. Вкажіть які корінні перетворення в економічній, соціальній, політичній і культурній площинах історичного процесу дають підстави називати цей період ранньомодерним в Європі, і на українських теренах, зокрема. У XV ст. в українській культурі, яка спиралася на традиції та духовну спадщину Русі, починають переважати західноєвропейські культурні впливи. Це було зумовлено падінням Візантії і процесом входження українських земель до складу інших держав. Через Польщу з Італії проникала гуманістична культурно-ідеологічна течія, що на відміну від панівної раніше в науці схоластики пропагувала свободу експериментів та думки. Тому особливістю ренесансного знання стало світське, поза теологічне трактування людського життя. Проникнення і розвиток ренесансно-гуманістичних ідей в українських землях ВКЛ пов'язані з поширенням творів гуманістів (Данте Аліґ'єрі, Франческо Петрарки, Джованні Боккаччо, Еразма Ротердамського) і діяльністю цілої плеяди українських інтелектуалів, які здобували освіту в європейських університетах та працювали на українських теренах у Руському воєводстві Польської держави. З-поміж них слід зазначити Юрія Дрогобича

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

(Котермака) – ученого, астронома, медика, ректора Болонського університету; Станіслава Оріховського (Роксолана) – філософа, провідника гуманізму, українського «Демосфена»; Павла Русина – першого українського поета-гуманіста і одночасно основоположника гуманістичної поезії в Польському королівстві (писав латиною). Погляди українських гуманістів, їхні дії, міркування відіграли важливу роль у розвитку національної української культури, суспільної свідомості, філософії, розвивали критичне ставлення до сучасності.

Тема 3.

Гетьманщина наприкінці XVII – XVIII ст.

План.

1. Українська державність наприкінці XVII – на початку XVIII ст.
2. Наступ Росії на українську автономію та її ліквідації в другій половині XVIII ст.
3. Зміни в адміністративно-територіальному та політичному становищі Правобережжя та західноукраїнських земель.
4. Українська культура періоду бароко.

Література

1. Аркуша О. Г., Кондратюк К. К., Мудрий М. М., Сухий О. М. Час народів. Історія України XIX століття : навч. посіб. / за заг. ред. М. М. Мудрого. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016.
2. Грицак Я. Подолати минуле : глобальна історія України. Київ: Портал, 2023. 408 с.
3. Культурологія: теорія та історія культури : навч. посібн. / за ред. І. І. Тюрменко. 3-є вид., перероб. та доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 370 с.
4. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 496 с.
5. Таїрова-Яковлева Т. Г. Повсякдення, дозвілля і традиції козацької еліти Гетьманщини. Київ: КЛІО, 2018. 184 с.
6. Таїрова-Яковлева Т. Г. Гетьмани України. Історії про славу, трагедії та мужність. Київ : КЛІО, 2015. 424 с.
7. Таїрова-Яковлева Т. Г. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія «зради». Київ : ТОВ «Видавництво “КЛІО”», 2013. 403 с.
8. Таїрова-Яковлева Т. Г. Коліївщина: великі ілюзії. Київ : «Видавництво “КЛІО”», 2019. 256 с.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

Стислий зміст лекції

1. Кінець XVII ст. став періодом виходу українського гетьманства з періоду Руїни за правління І. Самойловича та І. Мазепи. Обидва гетьмани ставили за мету посилення гетьманської влади, об'єднання українського гетьманства, тобто приєднання Правобережної України. Слід підкреслити негативне ставлення І. Самойловича (яке поділяв І. Мазепа) до російсько-польських переговорів та наступного укладення «Вічного миру» 1686 р. між Московським царством і Річчю Посполитою. Цей договір, укладений на основі Андрусівського перемир'я 1667 р., закріпив поділ українських земель між сусідніми державами. Після скасування владою Речі Посполитої Гетьманщини на Правобережжі, українська державність у формі гетьманщини залишилася лише на Лівобережжі. Гетьманщина була автономним, а не самостійним політичним утворенням. Державно-політичний статус Гетьманщини традиційно визначався україно-російськими договірними статтями. Прийшовши за підтримки московського князя та воєводи В. Голіцина до влади, І. Мазепа продовжив політику І. Самойловича та домогся досить широкої автономії. Ситуація, яка склалася на Правобережній Україні з початком Північної війни та Паліївщиною, сприяла реалізації ідеї об'єднання українського гетьманства. У червні 1704 р. відповідно до наказу Петра I Мазепа на чолі козацьких військ перейшов кордон і ступив на територію Київського воєводства. Результатом походу І. Мазепи на Правобережжя було його фактичне приєднання до Гетьманщини. Однак побачивши, що Петро I вирішив знищити українську автономію І. Мазепа різко змінює політичний курс, зокрема у 1708 р. переходить на бік шведів і укладає з ними угоду. Однак поразка союзників в Полтавській битві приводить до катострафічних наслідків. Зокрема, Петро I почав репресивні заходи щодо української автономії.

2. Провідною тенденцією післяполтавського періоду існування Гетьманщини стало неухильне систематичне знищення української автономії, незважаючи на показове тимчасове відновлення інституту гетьманства. Фактично припиняється традиція укладення договірних статей між царем і гетьманом. Найбільшим руйнівний характер на владно-управлінську сферу гетьманщини мало створення навесні 1722 р. Малоросійської колегії, яка фактично ділила з гетьманським урядом владу. Необхідність її запровадження обґрунтовувалася розладом життя Гетьманщини, акцентувалася увага на непорядках у роботі Генерального суду, Генеральної

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

канцелярії, фінансах тощо. Слід взяти до уваги, що запровадження Малоросійської колегії було пов'язане з заходами царського уряду, спрямованими на реформування системи державного управління Російської імперії шляхом запровадження державних установ, які діяли на колезьких засадах. ліквідація решток автономії Гетьманщини (друга половина XVIII ст) відбувалася в рамках уніфікаційної та централізаційної політика Катерини II, характерної для «просвіченого абсолютизму». Саме у 1780-х рр. на території колишньої Гетьманщини були повністю ліквідовані залишки державних інституцій, що в свій час запровадив Б. Хмельницький.

3. У XVIII ст Річ Посполита як держава значно послабла, зокрема Росія значно посилила на неї свій вплив. В другій половині XVIII ст. відбулися так звані поділи Речі Посполитої між Росією, Пруссією та Австрією в наслідок яких польська держава перестала існувати. Так, за другим поділом Речі Посполитої 1793 р. до Росії відійшли території Правобережної України, а за третім поділом – Західна Волинь. Фактично Росія звоювала Правобережжя. З огляду на історичне минуле правобережні території мали свої особливості, на які мав звернути російський уряд. По-перше, слід було рахуватися з соціальною структурою, провідні позиції в якій належали польській шляхті. Маніфест 1793 р. урівнював польську шляхту в правах з російським дворянством, звільняючи від сплати податків і військової служби, а також надаючи право дворянського самоврядування і володіння селянами. На території Правобережжя було створено три намісництва: Брацлавське, Волинське і Подільське. Чинним залишалось традиційне польське право. Військовим генерал-губернатором був призначений генерал-аншеф М. Кречетников. У 1797 р. уряд Павла I замість намісництв створив Київську, Подільську (з центром у Кам'янці-Подільському) та Волинську (з центром у Житомирі) губернії і залишив за польською шляхтою її права і привілеї. У 1770-х рр. в результаті першого поділу Речі Посполитої до Австрії увійшла Галичина та Буковина, зокрема на цих територіях почав впроваджуватися австрійський адміністративно-територіальний устрій.

4. Висвітлюючи розвиток української культури наприкінці XVII – протягом XVIII ст. слід взяти до уваги накладення в цю епоху одна на одну двох історико-культурних характеристик – бароко та Просвітництва. Зверніть увагу на взаємозв'язок державно-політичного життя Гетьманщини та тенденціями розвитку культури. Зокрема, найбільше піднесення української культури пов'язане з діяльністю гетьмана І. Мазепи. Однак після його переходу на бік шведів він був оголошений срадником і підданий анафемі російською православною церквою. Водночас з боку Москви зазнала переслідування, зокрема, після підпорядкування Київської митрополії Московській патріархії (1686 р.) Києво-Печерська, Чернігівська друкарні та їх поступовий

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

занепад унаслідок указу Петра I від 5 жовтня 1720 р., за яким започатковувалася цензура і фактично заборонялася українська мова тощо.

У підсумку зазначимо, що українська культура кінця XVII–XVIII ст. є однією з найважливіших епох національної історії, «відзначається взаємодією середньовічної спадщини, барокової освіченості та елементів перед просвітницької ідеології та просвітництва», значний вплив на її формування справило козацтво, національно-визвольний рух і українська державницька традиція.

Тема 4.

Проблеми української державності в політиці Російської та Австро-Угорської імперій і українських політичних партій (кінець XIX ст. – 1917 рр.).

План.

1. «Українське питання» в політиці російської та австрійської влади кінці XIX – на початку XX ст.
2. Українська державність в програмах політичних партій. Наддніпрянщини та на західноукраїнських землях. Українські землі у планах воюючих держав напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).
3. Розвиток української культури на початку XX ст.

Література

1. Аркуша О.Г., Кондратюк К.К., Мудрий М. Час народів. Історія України XIX століття. Навчальний посібник. К.: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.
2. Бойко О.Д. Історія України. К.: Академія, 2021. – 720 с.
3. Історія України: Новітня доба: навч. посібн. / [В.М. Литвин, В.Ф. Колесник, А.Г. Слюсаренко та ін.] за ред. В. М. Литвина. Київ : Академвидав, 2012. 480 с.
4. Історія української авіації в особах : навч. посібн. для вищ. навч. / Гребенніков В., Бем Н., Тюрменко І. [та ін.]; за ред. В. Гребеннікова. Київ : НАУ, 2013. 328 с.
5. Історія України та її державності. Курс лекцій : навч. посіб. / ред. Л. Є. Дещинський. 5-е вид., випр. і доп. Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. 474 с.
6. Культурологія: теорія та історія культури : навч. посібн. / за ред. І. І. Тюрменко. 3-є вид., перероб. та доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 370 с.
7. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 496 с.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

8. Політична історія. Т. 1. На зламі століть (кінець XIX ст.. – 1917 р.). Київ» Генеза», 2002. 424 с.

Стислий зміст лекції

1. Наприкінці XIX – на початку XX ст. українські землі продовжували перебувати у складі двох імперій. До Російської – входила Наддніпрянина, а до Австро-Угорської – Галичина, Буковина та Закарпаття. Російське та угорське підпорядкування вплинуло на їх політичне та культурне життя. дер В політичному відношенні російський царизм продовжував проводити політику національних утисків українського народу, які ще були вперше закріплені положеннями так званого циркуляра міністра внутрішніх справ Петра Валуєва від 30 липня 1863 р. про заборону усіх видань українською мовою у Російській імперії. Зовсім іншою до українства була політика австрійської офіційної влади. Так, під час так званої «Весни народів» 1848 р. Австрія була проголошена конституційною монархією. Зокрема, імператорською грамотою від 25 квітня 1848 р. декларувалася демократичні свободи (свобода особи, совісті й віросповідання, друку, зборів, організацій тощо), гарантувалося усім націям монархії непорушність їх етнічності і мови, обговорення в загальноімперському парламенті проєкті перетворення Австрійської монархії на федерацію вільних і рівноправних націй породили в українців Галичини і Буковини чималі надії та стимулювали значне поживлення українського національного руху й набуття цим рухом політичного характеру. Австрійська адміністрація на противагу полякам підтримала деяких українських кандидатів до парламенту, а губернатор Галичини Франц Стадіон став депутатом завдяки голосам українців Жовківщини. Саме за його підтримки для противаги польському революційному уряду 2 травня 1848 р. у Львові була створена перша політична організація українців Галичини – Головна руська рада. В такому дусі щодо українства австрійська політика продовжувалася й надалі.

2. В кінці XIX – на початку XX ст. виникають перші українські політичні партії спочатку на західноукраїнських землях ((РУРП, УНДП та УСДП), а потім в Наддніпрянській Україні ((РУП, УДП, УНП, УРДП, УРП, УСП, УПСР, УСДРП) що почали пропагувати різні форми української державності. Більшість партій відстоювали автономію, хоча вже з'явилися й ідеї державної незалежності України (Ю. Бачинський «Україна irridentna» (1895 р.), М. Міхновський «Самостійна Україна» 1900 р.).

2. Перша світова війна, що розпочалася 1 серпня 1914 р. була протистоянням двох воєнних коаліцій: Антанти (Англія, Франція, Росія) і Четвертного союзу (Німеччина, Австро-Угорщина, Туреччина, Болгарія), але поступово в неї було втягнуто 38 з 59 держав світу, $\frac{3}{4}$ населення земної кулі. Ворогуючі сторони переслідували однакову мету: загарбання чужих територій,

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

встановлення контролю за джерелами сировини та ринками збуту, боротьба проти національно-визвольних та соціальних рухів тощо. Українські землі потрапили в орбіту геополітичних устремлінь воюючих країн. Німеччина вбачала в експансії на Балкани і в Східну Європу шлях до створення Великої Німеччини, чого прагнули діячі Пангерманського союзу. Вони відверто проповідували захоплення українських земель. Австро-Угорщина сподівалася послабити Росію і відірвати у неї Поділля та Волинь. У світовій війні Російська імперія позиціонувала себе як «збирача споконвічних руських земель. Австро-Угорщина мала поступитися Східною Галичиною, Буковиною та Закарпаттям. Російська імперія рвалася до оволодіння Середземноморськими протоками, вихід на Балкани російські військові пов'язували із неосяжним об'єднанням українських земель під романовським скипетром.

3. Зазначимо, що ставлення російської та австрійської влади до українського питання звичайно не могло не відобразитися й на особливостях культурних процесів на цих територіях. Так, на теренах Російської імперії були відсутні демократичні свободи і як ми вже зазначали в цілому були гоніння на українську культуру. Лише під впливом суспільно-політичних подій 1905 р. російське самодержавство манівестом від 17 жовтня 1905 р. тимчасово надало демократичні свободи, які вплинули на культурне життя Наддніпрянщини (поява легальної україномовної преси («Хлібороб», «Рада», книговидавництва, товариств «Просвіта» тощо). Однак незважаючи навіть на такі несприятливі умови українська культура в Наддніпрянщині продовжувала розвиватися.

Тема 5

Політичні режими в українських землях (1921–1939 рр.).

План

1. Процес входження УСРР до складу СРСР. Декларовані права і реальні можливості української соціалістичної держави у складі тоталітарної системи Радянського союзу.
2. Політика урядів Польщі, Румунії та Чехословаччини в українських землях (1921–1939 рр.).
3. Ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій та організацій на еміграції.
4. Українська культура між двома світовими війнами.

Література

1. Бойко О. Історія України : посіб. Київ : Академвидав, 2021. 720 с.
2. Еплблом Е. Червоний голод. Війна Сталіна проти України. Київ : Наш формат, 2018. 440 с.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

3. Історія України та її державності. Курс лекцій : навч. посіб. / ред. Л.Є. Дещинського. Львів.: «Львівська політехніка», 2009, 474 с.
4. Історія української авіації в особах навч. посіб. / за ред. В. Гребеннікова. Київ : НАУ, 2013. 328 с.
5. Культурологія: теорія та історія культури : навч. посіб. / за ред. І.І. Тюрменко. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 370 с.
6. Мейс Д. Комунізм та дилеми національного визволення: Національний комунізм в радянській Україні, 1918–1933. Київ : Комора, 2018. 496 с.
7. Національне питання в Україні ХХ–ХХІ ст.: Історичні нариси / відп. ред. В.А. Смолій; кер. авт. кол. Л.Д. Якубова; авт. кол.: О.Г. Аркуша, В.Ф. Верстюк, С.В. Віднянській та ін. Київ : Ніка-Центр, 2012, <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-521-617-9/978-966-521-617-9.pdf>.
8. Осташко Т. Україна В'ячеслава Липинського. Київ : Темпора, 2022. 932 с.
9. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 496 с.
10. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939 рр.). Київ : Академперіодика, 2021. 620 с.

Стислий зміст лекції

1. В результаті жовтневого перевороту 1917 р. Більшовицька партія захопила владу в Петрограді і невдовзі почала її поширювати по всій території колишньої Російської імперії. Протягом 1917 – 1920 рр. відбулося три спроби встановлення більшовицької влади на території України, що супроводжувалися військовою інтервенцією Радянської Росії. Саме з її безпосередньої допомоги була створена Українська Соціалістична Радянська Республіка, яка остаточно оформилася 10 березня 1919 р. Така назва республіки проіснувала аж до прийняття Конституції 1936 р. Це була радянська форма державності, цілком зрощена з РКП(б), централізованою партією, яка мала монополію на владу.

28 травня 1919 р. Політбюро ЦК РКП (б) заслухало питання «Про воєнно-економічний союз з Україною», а 1 червня 1919 р. Всеросійський Центральний виконавчий комітет (ВЦВК) публічно оголосив декрет про «воєнно-політичний союз» формально незалежних радянських республік України, Росії, Латвії, Литви і Білорусі. Цей союз розглядався як імператив, нав'язаний громадянською війною і одночасно – як перший етап у становленні тоталітарної держави Радянського Союзу, що була утворена в грудні 1922 і у 1925 р. УСРР остаточно втратила свій державний суверенітет. Проте перетворення УСРР на маріонеткову державу не

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

означали цілковитої ліквідації завоювань українського народу, тотальної руйнації атрибутів державності.

2. Унаслідок воєнних дій 1918 – 19120 рр. під владу Польщі відійшла значна частина української території: Східна Галичина, Холмщина, західна Волинь, Полісся і підляшшя. Польська влада в цілому проводила досить жорстку шовіністичну, колоніаторську політику на західноукраїнських землях, що стало основною причиною розгортання національно-визвольної боротьби українців проти окупаційного режиму.

В період між двома Світовими війнами (1921 – 1939 рр) Буковина перебувала у складі Румунії, правлячі кола якої в цілому до українського населення проводив досить жорстку колоніальну політику.

Згідно Тріанонського мирного договору (червень 1920 рр) Закарпаття було приєднано до Чехословаччини, уряд якої в українському питанні проводив більш толерантнішу політику на відміну від польського та румунських урядів

3. В період між двома Світовими війнами (1921–1939 рр) основні українські політичні сили в еміграції були представлені: Державним центром УНР в екзилі, прихильниками колишнього гетьмана П. Скоропадського та Організацією українських націоналістів (ОУН). Слід взяти до уваги, що, незважаючи на помітні розбіжності, усі політичні організації українства були вороже ставилися до більшовизму і виступали за відновлення незалежної української держави у різних формах.

4. Розвиток культури Радянської України. Політика українізації (1923 – 1938 рр): розвиток освіти, науки, техніки, літератури та мистецтва. Культурний стан західноукраїнських земель у 1920–1930 рр.

Тема 6.

Особливості політичного та культурного розвитку УРСР (1945 – 1964 рр.)

План

1. Повоєнні адміністративно-територіальні зміни. Зовнішньополітична діяльність УРСР.
2. Суперечливі тенденції суспільно-політичного та культурного життя в радянській Україні у повоєнний період.
3. Хрущовська «відлига». Спроби лібералізації політичного життя.

Література

1. Баран В., Даниленко В. Україна в умовах системної кризи (1945–1980-ті рр.). Київ : Альтернативи. 2000. 303 с.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

2. Бойко О. Д. Історія України. К.: Академія, 2021. 720 с.
3. Грицак Я. Подолати минуле : глобальна історія України. Київ: Портал, 2023. 408 с.
4. Каппелер А. Мала історія України / пер. з німецької. Київ : «К.І.С.». 2007. 264 с.
5. Культурологія: теорія та історія культури : навч. посіб. / за ред. І.І. Тюрменко. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 370 с.
6. Україна й українці в постімперську добу (1939–1990). Київ : Академперіодика, 2021. 544 с.

Стислий зміст лекції

1. Важливим наслідком II світової війни для України стало входження українських етнічних земель до складу єдиного державного організму УРСР в складі СРСР. Й. Сталін не прагнув забезпечити «українську соборність», у питанні формування кордонів УРСР він виходив зі стратегічних міркувань радянської політики.

Особливості політичних перетворень в західних областях республіки:

1. Відновлення радянзації (уніфікація всіх сфер життя відповідно до радянських норм, що була розпочата партійними та каральними радянськими органами у **1939 – 1941 рр.**);
 2. Ліквідація Української греко-католицької церкви (радянська супроводжувалася репресіями проти УГКЦ. В Кремлі вважали, що це потенційний ворог, зняряддя «українського буржуазного націоналізму», в квітні 1945 р. заарештували весь єпископат, в тому числі й митрополита Й. Сліпого. В березні 1946 р. УГКЦ було ліквідовано.
 3. Примусова колективізація: у 1945 р. – 45 колгоспів, у 1950 р. – 7200;
 4. Депортації місцевого населення. Операція «Вісла»: 500 тис.
 5. Боротьба з ОУН – УПА тривала до середини 1950-х років.
2. Вихід УРСР на міжнародну арену відбувався в складних внутрішніх і зовнішніх умовах. Ураховуючи зміни на міжнародній арені та прагнучи посилити зовнішньополітичний вплив СРСР, Кремль організував проведення так званої конституційної реформи, формально спрямованої на децентралізацію важливих наркоматів, зокрема Народного комісаріату закордонних справ (НКЗС). Проте маніпуляції в цій сфері спрямовувалися не лише на прагнення отримати голоси в Організації об'єднаних націй (була створена в червні 1945 р., Й. Сталін хотів зарахувати до повноправних членів – засновників ООН окрім СРСР всі 16

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

радянських республік) і розширити «дипломатичний плацдарм» у США, а й на запобігання можливим звинуваченням Заходу щодо неправомірної національної політики Москви.

3. Суспільне життя у повоєнні роки залишалося надзвичайно складним і суперечливим: з одного боку відновлювалися традиційні для радянської системи політичні форми, а з другого – зберігались обмеження та деформації. Водночас українська культура повоєнного часу зазнала руйнівного впливу сталінщини, що призвело до суб'єктивізму в зображенні життя українського народу тяжких відбудовчих років.

4. Після смері Й. Сталіна змінилася держава і суспільство всього СРСР і водночас політика Москви стосовно УРСР. Хоча й не відбулося якого-небудь послідовного відвернення від політичної системи епохи Сталіна, однак масштаб репресій значно зменшився. Центр був знову змушений залучити українців та інші національності імперії за допомогою поступок. Реформи М. Хрущова в цілому носили поверховий характер і не торкалися підвалин тоталітаризму.

Тема 7.

УРСР в умовах наростання кризи радянської системи (1964–1991 рр.).

План

1. Наростання кризи в суспільно-політичному житті УРСР (1964–1985 рр.).
2. УРСР в період перебудовчих процесів в СРСР. Боротьба за державний суверенітет України (1985–1991 рр.).
3. Культурне життя в УРСР у 1964–1991 рр.

Література

- 1 Баран В., Даниленко В. Україна в умовах системної кризи (1945–1980-ті рр.). Київ : Альтернативи. 2000. 303 с.
- 2 Бойко О. Д. Історія України. К.: Академія, 2021. 720 с.
- 3 Грицак Я. Подолати минуле : глобальна історія України. Київ: Портал, 2023. 408 с.
- 4 Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-1980-х років. 2-ге вид., випр. і доповн. Київ : ТОВ «Видавництво “КЛЮ”», 2019. 248 с.
- 5 Культурологія: теорія та історія культури : навч. посіб. / за ред. І.І. Тюрменко. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 370 с.
- 6 Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 496 с.
- 7 Українське століття (1921–2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / Кульчицький С. та ін. Київ : КЛЮ, 2022. 560 с.
- 8 Шаповал Ю. Партійний «націоналіст». Парадокси Петра Шелеста. Київ : Ніка-Центр, Видавництво Анетти Антоненко, 2020. 216 с. URL: <https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/09/shelest.pdf>

Стислий зміст лекції

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

1. Після відставки М. Хрущова у 1964 р. почалося згортання демократичних процесів, наступ тоталітаризму на всі на всі сфери суспільного життя, зокрема порушення конституційних норм щодо свободи совісті сприяли виникненню нової форми боротьби за політичні, національні та культурні права. Наприкінці 1950-х – на початку 1960-х років в УРСР зародився новий опозиційний рух, увійшовши в історію під назвою дисидентського, який виношував в собі зародок альтернативного суспільства та концентрував опозиційні інтелектуальні сили. оформлення ідеології дисидентства відбулося у 1955 р., коли українські політв'язні мордовських концтаборів написали «Відкритого листа» до ООН. Зокрема, в цьому документі узагальнено головні вимоги українського дисидентства на початковому етапі його діяльності. дисидентський рух на відміну від повоєнного національного руху опору відмовився від збройних методів боротьби і розвивався одночасно як легально, так і в підпіллі. Специфіка дисидентського руху полягала у тому, що він, будучи реальною опозиційною силою, фактично не мав ні власних організаційних структур (партій, об'єднань), ні цілісної загальної програми. Висвітлить діяльність перших дисидентських організацій: це – «Об'єднана партія визволення України», «Об'єднання», «Українська робітничо-селянська спілка» (УРСС), «Український національний фронт» (УНФ) та з'ясуйте їх державницьку програму . Зупиніться на діяльності основних течій дисидентського руху. Це – правозахисне або демократичне дисидентство, релігійне та національне-орієнтовне дисидентство, які утворилися на кінець 1970-х років і були складовою частиною загальносоюзного дисидентського руху. Зауважимо, що характерна риса усіх трьох напрямів дисидентства – відстоювання національних інтересів українського народу, тобто органічне включення у сферу діяльності національного фактора. Водночас з боку влади згортається процес реабілітації, посилюються політичні репресії, в тому числі й русифікація та зміцнюється центральна влада в Україні.

2. На середину 80-х років ХХ ст. стає очевидним крах більшовицької тоталітарної системи. Усі сфери життя радянського суспільства охопила загальна криза. Економіка СРСР не забезпечувала потреб країни, неухильно падав рівень життя населення, соціалістична форма господарювання себе повністю дискредитувала. Це стало головною причиною здійснення вищим керівництвом на чолі з М. Горбачовим перебудовчих процесів в СРСР щоб зберегти радянську систему

Однак невдовзі ситуація почала виходити з під контроль КПРС, її авторитет почав катастрофічно падати. Водночас в Україні почав наростати національно-визвольний рух, виникають перші політичні партії. Не випадково, що в саме цей час був прийнята Декларація про державний суверенітет України 16 липня 1990.

3. З перемогою у Кремлі в середині 1960-х років консервативних сил, українська культура знову

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

потрапляє в жорсткі лещата радянської офіційної ідеології. У суспільстві наростають кризові явища, занепадає мораль, девальвуються загальнолюдські цінності, утверджується зневажливе ставлення до мови, історії, літератури, мистецтва, посилюється ідеологічна цензура, розпочинається цькування інтелігенції, повальною стає русифікація тощо. Тих, хто наважувався виступати проти режиму, позбавляли права друкуватися, знімати фільми чи ставити вистави, брати активну участь у культурному житті, звільняли з роботи, інколи кидали за ґрати. Нарешті, з початком горбачовської перебудови, коли демократизація набирала все більших обертів, починають створюватися умови для національно-культурного відродження українського суспільства. Зокрема, у другій половині 1980-х рр. відбувається значне оновлення національної культури, зорієнтоване на загальнолюдські цінності світової культури. Розпочинається новий етап у відродженні національної культури.

Тема 8.

Україна – незалежна держава (1991 р. – 2014 р.).

Література

- 1 Бойко О. Д. Історія України. К.: Академія, 2021. 720 с.
- 2 Грицак Я. Подолати минуле : глобальна історія України. Київ: Портал, 2023. 408 с.
- 3 Історія України та її державності. Курс лекцій : навч. посіб. / ред. Л. Є. Дещинського. Львів.: «Львівська політехніка», 2009. 474 с.
- 4 Плохій С. Остання імперія. Занепад Радянського Союзу. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2019. 544 с.
- 5 Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 496 с.
- 6 Україна й українці в постімперську добу (1990–2019). Київ : Академперіодика, 2021. 592 с.

Стислий зміст лекції

Розбудова незалежної Української держави. Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Реорганізація органів державної влади. Формування атрибутів державності. Прийняття Конституції незалежної України (1996 р.). Внесення змін до Конституції (2004 р., 2010 р., 2014 р., 2019 р.) та їх результати. Міжнаціональні відносини в незалежній Україні. Проблема унітаризму і федерації в Україні. Російська політика щодо Криму. Суспільно-політичні рухи та громадські організації. Вибори Верховної Ради та Президента України. «Революція Гідності». Президентські вибори 2014 р., 2019 р. Конституювання помісної церкви (ПЦУ). Освіта, наука, техніка. Реформи в галузі освіти 90-х років. Гуманізація системи освіти і виховання. Поява недержавних навчальних закладів: ліцеїв, гімназій, університетів. Наука. Діяльність АН України. Розвиток космонавтики. Політ в космос

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

першого космонавта-дослідника незалежної України Л. Каденюка в складі екіпажа американського космічного корабля «Колумбія» місії STS – 87 (листопад 1997 р.). Розвиток літератури, театрального та музичного мистецтва. Роль та місце української культури в системі цінностей світової культури: ретроспектива і сучасність

Тема 9.

«Незалежна Україна в умовах агресії РФ (2014 р. – до сьогодні)».

Література

1. Гібридна війна Росії проти України після Революції гідності / наук. ред. М. Дорошко, В. Балюк. Київ : Ніка-Центр, 2018. 280 с.
2. Магда Є. Гібридна агресія Росії: уроки для Європи. Київ : КАЛАМАР, 2017. 268 с.
3. Місяць війни. Хроніка подій. Промови та звернення Президента Володимира Зеленського / упоряд. О. В. Красовицький. Харків : Фоліо, 2022. 383 с.
4. Плохій С. Російсько-українська війна. Повернення історії. Харків: КСД, 2023. 400 с.
5. Україна й українці в постімперську добу (1990–2019). Київ : Академперіодика, 2021. 592 с.
6. Турченко Ф., Турченко Г. Проект «Новоросія» і новітня російсько-українська війна. Київ : Інститут історії України, 2015. URL : <http://www.history.org.ua/?libid=10280>.

Стислий зміст лекції

Україна в сучасному світі. Світове визнання України. Формування концепції зовнішньої політики України. Діяльність України в міжнародних організаціях. Договори з державами СНД і країнами світу. Будапештський меморандум (1994 р.). Набуття Україною без'ядерного статусу. Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру і співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Вступ до Ради Європи. Участь України в миротворчих заходах ООН, у програмі «Партнерство заради миру». Україна у складі СОТ. Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Військова агресія РФ на Донбасі. Антитерористична операція.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

Операція Об'єднаних сил. Угода про асоціацію з Європейським Союзом. Участь України у вирішенні глобальних проблем світового товариства. Російсько-українська війна на сучасному етапі.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ТА КУЛЬТУРИ

Практикум
для здобувачів вищої освіти
ОС «Бакалавр» усіх спеціальностей

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

2023

УДК 94.321.01.+930.85(477)(072)

Укладачі: *Н.В. Бем*, к.і.н., доц.;
О.М. Захарчук, к.і.н., доц.;
О.Г. Ількова, ст. викл.;
Ж.В. Паскал, ст. викл.

Рецензент *Ю.Б. Смольніков*, к.і.н., доц.

Затверджено науково-методично-редакційною радою Національного авіаційного університету (протокол №6/23 від 14.06.2023).

I 907 **Історія української державності та культури:** практикум / уклад.: Н.В. Бем [та ін.]. – К. : НАУ, 2023. – 48 с.

Практикум містить методичні рекомендації до виконання проблемно-пошукових завдань, документи та матеріали, список літератури. Укладено відповідно до програми з дисципліни «Історія української державності та культури».

Для здобувачів вищої освіти всіх спеціальностей.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1. ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОСТІ В УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ (IV – 40-і роки XIV ст.)	5
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. УТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТОК КОЗАЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ В СЕРЕДИНІ XVII ст.	10
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3. НАЦІОНАЛЬНЕ ВІДРОДЖЕННЯ ТА ІДЕЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ В XIX ст.	15
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4. ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ 1917–1921 рр.	19

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 2 з 71

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5. УКРАЇНА В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1939–1945 рр.).....	25
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6. УРСР В УМОВАХ НАРОСТАННЯ КРИЗИ РАДЯНСЬКОЇ СИСТЕМИ (1964– 1991 рр).....	29
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7-8. УКРАЇНА – НЕЗАЛЕЖНА ДЕРЖАВА (1991 – до сьогодні).....	33
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	42

ВСТУП

«Історія української державності та культури» відноситься до обов'язкового циклу загальноуніверситетських навчальних дисциплін. Дисципліна має світоглядне, наукове та пізнавальне значення. Це історія самовідданої боротьби українського народу за свою державну незалежність, за свої права та свободи. Навчальний курс спрямований на формування у здобувачів вищої освіти розуміння причинно-наслідкових зв'язків минулого і сучасного, вміння аналізувати суспільно-історичні події, аргументовано та неупереджено протистояти історичним міфам та фальсифікаціям, гордитися стійкістю і силою нації, яка не побоялася вступити у нерівну боротьбу з російським агресором за право мати свою державу, мову, культуру. Це історія нації, яка підкорила увесь світ своєю мужністю, гідністю та незламністю. Вивчати «Історію української державності та культури» - це повага до подвигу наших предків і героїзму наших воїнів сьогодні, які віддали і, на жаль, віддають своє життя заради майбутнього.

Фокус дисципліни орієнтований на контекстуальне поглиблене вивчення державотворчих процесів, які відбувалися на різних етапах української історії. Формами контролю знань є написання модульної та екзаменаційної робіт.

В процесі вивчення «Історії української державності та культури» здобувачі вищої освіти будуть знайомитися з документами та матеріалами, які підтверджують шлях українського народу до незалежності, обґрунтовувати власну точку зору з дискусійних питань, писати есе та реферативні тексти, презентувати доповіді. Розширений список літератури і джерел, посилання на інформаційні ресурси в мережі «Інтернет» дозволяють ознайомитися з напрацюваннями українських учених, обравши необхідну літературу для підготовки до практичних занять, виступу з доповідями на конференціях, круглих столах, написанні аналітичних текстів.

Практичне заняття 1

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОСТІ В УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ (IV ст. – 40-і роки XIV ст.)

Ключові питання з теми

1. Протодержавні утворення східних слов'ян. Союз племен антів. Дохристиянська культура східних слов'ян.
2. Основні етапи розвитку Руської держави (IX–XIII ст.).
3. Галицько-Волинське князівство – Королівство Руське (XII – перша половина XIV ст.)
4. Культура Русі (IX – перша половина XIV ст.).

Основні поняття: анти, Артанія, венеди, віче, етногенез, іконопис, Куявія, «Руська правда», склавини, Славія, фрески, християнство.

Персоналії: Антоній Печерський, Володимир Святославич (Великий), Данило Романович (Галицький), митрополит Іларіон, князь Олег, княгиня Ольга, Роман Мстиславич, Ярослав Володимирович (Мудрий).

Література: [4]; [5]; [7]; [9]; [11]; [18]; [20]; [21]; [25]; [30]; [31]; [39]; [54]; [62]; [63].

Проблемно-пошукові завдання

У першому питанні розглядаємо проблему походження народу – етногенезу.

Сформулюйте та охарактеризуйте найбільш поширені теорії походження слов'янства в сучасній історичній літературі. Визначте, у яких ранніх писемних джерелах зустрічаємо перші згадки про ранньослов'янські племена. Акцентуйте увагу на творах античних авторів I–II ст.: римського історика, географа Плінія Старшого, римського історика Корнелія Тацита, грецького астронома і географа Клавдія Птолемея.

Які землі визначаємо як прабатьківщину слов'ян? Не оминаємо увагою міграційні процеси II–VII ст. Розгляньте використання етноніму «слов'яни» давніми та сучасними авторами.

З якого часу починається історія українського народу? Прокоментуйте концепцію Михайла Грушевського, який наголошував, що порогом історії українського народу слід визнавати IV ст. н.е. Зазначте, що до цього часу племена, з яких сформувався український етнос, були просто частиною слов'янської групи племен.

Охарактеризуйте міжплемінний військово-політичний союз антів. Враховуйте позицію візантійського історика Йордана про спорідненість антів зі склавінами. Яку територію заселяли анти? З'ясуйте особливості суспільно-політичного устрою антів. Зокрема покажіть, яку роль в управлінні відіграло народне зібрання (віче). Держава антів проіснувала близько трьох століть. Закцентуйте увагу на тому, що у V–VI ст. анти активно захоплювали нові території, просунулися на Балкани, Верхній Дніпро, Донець та Дон. Сформулюйте причини розпаду племінного союзу антів. Пам'ятайте, що археологічним еквівалентом антів вважається людність, яка створила пенківську культуру.

Чи відбувалося згуртування окремих племен та їх союзів? Розгляньте осередки державності східних слов'ян у VIII–IX ст. (об'єднання дулібів, полян, волинян). Визначте, як в арабських джерелах VIII–IX ст. називалися осередки східнослов'янської державності?

Які саме землі стали тим територіальним і політичним ядром, навколо якого зроста держава Русь? Доцільно пам'ятати, що у V–VI ст. суспільний лад слов'ян перебував на стадії становлення, відбувався перехід від первісно-родового до класового суспільства. Ця доба визначається як військова демократія. Кому належала реальна влада? Які зміни в суспільному житті у VII–IX ст. підштовхнули процес державотворення? Надайте характеристику цим змінам.

Визначте характерні риси язичницької культури. Проаналізуйте давньослов'янську міфологію. Наведіть приклади культів, звичаїв, обрядів східнослов'янських племен.

У другому питанні слід обґрунтувати основні передумови виникнення ранньофеодальної держави – Русь з центром у місті Київ. Розкрийте походження та використання назв (топонімів): «Русь», «Руська земля», «Давньоруська держава», «Київська Русь», «Київська держава», «Україна-Русь», «Україна».

Проаналізуйте основні теорії походження Давньоруської держави. Зробіть власні висновки.

Охарактеризуйте етап становлення держави й формування дружинної форми державності. Зверніть увагу, що у другій половині IX ст. й до кінця X ст. Руська держава демонструє найбільшу експансію. Це час виходу її на міжнародну арену, проте недостатня консолідація самої держави. Хто був центральною фігурою цієї форми державності? Які функції він виконував? Доцільно, висвітлюючи цей період, розкрити зміст реформ княгині Ольги.

Детально розгляньте етап найбільшого піднесення та розквіту Русі (кінець X – середина XI ст.), розкрийте ознаки формування централізованої монархії: вся повнота влади поступово зосереджується в руках князя, княжа дружина відходить від державних справ,

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 2 з 71

управлінські рішення князя формуються під впливом лише частини старших дружинників та бояр як вихідців зі старої племінної аристократії.

З'ясуйте причини прийняття християнства за візантійським взірцем та його значення для подальшого розвитку Русі.

Яким чином проведення адміністративної та релігійної реформи вплинуло на розвиток держави? Врахуйте, що до кінця 80-х років X ст. Русь була малоконсолідованою, поліцентричною державою, а єдність і форма зберігалася завдяки військовій силі великокнязівської дружини.

Висвітліть період політичної роздробленості Русі (кінець XI – середина XIII ст.), прокоментуйте зміну форми державного устрою. Знайдіть відмінності одноосібної монархії від федеративної монархії. Яку форму правління історики називають «колективним сюзеренітетом»? Чому з другої половини XII ст. Київ втрачає роль центру руських земель? Коли відбувся розпад Давньоруської держави на самостійні удільні князівства?

Надайте стислу характеристику основним елементам механізму політичної влади в державі. Проаналізуйте соціально-класову структуру Русі (ієрархічну структуру панівного класу, диференціацію серед феодално-залежного населення). Покажіть спроби князів відновити цілісність та могутність держави.

Визначте специфічні риси державотворчих процесів в удільних князівствах. Слід акцентувати на тому, що у Новгороді та Пскові утворилися боярські республіки, у Володимиро-Суздальській землі існувала міцна князівська влада, в Галицько-Волинському князівстві в державних справах суттєву роль відігравало боярство. Обґрунтуйте тезу: попри всю суперечливість феодалної роздробленості, Руська держава була єдиним державним утворенням.

З'ясуйте походження та сутність національного символу – тризуба.

Під час відповіді на третє питання виходьте з того, що **Руська держава розпалася на окремі князівства. Назвіть їх.** Могутнім суперником Галицького князівства було Чернігівське князівство, яке стояло на заваді планам володимиро-суздальських і смоленських князів установити у Південній Русі свою гегемонію.

Визначте чинники виникнення та піднесення Галицько-Волинської держави (географічне розташування, об'єднавча політика Романа Мстиславича, загрози від зовнішніх ворогів). Назвіть основні риси внутрішньої політики Романа Мстиславича. Варто враховувати, що правління Романа в Галичі було складним і швидкоплинним (1199–1205 рр.), він об'єднав землі, що були близькими природно й економічно, проте політично й соціально дуже різнилися. Варто зазначити, що у Галичині через малоліття князів Данила і Василька на певний час «вокняжився» боярин Володислав Кормильчич. До якого роду він належав?

Окресліть державотворчу діяльність князя Данила Галицького та особливості політичного життя Галицько-Волинського князівства. На які групи населення спиралися князі у боротьбі проти засилля боярської олігархії? Титул великого князя, якого були удостоєні Роман Мстиславич, Данило і Василько, згодом заміняє інший титул – «король»; у 1254 р. офіційною назвою держави стає «Королівство Руське» (підтвердження маємо у джерелах XIII–XV ст.).

Які атрибути влади використовували правителі держави? Яку роль у регулюванні внутрішньополітичного життя відігравало віче? Поясніть, чому вплив ради бояр у державі зростає, хоча законодавчого оформлення (на зразок європейських держав) в Галицько-Волинському князівстві XIII ст. вона не мала.

Розкажіть про офіційний «Галицько-Волинський літопис», який зафіксував події між 1201–1292 рр.

Сформулюйте об'єктивні причини розпаду держави Романовичів.

У четвертому питанні охарактеризуйте язичницький період розвитку культури

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

східних слов'ян.

Проаналізуйте особливості впровадження християнства на Русі. Яку роль відіграло християнство у культурогенезі слов'ян? Висвітліть просвітительську діяльність серед слов'янського люду Кирила і Мефодія. Розгляньте шляхи культурного впливу, що здійснювався із Візантії через Моравію та Болгарію.

Розкажіть про появу в Русі писемної культури, яка сприяла швидкому розвитку освіти і науки. Які функції виконували старослов'янська (церковнослов'янська) і давньоруська мови? Коли виникло вітчизняне літописання і література? Як відбувалося формування жанрів давньоруської літератури? Охарактеризуйте оригінальні пам'ятки духовної культури.

Проаналізуйте мистецтво Русі: архітектурно-художні особливості культового і палацового будівництва; іконопис; майстерність декоративно-ужиткового мистецтва тощо. Наголосіть: разом з мурованою архітектурою в Київській Русі розвивається монументальний живопис – фрески та мозаїки. Унікальні зразки збереглися у Софії Київській та церкві Спаса на Берестові. Прокоментуйте розвиток декоративно-ужиткового та ювелірного мистецтва.

Які культурні особливості мала Галицько-Волинська держава? Закцентуйте увагу на західноєвропейських впливах та їх поєднанні з україно-візантійською традицією. Згадайте унікальну школу іконопису, неповторні літописи з використанням різноманітних художніх прийомів.

Прокоментуйте досягнення у містобудуванні та архітектурі. Підкресліть: лише за правління Ярослава Осмомисла галицькі майстри створили чудові споруди: князівський палац, Успенський собор, Церква Св. Пантелеймона. Чи повсюдно тоді культові споруди прикрашали скульптурними масками, позолотою, вітражами, кольоровим розписом? Які художні техніки ремесла застосовувалися у той час?

Документи та матеріали

ПИСЬМОВА ЗГОДА ПАПИ ІНОКЕНТІЯ ІV ПРИЙНЯТИ «КОРОЛІВСТВО» ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО ПІД СВОЄ ЗАСТУПНИЦТВО

(1246 р., травня 3)

Найяснішому королю Русі – єпископ Інокентій, слуга слуг Божих. Оскільки ми намірені удостоїти тебе і твоє Королівство як нову ниву [Господню] особливою милістю і благословенням, то охоче відгукнулися на твої прохання і доброзичливо вислухали твої просьби, покладаючись на милість Бога. Схилені твоїми благаннями, ми приймаємо тебе і згадане Королівство під заступництво святого Петра і наше, [що] й підтверджуємо сьогоднішнім листом. Нехай не буде нікому з людей дозволено порушувати цю сторінку нашого покровительства або в нерозсудному зухвальстві виступати проти нього. Коли ж хто-небудь наслідиться це зробити, то хай він знає, що викличе на себе гнів усемогутнього Бога і святих апостолів Петра і Павла.

Історія України : хрестоматія / упоряд. В. М. Литвин. Київ : Наук, думка, 2013. С. 91.

Практичне заняття 2

УТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТОК КОЗАЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ В СЕРЕДИНІ XVII ст.

Ключові питання з теми

1. Формування Богданом Хмельницьким козацької держави.
2. Руїна української державності.
3. Розвиток культури під час становлення козацької держави.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 2 з 71

Основні поняття: автономія, бароко, Військо Запорозьке, генеральна рада, гетьман, Гетьманщина, козацька старшина, національна державна ідея, протекторат, революція, Руїна, Українська козацька держава.

Персоналії: Брюховецький Іван, Виговський Іван, Дорошенко Петро, Многогрішний Дем'ян, Самойлович Іван, Тетеря Павло, Ханенко Михайло, Хмельницький Богдан, Хмельницький Юрій.

Література: [3]; [4]; [5]; [9]; [11]; [17]; [30]; [31]; [42]; [43]; [51]; [52]; [55]; [57]; [58]; [62]; [64].

Проблемно-пошукові завдання

Розгляд **першого питання** варто розпочати з огляду козацьких військових перемог 1648 року. Поясніть, як вони змінили Україну.

Охарактеризуйте завершення формування козацтва як окремого соціального стану. Чому саме козацтво виявилось спроможним до державотворчих функцій?

Порівняйте і проаналізуйте різні підходи дослідників до ідентифікації подій середини XVII ст. Який підхід, на вашу думку, є найбільш обґрунтованим? Визначте хронологічні межі існування козацької держави.

Як Ви розумієте термін «революція»? Назвіть аргументи істориків, які визначають події середини XVII ст. як «національну революцію». Проаналізуйте зміни на рубежі 1648–1649 років, які спричинили виникнення української державно-політичної автономії у складі Речі Посполитої, а згодом – козацької держави. Дослідіть трансформацію поглядів козацтва, і зокрема Б. Хмельницького, щодо концепції національної державної ідеї. Порівняйте умови Зборівського і Білоцерківського договорів. Означте територію козацької держави. У чому полягає унікальність адміністративного поділу новоствореної української держави?

З'ясуйте, чому офіційною назвою козацької держави було «Військо Запорозьке». Наголосіть, що у сучасній історіографії закріпилися ще й такі назви: «Гетьманщина», «Козацька держава» та «Українська козацька держава». Зауважте, що політична модель козацької держави вибудовувалася на засадах воєнної демократії, вкоріненої у політичних практиках Запорозької Січі.

Визначте, до якої з форм державного правління тяжіло Військо Запорозьке. Яку владу зосереджував у своїх руках гетьман? Якою була роль генеральної (військової) ради та генерального уряду? Визначте склад і повноваження цих органів влади. Як змінилася роль цих органів у другій половині XVII ст.? Уточніть, коли і чому Б. Хмельницький став впроваджувати ідею централізації управління та спадкоємності гетьманської влади. На яких принципових засадах це відбувалося?

Проаналізуйте основні ознаки козацької держави за Б. Хмельницького. Дослідіть зміни соціально-економічного устрою на відвойованих у Речі Посполитої українських землях, розгляньте податкову та митну системи, охарактеризуйте судоустрій.

Якою була діяльність української держави на міжнародній арені? Наведіть приклади дипломатичних контактів Б. Хмельницького. Якими були головні завдання і цілі цих контактів?

Чому у пошуках союзника гетьман обирає Московське царство? Простежте підготовку і укладання українсько-російського союзу 1654 р. Визначте і прокоментуйте пріоритети та цілі в укладенні цього союзу для обох сторін. Розкрийте зміст «Березневих статей» 1654 р. Наведіть різні оцінки цих статей з боку дослідників. Чому оцінки носять полярний характер? **Висловіть свої судження щодо далекосяжних наслідків союзу між Гетьманщиною і Московським царством для української державності**

Скориставшись відеоматеріалами Я. Грицака «Війна і творення України. Епізод 2. Козацька доба» [55], прокоментуйте процес зародження національної ідеї у XVII ст., становлення і розвиток козацької держави Б. Хмельницького. Зробіть власні висновки.

Розглядаючи друге питання, варто зважати на роль зовнішніх і внутрішніх чинників в історії української державності після смерті Б. Хмельницького, зокрема наслідки союзу з Московським царством і боротьбу за владу серед козацької політичної еліти. Відобразіть стан дискусії в історичній науці щодо трактування історичного та історіографічного терміну «Руїна». Чи відповідає, на вашу думку, цей термін історичним реаліям другої половини XVII ст.?

Охарактеризуйте період першого гетьманування Ю. Хмельницького та прихід до влади І. Виговського. Яку зовнішню та внутрішню політику вони проводили? Що підштовхнуло І. Виговського піти на переговори з Річчю Посполитою?

Використовуючи розміщений нижче текст Гадяцького трактату 1658 р., визначте і прокоментуйте його головні положення, дайте оцінку. Проаналізуйте причини падіння І. Виговського і крах його політичного проєкту.

Охарактеризуйте друге гетьманування Ю. Хмельницького (1659–1663 рр). На прикладі Переяславських статей 1659 р. покажіть процес посилення російської присутності в Україні. Чому частина козацької старшини схилила Ю. Хмельницького до підписання Слободищенського трактату 1660 р.? До чого це призвело?

З'ясуйте причини розколу Української козацької держави на два гетьманства – Правобережне та Лівобережне. Проаналізуйте зовнішню та внутрішню політику гетьманів Лівобережної України та Правобережної України. Наведіть факти визнання гетьманами одночасної підлеглості кільком монархічним володарям та постійної зміни зовнішньополітичної орієнтації.

Які були наслідки Андрусівської угоди (1667 р.) для України? Висловіть своє судження щодо того, чому Військо Запорозьке втратило територіальну цілісність.

Охарактеризуйте гетьманування П. Дорошенка (1665–1676 рр.). Які були плани гетьмана у зовнішній політиці? Покажіть намагання П. Дорошенка об'єднати обидві частини України. Поясніть причини прийняття П. Дорошенком у 1669 р. турецького протекторату. Які наслідки мав Бучацький договір 1672 р.? Яке значення мало складання П. Дорошенком гетьманських повноважень у 1676 р. для подальшої долі Гетьманщини? Чому українська еліта виявилася тоді неспроможною до консолідації та спротиву?

Які уроки сучасній Україні потрібно засвоїти з доби Руїни? Чи варто розцінювати Руїну виключно деструктивною з точки зору побудови української державності?

Розглядаючи третє питання, простежте як козацькі державотворчі процеси вплинули на розвиток української культури. Доведіть, що середина XVII ст. для України – період завершення ренесансного етапу і початку культури бароко. Підтвердіть прикладами думку, що українське бароко утворило оригінальний і блискучий синтез західноєвропейських барокових форм та місцевих мистецьких традицій. Поясніть, чи був вплив західноєвропейського стилю рівномірним на усій території України?

Визначте та порівняйте характер, головні риси та ознаки європейського і українського бароко. Хто був основним замовником барокових творів? Чи впливали вподобання замовників на естетичний зміст барокових ікон, іконостасів, епітафій, культових і житлових приміщень? Поясніть, чому бароко в Україні набуло невластивих йому демократичних рис? Чи виправдано українське бароко ще називають козацьким?

Обґрунтуйте або спростуйте твердження, що найбільш яскраво українське бароко відобразилося у культовій архітектурі. На прикладах доведіть, що самостійна творчість українських майстрів розпочалася в другій половині XVII ст. та досягла найбільшого розквіту за гетьмана І. Мазепи. Назвіть представників козацької старшини, які власними заходами і коштами споруджували храми, дарували коштовний ритуальний посуд, ікони, церковні книги. Спробуйте самостійно візуалізувати образ козацького собору.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

Відслідкуйте історію заснування Києво-Могилянської академії, визначте її роль у розвитку освіти, культурного та духовного життя. Розгляньте заснування друкарень у Лівобережній і Правобережній Україні. Які друковані книги на той час були затребуваними? Проілюструйте інтенсивний розвиток барокової літератури, назвіть її нові жанри та характерні риси. Розкажіть про український театр, зокрема й вертепи.

Поясніть, як розвивалось образотворче мистецтво цього періоду. Охарактеризуйте основні жанри монументального і станкового живопису, сфокусуйте увагу на портреті («парсуні»), що набув широкого розповсюдження. Серед розмаїття символів і образів українського бароко назвіть ті, що набули особливого поширення.

Проглянувши запропонований відеоматеріал Т. Компаніченко «Музика українського бароко» [57], доведіть, що українська музика стилю бароко є одним із найвищих досягнень національного мистецтва.

Чи здійснила українська культура XVII ст. ривок у своєму розвитку, чи зуміла «наздогнати» європейську культуру в ранньомодерний час, чи вдалося їй створити власні оригінальні надбання? Спробуйте відповісти на ці питання обґрунтовано.

Документи та матеріали

ТЕКСТ ГАДЯЦЬКОГО ДОГОВОРУ

від 6 вересня 1658 р.,

ратифікований сеймом Речі Посполитої (1659 р., травня 12/22)

[...] Вічний мир, який ніколи не буде розірваний, постановили ми таким чином: Релігія грецька стародавня, така, з якою стародавня Русь долучилася до Корони Польської, аби залишалася при своїх прерогативах і вільним вживанню свого богослужіння по всіх містах і містечках, селах в Короні Польській і Великому князівстві Литовському, так далеко, як сягає мова народу руського. [...] Академію в Києві його королівська милість і стани коронні дозволяють заснувати [...]. Другу таку ж Академію його королівська милість наш милостивий пан і стани коронні й Великого князівства Литовського дозволяють заснувати там, де для неї підшукають відповідне місце [...].

Оскільки вельможний гетьман з Військом Запорізьким, відірваний від Речі Посполитої, з любові до його королівської милості, свого милостивого пана і до власної вітчизни повертаються, зрікаючись сторонніх протекцій, то його королівська милість наш милостивий пан і всі стани коронні й Великого князівства Литовського вічною амністією, тобто вічним забуттям, покривають все те, що з обох сторін допустив Пан Бог [...].

[...] Уся Річ Посполита народу Польського і Великого князівства Литовського і Руського, і належних до них провінцій відновлюється цілком такою, як була перед війною, тобто, ці народи у своїх кордонах і при своїх свободах мають залишатися непорушно [...]. Чисельність Війська Запорізького має бути тридцять тисяч, або як вельможний гетьман запорізький подасть у реєстрі [...]. Стояти Військо Запорізьке має в тих воєводствах і маєтках, де воно було перед війною. Підтверджуються усілякі вольності, надані війську привілеями найясніших королів, козаки залишаються при своїх стародавніх вольностях і звичаях. [...]. Якби дійшло у його королівської милості, станів коронних і Великого князівства Литовського до укладення пактів з московським царем, має бути застережена непорушність вельможного гетьмана, Війська Запорізького нинішньої постанови. [...]

Історія України : хрестоматія / упоряд. В. М. Литвин. Київ : Наукова думка, 2013. С. 235-236.

Практичне заняття 3

НАЦІОНАЛЬНЕ ВІДРОДЖЕННЯ ТА ІДЕЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ В XIX ст.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 2 з 71

Ключові питання з теми

1. Ідеї української державної автономії, федералізму та самостійності в Наддніпрянщині.
2. Погляди на українську державність на західноукраїнських землях.
3. Українська культура доби національного відродження.

Основні поняття: автономія, Валуєвський циркуляр, громадівський рух, Головна руська рада, Емський акт, «Київська старовина», Кирило-Мефодіївське братство, москвофіли, наукове товариство імені Т. Шевченка, народовці, націоналізм, «Основа», «Русалка Дністрова», «Просвіта», реалізм, романтизм, русифікація, теорія офіційної народності, українофіли, хлопомани, федералізм.

Персоналії: Антонович Володимир, Головацький Яків, Вербицький Михайло, Гулак-Артемівський Петро, Драгоманов Михайло, Заньковецька Марія, Капніст Василь, Кониський Олександр, Костомаров Микола, Котляревський Іван, Кропивницький Марко, Куліш Пантелеймон, Лисенко Микола, Максимович Михайло, Нечуй-Левицький Іван, Старицький Михайло, Франко Іван, Шашкевич Маркіян, Шевченко Тарас, Чубинський Петро.

Література: [3]; [4]; [5]; [9]. [11]; [12]; [13]; [22]; [23]; [30]; [31]; [40]; [56].

Проблемно-пошукові завдання

Розпочинаючи підготовку до **першого питання** поміркуйте, якій вплив мали ідеї просвітництва, Французької революції та доби наполеонівських війн на пробудження національного життя поневолених слов'янських народів, і у тому числі й українців.

Поясніть причини виникнення автономістського руху. Почніть з розгляду діяльності Новгород-Сіверського гуртка.

Які державницькі погляди обстоювали його члени? Використовуючи нижче запропоновані документи, поясніть, в чому полягала сутність місії В. Капніста до Берліну.

Слід мати на увазі, що, не зважаючи на провал місії В. Капніста, ідеї українського автономізму в подальшому не згасли. Зокрема, під впливом руху слов'янських народів в політичній ідеології українства відбувся поворот від автономізму до ідеї слов'янської єдності та міжслов'янського федералізму.

Зупиніться на діяльності Кирило-Мефодіївського братства та проаналізуйте його програмні і статутні документи. Поясніть, що змінилося в ідеології кирило-мефодіївців у порівнянні з членами «Товариства об'єднаних слов'ян».

З'ясуйте, які форми державності пропонували члени Кирило-Мефодіївського товариства.

Проаналізуйте політичну діяльність М. Драгоманова.

Які форми державності він пропонував?

Зупиніться на діяльності таємної організації «Братство тарасівців».

З'ясуйте, яку форму державності обстоювали її члени.

Готуючись до відповіді на **друге питання**, з'ясуйте коли і за яких обставин українські землі увійшли до складу монархії Габсбургів. Поясніть, як австрійське підпорядкування вплинуло на політичне та культурне життя цих територій. Зупиніться на діяльності Головної руської ради.

Прокоментуйте державницькі погляди членів Головної руської ради.

Як конституційні реформи в Австро-Угорській імперії вплинули на становище українців?

Порівняйте політику австрійської та російської влади в «українському питанні».

З'ясуйте яку роль в ставленні до українства відігравала російська офіційна ідеологія.

У чому полягали причини польсько-українського протиріччя в Галичині?

Поясніть причини виникнення народовської та москвофільської течій. З'ясуйте роль російського фактору у виникненні москвофільства.

Які державницькі погляди обстоювали народовці та москвофіли?

Проаналізуйте громадсько-політичну діяльність І. Франка.

З'ясуйте його державницькі погляди.

При висвітленні **третього питання** в контексті кожного періоду «національного відродження» з'ясуйте характерні риси розвитку української культури в Наддніпрянській Україні.

Поясніть, як «національне відродження» вплинуло на розвиток літератури, освіти, науки (в тому числі й появі історичних праць), мовознавства, вивчення фольклору, образотворчого, архітектурного, театрального мистецтва та музейної справи в Наддніпрянщині (кінець XVIII – перша пол. XIX ст.).

Аналізуючи розвиток національної культури в Галичині, Буковині та Закарпатті в цей період, з'ясуйте, як австрійські реформи «освіченого абсолютизму» та ідеї романтизму вплинули на українське «національне відродження» на цих територіях. Які особливості були йому властиві в порівнянні з Наддніпрянщиною?

Проаналізуйте діяльність «Руської трійці». Дайте оцінку внеску «трійчан» у підняті національної свідомості в Галичині.

З'ясуйте, як відбувався процес культурно-національного «відродження» на Закарпатті.

У контексті висвітлення розвитку національної культури Наддніпрянщини другої половини XIX ст. визначте її загальні особливості. Проаналізуйте діяльність громадських організацій, зокрема їх зусилля в пробудженні національної свідомості українського народу.

З'ясуйте, під впливом яких факторів російська влада в цей час почала гоніння на українську культуру.

Проаналізуйте розвиток освіти, науки, літератури, фольклору, архітектурного, театрального, музичного, образотворчого мистецтва та музейної справи в Наддніпрянській Україні в зазначений період.

Розглядаючи культурне життя на західноукраїнських землях другої половини XIX ст. врахуйте, що в цей час набирала сили ідея національної єдності між Наддніпрянщиною та Галичиною. З'ясуйте в чому вона проявилася.

Оцініть внесок народовців та радикалів в поширення українознавства на цій території.

Поясніть, чому австрійці наприкінці XIX ст. фактично надали українцям національно-державницьку автономію. Як це вплинуло на розвиток національної культури.

Проаналізуйте розвиток освіти, науки, літератури, театрального, музичного, архітектурного, образотворчого мистецтва та музейної справи в українських регіонах Австро-Угорщини в зазначений період.

Документи та матеріали

ЗВЕРНЕННЯ В. КАПНІСТА ДО МІНІСТРА ПРУССІЇ Е. ГЕРЦБЕРГА З ПОХАННЯМ ПРО КОНФІДЕНЦІЙНУ ЗУСТРІЧ (1791 р., квітень)

Пане! Благаю вашу милість вибачити сміливість, що я дозволяю [собі] звернутися безпосередньо до Вас. Дуже важлива державна справа, яка привела мене з віддаленої країни до Вашої милості, вимагає якнайшвидшого полагодження і якнайбільшої таємниці. Отже, пане,

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 2 з 71

зважаюся якнайсмирненніше просити Вас зволити прийняти мене окремо; моя місія така, що її можна відкрити лише Вашій милості. Маю честь залишатися з найглибшою повагою, Пане, Вашої милості дуже смирним і дуже покірним слугою.

ДОПОВІДНА ЗАПИСКА Е. ГЕРЦБЕРГА КОРОЛЮ ПРУССІЇ З ПРИВОДУ МІСІЇ В. КАПНІСТА (1791 р., квітня 24)

Вважаю своїм обов'язком якнайсмирненніше доповісти Вашій величності, що до мене таємно прибув дворянин з Малоросії або Російської України, який називає себе Капністом і який про себе каже, що він маєтний дворянин у цій же країні, що мав титул двірського радника і навіть посаду на заводах. Він твердить, що [його] післали мешканці цієї країни, що доведені до крайнього відчаю тиранією, яку російський уряд, а саме князь Потьомкін, здійснювали над ними, та що він хотів би знати, чи на випадок війни вони зможуть сподіватися на протекцію Вашої Величності – в такому випадку вони спробують скинути російське ярмо. Він каже, що це була країна давніх запорозьких козаків, від яких забрали всі їхні привілеї, кинувши їх під ноги росіян, що з них сформували 28 кавалерійських полків по 800 чоловік в кожному, які добре виконували службу, наперекір собі, і не хотіли нічого іншого, як відновити давній козацький лад; що імператриця сформувала з них п'ять губернаторств у Катеринославі, Кракові [!], Києві і т. д. [...]. Все ж таки, я йому сказав, що я не можу вплутуватися до пропозицій такого роду; що Ваша милість також не захоче про це слухати, доки Ви дотримуєтеся миру з Росією; що, якщо вибухне війна, тоді їм доведеться думати, що треба зробити, щоб шукати і отримати підтримку Вашої Величності. [...].

Історія України : хрестоматія / упоряд. В. М. Литвин. Київ : Наукова думка, 2013. С. 358–359.

Практичне заняття 4

ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ 1917–1921 рр.

Ключові питання з теми

1. Державотворчі процеси Української Центральної Ради: від автономізму до самостійності.
2. Українська гетьманська держава як альтернатива УНР.
3. ЗУНР та Директорія УНР: здобутки і прорахунки в державній політиці.
4. Українська культура під час Української революції 1917–1921 рр.

Основні поняття: автономія, Генеральний секретаріат, Гетьманат, Директорія, Західноукраїнська Народна Республіка, соборність, Українська Галицька армія, Українська Держава, Українська Народна Республіка, Українська революція, Універсал, Центральна Рада, федерація.

Персоналії: Вернадський Володимир, Винниченко Володимир, Вітовський Дмитро, Голубович Всеволод, Грушевський Михайло, Коновалець Євген, Кричевський Василь, Нарбут Георгій, Петрушевич Євген, Петлюра Симон, Скоропадський Павло.

Література: [3]; [4]; [5]; [6]; [9]; [11]; [28]; [30]; [40]; [41]; [45]; [59]; [62].

Проблемно-пошукові завдання

Приступаючи до розгляду першого питання, охарактеризуйте політичне становище України після падіння самодержавства в Росії. Який вплив мала Лютнева революція 1917 р.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 2 з 71

на національно-визвольні рухи? Чи можна підтримати думку: «створення Української Центральної Ради (УЦР) є початком Української революції 1917–1921 рр., що ознаменувала новий етап української державності»?

З'ясуйте, які українські політичні сили делегували своїх представників до складу УЦР. Прокоментуйте значення Всеукраїнського національного конгресу (19-21.04.1917) та I і II Всеукраїнського військового з'їзду (травень, червень 1917) у легітимізації УЦР і формулюванні політичних вимог? Поясніть, чому на початковому етапі УЦР домагалася національно-територіальної автономії України у складі реформованої федеративної Росії.

Проаналізуйте зміст I та II Універсалів УЦР. Прокоментуйте створення Генерального секретаріату. Вкажіть, у чому проявився компромісний характер II Універсалу? Охарактеризуйте стосунки УЦР і Тимчасового уряду. У чому причини конфлікту між ними? Чому «Тимчасова інструкція Генеральному секретаріатові Тимчасового уряду на Україні» (04.08.1917) ще більше загострила цей конфлікт?

Висловіть свої судження стосовно змін державотворчої діяльності УЦР після більшовицького перевороту в Петрограді. Вкажіть причини проголошення III Універсалу УЦР, розкрийте його основні положення? Як більшовицький уряд зреагував на проголошення УНР? Прокоментуйте «Маніфест до українського народу з ультимативними вимогами до Української Ради» (16.12.1917). Чи прийняла УЦР цей ультиматум? Як Всеукраїнський з'їзд рад (17-19.12.1917) сприйняв категоричні вимоги більшовиків? Чи легітимним, на вашу думку, був I Всеукраїнський з'їзд рад у Харкові (24-25.12.1917)? Які рішення він прийняв? Які були наслідки цих рішень?

Висвітліть боротьбу УЦР за збереження національної держави під час більшовицької агресії. Надайте докази гібридної та повномасштабної війни радянської Росії проти УНР за УЦР. З'ясуйте, за яких обставин УЦР проголосила IV Універсал і яку роль він відіграв у подальшій долі української державності.

Проаналізуйте та порівняйте зміст III і IV Універсалів. Вкажіть, яку роль мали відіграти Установчі Збори України у майбутньому? Знайдіть у тексті IV Універсалу підтвердження позиціонування УЦР як демократичного органу влади.

Підкріпіть аргументами набуття суб'єктності УНР у міжнародних відносинах. Прокоментуйте Берестейський мирний договір з блоком Центральних держав (09.02.1918) та його наслідки для УНР.

Проаналізуйте основні положення Конституції УНР («Статут про державний устрій, права і вільності УНР») та причини державного перевороту 29 квітня 1918 р. Висловіть свої судження стосовно того, чи стала УЦР фундатором українського державотворення у XX ст.

Висвітлюючи друге питання, з'ясуйте обставини, за яких П. Скоропадський став гетьманом. Вкажіть, які виклики постали перед новою владою, чи наповнились новим змістом державотворчі процеси? Прокоментуйте різночитання українських істориків щодо визначення форми правління Української держави.

Проаналізуйте перші офіційні документи гетьмана П. Скоропадського – «Грамоту до всього українського народу» та «Закони про тимчасовий державний устрій України».

Якою була архітектура гетьманського управління в центрі і на місцях? Чому більшість чиновників зіткнулися із незадоволенням місцевого населення?

Визначте сильні та слабкі сторони внутрішньої політики Української держави. Прокоментуйте судову та земельну реформи. Як проходила розбудова українських збройних сил та державної служби? Висвітліть успіхи в освіті, науці та культурі. Чим були викликані зміни політичної та соціальної ситуації?

Визначте сильні сторони зовнішньої політики Української держави. Назвіть країни, з якими були встановлені дипломатичні відносини. Охарактеризуйте перебіг переговорів Української Держави з більшовицькою Росією. Чому на початку листопада 1918 р. гетьманат

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

втрата зовнішню військову опору? Чим обумовлена поява «Грамоти до всіх українських громадян і козаків» (14.11.1918), дайте оцінку цьому документу.

Охарактеризуйте формування опозиції правлінню П. Скоропадського. Чому П. Скоропадському не вдалося втримати владу?

Переглянувши відеоматеріал В. Мараєва «Павло Скоропадський: еволюція «не надто переконаного українця» [59], відслідкуйте і проаналізуйте зміни політичних поглядів П. Скоропадського і дайте власну оцінку його постаті.

Розгляд третього питання рекомендуємо почати з характеристики національно-визвольного руху на західноукраїнських землях. Установіть роль Української Національної Ради у національно-державному відродженні. Прокоментуйте проголошення ЗУНР. Вкажіть форми легітимації нової влади. Чи спроможні були керманічі ЗУНР вирішити питання об'єднання усіх західноукраїнських земель?

Детально розгляньте державне будівництво ЗУНР, акцентуйте на органах влади та державних символах. Надайте докази інтерпретації ЗУНР австрійських державних традицій у творенні законодавчих актів і нових прагнень дотримуватися демократичних засад у державотворенні. Прокоментуйте успіхи у військовій справі та зовнішній політиці? Охарактеризуйте спробу встановлення зв'язків ЗУНР з урядом Української Держави.

Характеризуючи відновлення УНР, виходьте з того, що це був найбільш тривалий, і, з огляду на військово-політичні обставини, найбільш складний етап державотворення у ході Української революції. Пригадайте, з якою метою створювалася Директорія? Окресліть продуктивну розбудову основних засад республіканського ладу у грудні 1918 – січні 1919 рр.

Яке значення для творення та захисту української державності мала «Ухвала Української національної ради про злуку ЗУНР і УНР в єдину Українську Народну Республіку» (22.01.1919)? З якою метою був скликаний Трудовий конгрес? У чому полягали суперечності при визначенні форми державної влади?

Проаналізуйте, як зовнішня агресія і війна на декілька фронтів позначилися на дієспроможності Директорії. Вкажіть міста, що були столицями УНР.

Чому Директорії УНР не вдалося дійти згоди з державами Антанти? У чому полягали розбіжності у поглядах на побудову української державності диктатора ЗУНР Є. Петрушевича та лідера УНР С. Петлюри? Що змусило Директорію укласти союзний договір з Польщею (21.04.1920)? До чого це призвело?

Обґрунтуйте, чому Директорія втратила контроль над розвитком подій.

Якою була подальша доля українських земель після поразки Української революції 1917–1921 рр.? Акцентуйте на тому, що це був вагомий і трагічний досвід державотворення. Визначте, чому українській політичній еліті не вдалося повною мірою втілити у життя ідею відродження державності. Які були геополітичні чинники та проблеми внутрішнього характеру?

Зосередьтеся на уроках Української революції. Чи є вони актуальними для сучасної України?

Розглядаючи четверте питання, проаналізуйте особливості розвитку української культури у 1917–1921 рр. Наголосіть на тому, що розвиток української культури у цей час відбувався у досить складних революційних умовах. Доведіть, що усі національні уряди виявили однакове бачення, державницький підхід і послідовність у питаннях підтримки і розвитку української культури. Відзначте успіхи в освіті, науці, видавничій, музейній, архівній справі.

У чому полягали особливості літературного процесу, визначте основні його напрями?

Як політичні реалії 1917–1921 рр. впливали на релігійне життя?

Який з українських урядів у цей час опікувався розвитком культури національних меншин на території України? Відповідь обґрунтуйте.

Проаналізуйте розвиток театрального, музичного та образотворчого. Державність потребувала свого офіційно визнаного герба, печаток, військової уніформи, унормованої форми державних документів тощо. Назвіть тогочасних художників, які почали активні творчі пошуки у цьому напрямі. Хто розробив проекти Великого і Малого державного герба УНР? Назвіть автора дизайну державної печатки УНР, проектів грошових банкнот.

Охарактеризуйте стан авіації після повалення самодержавства, заходи УЦР щодо формування українського повітряного флоту. Покажіть, які реорганізації були проведені у період Гетьманату. Розкрийте основні дії Директорії УНР щодо формування військово-повітряних сил, відзначте створення авіаційних підрозділів в УГА. Сформулюйте власну думку щодо розвитку авіації України у цей складний час.

Підсумовуючи, зазначте, що, всупереч багатьом викликам і труднощам, процес національно-культурного відродження продовжувався. **Як вплинули досягнення у культурній царині цього періоду на подальший розвиток української культури?**

Документи та матеріали

УХВАЛА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ ПРО ЗЛУКУ ЗУНР І УНР В ЄДИНУ УКРАЇНСЬКУ НАРОДНУ РЕСПУБЛІКУ І ВІДОЗВА ДИРЕКТОРІЇ УНР ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

(1919 р., січня 3)

[...] Українська Національна Рада постановила: Українська Національна Рада, виконуючи право самоозначення Українського Народу, проголошує торжественно з'єдинене з нинішнім днем Західно-Української Народної Республіки з Українською Народною Республікою в одну, одноцільну, суверенну Народну Республіку. Зміряючи до найскоршого переведення сеї злуки, Українська Національна Рада затверджує передвступний договір про злуку, заключений між Західно-Українською Народною Республікою і Українською Народною Республікою дня 1 грудня 1918 р. у Хвастові, та поручає Державному Секретаріатови негайно розпочати переговори з київським правительством для сфіналізовання договору про злуку. До часу, коли зберуться установчі збори з'єдиненої Республіки, законодатну владу на території бувшої Західно-Української Народної Республіки виконує Українська Національна Рада. До тогож самого часу цивільну і військову адміністрацію на згаданій території веде Державний Секретаріат, установлений Українською Національною Радою, як її виконуючий орган.

ВІДОЗВА В імени Української Народної Республіки проголошує Директорія цілому українському народови велику подію в історії нашої української землі. Дня 3 січня 1919 року в місті Станиславові Українська Національна Рада Західно-Української Народної Республіки, як представниця волі всіх Українців Австро-Угорщини і як найвищий законодатний їх орган, святочно проголосила з'єдиненне Західно-Української Народної Республіки з українською придніпрянською Народною Республікою в одну суверенну Народну Республіку. Вітаючи з великою радістю сей історичний крок наших західних братів. Директорія Української Народної Республіки рішила прийняти до відома се з'єдиненне і ввести його в життє згідно з умовами, які означено в ухвалі Української Національної ради з дня 3 січня 1919. Від нині во єдино зливаються століттями відірвані одна від одної частини єдиної України, Західно-Українська Народня Республіка (Галичина, Буковина й Угорська Русь) і Наддніпрянська Велика Україна. Здійснилися віковічні мрії, якими жили і за які вмирали кращі сини України. Від нині є єдина, незалежна Українська Народня Республіка. Від нині український нарід,

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

увільнений могутим поривом своїх власних сил, має тепер змогу з'єдинити всі змагання своїх синів для утворення нероздільної, незалежної української держави на добро і щасте робочого народу.

Історія України : хрестоматія / упоряд. В. М. Литвин. Київ : Наукова думка, 2013. С. 554-555.

Практичне заняття 5

УКРАЇНА В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1939–1945 рр.)

Ключові питання з теми

1. Українське питання напередодні та на початку Другої світової війни.
2. Окупаційний режим на території України.
3. Рух Опору в боротьбі за українську незалежну державу.
4. Українська культура в роки Другої світової війни.

Основні поняття: Акт про відновлення Української держави, анексія, геноцид, голокост, Галичина, «новий порядок», окупаційний режим, ОУН (б), ОУН (м), «пакт Молотова-Ріббентропа», план «Барбаросса», план «Ост», «Поліська Січ», «радянська організація», «Рейскомісаріат Україна», Трансністрія, Українська Головна Визвольна Рада (УГВР), Українська Національна Армія (УНА), Українське державне правління (УДП), Українська Повстанська Армія (УПА).

Персоналії: Бандера Степан, Боровець Тарас («Бульба»), Волошин Августин, Довженко Олександр, Корнійчук Олександр, Левицький Андрій, Мельник Андрій, Оглоблин Олександр, Сосюра Володимир, Стецько Ярослав, Теліга Олена, Шептицький Андрій.

Література: [3]; [4]; [10]; [11]; [14]; [15]; [31]; [33]; [34]; [36]; [40], [46]; [50], [60]; [61].

Проблемно-пошукові завдання

Готуючись до відповіді на **перше питання** з'ясуйте до складу яких держав входили українські землі наприкінці 1930-х рр.

Поясніть сутність «української проблеми» в контексті міжнародної політики напередодні Другої світової війни.

З'ясуйте наслідки «мюнхенської змови» 1938 р., зокрема для Закарпаття. Зупиніться на розбудові української державності на цій території.

Поясніть за яких обставин Західна Україна, Буковина та Бессарабія увійшли до складу УРСР. Проаналізуйте адміністративно-територіальні зміни у цих землях.

З'ясуйте, які заходи здійснила радянська влада з метою легалізації себе на території Західної України.

Що таке «радянська організація»? Як вона здійснювалася на Галичині та Волині?

При відповіді на **друге питання** з'ясуйте, які політичні плани мало керівництво Третього Рейху стосовно майбутніх українських земель напередодні німецько-радянській війні. Як змінилося ставлення нацистського політичного керівництва до українського питання з початком війни?

Сформулюйте мету й сутність нацистського окупаційного режиму на території України.

Висвітліть новий адміністративний поділ українських земель, окупованих Німеччиною та її союзниками.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 2 з 71

Якою була економічна та соціальна політика нацистів та їх союзників на окупованій території України?

При висвітленні **третього питання** майте на увазі, що в цей період основні українські політичні сили в еміграції були представлені: Державним центром УНР в екзилі, прихильниками колишнього гетьмана П. Скоропадського та Організацією українських націоналістів (ОУН). Слід взяти до уваги, що, незважаючи на помітні розбіжності, усі політичні організації українства були вороже ставилися до більшовизму і виступали за відновлення незалежної української держави у різних формах.

З'ясуйте чому українство на початку війни пов'язувало свої плани щодо відновлення державності лише з Німеччиною. Чим пояснюється така їхня позиція?

Використовуючи пропонований нижче документ, висвітліть спроби ОУН (б) в цей час відновити державність на окупованій нацистами території України. **З'ясуйте чому лідери цієї організації вирішилися піти на такий крок. Якою була реакція на це вищого нацистського керівництва?**

Поясніть, коли і чому серед українства, яке складалося з представників різних течій, почала формуватися опозиція нацистській владі.

Проаналізуйте подальшу боротьбу українства за національну державність, зокрема висвітліть політичну та військову діяльність бандерівської ОУН.

Висвітлюючи **четверте питання**, з'ясуйте стан української культури на окупованій нацистами території. Майте на увазі, що вище керівництво нацистської Німеччини з ідеологічних причин не було зацікавлене у розвитку української культури, а лише використовувало її прояви у своїх цілях.

З'ясуйте особливості політики нацистської окупаційної влади щодо освіти, науки, театрального мистецтва, кінематографії та церковного життя.

Висвітлюючи становище радянської української культури, враховуйте, що з метою залучення українського народу до боротьби з нацистською Німеччиною, вище радянське партійне керівництво розгорнуло діяльність, спрямовану на піднесення українського радянського патріотизму в різних сферах культурного життя.

Чому найбільш виразно тема радянського патріотизму знайшла своє відображення в творчості українських радянських письменників?

Варто звернути увагу, що тогочасне кіномистецтво радянська влада також використовувала в пропагандистських цілях. Цю ж мету обслуговувало й образотворче мистецтво. Наведіть приклади.

Проаналізуйте діяльність української науково-технічної інтелігенції в радянському тилу.

Документи та матеріали

АКТ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ, ВИГОЛОШЕНИЙ ВІД ІМЕНІ ОУН

30 червня 1941 р.

1. Волею українського народу, Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери проголошує відновлення Української держави, за яку поклали свої голови цілі покоління найкращих синів України. Організація Українських Націоналістів, яка під проводом її творця й вождя Євгена Коновальця вела в останніх десятиліттях кривавого московсько-більшевицького поневолення завзяту боротьбу за свободу, взиває весь український нарід не скласти зброї так довго, доки на всіх українських землях не буде створена Українська Суверенна Держава. Суверенна українська влада запевнить українському народові лад та порядок, всесторонній розвиток усіх його сил та заспокоєння всіх його потреб.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 2 з 71

2. На західних землях України твориться українська влада, яка підпорядкується Українському Національному Урядові, що створиться у столиці України – Києві з волі українського народу.

3. Відновлена Українська Держава буде тісно співдіяти з націонал-соціалістичною Великою Німеччиною, що під проводом Адольфа Гітлера творить новий лад в Європі й світі та допомагає українському народові визволитися з-під московської окупації. Українська Національна Революційна Армія, що творитиметься на українській землі, боротиметься далі спільно з союзною німецькою армією проти московської окупації за Суверенну Соборну Українську Державу і новий лад у цілому світі. Хай живе Суверенна Соборна Українська Держава [...].

Історія України : хрестоматія / упоряд. В. М. Литвин. Київ : Наукова думка, 2013. С. 721-722.

Практичне заняття 6

УРСР В УМОВАХ НАРОСТАННЯ КРИЗИ РАДЯНСЬКОЇ СИСТЕМИ (1964–1991 рр)

Ключові питання з теми

1. Наростання кризи в суспільно-політичному житті УРСР (1964–1985 рр.).
2. УРСР у період перебудови в СРСР. Боротьба за державний суверенітет України (1985–1991 рр).
3. Культура в УРСР у 1964–1991 рр.

Основні поняття: гласність, дисидентство, Народний рух України за перебудову, неосталінізм, перебудова, Українська Гельсінська група, Український національний фронт, Українська робітничо-селянська спілка.

Персоналії: Брежнєв Леонід, Григоренко Петро, Дзюба Іван, Довженко Олександр, Дяк Михайло, Кандиба Іван, Корольов Сергій, Красівський Зеновій, Лук'яненко Левко, Світличний Іван, Стус Василь, Шелест Петро.

Література: [1], [3]; [4]; [5]; [6]; [9]; [11]; [15]; [26]; [30]; [32]; [38]; [40]; [48]; [49]; [62].

Проблемно-пошукові завдання

Розгляд **першого питання** рекомендуємо почати з **характеристики загальної суспільно-політичної ситуації, що склалася в УРСР в середині 60-х років ХХ ст.** Чи відбулися принципові зміни у статусі УРСР у складі СРСР? Визначте, який характер мали реформи Микити Хрущова? Чи вплинули вони на основи тоталітаризму? Як позначилися реформи на державному будівництві?

Що відбувалося в політичному житті країни? Покажіть, що згорання демократичних процесів, наступ тоталітаризму на різні напрями суспільного життя, порушення конституційних норм щодо свободи совісті спричинили виникнення нової форми боротьби за політичні, національні, культурні права.

Надайте характеристику новому опозиційному руху – дисидентству, яке зародилося наприкінці 1950-х – на початку 1960-х років в УРСР. Чи можемо ми стверджувати, що цей рух був першопаростю альтернативного суспільства та концентрував опозиційні інтелектуальні сили? Зафіксуйте, коли відбулося оформлення ідеології дисидентства. Покажіть соціальну базу опозиційного руху. Прокоментуйте «Відкритий лист» до ООН, написаний українськими політв'язнями мордовських концтаборів. Слід врахувати, що дисидентський рух на відміну від повоєнного національного руху опору відмовився від збройних методів боротьби і розвивався

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 2 з 71

як легально, так і в підпіллі. Визначте специфіку дисидентського руху. Проаналізуйте діяльність перших дисидентських організацій («Об'єднана партія визволення України», «Об'єднання», «Українська робітничо-селянська спілка» (УРСС), «Український національний фронт»); з'ясуйте зміст їхніх програмних вимог та порівняйте їх.

Розкрийте особливості діяльності основних течій дисидентського руху (правозахисне або демократичне, релігійне, національне-орієнтовне дисидентство). Сформулюйте, які прагнення об'єднували всі три напрями дисидентства.

Простежте діяльність Української Гельсінкської групи (УГГ), яка, з метою поглиблення опору режимові, намагалася поєднати боротьбу українців як нації з боротьбою інших націй за свободу.

З'ясуйте, яким чином опозиційний рух вплинув на ситуацію в УРСР? Назвіть причини посилення політичних репресій, згорання процесів реабілітації, посилення русифікації, укріплення центральної влади в Україні. Розкрийте причини посилення тоталітаризму в адміністративно-державному управлінні. Надайте оцінку діяльності партійних керівників в УРСР (Петро Шелест, Володимир Щербицький).

Доведіть, що відстоювання національних інтересів стало характерною рисою всіх напрямів руху опору існуючій системі. Наголосіть, що тоталітарний режим відновлював свої позиції, втрачені в роки хрущовської «відлиги». Розмах і широта репресій стосовно діячів національного руху нагадували суворі сталінські часи. Обґрунтуйте, що саме з другої половини 1950-х і до початку 1980-х років в Україні сформувався потужний національний ґрунт. Він став основою для українського державного відродження на межі 1980–1990-х рр.

Висвітлюючи **друге питання, прокоментуйте наростання кризових явищ**, зміцнення монополії КПРС, поступове розгортання національно-демократичних процесів в Україні.

Визначте зміст кризових явищ середини 80-х років ХХ ст. Поясніть, чому економіка СРСР не забезпечувала потреб країни, неухильно падав рівень життя населення.

З'ясуйте сутність міжнародної діяльності СРСР. Наведіть переконливі аргументи на підтвердження того, що Радянський Союз потерпів фіаско й на міжнародній арені. Війна в Афганістані продемонструвала експансіоністські наміри Москви, все більше країн-сателітів СРСР позбавляються його опіки. Покажіть прірву між концепцією розвитку соціалістичного суспільства і реальним розвитком цивілізованої світової спільноти.

Визначте зміст нового курсу КПРС на перебудову. причини перебудовчих процесів у СРСР й Україні. Розкрийте особливості соціально-економічних та суспільно-політичних процесів в республіці. Які явища активізували демократичні процеси у політиці та економіці? Назвіть етапи перебудови. Які гасла висувалися під час перебудови? Чи ефективними були намагання здійснити реформи згори, без докорінної зміни основ суспільно-політичного устрою? Чому науковці дійшли висновку, що розпочаті М. Горбачовим реформи набули непередбачуваного розвитку, виявилися більш глибокими, ніж планувалося спочатку? Поясніть, чому «ініціатива верхів» не поєдналася, як сподівався на це М. Горбачов, із масовим рухом знизу.

Висловіть свої судження стосовно формування в Україні нової політичної системи. Варто проаналізувати події, що започаткували процес новітнього державотворення в Україні, – прийняття Декларації про державний суверенітет України 16 липня 1990 р. Прокоментуйте основні положення Декларації. Як позначилися серпневі події 1991 р. у Москві на політичних процесах в Україні? Зробіть наголос на ролі вітчизняної інтелігенції та студентської молоді у розвитку демократичних процесів, відродженні національних традицій.

Покажіть історичне значення Всеукраїнського референдуму від 1 грудня 1991 р. Проаналізуйте результати виборів першого президента незалежної України, розкрийте їх вплив на становлення президентсько-парламентської системи.

У третьому питанні сформулюйте основні тенденції розвитку культури у другій половині ХХ ст. Зверніть увагу, що в середині 1960-х років, з перемогою у Кремлі

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

консервативних сил, українська культура знову опинилася під тиском радянської офіційної ідеології.

Прокоментуйте наростання у суспільстві кризових явищ, занепад моралі, девальвацію загальнолюдських цінностей, утвердження зневажливого ставлення до української мови, національної історії, літератури, мистецтва, посилення ідеологічної цензури, цькування інтелігенції.

Які прояви в Україні мала політика русифікації? Чи відбувалося упривілеювання російської мови в навчальних закладах? Наведіть імена тих митців, які наважувалися виступати проти режиму, брати активну участь у культурному житті.

Висвітліть розвиток освіти, науки, літератури, кіно, театру, музики та образотворчого мистецтва у другій половині 1980-х рр. Покажіть, які процеси, пов'язані з оновленням національної культури та зорієнтовані на загальнолюдські цінності світової культури, відбувалися в цей період.

Документи та матеріали

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО ДЕРЖАВНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ УКРАЇНИ

16 липня 1990 р.

Верховна Рада Української РСР, виражаючи волю народу України, прагнучи створити демократичне суспільство, виходячи з потреб всебічного забезпечення прав і свобод людини, шануючи національні права всіх народів, дбаючи про повноцінний політичний, економічний, соціальний і духовний розвиток народу України, визнаючи необхідність побудови правової держави, маючи на меті утвердити суверенітет і самоврядування народу України,

ПРОГОЛОШУЄ

державний суверенітет України як верховенство, самостійність, повноту і неподільність влади Республіки в межах її території та незалежність і рівноправність у зовнішніх зносинах.

I. САМОВИЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

Українська РСР як суверенна національна держава розвивається в існуючих кордонах на основі здійснення українською нацією свого невід'ємного права на самовизначення.

Українська РСР здійснює захист і охорону національної державності українського народу.

Будь-які насильницькі дії проти національної державності України з боку політичних партій, громадських організацій, інших угруповань чи окремих осіб переслідуються за законом.

Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР). 1990. № 31. Ст. 429.

Практичне заняття 7-8

УКРАЇНА – НЕЗАЛЕЖНА ДЕРЖАВА (1991 – до сьогодні)

Ключові питання з теми

1. Державотворчі процеси в умовах незалежності (1991 – 1996 рр).
2. Розбудова української держави (1996 – 2014 рр).
3. Україна на міжнародній арені (1991 – 2014 рр).
4. Україна в умовах збройної агресії російської федерації. (2014-2022 рр).
5. Україна під час повномасштабного вторгнення російської федерації.
6. Українська культура в умовах незалежності.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 2 з 71

Основні поняття: гібридна війна, державотворчий процес, конституція, національно-культурне відродження, повномасштабне вторгнення, правова держава, суверенітет, унітаризм, федералізм.

Персоналії: Буданов Кирило Драч Іван, Залужний Валерій, Зеленський Володимир, Каденюк Леонід, Кравчук Леонід, Кучма Леонід, Патон Борис, Порошенко Петро, Ступка Богдан, Чорновіл Вячеслав, Ющенко Віктор.

Література: [1]; [4]; [8]; [10]; [16]; [19]; [24]; [27]; [29]; [30]; [31]; [35]; [37]; [46].

Проблемно-пошукові завдання

Розглядаючи **перше питання**, охарактеризуйте розгортання державотворчих процесів в час становлення України як самостійної держави.

Розкрийте історичне значення доленосних документів: ухвалення Декларації про держаний суверенітет (16 липня 1990 р.) та прийняття Акту проголошення незалежності (24 серпня 1991 р.). Дуже важливим і символічним є те, що до першої річниці незалежності Україну визнав уряд УНР у вигнанні 22 серпня 1992 р. передав їй свої повноваження. Останній президент УНР в екзилі М. Плав'юк передав клейноди УНР і грамоти про правонаступництво першому президенту України Л. Кравчуку. **Вкажіть, чому це рішення не мало юридичних наслідків?**

Зазначте, що проголошення незалежності стало своєрідною точкою відліку нового етапу історії української державності.

З'ясуйте, які нагальні завдання постали перед українським народом після проголошення незалежності?

Далі охарактеризуйте хід процесів державотворення: фіксацію кордонів та проголошення їх недоторканості; визначення громадянства; затвердження державних символів; створення власних збройних сил тощо. **Визначте причини та передумови проведення в Україні 1 грудня 1991 р. референдуму на підтримку Акта проголошення незалежності України та проаналізуйте його результати.**

Зверніть увагу, що пріоритетним напрямом державотворчого процесу було формування трьох основних гілок влади – законодавчої, виконавчої та судової. **Розгляньте особливості їх розбудови. Проаналізуйте труднощі та проблеми всіх гілок влади, що привели до наростання у суспільстві соціально-політичного протистояння, яке значною мірою відбивалося в діяльності державних установ.**

Який вплив на державотворчі процеси в Україні мали політичні партії та рухи?

Окремо **розгляньте Конституційний процес в Україні.** Зазначте, що в основному Законі наголошувалося, що «Україна є незалежна, суверенна, демократична, соціальна і правова держава (ст.1). Розгляньте, у чому полягає історичне значення прийняття Конституції України 1996 р.

Розглядаючи **друге питання**, **проаналізуйте особливості процесу державотворення в Україні після прийняття Конституції України (1996 р.).** Підкресліть ключові державотворчі здобутки української влади на даному етапі. **З'ясуйте, чому ускладнювався процес державотворення? Вкажіть причини та розгляньте наслідки.**

Охарактеризуйте умови становлення і розвитку демократичних інститутів наприкінці 1990-х на поч. 2000-х рр. Чому вибори до Верховної Ради України (1998, 2002, 2006, 2007 (позачергові), 2012 (позачергові) та органів місцевого самоврядування, не змінили ситуацію? Висловіть свою думку.

Розрив між інтересами правлячої верхівки і більшості населення, безконтрольність, а в деяких ситуаціях і свавілля влади викликали гострий масовий протест, кульмінацією якого стали події Помаранчевої революції 2004 р. **З'ясуйте, як системна політична криза в Україні впливала на поглиблення економічної кризи .**

Невдоволення населення діями влади і відмова керівництва держави від європейського вектору зовнішньої політики призвело до Євромайдану, або «Революції Гідності». Проаналізуйте передумови та наслідки «Революції Гідності».

З'ясуйте, які методи та засоби застосовувала рф для розхитування та дестабілізації ситуації в Україні. Врахуйте, що більшість проблем так і залишилися невирішеними.

Розгляд третього питання розпочніть з аналізу історичних умов входження України до європейського і світового співтовариства та становлення України як суб'єкта міжнародного права. Вкажіть, які труднощі довелося долати Україні під час налагодження рівноправного взаємовигідного співробітництва із зарубіжними країнами у перші роки незалежності. Особливу увагу зверніть на стурбованість світового співтовариства з приводу розміщення на території України третього за потужністю ядерного потенціалу.

Використовуючи сучасні наукові дослідження, проаналізуйте умови Будапештського меморандуму 1994 р. та його наслідки для української держави.

Які зовнішньополітичні проблеми поетапно вирішувала Україна? З'ясуйте обставини, що упродовж 1990-х – на поч. 2000-х рр. спонукали Україну обрати багатовекторність зовнішньополітичного курсу.

Охарактеризуйте стратегію багатовекторності зовнішньої політики української держави на міжнародній арені. Прокоментуйте успіхи стратегічного партнерства зі США, Польщею, росією та іншими державами. Розкрийте проблеми у відносинах із Європейським Союзом та НАТО. Чому з осені 2000 р. у зовнішній діяльності України відбувся перехід від «багатовекторності» до зміцнення економічних зв'язків з росією?

Під час «Помаранчевої революції» настрої українського суспільства жити у правовій та демократичній державі, готовність нової влади вибудувати послідовну та передбачувану зовнішню політику сприяли виходу України зі стану зовнішньополітичної ізоляції та зростанню активності України на міжнародній арені.

З'ясуйте, як українська держава посилила свою участь у глобальних світових процесах, активно долучилася до реформування Ради Безпеки ООН та ОБСЄ, відкрила нові можливості для розвитку стратегічного партнерства України і США тощо. Які заходи проводила Україна для реалізації стратегічного завдання – входження до Європейського Союзу?

З'ясуйте, чому у 2010 р. відбулася корекція зовнішньополітичного курсу України і став домінувати російський вектор. Врахуйте, що на законодавчому рівні було закріплено позаблоковість України. До яких наслідків призвели ці зміни?

Особливу увагу зверніть на двосторонні відносини України з росією, які після проголошення незалежності залишалися складними. Зокрема, на вирішення кримського питання 1992–1994 рр. Ці найбільш небезпечні події для територіальної цілісності незалежної України, що розгорнулися в Криму, пояснюються низкою чинників. **Виокреміть та розгляньте їх.** Охарактеризуйте сепаратистські рухи проросійських сил півострова. Виокреміть їх мету та завдання. **З'ясуйте, які рішення були прийняті українською владою для придушення сепаратистського руху та запобігання першій спробі росією встановити повний контроль над півостровом?** Визначте роль кримськотатарського національного руху та Меджлісу у відстоюванні Кримської автономії та боротьбі із сепаратистськими рухами. **Вкажіть, в якому законодавчому документі було остаточно закріплено територіальний характер автономії Республіки Крим?**

У 2003 р. острів Тузла стає об'єктом територіальних претензій росії. **З'ясуйте, як Україна врегулювала найбільшу кризу в російсько-українських відносинах та відстояла о. Тузлу.**

Зазначте, що росія прагнула зберегти Україну в сфері свого геополітичного впливу. Вкажіть, що важливими інструментами рф у цих відносинах були інформаційна політика та енергетична залежність. На початку 2000-х рр. російська федерація розв'язала «гібридну війну»

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

проти України. Зверніть увагу, що керівництво росії прагнуло відновити імперію, а для цього потребувало залучення матеріальних і трудових ресурсів України. **З'ясуйте, яким чином рф реалізовувала свої плани в Україні?**

У четвертому питанні проаналізуйте передумови та причини «гібридної війни» росії проти України. Наголосіть, що росія прагнула зберегти Україну в сфері свого геополітичного впливу, а також не допустити її зближення з ЄС та НАТО.

Покажіть, як під час «Революції Гідності» український народ «скорегував» плани росії? За яких умов було підписано угоди щодо врегулювання кризи в Україні? Наголосіть, що угоди передбачали відновлення дії Конституції України в редакції 2004 р.; формування нового коаліційного уряду; проведення до вересня 2014 р. конституційної реформи, а до грудня 2014 р. – позачергових президентських виборів. У результаті яких подій обов'язки Президента перейшли до Голови Верховної Ради України О. Турчинова? Які першочергові питання слід було вирішувати в умовах анексії Криму та «гібридної війни» на Донбасі?

Як відбувалася анексія території Криму? Які фактори дозволили керівництву рф провести операцію з анексії території Криму? 16 березня 2014 р. за рішенням кримського парламенту було проведено «референдум». Чи суперечив цей захід українському законодавству? Якою була реакція країн ЄС на результати референдуму?

Проаналізуйте, чому росія розпочала неоголошену війну у східних регіонах країни. Підтвердіть за допомогою аргументів правильність політичного курсу, який проводиться українською державою на Сході країни. Охарактеризуйте хід проведення антитерористичної операції (АТО).

З'ясуйте передумови обрання президентом України П. Порошенка на позачергових президентських виборах (2014 р.). Проаналізуйте його діяльність: впровадження реформ Збройних сил України; процес декомунізації; реалізацію реформи децентралізації в Україні; реформування судової системи; підписання економічної частини Угоди про асоціацію з Євросоюзом; досягнення безвізового режиму з ЄС; отримання Україною підтримки з боку міжнародної спільноти; застосування міжнародних санкцій до Росії у відповідь на її агресію проти України; поглиблення двосторонніх відносин України та США.

Особливу увагу приділіть Мінським угодам 2014 р., 2015 р. Розкрийте їх значення та наслідки для України. Прокоментуйте статті Закону України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» (2018 р.). Назвіть причини зміни формату АТО на Операцію Об'єднаних сил.

Президентські вибори у березні-квітні 2019 р. та вище вказані події засвідчили, що становлення України як суверенної держави відбувається у складних умовах зі значними втратами, проте має незворотній характер. Наведіть ознаки формування громадянського суспільства в Україні.

Охарактеризуйте початковий етап президентства В. Зеленського. Проаналізуйте переговори «нормандської четвірки» (2019 р.). Про що домовилися учасники «нормандської четвірки» в Парижі? Розкрийте причини загострення відносин рф з Україною (розірвання мінських домовленостей, визнання рф 21 лютого 2022 р. незалежності ДНР та ЛНР).

Розгляд **п'ятого питання** розпочніть з подій, що передували повномасштабному вторгненню рф в Україну. З 24 лютого 2022 р. розпочався новий етап російсько-української війни. Розкрийте основні цілі рф в цій війні. З'ясуйте, як в ході війни розвінчувалися міфи, створені російською пропагандою.

Розкрийте труднощі та проблеми, що постали перед українським народом в умовах війни. Як відреагували українці на задум керівництва росії провести в Україні «денацифікацію» та «демлітаризацію»? Наведіть приклади героїзму, жертвовності у боротьбі Збройних Сил України та українського народу з агресором. Розкрийте основні аспекти

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 2 з 71

російсько-української війни після повномасштабного вторгнення рф в Україну: відсіч та стримування Силами оборони України російської збройної агресії; значення новітніх технологій для досягнення переваги над противником; роль і місце міжнародної коаліції держав у підтримці України; значення волонтерського руху у підтримці Українського війська; злочини, скоєні російською армією в Україні; перебування українських територій під тимчасовою окупацією.

Чи підтримує Україна дипломатичні відносини з рф?

Покажіть реакцію світу на російське повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 р. в Україну. Як змінилася міжнародна підтримка та допомога Україні? Як, на вашу думку, міжнародна діяльність президента В. Зеленського вплинула на підтримку України світовим співтовариством? Поясніть вплив цієї війни на діяльність ЄС та НАТО. Покажіть зростання ролі та авторитету України на міжнародній арені в умовах війни. Чому перемога України важлива для світу?

Розпочніть розгляд **шостого питання** з актуальних завдань, що постали перед державою у сфері розвитку української культури після проголошення незалежності й були спрямовані на формування власної культурної політики, забезпечення вільного розвитку національної культури та збереження української культурної спадщини. **Використовуючи Інтернет-ресурси, розгляньте законодавчі акти, що регулюють правові відносини у сфері освіти, музейної, архівної, бібліотечної справи, кінематографії, діяльності творчих спілок та сприяють формуванню їх діяльності.**

Проаналізуйте державну політику в освітній та науковій сферах, визначте основні тенденції розвитку освіти та науки на сучасному етапі. **Вкажіть, які заходи були проведені з метою реформування освіти?** Які тенденції має запровадження зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) для вступу до ЗВО та процесу інтеграції вітчизняних закладів вищої освіти у європейський та світовий простір після підписання Україною Болонської декларації? Проаналізуйте успіхи та проблеми у розвитку української науки. Зверніть увагу на помітні зрушення в галузі гуманітарних наук та появу нових наукових напрямків.

З'ясуйте, як соціально-економічні проблеми впливали на стабільність роботи більшості наукових установ. Чому, попри фінансові труднощі в науково-освітній сфері, маємо й вагомі досягнення, передовсім в розвитку авіаційної науки і техніки? Покажіть внесок Національного авіаційного університету в розвиток сучасної освіти та науки. Розкажіть про творчі здобутки і досягнення співробітників та випускників НАУ.

Характеризуючи сучасний культурний простір України, оцініть внесок української інтелігенції у повернення із забуття імен, доробку митців та вчених, які були репресовані в різний час або емігрували і працювали закордоном.

З'ясуйте причини активного розвитку літературної творчості, у якому беруть участь письменники старшого покоління і молода генерація. Розкрийте досягнення сучасного українського кіномистецтва, театру, музичного, образотворчого мистецтва та внесок у скарбницю світової культури українських митців ХХ–ХХІ ст. Розгляньте творчі здобутки українських архітекторів, в яких відображені тенденції постмодерну та хай-теку.

Зверніть увагу на зростання популярності українських виконавців та гуртів; проведення музичних фестивалів; пропагування творчими колективами українського мистецтва закордоном, участь у міжнародних конкурсах, фестивалях тощо.

Використовуючи Інтернет-ресурси, з'ясуйте, як популяризація української культури та мистецтв впливає на формування позитивного іміджу України в світі. Як українська діаспора сприяє популяризації та збереженню цілісності української культури закордоном?

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 2 з 71

Зазначте, що Євромайдан і Революція Гідності (2013–2014 рр.) надали нового звучання творчим процесам в Україні та сприяли появі поетичних, музичних і художніх творів, відеофільмів про Майдан, які з успіхом демонструвалися на міжнародних кіномайданчиках.

З'ясуйте, як на розвиток української музики та кіно вплинуло запровадження у 2017 р. мовних квот на радіо, телебаченні та державної підтримки кіновиробництва.

Простежте особливості релігійного й церковного життя в Україні. Зупиніться на суспільному інтересі до проблем об'єднання українського православ'я, що посилюється в умовах збройної агресії РФ проти України, наданні Томосу про автокефалію Православної Церкви України (2019 р.). **Яке значення мала ця подія як для Української православної церкви, так і для всієї України? Як змінюється релігійна ситуація в Україні після повномасштабного вторгнення РФ в лютому 2022 р.?**

Проаналізуйте зміни в культурній політиці української держави після повномасштабного вторгнення РФ в лютому 2022 р. Зверніть увагу, що «позиція творчості має виходити на принципово нові ідентичності – де вже немає згадки про імперію та постколоніальні стосунки». Вкажіть представників української культурної спільноти, які призупинили свою професійну діяльність і із зброєю в руках захищають Україну. Наведіть приклади, коли митці, діячі та працівники галузі культури поєднують працю з волонтерською діяльністю та іншими видами допомоги нашій державі в боротьбі з російським агресором.

З'ясуйте, як повномасштабне вторгнення російських військ на територію України стало каталізатором багатьох культурних процесів. Чому українці почали масово повертатися до своєї традиційної культури?

Наведіть приклади воєнних злочинів РФ проти культурної спадщини України? Як відбувається в Україні відновлення та збереження національної культурної спадщини в умовах російсько-української війни?

Документи та матеріали

ВИТЯГ З КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

28 червня 1996 р.

[...] **Стаття 1.** Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава.

Стаття 2. Суверенітет України поширюється на всю її територію.

Україна є унітарною державою.

Територія України в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканною.

Стаття 3. Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Стаття 4. В Україні існує єдине громадянство. Підстави набуття і припинення громадянства України визначаються законом.

Стаття 5. Україна є республікою.

Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування.

Право визначати і змінювати конституційний лад в Україні належить виключно народові і не може бути узурповане державою, її органами або посадовими особами.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

Ніхто не може узурпувати державну владу.

Стаття 6. Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову.

Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України.

Стаття 7. В Україні визнається і гарантується місцеве самоврядування.

Стаття 8. В Україні визнається і діє принцип верховенства права.

Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй.

Норми Конституції України є нормами прямої дії. Звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується.

Стаття 9. Чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України.

Укладення міжнародних договорів, які суперечать Конституції України, можливе лише після внесення відповідних змін до Конституції України.

Стаття 10. Державною мовою в Україні є українська мова. [...]

Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основний

- Акт проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради України від 24 серпня 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text>.
- Аркуша О. Г., Кондратюк К. К., Мудрий М. М., Сухий О. М. Час народів. Історія України XIX століття : навч. посіб. / за заг. ред. М. М. Мудрого. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Mudryi_Marian/Chas_narodiv_Istoriia_Ukrainy_XIX_stolittia.
- Грицак Я. Подолати минуле : глобальна історія України. Київ: Портал, 2023. 408 с.
- Бойко О. Д. Історія України. К.: Академія, 2021. 720 с.
- Історія України: Хрестоматія / упоряд. В. М. Литвин; відп. ред. В. А. Смолій. Київ : «Наукова думка», 2013. 1056 с.
- Історія української авіації в особах навч. посіб. / за ред. В. Гребеннікова. Київ : НАУ, 2013. 328 с.
- Історія цивілізації України / О. Б. Бубенок, А. М. Домановський, О. Д. Дядечко та ін.; упоряд. О.Є. Черненко. Харків : Фоліо, 2021. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900 –1256). 590 с.
- Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. Редакція від 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
- Культурологія: теорія та історія культури : навч. посіб. / за ред. І. І. Тюрменко. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 370 с.
- Місяць війни. Хроніка подій. Промови та звернення Президента Володимира Зеленського / упоряд. О. В. Красовицький. Харків : Фоліо, 2022. 383 с.
- Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 496 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Plokhii_Serhii/Brama_Yevropy_Istoriia_Ukrainy_vid_skifskykh_voien_do_nezalezhnosti/

18. Україна в ХІХ столітті: людність та імперії / В. Шандра, О. Аркуша; НАН України, Ін-т історії України. Київ : Академперіодика. 2022. 436 с.
<https://akademperiodyka.org.ua/uk/books/shandra>
19. Україна в ХІХ столітті: доба модернізації / В. Шандра, О. Аркуша; НАН України, Ін-т історії України. Київ : Академперіодика. 2022. 706 с.
<https://akademperiodyka.org.ua/uk/books/uni-modern>.
20. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939 рр.). Київ : Академперіодика, 2021. 62 с. https://akademperiodyka.org.ua/wp-content/uploads/Book_Ukraina_Narusy_istoriji_1917-1939.pd
21. Україна й українці в постімперську добу (1939–1990). Київ : Академперіодика, 2021. 544 с.
22. Україна й українці в постімперську добу (1990–2019). Київ : Академперіодика, 2021. 592 с.
23. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероб. та розшир. Київ : Критика, 2005. 584 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Yakovenko_Natalia/Narys_istorii_serednovichnoi_ta_rannomoderanoi_Ukrainy/
Додатковий
24. Бертинські анали. <https://studfile.net/preview/9991711/page:40/>
25. Божук Л. В. Культуротворчі процеси в Україні в умовах незалежності. Гілея: науковий вісник. 2015. Вип. 93 (2). С. 98-103. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/18637>.
26. Бубенок О. Анти на лівому березі Нижнього Дунаю у VII ст. *Дриновський збірник*, 15, 2022. С. 27-43. <https://periodicals.karazin.ua/drinov/article/view/18604>
27. Войтович Л. Княжа доба на Русі (837–1492). Т. І: Становлення імперії Русь (837–1054). Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2021. 590 с. <https://www.inst-ukr.lviv.ua/download.php?downloadid=780>
28. Гирич І. Українські інтелектуали і політична окремішність (середина ХІХ – початок ХХ ст.) : монографія. Київ : «Українські пропілеї», 2020. 452 с.
29. Дашкевич Я. Капніст – український політичний діяч. *Український історичний журнал*. 1991. №7. С. 78–82. <http://history.org.ua/JournALL/journal/1991/7/10.pdf>
30. Гібридна війна Росії проти України після Революції гідності / наук. ред. М. Дорошко, В. Балюк. Київ : Ніка-Центр, 2018. 280 с.
31. Грушевський М. Звичайна схема руської історії й справа раціонального украду історії східного слов'янства. URL: <http://litopys.org.ua/hrs/hrs02.htm>;
32. Дзюба І. М. Інтернаціоналізм чи русифікація? Київ : «КМ Academia». 1998. 276 с. URL: <http://litopys.org.ua/idzuba/dz.htm>
33. Жирохов М., Пономаренко Р. Маріуполь у вогні, 2014–2022. Чернігів : Княжий Вал, 2022. 10
34. Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923. Т. 1–3. Івано-Франківськ : Манускрипт, 2020. URL: <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN>.
35. Зовнішнє і внутрішнє становище України у 2017 році: аналіз проблем і варіанти рішень / за ред. В. П. Горбуліна. Харків : Фоліо, 2018. 927 с.
36. Історія України та її державності. Курс лекцій : навч. посіб. / ред. Л. Є. Дещинського. Львів.: «Львівська політехніка», 2009. 474 с.
37. Історія української культури у 5 томах / гол. ред. Б. Патон. Київ : «Наукова думка», 2001–2013. Т. 1–5.
38. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-1980-х років. 2-ге вид., випр. і доповн. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2019. 248 с.
39. Кентій А. Збройний чин українських націоналістів 1920–1956. Історико-архівні нариси. Т.

1. Від Української Військової Організації до Організації Українських націоналістів. 1920–1942. Київ : Державний комітет архівів України, 2005. 248 с.
40. Кентій А. Збройний чин українських націоналістів 1920–1956. Історико-архівні нариси. Т. 2. Українська повстанська армія та збройне підпілля Організації українських націоналістів. 1942–1956. Київ : Державний комітет архівів України, 2008. 414 с.
41. Кондратенко О. Ю. Зовнішня політика України 1991–2021 рр. Політичний процес у незалежній Україні: підсумки і проблеми. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2021. 704 с.
42. Лисенко О., Гриневич В. Український самостійницький рух в роки німецько-радянської війни 1941–1945 рр. *Україна і Росія в історичній ретроспективі*. Нариси в 3-х томах. Київ : «Наукова думка», 2004. Т. 2. С. 307–333. https://chtyvo.org.ua/authors/Danylenko_Viktor/Ukraina_i_Rosii_a_v_istorychnii_retrospektyvi_Tom_2_Radianskyi_proekt_dlia_Ukrainy.
43. Магда Є. Гібридна агресія Росії: уроки для Європи. Київ : КАЛАМАР, 2017. 268 с.
44. Плохій С. Остання імперія. Занепад Радянського Союзу. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2019. 544 с.
45. Повесть минулих літ. <https://www.ukrlib.com.ua/books/printizip.php?tid=13465>
46. Політична історія України. XX ст. У 6 т. / Редкол: І. Ф. Курас. Київ: Генеза, 2002–2003. Т. 1–6.
47. Скоропадський П. Спогади. 1917–1918. Київ : Наш формат, 2022. 456 с.
48. Таїрова-Яковлева Т. Г. Повсякдення, дозвілля і традиції козацької еліти Гетьманщини. Київ: КЛІО, 2018. 184 с.
49. Таїрова-Яковлева Т. Г. Гетьмани України. Історії про славу, трагедії та мужність. Київ : КЛІО, 2015. 424 с.
50. Турченко Ф., Турченко Г. Проект «Новоросія» і новітня російсько-українська війна. Київ : Інститут історії України, 2015. URL : <http://www.history.org.ua/?libid=10280>.
51. Українська Держава – жорсткі уроки. Павло Скоропадський. Погляд через 100 років. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2018. 335 с.
52. Українське століття (1921–2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / Кульчицький С. та ін. Київ : КЛІО, 2022. 560 с.
53. Українське суспільство в 1960–1980-х рр. Історичні нариси : колективна монографія / відп. ред. В. Даниленко; упоряд. В. Крупина. Київ: Ін-т історії України, 2021. 959 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Avtorskyi_kolektyv/Ukrainske_suspilstvo_v_19601980-kh_rr_Istorychni_narysy.
54. Шаповал Ю. Партійний «націоналіст». Парадокси Петра Шелеста. Київ : Ніка-Центр, Видавництво Анетти Антоненко, 2020. 216 с.
55. Юрій М. Хрущовська «відлига» як відновлення самоідентифікації українського народу / М. Юрій, Л. Алексієвець. *Україна-Європа_Світ. Міжнародний зб. наук. пр. Серія : Історія, міжнародні відносини*. 2018. Вип. 21. С. 51-60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ues_2018_21_7.
56. Яблонський В. Державний центр УНР в роки Другої світової війни file:///C:/Users/Oleg/Downloads/Npkpnu_2014_24_28.
57. Яковлева Т. Гетьманщина в другій половині 50-х років XVII ст. Причини і початок Руїни. Київ : «Основи», 1998. 447 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001451>
58. Яковлева Т. Руїна Гетьманщини Від Переяславської ради-2 до Андрусівської угоди (1659–1667 рр.). Київ : «Основи», 2003. 644 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Tairova-Yakovleva_Tetiana/Ruina_Hetmanschyny_Vid_Pereiaslavskoi_rady-2_do_Andrusivskoi_uhody_1659-1667_rr.
59. Яневський Д. Бандера. Портрет на тлі епохи. Перша спроба наукової біографії. Харків : Фоліо, 2022. 506 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

54. Грицак Я. Війна і творення України. Епізод 1.Творення Заходу. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=hwmUX7VPKrE>
55. Грицак Я. Війна і творення України. Епізод 2. Козацька доба. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=0VAqoS-XXvc>
56. Грицак Я. Війна і творення України. Епізод 3. Творення української нації. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=tAC-5ER9IQw>
57. Компаніченко Т. Музика українського бароко. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=TeHDpdqeEvo>
58. Леп'явко С. Українські лицарі: передумови виникнення козацтва, перша Січ та ідентичність. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=j8ecjNkmebM>
59. Мараєв. В. Павло Скоропадський: еволюція «не надто переконаного українця». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=UhXuhZgCm7k>
60. Пагіря О. Карпатська Україна: незалежність і гібридна війна у переддень Другої світової війни. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=YcB5ZbIgB5I>
61. Патриляк І.: Стосунки між ОУН та УПА і Німеччиною (1/2) URL: <https://www.youtube.com/watch?v=GqMQvz8rWjM>
62. Снайдер Т. Становлення України. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=OZlgAYG0uec&list=PLe6NcH-LB5H2zezH0m0ii9LGd4gaEA38A>
63. Шість тверджень про Русь, які спростовують російську пропаганду. URL: <https://localhistory.org.ua/texts/statti/shist-tverdzen-pro-rus-iaki-sprostovuiut-rosiisku-propagandu/>
64. Що таке Дике поле. Битва за Південь. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=e0RNRo2LgX8>

Навчально-методичне видання

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ТА КУЛЬТУРИ

Практикум

для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр» усіх спеціальностей

Укладачі:

БЕМ Наталія Вікторівна
ЗАХАРЧУК Олег Миколайович
ІЛЬКОВА Оксана Григорівна
ПАСКАЛ Жанна Валеріївна

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ТА КУЛЬТУРИ

**Методичні рекомендації до виконання практичних завдань та контрольної роботи
(домашньої)
для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр» заочної форми навчання усіх спеціальностей**

2023

**УДК 94:321.01+930.85(477)(072)
І 907**

Укладачі:

О. М. Захарчук,

О. Г. Ількова,

Ж. В. Паскал

Рецензент *Л. П. Халецька*, к.і.н.,
доцент кафедри історії та документознавства
(Національний авіаційний університет)

Затверджено науково-методично-редакційною радою Національного авіаційного університету (протокол №6/23 від 14.06.2023).

I 907 **Історія української державності та культури:** методичні рекомендації / уклад.: О. М. Захарчук, О. Г. Ількова, Ж. В. Паскал. – К. : НАУ, 2023. – 40 с.

Методичні рекомендації до виконання практичних завдань та контрольної (домашньої) роботи містять практичні завдання, методичні рекомендації щодо написання та оформлення есе, методичні рекомендації щодо змісту та оформлення мультимедійних презентацій, методичні рекомендації до виконання та оформлення контрольної (домашньої) роботи, теми контрольних (домашніх) робіт, орієнтовні питання до екзамену та список рекомендованої літератури. Для здобувачів вищої освіти усіх спеціальностей.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ. ТЕМА 1. ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ (1917–1921 рр.).....	5
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ. ТЕМА 2. УКРАЇНА – НЕЗАЛЕЖНА ДЕРЖАВА 1991 – до сьогоднішнього дня).....	10
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ ЕСЕ	14
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗМІСТУ ТА ОФОРМЛЕННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ	15
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ (ДОМАШНЬОЇ) РОБОТИ	16
ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ (ДОМАШНІХ) РОБІТ.....	18
ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ	26
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	31
ДОДАТОК.....	39

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Історія української державності та культури» вивчає особливості розвитку української державності та формування національної культури. Сьогодні, коли український народ у боротьбі з російською агресією вже вкотре захищає свою державу та незалежність, право на вільне і самостійне існування, актуальність навчальної дисципліни не потребує додаткових аргументів. Так само як і боротьба українського народу за свою державність, українська культура розвивалася в боротьбі за свою власну самобутність та ідентичність.

«Історія української державності та культури» викладається з урахуванням знань з історії України, попередньо отриманих здобувачами вищої освіти в закладах середньої освіти. Це дозволяє зосередити увагу на розкритті змісту форм державності, державницької діяльності українських політичних діячів та шляхів здобуття незалежності. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні компетентності:

- здатність висвітлювати основні етапи боротьби за українську державність, визначати їх характерні особливості;
- здатність до усвідомлення державницького підходу до аналізу суспільно-політичних проблем;
- здатність характеризувати особливості культурно-історичного процесу українського народу;

- здатність до систематизації і аналізу джерельного та історіографічного матеріалу;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність реалізовувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства.

Метою методичних рекомендацій є надання допомоги здобувачам вищої освіти у підготовці до виконання практичних завдань та контрольної (домашньої) роботи, оволодінні навичками та вміннями, необхідними для майбутнього фахівця.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема 1

ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ (1917–1921 РР.)

Основні поняття: автономія, Генеральний секретаріат, Гетьманат, денікінщина, Директорія, Західноукраїнська Народна Республіка, отаманщина, соборність, українізація, Українська галицька армія, Українська Держава, Українська Народна Республіка, Українська революція, Універсал, Центральна Рада, федерація.

Персоналії: Вернадський Володимир, Винниченко Володимир, Вітовський Дмитро, Голубович Всеволод, Грушевський Михайло, Кричевський Василь, Липинський В'ячеслав, Нарбут Георгій, Омелянович-Павленко Григорій, Петрушевич Євген, Петлюра Симон, Скоропадський Павло.

Література: [4], [9], [10], [11], [13], [14], [19], [21], [22], [25], [51], [68], [77], [80], [90], [94], [97].

I. Практичні завдання

1. Підготуйте відповідь на питання: Українська державність за часів Центральної Ради: від самовизначення до незалежності.

При підготовці до відповіді на питання слід з'ясувати політичне становище, що склалося в Україні після Лютневої революції 1917 р. Зверніть увагу, що лютий 1917 р. поклав початок новому етапу боротьби за українську державність, першим кроком якої було створення УЦР як легітимного представницького органу українського народу. Згадайте які українські політичні партії увійшли до складу УЦР та поясніть, чому більшість з них відстоювало в той час національно-територіальну автономію України у складі Російської Республіки. Зверніть увагу на роботу квітневого національного конгресу, що доручив УЦР розробити статут української автономії та рішень II Всеукраїнського військового з'їзду про державну автономію України. З'ясуйте як, вирішувалося це питання УЦР та було зафіксовано в I та II її Універсалах. Проаналізуйте ставлення Тимчасового уряду до української політичної автономії («Тимчасова інструкція Генеральному секретаріату» від 4.08.1917). Простежте, як змінилися політична ситуація в Україні після жовтневого перевороту 1917 р. в Петрограді та повстання в Києві. Покажіть за яких умов було прийнято III Універсал УЦР, зверніть увагу на його основні положення. Вкажіть, яку роль мали відіграти Установчі Збори України у майбутньому, відповідно до тексту III Універсалу. Для з'ясування реакції більшовицького уряду на проголошення УНР зверніться до заяви Раднаркому від 3 (16) грудня 1917 р. «Маніфест до українського народу з ультимативними вимогами до Центральної ради». Як УЦР вела боротьбу за збереження української державності під час більшовицької навали. Пригадайте за яких обставинах УЦР проголосила IV універсал і яку роль він відіграв у подальшій долі української

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

державності. Наголосіть на набутті суб'єктності УНР у міжнародних відносинах, вкажіть, що рятуючись від більшовицької агресії, у лютому 1918 р. УНР уклала мирний договір з країнами Четверного союзу. Проаналізуйте основні положення Конституції УНР (Статут про державний устрій, права і вольності УНР) та причини державного перевороту 29 квітня 1918 р. Підсумовуючи, дайте оцінку трансформації УЦР у процесі державотворення.

2. Підготуйте відповідь на питання: Українська гетьманська держава як спроба створення альтернативи УНР.

З'ясуйте за яких обставин П. Скоропадського було проголошено гетьманом. Які нагальні завдання нова влада мала вирішити та перехід до якої форми державності підготувати. Для відповіді на ці питання та визначення характеру і перспектив новоствореної державності, зверніться до аналізу таких документів як «Грамота до всього українського народу» та «Закони про тимчасовий державний устрій України». Спираючись на згадані документи, з'ясуйте як мало вирішуватися аграрне питання, як вибудовувалася система державного управління в центрі та на місцях. За якими критеріями залучалися кадри до роботи в цих органах влади. Проаналізуйте зовнішню політику Української Держави. З якими країнами в цей час були встановлені дипломатичні відносини, зупиніться детальніше на переговорах Української Держави з більшовицькою Росією. Що змусило уряд П. Скоропадського розпочати переговори, які питання обговорювалися і що було досягнуто. Чому політика гетьманату призвела до загострення політичної та соціальної ситуації. Вкажіть на причини формування опозиції гетьманському управлінню. На завершення потрібно констатувати, що Українська Держава становила спробу перевести Українську революцію на конструктивний шлях, відмовившись від соціалістичних перетворень і спрямувавши зусилля на розбудову та зміцнення державності.

3. Підготуйте відповідь на питання: ЗУНР та Директорія УНР: здобутки і прорахунки в державній політиці.

З'ясуйте причини піднесення національно-визвольного руху на західноукраїнських землях. Проаналізуйте діяльність Української Національної Ради, її роль у становленні української державності. Зв'язувати ці питання вам допоможуть документи: «Прокламація Української національної Ради (19.10.1918), «Тимчасовий основний закон про державну самостійність українських земель колишньої Австро-Угорської монархії, ухвалений українською Національною Радою» (19.10.1918). У яких політичних умовах відбулося проголошення ЗУНР. Як вирішувалося питання з воз'єднанням всіх західноукраїнських земель. Зупиніться на висвітленні державного будівництва та програми соціально-економічних перетворень. Яких успіхів було досягнуто у військовому будівництві та зовнішній політиці. Зверніть увагу на спробу на встановлення зв'язків ЗУНР з урядом Української Держави.

Як українські опозиційні сили вели боротьбу з урядом П. Скоропадського, яку роль в цій боротьбі відігравав Українській Національний союз. З якою метою і коли було створено Директорію. Ознайомитися з Декларацією Директорії Української Народної Республіки. (26.12.1918). Зверніть увагу, як в ній визначалися основні принципи державного устрою, економічної та соціальної політики. Яке значення для творення та захисту української державності мала «Ухвала Української національної ради про злуку ЗУНР і УНР в єдину Українську Народну Республіку» (22.01.1919)? З якою метою був скликаний Трудовий конгрес? У чому полягали суперечності про визначення форм державної влади. Як намагалися вирішити аграрне питання. У чому причини появи «отаманщин». Чому Директорії УНР не вдалося дійти згоди з державами Антанти? У чому полягали розбіжності в поглядах на побудову української державності диктатора ЗУНР Є. Петрушевича та лідера УНР С. Петлюри? Що змусило Директорію укласти союзний договір з Польщею? Обґрунтуйте причини поразки Директорії УНР. Яка була подальша доля українських земель після поразки Української революції 1917–1921 рр.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 2 з 71

4. Підготуйте відповідь на питання: Українська культура в добу Української революції 1917–1921 рр.

Розпочинаючи розгляд питання майте на увазі, що повалення російського самодержавства відкрило можливості для демократичного розвитку суспільства. Зазначте, що в умовах революційних змін усі українські уряди виявили єдність поглядів, державницький підхід і послідовність у питаннях підтримки і розвитку національної культури. Проаналізуйте досягнуті успіхи в освіті, науці, видавничій, музейній справі Української Центральної Ради, Української держави П. Скоропадського та Директорії УНР. У чому полягали особливості літературного процесу, розвитку театрального, музичного та образотворчого мистецтва? Які політичні сили стояли на заваді культурного будівництва? Як вплинули досягнення в культурній сфері цього періоду на подальший розвиток української культури?

II. Практичне завдання

Оберіть та підготуйте есе із списку рекомендованих тем:

- 1. Оцінка Української Держави П. Скоропадського в сучасній вітчизняній історіографії.**
- 2. Різниця в поглядах на державне будівництво С. Петлюри та В. Винниченка.**
- 3. Акт Злуки УНР і ЗУНР: здобута і втрачена соборність.**

При підготовці цього завдання скористайтеся «Методичними рекомендаціями щодо написання та оформлення есе» (див. с.15).

III. Практичне завдання

Підготуйте презентацію на тему: «Георгій Нарбут і Василь Кричевський – творці української державної символіки».

При підготовці цього завдання скористайтеся Методичними рекомендаціями щодо змісту та оформлення мультимедійних презентацій (див. с.16). Демонстрацію презентації варто розпочати з констатації, що у ході Української революції 1917–1921 рр. відбувалося творення нового мистецтва, нових цінностей і нової естетики. Слід мати на увазі, що проголошення УНР поставило українських митців перед новими викликами: відновлена державність потребувала державних символів. Талановиті тогочасні художники та графіки почали активні творчі пошуки у цьому напрямі. Зосередьтеся на творчості Георгія Нарбута і Василя Кричевського. Ознайомтеся з біографією цих митців, їх внеском у створенні української державної символіки та заснуванні української академії мистецтва. Користуючись відкритими джерелами, надайте доробки Г. Нарбута – графічний дизайн грошових банкнот УНР та поштових марок, продемонструйте візуальне вирішення для цілої серії державних паперів (дипломи, грамоти, листівки), проектів герба та печатки Української Держави. Який вплив на творчість В. Кричевського мав М. Грушевський? Зупиніться на розробці В. Кричевським проектів Великого і Малого державного герба УНР, дизайну державної печатки УНР та грошових знаків.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема 2

УКРАЇНА – НЕЗАЛЕЖНА ДЕРЖАВА (1991 р. – до сьогодні)

Основні поняття: державотворчий процес, гібридна війна, конституція, національно-культурне відродження, повномасштабне вторгнення, правова держава, суверенітет, унітаризм, федералізм.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 2 з 71

Персоналії: Драч Іван, Залужний Валерій, Зеленський Володимир, Каденюк Леонід, Кравчук Леонід, Кучма Леонід, Патон Борис, Порошенко Петро, Ступка Богдан, Чорновіл Вячеслав, Ющенко Віктор.

Література: [1], [4], [5], [6], [8], [9], [11], [13], [14], [18], [20], [24], [28], [36], [40], [45], [52], [57], [70], [82], [87], [91].

I. Практичне завдання

Підготуйте виступ на тему: «Державотворчий процес України в умовах незалежності».

Підготовку до виступу розпочніть з ознайомлення зі змістом «Декларації про державний суверенітет України» (1990 р.). Які події спричинили появу цього документу. Далі, перейдіть до з'ясування в результаті яких політичних подій відбулося проголошення незалежності України. Дайте визначення цієї історичної події. Поясніть з якою метою було організовано проведення всеукраїнського референдуму 1 грудня 1991 р. Вкажіть, яке значення мали його результати. Як вони вплинули на перебіг переговорів 8 грудня 1991 р. в Біловезькій Пущі? Зауважте, що формування української політичної нації та національної самосвідомості відбувалося одночасно із завершенням процесів становлення і утвердження незалежної держави. Зазначте, що важливим і символічним є те, що 22 серпня 1992 р. останній президент УНР в екзилі М. Плав'юк передав свої повноваження, клейноди УНР і грамоти про правонаступництво першому президенту України Л. Кравчуку.

Далі насамперед треба звернути увагу на подальший хід процесів державотворення зокрема, створення власних збройних сил, формування інституту громадянства, становлення державних кордонів, затвердження нової державної символіки. Які труднощі та проблеми при цьому виникли. Які проблеми в державному управлінні відбулися при розподілі функцій законодавчої та виконавчої влади.

Коли розпочався процес підготовки і прийняття конституції незалежної України. Чим були викликані внесення змін до Конституції (2004 р., 2010 р., 2014 р., 2019 р.) та їх результати.

Як багатопартійність вплинула на державотворчі та суспільно-політичні процеси в Україні.

Для підготовки до виступу використовуйте державні та міжнародні документи, праці вітчизняних та зарубіжних дослідників.

II. Практичне завдання

Підготуйтеся до дискусії на тему «Світ і Україна: взаємовідносини та сучасні глобальні виклики». Розгляньте зовнішньополітичний курс України в період незалежності. В чому полягали труднощі України при налагодженні рівноправного взаємовигідного співробітництва з зарубіжними країнами в перші роки незалежності.

Проаналізуйте зовнішню політику України на міжнародній арені (друга половина 1990 – початок 2000-х рр.) Які були успіхи та невдачі стратегічного партнерства зі США, росією, Польщею та іншими державами? Розкрийте проблеми у відносинах України із Європейським Союзом та НАТО. Проаналізуйте сутність Будапештського меморандуму 1994 р. Як відмова України від ядерної зброї вплинула на подальші українсько-американські відносини.

Охарактеризуйте двосторонні відносини України з росією. Розгляньте, як рф намагалася не допустити зближення України з ЄС і НАТО та зберегти її в сфері свого геополітичного впливу. Зауважте, що інформаційна політика та енергетична залежність були основними важелями політики рф у відносинах з Україною. З'ясуйте, яку мету ставила росія розв'язуючи

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 2 з 71

«гібридну війну» проти України. Розгляньте передумови та причини не підписання Україною угоди про асоціацію з ЄС. Чому рф так активно намагалась зірвати цей процес?

Візьміть до уваги, що здійснивши анексію Криму й військову агресію на Донбасі, росія грубо порушила положення Будапештського меморандуму про гарантії безпеки України. З'ясуйте, як російське вторгнення змінило вектор зовнішньополітичного курсу України. Відзначте підтримку України з боку міжнародної спільноти: санкції проти росії, підписання угоди про асоціацію країни з Євросоюзом, отримання безвізового режиму з ЄС. Розкрийте зміст переговорів країн «нормандської четвірки» та Мінських домовленостей (вересень 2014 р. – грудень 2019 р.). Зверніть увагу на загострення відносин рф з Україною: розірвання мінських домовленостей, визнання 21 лютого 2022 р. незалежності ДНР та ЛНР.

Зауважте, що повномасштабне вторгнення російської армії 24 лютого 2022 р. в Україну розпочало новий етап російсько-української війни. Висвітліть труднощі та проблеми, що постали перед українським народом в умовах війни. Вкажіть основні цілі рф в цій війні. Розгляньте, як відреагували українці на задум керівництва росії провести в Україні «денацифікацію» та «демлітаризацію»? Наголосіть, що Україна остаточно розірвала дипломатичні відносини з рф в перший день повномасштабного вторгнення, а з літа 2022 р. запровадила [візовий режим для російських громадян](#).

Покажіть, як змінилась міжнародна підтримка України після повномасштабного вторгнення рф? Вкажіть, як війна в Україні вплинула на діяльність ЄС та НАТО.

Поясніть зростання ролі та авторитету України на міжнародній арені в умовах війни, зокрема, надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС. Як, на вашу думку, міжнародна діяльність президента Володимира Зеленського вплинула на підтримку України світовим співтовариством. Як війна росії проти України змінила світ?

III. Практичне завдання

Оберіть та підготуйте есе із списку рекомендованих тем:

- 1.1. Україна і світове співтовариство: відносини і глобальні проблеми.
- 1.2. Будапештський меморандум 1994 р.: гарантія безпеки чи небезпека.
- 1.3. Україна і світ проти російської агресії.

При підготовці цього завдання скористайтеся «Методичними рекомендаціями щодо написання та оформлення есе» (див. с.15).

IV. Практичне завдання

Підготуйте презентацію на тему: «Формування національного культурного простору сучасної України».

При підготовці цього завдання скористайтеся Методичними рекомендаціями щодо змісту та оформлення мультимедійних презентацій (див. с.16).

Розпочніть презентацію з актуальних завдань, що постали перед державою у сфері розвитку української культури після проголошення незалежності. Закцентуйте увагу, що в Україні почалася розбудова самостійної держави і формування власної культурної політики, спрямованої на забезпечення вільного розвитку національної культури та збереження української культурної спадщини.

Висвітліть державну політику в освітній і науковій сферах, зупиніться на реформуванні освіти і науки на сучасному етапі, зазначивши досягнення та проблеми. Зверніться до характеристики здобутків співробітників та випускників Національного авіаційного університету, який у 2023 р. відзначає 90-ту річницю від дня заснування.

Розглядаючи сучасний культурний простір України зупиніться на розвитку української літератури, зокрема на творах яскравих представників старшого покоління та молоді генерції, які спрямовують свій мистецький таланти на розвиток національної ідеї та духовного збагачення

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 2 з 71

народу. Зверніться до досягнень сучасного національного кіномистецтва, театрального, музичного та образотворчого мистецтва початку ХХІ ст.

Приділіть належну увагу релігійному та церковному життю в Україні. Окремо зупиніться на відродженні духовних навчальних закладів та недільних шкіл. Висвітліть специфіку сучасного релігійного та церковного життя, означеного існуванням передовсім кількох православних конфесій (течій), наданні Томосу православній церкві України та здобуття у 2019 р. автокефалії. Зверніть увагу на церковно-релігійну ситуацію в Україні після початку повномасштабного вторгнення рф. З'ясуйте, роль релігійного фактору у війні рф проти України; яку роль відіграють українські священнослужителі у боротьби з ворогом.

Окрему увагу приділіть культурній політиці української держави в умовах російсько-української війни. Зупиніться на внеску діячів культури в спільну боротьбу українського народу проти з російської агресії.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ ЕСЕ

Есе (від франц. Essai - спроба, проба, нарис) – невеликий за обсягом прозовий твір, з довільною композицією, що відображає індивідуальні враження і міркування автора з конкретного питання. Роботу над есе доцільно розпочати з добору літератури з проблеми. Намагайтеся не використовувати застарілі видання.

Роботу над текстом розпочинайте після ґрунтовного ознайомлення з підбраною літературою та виокремлення змісту проблеми. Визначте актуальність теми, її практичне значення, ступінь висвітлення у науковій літературі. Якщо проблема є дискусійною, розкрийте рівень дискусії, висловіть і обґрунтуйте власне бачення проблеми. Пам'ятайте, що при написанні есе обов'язковими є посилання на джерела.

Обсяг есе – до 3 сторінок формату А4, шрифт Times New Roman, кегель 14 pt з інтервалом 1,5 між рядками, з відступами від країв аркуша по 2 см зліва, згори та знизу і 1,5 справа.

Есе оцінюється за такими критеріями: підбір джерельної бази, наукова обґрунтованість, інформативність, логічна послідовність, креативність у розкритті теми, самостійність суджень та якість висновків.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗМІСТУ ТА ОФОРМЛЕННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ

Приступаючи до підготовки презентації, пам'ятайте, що важливою ознакою мультимедійної презентації є її особлива насиченість змістом та інтерактивність.

Основа будь-якої правильно спланованої презентації – це логічний аналіз послідовності відображення матеріалу, його візуалізація, передбачення можливих запитань.

Не намагайтеся помістити в презентацію велику кількість тексту, графічних зображень та анімаційних ефектів, які лише відвертають увагу.

Слайди презентації повинні мати:

- титульний аркуш із зазначенням теми і автора; слайди з основним змістом презентації; список джерел (до 5 основних); завершальний слайд (Дякую за увагу!).

Список джерел повинен бути з докладним зазначенням вихідних матеріалів (звідки взяли ілюстрації, звуки, тексти, посилання).

Вимоги до змісту презентації:

- викладайте матеріал стисло, з максимальною інформативністю тексту;
- слідкуйте за відсутністю нагромодження, ретельно структуруйте інформацію;
- використовуйте короткі та змістовні заголовки;

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 2 з 71

- важливі відомості (наприклад, визначення, дати, висновки тощо) подавайте великим та виділеним шрифтом і розташовуйте у лівому верхньому куті слайду;
- окремій ідеї потрібно відвести окремий абзац;
- графіка має органічно доповнювати текст;
- пояснення треба розташовувати якнайближче до ілюстрацій, фото, з якими вони мають одночасно з'являтися на екрані;
- усі текстові дані потрібно ретельно перевірити на відсутність орфографічних, пунктуаційних помилок, дотримуйтеся прийнятих правил скорочень;
- кожен слайд має відображати одну думку;
- текст має складатися з коротких слів та простих речень;
- всього на слайді має бути до 10 рядків;
- заголовки мають привертати увагу аудиторії та узагальнювати основні ідеї слайда;
- дотримуйтеся одного стилю усіх слайдів;
- кольорова гама має бути однаковою для усіх слайдів.

У презентації рекомендується використовувати не більше 3-4 різних шрифтів. Розмір шрифту не повинен бути дрібним. Відмовтеся від курсиву.

Пам'ятайте правило: обсяг тексту на слайдах презентацій не повинен перевищувати 35%. Інший текст варто залишити для усного представлення. Текстова частина має бути лаконічною, зрозумілою і впорядкованою.

Володіння даною темою, максимальне залучення уваги аудиторії та донесення до неї важливості вашого повідомлення – запорука успіху. Говоріть стверджувальним, упевненим тоном. Сповільнюйте мову, щоби виділити головне, акцентуйте на ньому увагу. Відповідаючи на запитання, будьте переконливими, щирими і доброзичливими.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ (ДОМАШНЬОЇ) РОБОТИ

З метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь здобувачів вищої освіти при вивченні дисципліни виконується контрольна (домашня) робота. Її **завдання** – отримати знання з зазначеної проблеми шляхом системного ознайомлення з основними історичними джерелами та спеціальною літературою, навчитися аналізувати історичний матеріал, робити самостійні висновки, узагальнення тощо.

Виконання контрольної роботи необхідно розпочинати з ознайомлення з матеріалами до обраної теми, вказаними у списку рекомендованої літератури.

Після цього починається новий етап – **робота над джерелами і літературою**. Це дає можливість здобувачу вищої освіти ознайомитись з рівнем розроблення в історичній літературі обраної ним теми. Починати вивчення літератури необхідно з найновіших робіт, а потім поступово знайомитися з працями, які вийшли друком раніше. Особливу увагу приділіть **джерелам**. Чим ширша залучена документальна база, тим переконливішими будуть висновки і якість самої роботи.

Однією з найскладніших частин контрольної (домашньої) роботи є **вступ**, у якому визначається актуальність теми, формулюється мета та завдання роботи, подається стислий історіографічний огляд літератури з означеної теми. При цьому, недостатньо обмежуватися лише переліком авторів чи назвами книг, а слід стисло охарактеризувати значення тієї чи іншої праці, яка згадується для розкриття проблеми (вступ як правило пишеться в кінці, коли студент опанував обрану тему). Далі висвітлюються згідно плану питання. Виклад змісту має бути логічним, послідовним, структурованим та лаконічним. Слід уникати повторень, нечітких формулювань. Викладаючи матеріал і використовуючи цитування джерел та літератури, необхідно робити на них посторінкові посилання.

Кожне питання повинно закінчуватися власним висновком здобувача вищої освіти. Висновок повинен відповідати основному змісту кожного питання, бути конкретним і виглядати як підсумок відповіді на питання плану контрольної роботи.

У кінці роботи подається **список джерел та літератури**, який оформляється відповідно до вимог вищої школи: в алфавітному порядку, з наведенням усіх вихідних даних джерела (див. список рекомендованої літератури). Виконання контрольної (домашньої) роботи здійснюється здобувачем вищої освіти в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій. Контрольна (домашня) робота реєструється на кафедрі і захищається здобувачем вищої освіти.

Обсяг контрольної роботи (домашньої) 15 сторінок формату А4 в редакторі Word, 14 кегль Times New Roman з 1,5 інтервалом.

Зразок оформлення титульної сторінки роботи наведено в додатку.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ (ДОМАШНІХ) РОБІТ

Номери тем контрольних робіт збігаються із сумою двох останніх цифр номера залікової книжки студента. Якщо, наприклад, залікова книжка має номер 192538, то студент має писати одинадцятую тему.

ТЕМА 0. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В РАНЬОІСТОРИЧНУ ДОБУ (VII СТ. ДО Н. Е. – VIII СТ. Н. Е.)

План

1. Давні державні утворення на території сучасної України.
2. Протодержавні східнослов'янські утворення.
3. Дохристиянська культура східних слов'ян.

Література: [4], [9], [10], [11], [14], [15], [17], [19], [26], [40], [42], [55], [74].

ТЕМА 1. ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОСТІ В УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ (IX – 40-І РОКИ XIV СТ.)

План

1. Походження назви «Русь» та історіографічного терміну «Київська Русь». Утворення та основні етапи розвитку Руської держави у IX–XIII ст.
2. Галицько-Волинське князівство – Королівство Руське (1199–1349 рр.).
3. Культура Русі.

Література: [4], [9], [10], [11], [14], [16], [17], [19], [26], [31], [32], [38], [40], [55], [56], [62], [74], [76].

ТЕМА 2. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО ТА РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ (ДРУГА ПОЛОВИНА XIV – КІНЕЦЬ XVI СТ.)

План

1. Приєднання Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля та Київщини до складу Великого князівства Литовського. Особливості політики великих литовських князів в українських землях.
2. Зростання впливу Польщі на Литву. Люблінська унія та її наслідки для українських земель.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

3. Ренесанс в українській культурі.

Література: [3], [4], [9], [10], [14], [17], [19], [26], [30], [31], [35], [53], [55], [56], [74], [75], [76], [79], [93].

ТЕМА 3. УТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ КОЗАЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ (1649 – 1686 РР.)

План

1. Формування козацької держави «Військо Запорозьке» (1649 – 1657 рр.).
2. Початок «Руїни» української державності (1658 – 1667 рр.).
3. Спроби об'єднання Правобережжя та Лівобережжя українськими гетьманами (1668 – 1686 рр.).

Література: [3], [4], [9], [10], [11], [12], [14], [19], [26], [30], [35], [42], [55], [56], [74], [79], [84], [93], [98], [99].

ТЕМА 4. ГЕТЬМАНЩИНА НАПРИКІНЦІ XVII–XVIII СТ.

План

1. Державницька політика І. Мазепи та П. Орлика.
2. Наступ Російської імперії на українську автономію та остаточна її ліквідація в Гетьманщині та на Слобожанщині (друга пол. XVIII ст.).
3. Внесок українських гетьманів у розвиток культури.

Література: [3], [4], [9], [10], [11], [12], [14], [17], [19], [26], [30], [35], [67], [71], [74], [81], [84], [85], [86], [93].

ТЕМА 5. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ТА АВСТРІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЙ (НАПРИКІНЦІ XVIII СТ. – СЕРЕДИНА 30-Х РОКІВ XIX СТ.)

План

1. Анексія півдня України, Криму та Правобережжя Російською імперією (друга пол. XVIII ст.).
2. Зміни в адміністративно-територіальному та політичному становищі Галичини, Буковини та Закарпаття.
3. Особливості розвитку освіти та науки в Галичині, Буковині та Закарпатті.

Література: [2], [4], [7], [9], [10], [11], [12], [14], [17], [19], [26], [30], [35], [39], [78], [81], [83], [87], [95].

ТЕМА 6. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В ПРОЄКТАХ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ (XIX – ПОЧАТОК XX СТ.)

План

1. Українські землі в польських та французьких проєктах за доби наполеонівських війн.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 2 з 71

2. Плани держав Антанти та Четверного союзу щодо українських земель напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).
3. Українська культура доби національного відродження (кінець XVIII ст. – початок XX ст.).

Література: [2], [4], [7], [9], [10], [11], [14], [17], [19], [27], [34], [46], [48], [49], [50], [54], [74], [95].

ТЕМА 7. «НАЦІОНАЛЬНЕ ВІДРОДЖЕННЯ» ТА ІДЕЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ НАПРИКІЦІ XVIII – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XIX СТ.

План

1. Вплив ідей Просвітництва та Французької революції на пробудження національних рухів в українських землях.
2. Діяльність українських автономістів в кінці XVIII – на початку XIX ст.
3. Ідеї федералізму та самостійності в Товаристві об'єднаних слов'ян і Кирило-Мефодіївському братстві.

Література: [2], [4], [9], [10], [11], [14], [17], [19], [34], [46], [54], [74], [95].

ТЕМА 8. ІДЕЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВНОСТІ В ПОГЛЯДАХ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ДІЯЧІВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIX СТ.

План

1. Погляди на українську державність народовців, М. Драгоманова та І. Франка.
2. Ідеї національної державності в програмі організації «Братство тарасівців».
3. Культурно-освітня діяльність українських громад та народовців.

Література: [2], [4], [9], [10], [11], [14], [17], [19], [34], [35], [46], [54], [74], [95].

ТЕМА 9. ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОСТІ В ПРОГРАМАХ ТА ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ (КІНЕЦЬ XIX – ПОЧАТОК XX СТ.)

План

1. Державницька ідея в програмах українських політичних партій Наддніпрянщини та на західноукраїнських землях.
2. Українська державність в проєктах українських політичних партій та організацій напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).
3. Особливості культурних процесів в українських землях від владою Російської та Австро-Угорської імперій.

Література: [2], [4], [9], [10], [11], [14], [17], [19], [34], [46], [54], [66], [68], [74], [94], [95].

ТЕМА 10. РАДЯНСЬКА ДЕРЖАВНІСТЬ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ (1919 Р. – СЕРЕДИНА 1930-Х РР.)

План

1. Процес входження УСРР до складу СРСР. Реальні права та можливості УСРР.
2. Політика більшовицького тоталітарного режиму в УСРР (середина 1920-х р.– кінець 1930-х рр.).
3. Особливості розвитку української культури та науки.

Література: [4], [9], [10],[11], [13], [14], [17], [19], [33], [35], [37], [44], [55], [63], [65], [66], [74], [89], [91].

ТЕМА 11. ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ МІЖ ДВОМА СВІТОВИМИ ВІЙНАМИ (1921–1939 РР.)

План

1. Політика урядів Польщі, Румунії та Чехословаччини в українських землях.
2. Ідеї відновлення державності в українських політичних партіях та організаціях на еміграції.
3. Ставлення польської, чеської та румунської адміністрацій до української культури.

Література: [4], [9], [10], [11], [14], [17], [19], [29], [35], [55], [59], [61], [66], [74], [91], [97].

ТЕМА 12. ГЕОПОЛІТИЧНЕ СТАНОВИЩЕ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ НАПЕРЕДОДНІ ТА НА ПОЧАТКУ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1938–1940 РР.)

План

1. Розбудова української державності на Закарпатті.
2. Пакт Молотова–Ріббентропа та доля західноукраїнських земель.
3. Радянізація Західної України. Анексія СРСР Північної Буковини та Бессарабії.

Література: [4], [9], [10], [11], [14], [17], [19], [23], [29], [35], [55], [69], [88], [91], [100].

ТЕМА 13. УКРАЇНА В РОКИ НІМЕЦЬКО-РАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ (1941–1945 РР.)

План

1. Особливості окупаційного режиму Німеччини та її союзників на території України.
2. Рух Опору в боротьбі за українську державу.
3. Українська культура в умовах окупаційного режиму.

Література: [4], [9], [10], [11], [14], [17], [19], [35], [37], [55], [59], [60], [64], [69], [88], [91], [100].

ТЕМА 14. ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОГО ТА КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ УСРР (1945–1964 РР.)

План

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

1. Повоєнні адміністративно-територіальні зміни. Розширення державних республіканських повноважень: утворення комісаріату закордонних справ та наркомату оборони.
2. Політика радянської влади в західноукраїнських землях та опір радянському режиму (друга половина 1940 р. – перша половина 1950-х рр.).
3. Спроби лібералізації політичного і культурного життя. «Шестидесятники».

Література: [4], [9], [10], [11], [13], [17], [23], [35], [37], [41], [47], [55], [58], [60], [63], [66], [69], [70], [74], [91], [92], [100].

ТЕМА 15. УРСР В УМОВАХ НАРОСТАННЯ КРИЗИ РАДЯНСЬКОЇ СИСТЕМИ (1964–1985 РР.)

План

1. Зростання тоталітаризму в адміністративно-державницькому управлінні Української РСР.
2. Дисидентський рух та його державницька програма.
3. Особливості розвитку української культури та науки за часів авторитарного режиму.

Література: [4], [9], [10], [11], [13], [17], [23], [35], [37], [41], [55], [58], [63], [66], [74], [91], [92], [96].

Тема 16. УРСР В ПЕРІОД ПЕРЕБУДОВЧИХ ПРОЦЕСІВ (1985–1991 РР.)

План

1. Національно-демократичні сили УРСР в боротьбі за утвердження державної незалежності. Декларація про державний суверенітет України.
2. Союзний договір і Україна. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР та угода про співдружність незалежних держав (СНД).
3. Послаблення ідеологічного диктату на культуру та науку.

Література: [1], [4], [9], [10], [11], [13], [14], [17], [19], [23], [24], [35], [37], [39], [55], [63], [66], [72], [73], [74], [91].

ТЕМА 17. КРИМСЬКА ПРОБЛЕМА В РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ВІДНОСИНАХ

План

1. Приєднання Кримської області у 1954 р. до складу УРСР: мотиви та правова основа.
2. Розпад СРСР. Причини та політичні обставини створення Автономної Республіки Крим.
3. Анексія рф Криму у 2014 р.

Література: [1], [3], [4], [5], [6], [8], [9], [10], [11], [20], [35], [36], [39], [52], [66], [70], [82], [83], [87], [91].

ТЕМА 18. РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ (2014 р. – ДО СЬОГОДЕННЯ)

План

1. Сучасна фальсифікація російською пропагандою української історії.
2. Окупація рф частин Луганської та Донецької областей: політика окупаційної влади на захоплених територіях (2014–2023 рр).
3. Боротьба українського народу проти російської агресії (24.02.2022 – до сьогодні).

Література: [1], [4], [6], [8], [18], [20], [36], [40], [45], [52], [57], [70], [82], [87], [100].

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Предмет, завдання курсу «Історія української державності та культури». Джерела і література.
2. Етапи становлення Української державності.
3. Давні державні утворення на території сучасної України.
4. Дохристиянська культура східних слов'ян.
5. Перші протодержавні слов'янські утворення.
6. Основні концепції походження держави Русь.
7. Русь у IX–XIII ст.: основні етапи розбудови державності.
8. Галицько-Волинське князівство – Королівство Руське (XII – перша половина XV ст).
9. Вплив християнства на розвиток культури Русі (X–XII ст.).
10. Культура Галицько-Волинського князівства – Королівство Руське (XII – перша половина XV ст.).
11. Приєднання Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля та Київщини до складу Великого князівства Литовського. Особливості політики великих литовських князів в українських землях.
12. Зростання впливу Польщі на Литву. Люблінська унія та її наслідки для українських земель (перша половина XIV – кінець XVI ст).
13. Поширення гуманістичних ідей Ренесансу і Реформації в українській культурі (кінець XV–середина XVII ст.).
14. Культурно-освітня діяльність братств.
15. Розвиток освіти та друкарства в українських землях (XV – початок XVII ст.).
16. Полемічна література та її роль в захисті православ'я.
17. Формування української козацької держави – «Військо Запорізьке» (1649–1657 рр.).
18. Наступ Московії на політичну автономію Гетьманщини. Криза української державності (1658–1686 рр.).
19. Гадяцька та Слабодиченська угоди та їх наслідки для української державності (друга пол. XVII ст.).
20. Андрусівська угода 1667 р. та її наслідки для української державності.
21. Державницька діяльність гетьмана П. Дорошенка.
22. Державницька діяльність гетьмана І. Мазепи.
23. Конституція П. Орлика (1710 р.)
24. Державницька діяльність гетьманів Д. Апостола та К. Розумовського.
25. Обмеження Російською імперією автономії України протягом XVIII ст. Остаточне скасування української державності в Гетьманщині та Слобожанщині. Анексія Росією Криму (друга пол. XVIII ст.).

26. Українське бароко в архітектурі, образотворчому, декоративно-прикладному мистецтві та літературі (остання чверть XVII – кінець XVIII ст.).
27. Розвиток української літератури (кінець XVIII – перша половина XIX ст.).
28. Зміни в адміністративно-територіальному поділі та політичному становищі Правобережжя і західноукраїнських земель наприкінці XVIII ст.
29. Адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі Російської імперії в першій пол. XIX ст. Ліквідація залишків Магдебурзького права.
30. Розвиток етнографічно-фольклорних, мовознавчих та історичні студій в Наддніпрянщині та їх вплив на національну свідомість (перша половина XIX ст.).
31. Ідеї української державної автономії в Наддніпрянщині (кінець XVIII – поч. XIX ст.).
32. Ідеї федералізму та самостійності в Товаристві об'єднаних слов'ян та Кирило-Мефодіївському братстві.
33. Початок національного відродження в західноукраїнських землях. Діяльність «Руської трійці».
34. Українська державність в поглядах членів Головної руської ради, народовців, М. Драгоманова та І. Франка.
35. Культурно-освітня діяльність українських громад (друга половина XIX ст.).
36. Гоніння на українську культуру російського самодержавства. Валуєвський циркуляр. Емський указ.
37. Розвиток освіти та науки в Наддніпрянщині та на західноукраїнських землях у XIX ст.
38. Романтизм в українській культурі XIX – початку XX ст.
39. Розвиток українського живопису на Наддніпрянщині та західноукраїнських землях у XIX – на початку XX ст.
40. Становлення української національної музики та театру в Наддніпрянщині (XIX – початок XX ст.).
41. Ідеї української державності в програмних документах організації «Братства тарасівців».
42. Українська історична наука в Наддніпрянщині (кінець XIX – початок XX ст.).
43. Розвиток української літератури в Наддніпрянщині (кінець XIX – початок XX ст.).
44. Розвиток національної літератури в західноукраїнських землях (кінець XIX – початок XX ст.).
45. Державницька ідея в програмах українських політичних партій Наддніпрянщини та західноукраїнських землях наприкінці XIX – на початку XX ст.
46. Поява україномовної преси в Наддніпрянщині (початок XX ст.).
47. Українська державність в програмних документах українських політичних партій та організацій напередодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).
48. Українська державність за часів Української Центральної Ради: від самовизначення до незалежності.
49. Національно-культурна політика Української Центральної Ради.
50. Українська держава П. Скоропадського: спроба створення альтернативи УНР.
51. Національно-культурна політика уряду П. Скоропадського.
52. Директорія УНР: здобутки та прорахунки в державній політиці.
53. Становлення державності на західноукраїнських землях. Проголошення ЗУНР.
54. Причини поразки, історичне значення боротьби за українську державність у 1917–1921 рр.
55. Становлення радянської державності в Україні (1917–1920 рр.). Перша Конституція радянської України 1919 р.
56. Вхідження УСРР до складу СРСР. Конституція УСРР 1925 р. Реальні права та можливості УСРР.
57. Політика коренізації: українізація і розвиток національних меншин.
58. Політика більшовицького тоталітарного режиму в УРСР (1921 р.– кінець 1930-х рр.).

59. «Розстріляне відродження» в українській культурі 1920–1930-х років.
60. Розвиток науки в УСРР в 1920–1930 рр. Заснування Київського авіаційного інституту.
61. Ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій та організацій на еміграції (1921–1939 рр.).
62. Політика урядів Польщі, Румунії та Чехословаччини в українських землях (1921–1939 рр.).
63. Українське питання напередодні та на початку Другої світової війни (1938 р – 1941 рр.).
64. «Акт відновлення» української державності 30 червня 1941 р. та його наслідки.
65. Особливості окупаційний режиму Німеччини та її союзників на території України.
66. Рух Опору в боротьбі за українську незалежну державу в роки Другої світової війни.
67. Становище української культури в роки німецько-радянської війни (1941–1945 рр.).
68. Повоєнні адміністративно-територіальні зміни. Зовнішньополітична діяльність УРСР (1945–1953 рр.).
69. Ідеологічний тиск радянської влади на українську культуру у повоєнні роки.
70. Політика радянської влади в західноукраїнських землях та опір радянському режиму (друга половина 1940 р. – перша половина 1950-х рр.).
71. Приєднання Кримської області до складу УРСР: причини та правова основа.
72. Спроби лібералізації суспільно-політичного життя в УРСР за часів «Хрущовської відлиги» (1956–1964 рр.). Рух «шестидесятників»
73. Наростання кризи в суспільно-політичному житті УРСР (1964-1985рр.).
74. Дисидентський рух в УРСР та його державницька програма.
75. Особливості культурного розвитку УРСР (1964–1985 рр.).
76. УРСР в період перебудовчих процесів в СРСР (1985–1991 рр.).
77. Нові тенденції української культури у період перебудови (1985–1991 рр.).
78. Прийняття Декларації про державний суверенітет України (16 липня 1990 р.). Курс на утворення самостійної держави.
79. Спроба серпневого заколоту (1991 р.) в Москві. Проголошення незалежності України.
80. Розгортання в Україні державотворчих процесів (1991–1996 рр.). Прийняття Конституції незалежної України.
81. Формування зовнішньополітичного курсу України (1991–1994 рр.). Будапештський меморандум та його наслідки.
82. Українсько-російські відносини (1991–2013 рр.)
83. Міжнародні відносини в незалежній Україні (1991 р. – до сьогодні).
84. Розбудова незалежної України (1996–2004 рр.). Помаранчева революція. Її причини та наслідки.
85. Криза влади та наступ на демократію (2010–2014 рр.). Революція Гідності та її наслідки.
86. Відносини України з Європейським Союзом (ЄС) та НАТО (2012 р. – до сьогодні).
87. Вирішення проблеми унезалежнення українського православ'я. Томос про автокефалію Православної церкви України від 6 січня 2019 р.
88. Анексія рф Криму, окупація частин Луганської та Донецької областей. Політика окупаційної влади на захоплених територіях (2014–2023 рр.).
89. Боротьба українського народу проти російської агресії (22.02.2022 – до сьогодні).
90. Розвиток науки і техніки в незалежній Україні.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основний

60. Акт проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради України від 24 серпня 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text>.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

61. Аркуша О.Г., Кондратюк К.К., Мудрий М.М., Сухий О. М. Час народів. Історія України ХІХ століття : навч. посіб. / за заг. ред. М.М. Мудрого. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 408 с.
62. Бекірова Г., Іванець А., Тищенко Ю., Громенко С., Аблаєв Б. Історія Криму та кримсько-татарського народу : навч. посіб. Київ : «Кримська родина»; «Майстер книг», 2020. 200 с.
63. Бойко О. Історія України : посіб. Київ : Академвидав, 2021. 720 с.
64. Березовець Т. Острів Крим. Хроніки «гібридної війни». Київ : Брайт Стор Таблішинг, 2015. 392 с.
65. Дорошко М. Неоголошена війна Росії проти України у ХХ – на початку ХХІ ст.: причини і наслідки. Київ : Нікка-Центр, 2018. 192 с.
66. Гуржій О. Україна в суспільно-політичних комбінаціях імперського уряду Росії (30–90-ті рр. ХVІІІ ст.) / відп. ред. В.А. Смолій. НАН України. Київ : Ін-т історії України, 2019. 205 с.
67. Документи. Майдан. Свідчення. Київ 2013–2014 / за ред. Л. Фінберга та У. Головач. Київ : Дух і Літера, 2016. 784 с.
68. Історія України та її державності. Курс лекцій : навч. посіб. / ред. Л.Є. Дещинського. Львів.: «Львівська політехніка», 2009, 474 с.
69. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. Збірник документів і матеріалів / за заг. ред. А.П. Коцюра. Н.В. Терес. Київ – Чернівці : Книги – 2008. 1100 с.
70. Історія України: Хрестоматія / упоряд. В. М. Литвин; відп. ред. В. А. Смолій. Київ : «Наукова думка», 2013. 1056 с.
71. Історія Української держави: Гетьманат ранньомодерної доби / відп. ред. В. Смолій. Київ : Арій, 2018. 720 с.
72. Історія української авіації в особах навч. посіб. / за ред. В. Гребеннікова. Київ : НАУ, 2013. 328 с.
73. Історія української культури навч. посіб. / Є. Перегуда та ін. Київ : КНУБА, 2015. 200 с.
74. Історія цивілізації України / Н.С. Абашина та ін.; упоряд. М.Ю. Відейко. Харків: Фолю, 2021. Т. 1 Від кіммерійців до Русі (Х ст. до н.е. – ІХ ст.). 586 с.
75. Історія цивілізації України / О.Б. Бубенок, А.М. Домановський, О.Д. Дядечко та ін.; упоряд. О.Є. Черненко. Харків : Фолю, 2021. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900 –1256). 590 с.
76. Культурологія: теорія та історія культури : навч. посіб. / за ред. І.І. Тюрменко. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 370 с.
77. Місяць війни. Хроніка подій. Промови та звернення Президента Володимира Зеленського / упоряд. О.В. Красовицький. Харків : Фолю, 2022. 383 с.
78. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 496 с.
79. Революція Гідності 2013–2014 рр. та агресія Росії проти України : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. П. Полянського. Київ : Київський ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. 36 с.
80. Скоропадський П. Спогади. 1917–1918. Київ : Наш формат, 2022. 456 с.
81. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939 рр.). [Київ : Академперіодика, 2021. 620 с.](#)
82. Україна й українці в постімперську добу (1939–1990). [Київ : Академперіодика, 2021. 544 с.](#)
83. Україна й українці в постімперську добу (1990–2019). [Київ : Академперіодика, 2021. 592 с.](#)
84. Українська Держава (квітень–грудень 1918 року). У 2 т. / упор. Р. Пиріг. Київ : Темпора, 2015. Т. 1–2.
85. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 2-ге вид., перероб. та розшир. Київ : Критика, 2005. 584 с.

Додатковий

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 2 з 71

86. Ададуrow В.В. Проекти французького командування стосовно південно-західних земель Російської імперії під час підготовки та початкового етапів воєнної кампанії 1812 р. *Вісник Львівського університету. Серія історична*. Львів: ЛНУ, 2010. Т. 45. Ч. 2. С. 127–167. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Adadurov_Vadym/.
87. Божук Л.В. Культуротворчі процеси в Україні в умовах незалежності. *Гілея: науковий вісник*. 2015. Вип. 93 (2). С. 98-103. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/18637>.
88. Вегеш М.М., Віднянський С.В. Августин Волошин. Вид. 5-е, доopr., змін. Ужгород; Київ : РІК-У, 2022. 512 с.
89. Вирський Д. Початок сучасності: друга хвиля глобалізації, кінець Старого Порядку та Україна (XV–середина XIX ст.). Київ : Ін-т історії України, 2019. 154 с.
90. Войтович Л. Княжа доба на Русі (837–1492). Т. I: Становлення імперії Русь (837–1054). Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2021. 590 с.
91. Войтович Л. Князь Лев Данилович, князь галицько-волинський. Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2014. 312 с.
92. Вронська Т., Стяжкіна О. Мінусники: покарані простором. Київ : Темпора, 2021. 456 с.
93. Гирич І. Українські інтелектуали і політична окремішність (середина XIX – початок XX ст.) : монографія. Київ : «Українські пропілеї», 2020. 452 с.
94. Гирич І. Українська історія: через ідентичність до держави. Київ : «Українські пропілеї», 2021. 270 с.
95. Гібридна війна Росії проти України після Революції гідності / наук. ред. М. Дорошко, В. Балюк. Київ : Ніка-Центр, 2018. 280 с.
96. Гринеvич В.А., Даниленко В.М., Кульчицький С.В., О.Є. Лисенко Україна і Росія в історичній ретроспективі. Т. 2. Радянський проект для України. Київ : Наукова думка, 2004. 530 с. <http://resource.history.org.ua/item/0002040>.
97. Голоvко О.Б. Корона Данила Галицького: Волинь і Галичина в державно-політичному розвитку Центрально-Східної Європи раннього та класичного середньовіччя. Київ : ВД «Стилос», 2006. 575 с.
98. Громенко С. Крим: Народження країни. Від краю до держави. Назва, символіка, територія і кордони України. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 352 с.
99. Грушевський М. Звичайна схема руської історії й справа раціонального украду історії східного слов'янства. URL: <http://litopys.org.ua/hrs/hrs02.htm>;
100. Дзуба І. М. Інтернаціоналізм чи русифікація? Київ : «КМ Academia». 1998. 276 с. URL: <http://litopys.org.ua/idzuba/dz.htm>
101. Енциклопедичний словник символів культури України / за ред.: О. І. Потапенка, В. П. Коцура, В. В. Куйбіди. 7-ме вид. допов. і випр. Корсунь-Шевченківський : «Всесвіт», 2017. 687 с. URL: <https://archive.org/details/sloynyksymboliv/page/n13/mode/2up>
102. Енциклопедія історії України. Україна і українці. / за заг. ред. В.А. Смолія. Київ : «Наукова думка», 2018–2019. Книга 1–2. URL: <http://resource.history.org.ua/cgibin/eiu/history.exe?C21COM=F&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU>.
103. Епллбом Е. Червоний голод. Війна Сталіна проти України. Київ : Наш формат, 2018. 440 с.
104. Жирохов М., Пономаренко Р. Маріуполь у вогні, 2014–2022. Чернігів : Княжий Вал, 2022. 106 с.
105. Скельчик С. Українофіли: світ українських патріотів другої половини XIX ст. Київ : Видавництво «КІС», 2010. 270 с.
106. Скельчик С. Повсякденний сталінізм. Київ і кияни після Великої війни. Київ : Laurus, 2018. 306 с.
107. Захарчук О.М. Наполеоніда. Енциклопедія історії України : Т. 7: Мі-О / редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. Київ : Ін-т історії України, 2019. - URL: http://www.history.org.ua/?termin=Napoleonidy_planovani.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 2 з 71

108. Захарчук О.М. Наполеон Бонапарт та українське суспільство: історичні документи в інтерпретаціях дослідників. *Український історичний журнал*. 2015. №2. С. 63–183.
109. Захарчук О.М. Український Джеймс Бонд: агент трьох розвідок Володимир Степанківський. URL: УНТТРС: WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=E4SI2JA6SJI&T=324S
110. Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923. Т. 1–3. Івано-Франківськ : Манускрипт, 2020. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016768.
111. Зовнішнє і внутрішнє становище України у 2017 році: аналіз проблем і варіанти рішень / за ред. В.П. Горбуліна. Харків : Фоліо, 2018. 927 с.
112. Ісаєвич Я. Д. Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми. Львів, 2002. 520 с.
113. Історія України в особах: ХІХ століття / кол. авт.: В.С. Шандра (керівник), І.І. Глизь, О.М. Донік та ін. Київ : Україна, 2015. 368 с.
114. Історія української культури у 5 томах / гол. ред. Б. Патон. Київ : «Наукова думка», 2001–2013. Т. 1–5.
115. Історія європейської цивілізації. Середньовіччя. Варвари. Християни. Мусульмани / за ред. У. Еко. Харків: Фоліо, 2021. 698 с.
116. Казанський Д., Воротинцева М. Як Україна втрачала Донбас. Книжкове видавництво Чорна гора, 2021. 336 с.
117. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-1980-х років. 2-ге вид., випр. і доповн. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2019. 248 с.
118. Кентій А. Збройний чин українських націоналістів 1920–1956. Історико-архівні нариси. Т. 1. Від Української Військової Організації до Організації Українських націоналістів. 1920–1942. Київ : Державний комітет архівів України, 2005. 248 с.
119. Кентій А. Збройний чин українських націоналістів 1920–1956. Історико-архівні нариси. Т. 2. Українська повстанська армія та збройне підпілля Організації українських націоналістів. 1942–1956. Київ : Державний комітет архівів України, 2008. 414 с.
120. Коновалець Є. «Я б'ю в дзвін, щоб зрушити справу ОУН з мертвої точки... ». Невідомі документи Організації Українських Націоналістів. Рік 1930: Документально-наукове видання. Київ : Темпора, 2003. 272 с.
121. Кульчицький В., Тищик Б., Бойко І. Галицько-Волинська держава (1199–1349). Львів : Біблос, 2005. 259 с.
122. Кульчицький С. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його зародження до загибелі. Київ : Темпора, 2013. Т. 1–3, URL: <http://resource.history.org.ua/item/0009289>.
123. Лисенко О., Гриневич В. Український самостійницький рух в роки німецько-радянської війни 1941–1945 рр. *Україна і Росія в історичній ретроспективі*. Нариси в 3-х томах. Київ : «Наукова думка», 2004. Т. 2. С. 307–333.
124. Мейс Д. Комунізм та дилеми національного визволення: Національний комунізм в радянській Україні, 1918–1933. Київ : Комора, 2018. 496 с.
125. Національне питання в Україні ХХ–ХХІ ст.: Історичні нариси / відп. ред. В.А. Смолій; кер. авт. кол. Л.Д. Якубова; авт. кол.: О.Г. Аркуша, В.Ф. Верстюк, С.В. Віднянській та ін. Київ : Ніка-Центр, 2012, <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-521-617-9/978-966-521-617-9.pdf>.
126. Оглоблин О. Берлінська місія Капніста 1791 року. Історіографія і методологія питання. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Ohloblyn_Oleksandr/Berlinska_misiia_Kapnista_1791_roku.pdf?PHPSESSID=e76agrbgh4tev39ikuonr8hdk2
127. Осташко Т. Україна В'ячеслава Липинського. Київ : Темпора, 2022. 932 с.
128. Патриляк І. Перемога або смерть. Український визвольний рух 1939–1960 роки. Харків : Клуб сімейного дозвілля; Львів : «Часопис», 2015. 512 с.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

129. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. Кн. 1 / відп. ред. В. Смолій. Київ: Ін-т історії України, 2022. 803 с.
130. Пилип Орлик і мазепинці. Джерела / упоряд. Т. Таїрова-Яковлева. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 216 с.
131. Плохій С. Остання імперія. Занепад Радянського Союзу. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2019. 544 с.
132. Плохій С. Українська Кліо: Нариси про історію, істориків та пам'ять. 2-е вид. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 352 с.
133. Попович М. Нарис історії української культури. Київ : АртЕл, 1998. 728 с.
134. Русіна С., Сварник І., Войтвич Л, Ващук Д., Блануца А., Черкас Б. Україна: Литовська доба 1320-1359. Київ : «Балтія-друк», 2008. 176 с.
135. Русь «після Русі». Між короною і булавою. Українські землі від королівства Русі до Війська Запорозького / В.М. Горобець та ін. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 352 с.
136. Савченко В. Симон Петлюра. Київ : Нора-Друк, 2016. 469 с.
137. Склокін В. Російська імперія і Слобідська Україна у другій половині XVIII ст.: просвічений абсолютизм, європейська інтеграція, локальне суспільство. Львів : Видавництво УКУ, 2019. 268 с.
138. Старченко Н.П. Українські світи Речі Посполитої. Історія про історію. Київ : Laurus, 2021. 616 с.
139. Солдатенко В.Ф. Революційна доба в Україні (1917–1920 роки): логіка пізнання, історичні епізоди, ключові постаті. Київ : НВЦ «Пріоритети», 2012. 521 с.
140. Субтельний О. Мазепинці. Український сепаратизм на початку XVIII ст. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 240 с.
141. Сурков О. Незавершена війна: Історія протистояння України з Росією в 2014–2015. Київ : Видавнича група КМ-БУКС, 2021. 480 с.
142. Схід і Південь України: час, простір, соціум : колективна монографія / відп. ред. В.А. Смолій. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2014. 378 с.
143. Таїрова-Яковлева Т.Г. Гетьмани України. Історії про славу, трагедії та мужність. Київ : ТОВ «Видавництво «КЛІО», 2015. 424 с.
144. Таїрова-Яковлева Т.Г. Іван Мазепа і Російська імперія. Історія «зради». Київ : ТОВ «Видавництво «КЛІО», 2022. 416 с.
145. Таїрова-Яковлева Т.Г. Коліївщина: великі ілюзії. К : ТОВ «Видавництво «КЛІО», 2019. 256 с.
146. Турченко Ф., Турченко Г. Проект «Новоросія» і новітня російсько-українська війна. Київ : Інститут історії України, 2015. URL : <http://www.history.org.ua/?libid=10280>.
147. Україна в епіцентрі протистояння світових систем (1939–1990 рр.). Київ : Академперіодика, 2021. 544 с.
148. Україна радянська: Ілюзії та катастрофи «комуністичного раю» 1917–1938. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2017. 352 с.
149. Українська Держава – жорсткі уроки. Павло Скоропадський. Погляд через 100 років. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2018. 335 с.
150. Українське століття (1921–2021): витоки, уроки, перспективи державотворення. Нариси / Кульчицький С. та ін. Київ : ТОВ «Видавництво «Кліо», 2022. 560 с.
151. Українське суспільство в 1960–1980-х рр. Історичні нариси : колективна монографія / відп. ред. В. Даниленко; упоряд. В. Крупина, М. Смольницька. Київ: Ін-т історії України, 2021. 959 с.
152. Черкас Б., Ващук Д. Східне Пограниччя Європи: Український фронт у добу пізнього середньовіччя / упоряд. наук. апарату: С. Блащук, Ю. Грищенко. Київ: Ін-т історії України, 2021. 176 с.
153. Чикаленко Євген: у спогадах, враженнях, оцінках своїх сучасників / упоряд. І.

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
			стор. 2 з 71

- Старовойтенко. Київ : Темпора, 2022. 664 с.
154. Шандра В., Аркуша О. Україна в ХІХ столітті: людність та імперії / Київ : Академперіодика, 2022. 436 с.
155. Шаповал Ю. Партійний «націоналіст». Парадокси Петра Шелеста. Київ : Ніка-Центр, Видавництво Анетти Антоненко, 2020. 216 с.
156. Яблонський В. Державний центр УНР в екзилі: ідеї, боротьба, традиція (1921–1992 рр.). Київ : КНТ, 2020. 648 с.
157. Яковлева Т. Гетьманщина в другій половині 50-х років ХVІІ ст. Причини і початок Руїни. Київ : «Основи», 1998. 447 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001451>
158. Яковлева Т. Руїна Гетьманщини Від Переяславської ради-2 до Андрусівської угоди (1659–1667 рр.). Київ : «Основи», 2003. 644 с. URL: <https://chtyvo.org.ua/authors/Tairova-Yakovleva-Tetiana/Ruina-Hetmanschyny-Vid-Pereiaslavskoi-rady-2-do-Andrusivskoi-uhody-1659-1667-r.>
159. Яневський Д. Бандера. Портрет на тлі епохи. Перша спроба наукової біографії. Харків : Фоліо, 2022. 506 с.

ДОДАТОК

Зразок оформлення титульної сторінки контрольної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра історії та документознавства

Контрольна (домашня) робота
з навчальної дисципліни:
«Історія української державності та культури»

Тема 17

«КРИМСЬКА ПРОБЛЕМА В РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ВІДНОСИНАХ»

Виконав: здобувач/ка 1 курсу
ОС Бакалавр»
Спеціальність 231
«Соціальна робота»
Група № 1
№ залікової книжки _____
Коваленко Андрій Вікторович

Прийняв: доц. Петренко С.Д.

Київ 2023

	Система менеджменту якості. Навчально-методичний комплекс Навчальної дисципліни «Історія української державності та культури»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2024
		стор. 2 з 71	

Навчально-методичне видання
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ТА КУЛЬТУРИ

Методичні рекомендації до виконання практичних завдань та контрольної (домашньої) роботи для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр» заочної форми навчання усіх спеціальностей

Укладачі:

ЗАХАРЧУК Олег Миколайович

ІЛЬКОВА Оксана Григорівна

ПАСКАЛ Жанна Валеріївна

Зразок

**НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ**

КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

І.І. Тюрменко
«13» січня 2024 р.

**ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ
З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ТА КУЛЬТУРИ**

1. Визначте предмет, завдання курсу «Історія української державності та культури».
2. Охарактеризуйте майбутні форми української державності в програмних документах українських політичних партій та організацій в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).
3. Зв'ясуйте культурні здобутки античних міст – полісів у Північному Причорномор'ї та Криму.
4. Охарактеризуйте давні державні утворення на території сучасної України.
5. Розкрийте головні події російської збройної агресії проти України (2014 р. – до сьогодні).
6. Охарактеризуйте вірування східних слов'ян.
7. Розкрийте основні етапи розбудови Русі (IX–XI ст.) та проаналізуйте особливості етнічного та політичного розвитку південної та північної Русі (XI–XIII ст.).
8. Зв'ясуйте основні положення Андрусівської угоди 1667 р. та її наслідки для української державності
9. Вирішення проблеми незалеження українського православ'я. Томас про автокефалію ПЦУ від 6 січня 2019 р.
10. Проаналізуйте давні східнослов'янські протидержавні утворення.
11. Проаналізуйте державотворчу діяльність Української Центральної Ради (березень – жовтень 1917 р.)
12. Охарактеризуйте розвиток освіти, науки та літератури в українських землях доби бароко (кінець XVII – XVIII ст.).
13. Охарактеризуйте адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі Російської імперії в кінці XVIII – на початку XIX ст.
14. Проаналізуйте боротьбу за українську державність від проголошення УНР до гетьманського перевороту (листопад 1917 р. – квітень 1918 р.).
15. Охарактеризуйте культурно-освітню діяльність народовців.
16. Розкрийте головні етапи наступу Московії на політичну автономію Гетьманщини. (1658–1686 рр.).
17. Проаналізуйте державницьку діяльність П. Скоропадського.

18. Охарактеризуйте особливості розвитку української літератури в українських регіонах Австро_Угорщини.
19. З'ясуйте роль полемічної літератури в захисті православ'я і української самобутності.
20. Проаналізуйте спроби об'єднання *Правобережжя та Лівобережжя українськими гетьманами (1660–1686 рр.)*.
21. Охарактеризуйте розвиток освіти і науки в Галичині, Буковині та Закарпатті у ХІХ ст.
22. З'ясуйте особливості політики великих литовських князів в українських землях.
23. Визначте особливості відновлення у листопаді 1918 р. державності на західноукраїнських землях.
24. Схарактеризуйте культурно-освітню діяльність братств.
25. З'ясуйте особливості політичного розвитку Галицької і Волинської земель та Королівства Руського у ХІ – перш. пол. ХІV ст.).
26. З'ясуйте вплив Французької революції кінця ХVІІІ ст. (принцип суверенітету нації) та ідей німецького романтизму на українське «національне відродження» (кінець ХVІІІ – поч. ХІХ ст.).
27. Визначте здобутки та прорахунки Директорія УНР в державній політиці.
28. З'ясуйте особливості розвитку культури в УРСР доби «перебудови».
29. Визначте наслідки Гадяцької угоди 1658 р. для української державності.
30. Охарактеризуйте процес становлення радянської форми державності на території України (1919–1920 рр.).
31. Зв'ясуйте основні зміни в адміністративно-територіальному та політичному становищі Правобережжя та західноукраїнських землях наприкінці ХVІІІ ст.
32. Охарактеризуйте етапи польської експансії та зв'ясуйте її наслідки для українських земель (друга пол. ХІV– кінець ХVІ ст.).
33. Охарактеризуйте процес входження УСРР до складу СРСР. Визначте *реальні права та можливості УСРР*.
34. Зв'ясуйте роль християнства на розвиток архітектура та образотворчого мистецтва Русі.
35. Охарактеризуйте *культурно-освітню діяльність українських громад* (друга пол. ХІХ ст.).
36. *Зв'ясуйте особливості політики більшовицького тоталітарного режиму в УРСР (1921 р.– середина 1930-х рр.)*.
37. Порівняйте ідеї федералізму та самостійності в Товаристві об'єднаних слов'ян та Кирило-Мефодіївському братстві.
38. Визначте особливості культурного розвитку в УРСР у 1970–1980 рр.
39. Охарактеризуйте процес формування української козацької держави – «Війська Запорозького» (1649–1657 рр.).
40. З'ясуйте причини приєднання Кримської області до складу УРСР.
41. Охарактеризуйте становлення та розвиток української професійної музики в підросійській Україні (ХІХ – на початок ХХ ст.).
42. Розкрийте причини «Руїни» української державності (друга пол. ХVІІ ст.).
43. Зв'ясуйте основні положення державницької програми дисидентського руху.
44. Визначте головні ідеї української державності в програмних документах організації «Братство (Братерство) тарасівців».
45. Проаналізуйте основні положення таємного протоколу пакту Молотова – Ріббентропа щодо подальшої долі західноукраїнських земель.
46. Зв'ясуйте особливості окупаційного режиму нацистської Німеччини та її союзників на території України.

47. Визначте роль та місце романтизму в українській культурі (перша пол. XIX – початок XX ст.).
48. Охарактеризуйте державницьку діяльність гетьмана П. Дорошенка.
49. Проаналізуйте державницьку діяльність гетьмана І. Мазепи.
50. Охарактеризуйте державницьку політику гетьмана П. Орлика.
51. Розкрийте внесок руху Опору у боротьбі за українську державність в роки Другої світової війни.
52. Порівняйте розвиток науки та освіти в Наддніпрянщині, Галичині та Буковині у XIX ст.
53. Проаналізуйте основні етапи наступу Російської імперії на українську автономію протягом XVIII ст.
54. Охарактеризуйте ідеї відновлення державності в програмах та діяльності українських партій та організацій на еміграції (1921–1939 рр.).
55. Визначте основні напрямки національно-культурної політики Української Центральної Ради.
56. Зв'яжіть повоснні адміністративні зміни в УРСР (1945 р.).
57. Охарактеризуйте державно-культурницьку політику уряду П. Скоропадського.
58. Зв'яжіть погляди на українську державність М. Драгоманова, народівців та І. Франка.
59. Визначте суперечливі тенденції суспільно-політичного та культурного життя в УРСР (1945–1953 рр.).
60. Дайте характеристику процесу виникнення та розвитку української періодики в Наддніпрянщині (поч. XX ст.).

Розробник
к.і.н., доц. Захарчук О.М.

Система менеджменту якості.
Навчально-методичний комплекс
Навчальної дисципліни
«Історія української державності та культури»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 12.01.09-01-2024

стор. 344 з 346

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Гюрменко І.І.

«13» січня 2024 р.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА з дисципліни «Історія української державності та культури»

Білет 1

1. Визначте предмет, завдання курсу «Історія української державності та культури».
2. Зв'яжіть культурні здобутки античних міст – полісів у Північному Причорномор'ї та Криму.

Розробник
к.і.н., доцент Захарчук О.М.

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій

Кафедра історії та документознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри історії
та документознавства

 Тюрменко І.І.
«13» січня 2024 р.

ПРИКЛАД ТИПОВОГО ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

ЕКЗАМЕНАЦІЙНА РОБОТА

з дисципліни «Історія української державності та культури»

Білет №1

- 1 Визначте предмет, завдання курсу «Історія української державності та культури», джерела і літературу.
- 2 Проаналізуйте форми української державності в програмних документах українських політичних партій та організацій на передодні та в роки Першої світової війни (1914–1918 рр.).
- 3 З'ясуйте культурні здобутки античних міст – полісів у Північному Причорномор'ї та Криму.

Розробник:
к.і.н., доцент Захарчук О.М.

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				